

E lab júu^ quiá'^- Dsea` Jmáang^- e cajme' LUCAS

E uiing~ e cajme' Lucas e ji`la

¹ Teófilo, níñib^ 'nu' e fíim' dsea` cajme'r' fí' ni~ jí` jalé" e nícalí- jee~ jneaa~aa', ² jo cajme'r' laco' júu^ e cajmée` jaléng" í dsea` í cangá- jial calf- lami~ cagüéng- Jesús fí' jmigüí` la, jo í dsea` íb` í ca'e` jalé" júu^ quiá'^- Jesús cajo. ³ Jo nica'nób" jnea~ cajo, jo nicalidseáam' dsii- jalé" e já"- e calf- latí` mí~ uiing~ jo latí` lana, joba' nijmée"e 'nu' júu^ jial calf- lami~ cateáang` Jesús fí' jmigüí` la, ⁴ jo lajoba' dseáng"- lajang"- niliñí" jalé" e júu^ e nica'e' dsea` 'nu'.

*Jaang` ángel cajmér' júu^ e niliseeng` Juan i seáang`
dsea` jmíi'*

⁵ Jo lajee` líing` Herodes dseata~ dsea` féng` quiá'^- Judea, jo seeng` jaang` jmidsea` quiá'^- dsea` Israel í sii` Zacarías, í líing` dsea` quiá'^- jaang` jmidsea` í sii` Abías. Jo í dseamf` quiá'^- í Zacarías do siir` Elisabet, siju` jaang` jmidsea` í calísí` Aarón.

⁶ Jo lají` huáam` bre náu'r` jalé" ta~ quiú` Fidiée~, jo eáam` guiúiñ` fí` quini` dsea` do cajo e laco' júi` jaang` dsea` ja` cuóøng` cuó`-reiñ` do dsee`.

⁷ Jo dsu' ja` í jóor` seeng`, co' í dseamf` do ja` cuóøng` nidsiquieeiñ` yu, jogui dsím`- nídséáaiñ` lají` huáaiñ` do cajo.

⁸⁻⁹ Jo coo` jmíi` catíing` jaléng` jmidsea` e li~ quíing` Zacarías do e nijmiféiñ` Fidiée` fí` dsí` guá`- fé` e si` fí` Jerusalén, jo nitíing` lajee` la'o`

jmidsea` e guíng` yaaiñ~ i~ i nitíng` e nijír` su` fí nife`, jo Zacaríasbing` catíng` ie~ jo. ¹⁰ Jo 'ñiab` Zacarías ca'ír` tí` nife` ie~ jo e quier` e su` do. Jo lajee` coo` e su` do, lajalém` dsea` teáaiñ` fí caluu` e jmiféiñ` Fidiée`. ¹¹ Jo lajee` iuung` Zacarías fí nife` do, jo coo` cajném` jaang` ángel quiá!` Fidiée` lí` li` dsée` e nife` e li` iuuiñ` jír` e su` do. ¹² Jo mi` cangáng` Zacarías i ángel do, dsíng` cafóiñ` jíi` ja` ñir` e~ nijmér`. ¹³ Jo cajíng` i ángel do casír` Zacarías:

—Ja` fóøn`~, Zacarías, co' nicanúub` Fidiée` lajíi`~ júu` e nicamíi`na'r do, jo lana dseamf quíi`~ nídisquieeiñ` jaang` yuu` siñuu` i nitó`~ e nilisii` Juan mi` niliseeiñ`. ¹⁴ Jo fíim` dsea` nili'iáang` dsíir` jogui dsíng` nili'iáang` óo` 'ná` e niliseeng` i yuu` quíi`na' do cajo, ¹⁵ co' mi` nicuáiñ` dsíng` niliféiñ` fí quini` Fidiée`. Jo ja` mée` ni'ír` carta~ niteáiñ` fí jmigüí, jogui ná`gui e niliseeiñ`, ni'íñ` Jmiguí quiá!` Fidiée` e nijmicóo` quiá'r` lajíi`~ ta~ e nijmér` fí jmigüí la. ¹⁶ Jogui nijmér` e niqui` jíng` yaang` fíim` dsea` Israel fí quini` Fidiée`. ¹⁷ Jo i Juan do ni'íñ` Jmiguí quiá!` Fidiée` laco` ca'íng` jaang` dseañu` i calí'gøng` eáang` i calísí Líi`~ jaang` i café` cuaiñ` quiá!` Fidiée` malíi`gui eáang`. Joba` i Juan na niguiár` júu` mi` nijaquiéeng` e nijáa` Dsea` Jmáang` e laco` røøb` nisíng`tu jaléng` jíóo` dsea` cóo`~ jaléng` sejmiir`, jogui e laco` jaléng` dsea` i jo` nuu`~ júu` quiá!` Fidiée` niqui` jíng` yaaiñ` mi` ninúr` jalé` júu` e niguiá` i dsea` í. Jo lajoba` nijmér` e niguiéng` guiu` yaang` dsea` e nijmicuíñ` Dsea` Jmáang`.

¹⁸ Jo mi` cató` e fé` i ángel do jalé` júu` quiá`~

Fidiée~, jo cajmingi~ Zacarías i ángel do:

—Jial nilita~ dsí` jnea~ jalé~ e jo, co_o
nidseáam~ baa' eáang' cóo~ dseamf quié~ e?

19 Jo cañí~ i ángel do:

—Jneab~ i ángel Gabriel, jo jmoo'o jalé~ ta~ e iing~
Fidiée~, jo lb dsea` casíiñ~ jnea~ e cagajmée~ e 'nu'
jalé~ e juguiá~ e nifá~ a na. **20** Jo dsu' uíi~ e ja` já~
calín~ jalé~ júu~ quié~ e, joba' latí lana nijá~ e jo` lí~
fo~ jíi~ camí~ júu~ cartí~ niliti~ lajíi~ júu~ e nifá~ a
na, jo joguib nifo~ tu~ jóng.

21 Jo lajee~ síing~ Zacarías cóo~ i ángel do, jo
caluu~ guá~ féb~ teáang~ jaléng~ i dsea` i sijeeng~
ír~ do. Jo lajaléng~ i dsea` do ninaang~ í~ dsíir` jiali~
calí~ iing~ Zacarías eáang~ fí~ li~ cangór~ fí~ nife~ do.
22 Jo dsu' mi~ cagüi~ Zacarías fí~ jo, jo` lí~ fé'r~. Joba'
dsíi` lajob calilí~ jaléng~ i dsea` i teáang~ caluu~ do
e liim~ba' e cangáiñ~ do e fí~ dsíi` guá~ do. Jo dsíi`
ladob canaang~ Zacarías e jmóor` li~ cóo~ guóor`
quiá~ jial e cangár~ do, jo cangoca~bi e líiñ~ lado.

23 Jo mi~ cang~ jo, mi~ catí~ í~ e cadsíng~ lajíi~ jmií~
e catíng~ Zacarías e iuuiñ~ fí~ sináu~ guá~ do, jo
cangám~ bre fí~ quiá'r~. **24** Jo mi~ calicóng`gui lajo,
yub~ cacóng~ dseamf quiá'r~. Jo lajee~ 'ñíing~ si~
jo` cagüi~í~ i dseamf do sináu~ quiá'r~, jo lajee~ jo~ í~
dsíir': **25** "Guimáam~ Fidiée~ quiá~ e guiá~ e jmóor`
cóo~ jnea~ e laco~ jo` nifé~ dsea` ga` uii~ quié~ e."

*Mi~ cajmée~ i ángel do júu~ e niliseeng~ Dsea`
Jmáang~*

26 Jo mi~ cadsíng~ jñúung~ si~ lajo, coo` jmií~
casíing~ Fidiée~ i ángel Gabriel do fí~ coo` fí~ li~ si~
Nazaret e néé~ fí~ li~ se~ Galilea. **27** Jo casíiñ~ dsea`
do fí~ quiá~ jaang~ simí~ i si~ Yá~ i ninéé~ júu~ quiá~

cóo'~ jaang` siming' siju~ Daví'~ i sii` Sé~. ²⁸ Jo mi~ caguié~ i ángel do fí~ quiá'~ i simí~ do jo~ casí~ reiñ':
—Juguiá~ o' quirí~, simí~, co'~ 'nu~ bing' i nicaguíng'
Fidiée~ lajee~ lajaléng' dsea` i seeng` fí~ jmigüí~, jo~ Fidiéeb~ nijmicóo'~ 'nu~.

²⁹ Jo mi~ canúu~ i simí~ do júu~ quiá'~ i ángel do, dsíng'~ cangogá~ dsíir~ jo~ ca'l~ dsíir~ e~ uiing~ e cajíng'~ dsea` do lado.

³⁰ Jo~ cajíng'~ tu~ i ángel do:

—Ja` fóøn'~ jíi'~ coo~, co' iáam` dsíi` Fidiée~ cóo'~ 'nu~, ³¹ jogui lana nigüiquiéen' jaang` yuu~ siñuu~, jo mi~ niliseeiñ~, nitó~na' e nilisiir` Jesús. ³²⁻³³ Jo mi~ nicuáiñ~, nijmé~ Fidiée~ e nilíiñ~ jaang` dsea` féng' laco~ calíng~ i sijur~ Daví'~ do. Jogui i yuu~ do quirí~ latab~ niquiá'r~ ta~ quiá'~ lajaléng' dsea` Israel, jogui niquiá'r~ ta~ cajo~ fí~ la'úng~ fí~ jmigüí~, jogui nilisiir` Joo` Fidiée~ dsea` guiring~ ñiff~.

³⁴ Joba' cajming! Yá~ i ángel do:

—Jial cuóøng` nilí~ lajo? Ja`gui cóo'~o dseañu~.

³⁵ Joba' cañíi` i ángel Gabriel do:

—Fidiée~ dsea` guiring~ ñiff~ nijmér~ cóo'~ güea'~ 'gøng' quiá'r~ e niquin'~ lafa` jee~ cabøø~ jníi~, jo lajee` joba` nicuó'r~ 'nu~ Jmiguí` quiá'r~, jo joguiba` nigüiquiéen' i yuu~ güeang'~ i líng` Joo` Fidiée~ do. ³⁶ Jogui i niíi` i sii` Elisabet, jaang` dseamí~ i niyúng'~ eáang~, jñúung~ si~ ningoo` e quiéeiñ` jaang` yuu~ siñuu~. Jo i dseamí~ do i nica'éeng` dsea` eáang` e ja` jiuung~ nicóøiñ~, yuu~b` niquiéeiñ` lana, ³⁷ co` jaléb` tiing` Fidiée` jmér~.

³⁸ Joba' cañíi` Yá~:

—I quiá'~ Fidiéeb` jnea~. Güjméeb` Fidiée~ cóo'~ jnea~ laco~ nicaféé'~ na.

Jo mi~ calí~ siiñ` lado, jo cangám!~ tu~ i ángel do fi` li~ cajár~.

Mi~ cangó~ Yá~ e cango'eer~ Elisabet

39-41 Jo dsifí~ mi~ cangí~ lajo, cangó~ Yá~ fi` coó~ fi` e néé~ fi` jee~ mó~ li~ se~ Judea e cango'eer~ i níir~ Elisabet i cóó~ Zacarías do.

Jo mi~ caguiér~ fi` jo, jo cangoféeiñ!~ dsea` do. Jo mi~ cató~ Yá~ cató~r~ Elisabet, dsifí~ ladob cajóng~ i yuu~ i iuung~ dsíi~ tu~ Elisabet, jogui~ dsifí~ ladob ca'íng~ Elisabet Jmigui~ quiá~ Fidiée~. 42 Joba' cajíng~ i Elisabet do casí~r~ Yá~ e ngocáng~ dsíi~r~ jo cajíñ~:

—'Núbing~ i nicajmigüeang~ Fidiée~ lajee~ lajaléng~ dseamí~ i seeng~ fi` jmigüi~, jogui~ nicajmigüeaiñ~ yuu~ quiá~ cajo. 43 ¿l~ jnea~ e niña'ee~ niquia~ Fí'i jnea~? 44 Co' mi~ canú~u e cate~ jnea~, dsifí~ ladob cajóng~ yuu~ quié~e li~ iuuiñ~ fi` dsíi~ tú~u e iáang~ dsíi~. 45 Joba' eáam~ juguiá~ quiá~, co' jáb~ calín~ e niliti~ jalé~ júu~ quiá~ Fidiée~ e cacuø~r~ 'nú~. 46 Joba' cajíng~ Yá~: Dsing~ jmifén~ jnea~ Fidiée~,

47 jogui~ dsing~ iáang~ dsii~ cōo~r~ cajo,
co' íbre dsea` caleáaiñ~ jnea~ jee~ dsee~ quié~e.

48 Dsú~ jnea~ líin~n jaang~ dsea` quiá~ Fidiée~
i ja` jmiféng~ 'ñia~, jo si'ím~ Fidiée~ jnea~,
jo latí~ lana jo cartí~ róo~ jmigüi~ nifé~ jaléng~
dsea` jmigüi~ juguiá~ ui~ quié~e.

49 Co' Fidiéeb~ dsea` 'gøiñ~ fi` la'úng~ fi` jmigüi~,
jogui~ jmiguiab~ jalé~ e nicajmíer~ cōo~r~ jnea~
cajo,
co' íbre dsea` güeaiñ~ fi` latøøng~ fi` jmigüi~.

⁵⁰ Jogui contøøm⁻ nilí^r fi^r líiñ⁻ jaléng^r dsea[~] i
nijmi'gó^r ír^r.

⁵¹ Jo íbre tiiñ^r jmér⁻ lí^r doñi^r ee^r,
jogui cajméer^r e cajgiéem⁻ jalé^r e í^r dsíí^r dsea[~] i
jmicóøng^r yaang^r.

⁵² Jogui cajgiáam⁻ bre uó^r jaléng^r dsea[~] i óo^r ta^r ñíí^r,
jogui yáb^r caseáiñ^r jaléng^r dsea[~] i ja^r jmicóøng^r
yaang^r.

⁵³ Jogui juguiáb⁻ cacuø'r^r jaléng^r dsea[~] i ja^r 'ga^r lí
sea^r quiá^r,
jogui cajmilíim⁻ bre guoo^r jaléng^r dsea[~] sea^r cuu^r.

⁵⁴⁻⁵⁵ Jogui cajmicóo'r^r jaléng^r dsea[~] góor^r dsea[~] Is-
rael
í caguiñ^r lami^r jéeng'gui^r nilíng^r dsea[~] quiá'r^r,
co^r lajob júu^r caséer^r cóo^r 'líi^r yáa^r qui^r ii^r i sii^r
Abraham e nilí^r líng^r Fidiée^r jneaa^r aa^r,
jogui nijmicóo'r^r jneaa^r aa^r lata^r.

Jo jalé^r e júu^r na cajíng^r Yá^r ie^r jo.

⁵⁶ Jo cajeb^r Yá^r gaang^r si^r cóo^r i Elisabet do. Jo
mi^r cangf^r jo, joguiba^r cangáng^r tur fi^r quiá'r^r.

Mi^r caliséng' Juan i seáang^r dsea[~] jmii^r

⁵⁷ Jo mi^r cangf^r jo, cadsím⁻ jmii^r e niliseeng^r
yáa^r quiá^r Elisabet, jo jaang^r yáa^r siñuuab^r caliséng^r
quiá'r^r. ⁵⁸ Jo dsíng^r caliliáang^r dsíí^r jaléng^r rúiñ^r
cóo^r jaléng^r dsea[~] i neáang^r lacúng^r lajíng^r li^r
neáaiñ^r, co^r calilí'r^r e dsíng^r guiá^r e cajmée^r Fidiée^r
cóo^r i Elisabet do. ⁵⁹ Jo mi^r cadsíi^r i yáa^r quiá^r
Elisabet do jniá^r jmii^r, joba^r cangojéeng^r neiñ^r e
nitó^r li^r fi^r ngúu^r táaiñ^r laco^r e qui^r tiíng^r dsea[~]
Israel. Jo mi^r cajméer^r lajo, si'í^r nilisií^r i yáa^r do laco^r
sii^r tiquiá'r^r Zácarías. ⁶⁰ Dsa^r i Elisabet do cañíir^r jo
casí'r^r jaléng^r i dsea[~] do:

—U~, Juam 'nē~ nilisiñ~ na.

61 Joba' cajíng~ i dsea` caguaang~ do casír~
Elisabet:

—Jo ¿jiali~ nilisiir` lajo? Jíi~ jaang`gui dsea` sínáu~
quií~ ja`sii` lajo.

62 Joba' cajming~ i dsea` caguaang~ do Zacarías
e jmóor` li~ cój~ guóor`:

—Jo ¿jial nilisi~ i yuu~ la, fó~ 'na~?

63 Jo Zacarías camír` coo~ li~ nijmé~r~ jial iiñ~ e
nilisi~ i yuu~ do, joba' cajme~r~ e Juam nilisiñ~ do. Jo
dsíng~ cangogá~ dsíi` jaléng~ i dsea` do e calisí~ i yuu~
do Juan. **64** Jo dsíff` ladob cana~ oo~ luu~ Zacarías jo
canaaiñ~ jmiféñ~ Fidiée~.

65 Jogui jaléng~ dsea` i neáang` lacúng~ lajíng~ li~
guiing~ Zacarías eáam` cangogá~ dsír` quiá~ jalé~
e calí~ do, jo lajobi lacaang` jee~ mó~ li~ se~ Judea
eáam` caliseá~ e júu~ jo. **66** Jo lajíng~ dsea` i calíñ~
jalé~ e calí~ do cajming~ rúiñ~:

—¿E~ si'íng~ i yuu~ la mi~ nicuáiñ~? Dsúco~ eáam` li~
e jmíco~ Fidiée~ quiá~r~.

Jalé~ e ca'ø' Zacarías quiá~ Fidiée~

67 Jo mi~ cana~ oo~ luu~ Zacarías, dsíff` lajob ca'íñ~
Jmiguí~ quiá~ Fidiée~ jo canaaiñ~ fé'r` jalé~ júu~ e
cangúiñ~ cacuø~ Fidiée~ ladsíff` lado jo cajíñ~:

68 Güíjmifém~ jaléng~ dsea` Fí`naa~ Fidiée~ quiá~
dsea` Israel,
dsúco~ nicajár~ jee~ jneaa~aa~, dsea` líi`naa~ dsea`
quiá~r~,
jo nicaléáam`bre jneaa~aa~ jee~ jalé~ dsee~
quiá~naa~.

69 Jo caguiñ~ lajee~ lajaléng~ siju~ dseata~

dsea` féng" Daví" i jmóo` ta~ quiá" Fidiée` do
 jaang` i 'gøng"gui eáang'
 e quiá"- nileáiñ" jneaa~aa' jee~ jalé" dsee-
 quí"-ii".

⁷⁰⁻⁷¹ Co' lajob júu^ cacuø" Fidiée` jaléng" dsea`
 quiá'r" i nicafe" cuaiñ~ quiá'r" malí"gui
 eáang'

e nileáiñ" jneaa~aa' jee~ jaléng" i 'ní" níng-
 jneaa~aa'

jogui jee~ jaléng" i guíng" quiá"-naa' cajo,

⁷² jogui nilí" fi" lím"bre jaléng" líi" dsea` cóøng"
 quiá"-naa',

có" ja` ni"íng" dsíir' lajíi"~ júu^ e cajmirór'
 cój" líi" yáa"~ quiá"-ii' Abraham lajíi"~ malí"gui
 eáang'.

⁷³ Jo e lab júu^ e cacuø" Fidiée` i Abraham do ie~ jo:

⁷⁴ e nileáiñ" jneaa~aa' jee~ jaléng" i 'ní" níng-
 jneaa~aa',

joba' jneaa~aa' nijmó"naa' e ngocáng` dsí`naa' lí"
 dseáng"- laco" iing" Fidiée`,

jo jo` e 'góng"naa' jíi"~ cój" i dsea` i 'ní" níi" quiá"-ii'
 do jóng.

⁷⁵ Jogui lata~ sée"-naa' fi' jmigüí" la,
 nisée"-naa' e líi"-naa' dsea` güeang"~ quiá"-
 Fidiée` jogui dsea` i ée` røø` laco" si'i"~ fi'
 quini` Fidiée`.

⁷⁶ Jo mi" calí"~ e jo, jo lalab casí"~ Zacarías i yáa" do:

Jogui 'ná` yáa"~ quiá"-ii", nilisii" dsea` i caguíng"
 Fidiée` dsea` guiing" ñíff" i nifé" cuaiñ~
 quiá'r";

có" 'nub` dsea` niguiéen"~ dsea` guiá",

co' lana nijaquiéeng' e ti' li~ nijáá' Fíi'naa' Dsea`
Jmáang`.

⁷⁷ Jo nijmée'~ dsea` júu^ jial nileáng` Fidiée` jaléng`
dsea` jmigüí' e ni'íing` dsee` quiá'r`.

⁷⁸ Jo Fidiée` nijmér` jalé` e jo, co' dsíng`- 'neáaiñ`
jneaa~aa', jogui eáam' fí` líiñ` jneaa~aa'
cajo.

Joba' nicacuø'r' jneaa~aa' e lafa' nijneá` coo` jí` e
jlo'` niing` 'gøng' fí` li~ see`-naa' lana,

⁷⁹ jo e joba' nijmicóó'~ quiá`- jaléng` dsea` i seeng`
lafa' sijúung` li~ nuu` sò`.

Jo Fidiée` ni'lé'r` jneaa~aa' fí` guiá`- quiá'r` e laco'
nilisee`-naa' juguiá` júu^ røø`.

Jo jalé` e júu^ na café` Zacarías ie~ jo.

⁸⁰ Jo cuaam` i yuu` quiá'r` do laco' ngoo` jmií~.
Jo lajee` cuaaiñ`, eáang` ngoo` licuúiñ` Fidiée` jogui
eáang` ngoo` liguiúiñ` la'eáang` cõo`~ Jmiguí` quiá`-
dsea` do. Jo mi` 'lé` cacuáiñ`, jo cangór` fí` coo`
jee` mó`, jo job cateáaiñ` cartí` mi` caguié` jmií~ e
nilicuúi` dsea` Israel quiá'r`.

2

Mi~ caliséng` Jesús

(Mt. 1:18-25)

¹⁻² Jo ie~ jo seeng` jaang` dseata` féng` i sií`
Augusto i quiú` ta~ ie~ jo, jo seeng` jaang` dseata`
dsea` nu'luu~ quiá'r` i sií` Cirenio i guiring` líng` ta~
fí` lí` se` Siria. Jo ie~ jo caquiú` i Augusto do ta~ e
nilí'íng` jaléng` dsea`. ³ Jo jaléng` dsea` i taang` fí`
li~ jié` 'né` nidsilúiñ` fí` góo`bre, jo fí` job nilí'íñ`.

⁴ Jo mi` cahuí` ta~ lajo, joba' cagüí'í` i Sé` do fí`
li~ guiniñ` fí` fí` Nazaret li~ se` Galilea, jo cangáiñ`-

fi' góor` fi' li~ se' Judea fi' coo` fii` e sii` Belén fi' li~ caliséng` i dseata~ dsea` féng` i sii` Daví` do, jaang` dsea` siju` Sé` i caliséng` malí` gui` eáang'. ⁵ Jo mi` cangáng` Sé` fi' góor`, téé`bre Yá`, co` ninée` júu` quiá'r` cōoiñ` do, jogui yußub` niquiéeiñ` do cajo.

⁶ ⁷ Jo mi` caguiliñ` ff` Belén, job catí í` e niliseeng` yuß` quiá` Yá`, dsu` ja` li~ calí`r` li~ nijér`, co` dsíng` fíing` jaléng` dsea` i caseáng` e fi` fii` do ie` jo. Jo li~ güüing` jaléng` cuea~ güitáb` cajer`, jo job caliséng` i yuß` do. Jo íb` la`uui` joo` Yá` i caliséng`. Jo mi` cangí` jo, caquiiñ` coo` 'mi', jo catiráiñ` dsíi` coo` ni'náu` li~ gø`r` joo`, dsu`co` ja` li~ sea` li~ guiú` fa` niquiér`.

Mi` cajnéng` ángeles fi` li~ taang` dsea` jmoo` í` jo`se`'

⁸ Jo mi` canuu` e jmii` jo, jo nicaje` coo` tú` míng` dsea` i jmoo` í` jo`se` quiá` ff` lí` caluu` ff` Belén.

⁹ Jo lajee` neáaiñ` e canuu` e jmii` jo, coo` cajném` jaang` ángel i casíng` Fidiée` ff` li~ neáaiñ`, jo dsíng` jlo`^ cajneá` e güea`^ quiá` Fidiée` do lacúng` lajíng` li~ neáang` i dsea` do, jo dsíng` cafóiñ`. ¹⁰ Jo cajíng` i ángel do casí`r` jaléng` i dsea` do:

—Ja` fóøng` na` jíi` coo`, dsu`co` juguiáb` quiée` quíi`na`, jo fíim` dsea` nili`iáang` dsíir` uíi` e júu` jo. ¹¹ Co` fi` lab góo` dseata~ dsea` féng` Daví`, jo lana fi` lab nicaliséng` Dsea` Jmáang`, dsea` nileáiñ` 'ná` jee` jalé` dsee` quií`na`. ¹² Jo niñí`ba` e mi` nigüi`néng` na`r jo niguiéng` na`r quiíñ` coo` 'mi` jo ráaiñ` dsíi` coo` ni'náu` li~ gø`r` joo`.

¹³ Jo mi` cató` e café` i ángel do lado, coo` cajném` ángeles i fíing`gui` fi` li~ neáang` i dsea` do, jo lajalém` i ángeles do canaaiñ` e jmiféiñ` Fidiée` lajaléiñ` do jogui canaaiñ` do ør` lala:

¹⁴ iMajmiféng`naa` Fidiée` dsea` guiing` ñiff`,

jogui jaléng¹ dsea` jmigüí² i seeng³ guiá⁴ cóo⁵r⁶
güili seem⁷bre juguiá⁸ júu⁹ røø¹⁰ cóo¹¹~ dsea`
do!

¹⁵ Jo mi¹² cató¹³ e ca'ø¹⁴ i ángeles do, cangolíim¹⁵tur fí
li¹⁶ jalíiñ¹⁷. Jo i dsea` i jmoo¹⁸ í¹⁹ jo'se²⁰ do canaaiñ²¹síiñ²²
lajee²³ la'ó²⁴ yaaiñ²⁵ jo sí²⁶ rúiñ²⁷ lala:

—Má²⁸aa' fí Belén. Mane'duu' jalé²⁹ e nicajíng³⁰
Fí'naa' Fidiée³¹ quiá³² jalé³³ e nicalí³⁴ jmii³⁵ na.

¹⁶ Jo catam³⁶ i dsea` do fí lajminá³⁷, jo mi³⁸
caguilíiñ³⁹ fí Belén, cadséiñ⁴⁰ Yá⁴¹ cóo⁴² Sé⁴³ jogui i
yuu⁴⁴ do e ráaiñ⁴⁵ dsíi⁴⁶ coo⁴⁷ ni'náu⁴⁸ li⁴⁹ gø⁵⁰ jó⁵¹. ¹⁷ Jo
mi⁵² cang⁵³ e cangáiñ⁵⁴ i yuu⁵⁵ do, jo canaam⁵⁶bre ni'r⁵⁷
júu⁵⁸ lajíi⁵⁹ e cajíng⁶⁰ i ángel do cuaiñ⁶¹ quiáiñ⁶² do.
¹⁸ Jo jaléng⁶³ dsea` i canúu⁶⁴ e júu⁶⁵ jo dsíng⁶⁶ cangogá⁶⁷
dsíir⁶⁸. ¹⁹ Jo dsíng⁶⁹ ca'f⁷⁰ dsíi⁷¹ Yá⁷² quiá⁷³ jalé⁷⁴ e calf⁷⁵ ie⁷⁶
jo, jogui ca'mea'bír e júu⁷⁷ jo fí dsíi⁷⁸ moguir⁷⁹.

²⁰ Jo mi⁸⁰ cang⁸¹ jo, caquim⁸²tu i dsea` jmoo⁸³ í⁸⁴
jo'se⁸⁵ do. Jo lajee⁸⁶ ngoliíñ⁸⁷ jo ør⁸⁸ quiá⁸⁹ Fidiée⁹⁰
jo dsíng⁹¹ jmiféiñ⁹² Fidiée⁹³, co⁹⁴ calitib⁹⁵ lajíi⁹⁶ júu⁹⁷ e
quie⁹⁸ i ángel do ie⁹⁹ jo.

Mi¹ cangojéeiñ² Jesú³s fí⁴ guá⁵ fé⁶ e si⁷ fí⁸ Jerusalén⁹

²¹ Jo mi¹⁰ cadsí¹¹ i yuu¹² do jñiá¹³ jmii¹⁴, jo can-
gojéeng¹⁵neiñ¹⁶ e cató¹⁷ li¹⁸ fí¹⁹ ngúu²⁰ táaiñ²¹ laco²² qui²³
tíng²⁴ dsea` Israel. Jo dsifi²⁵ladob catéer²⁶ e calisíñ²⁷ do
Jesús lí²⁸ laco²⁹gui cajíng³⁰ i ángel do casí³¹r³² Yá³³ lajíi³⁴
mi³⁵ ná³⁶gui e nidsiquiéeiñ³⁷ i yuu³⁸ do.

²² Jo mi³⁹ cang⁴⁰ jo, mi⁴¹ cadsí⁴² Yá⁴³ tuló⁴⁴ jmii⁴⁵
e caliséng⁴⁶ i yuu⁴⁷ do, cajmiti⁴⁸bre lajíi⁴⁹ júu⁵⁰ e
casée⁵¹ Moi⁵² e 'né⁵³ nilí⁵⁴, jogui⁵⁵ba⁵⁶ cangolíiñ⁵⁷ can-
gojéeng⁵⁸neiñ⁵⁹ fí⁶⁰ guá⁶¹ fé⁶² e si⁶³ fí⁶⁴ Jerusalén⁶⁵ e laco⁶⁶
nidsijeáang⁶⁷neiñ⁶⁸ fí⁶⁹ quini⁷⁰ Fidiée⁷¹. ²³⁻²⁴ Jo mi⁷² nití⁷³
í⁷⁴ e nidsilliing⁷⁵ dsea` Israel sinúu⁷⁶ guá⁷⁷ cóo⁷⁸ yuu⁷⁹

siñuu^ la'uii^ i liseeng` quiá'r^, 'né^ jéeng` sejmii^ i yuu^ do gáng^ bøsii^ osi gáng^ mee^ quiá'^ e ni-jngáng'^ jmidsea` fí^ nife" quiá'^ e sinuu^ guá'^ do. Jo jalé^ e jo cajmée^ i Sé^ do cóo'^ i Yá^ do ie^ jo, co' lalab ta^ caquiu^ Fidiée^ malii^gui eáang^: "Song ii^ caliséng` yuu^ siñuu^ la'uii^ quiá'^, fíbing^ i nijmé^ ta^ lí^ lajíi^ e iing^ Fidiée^."

²⁵ Jo ie^ jo seeng` jaang` dseañu^ fí^ Jerusalén i sii^ Simeón, jaang` dseañu^ i guiúng^ eáang^, jo dsíng^ jmiféiñ^ Fidiée^, jogui^ sijeeiñ^ i nisíng^ Fidiée^ i nileáng^ dsea` góor` dsea` Israel jee^ jalé^ dsee^ quiáiñ^-. Jo jéeb^ Jmigu^ quiá'^ Fidiée^ quiá'^ i Simeón do, ²⁶ jo la'eáang^ cóo'^ e joba^ caliñir^ lajíi^ lami^ jéeng^gui e ja^ nijúui^ e ja^ mí^ cangáaiñ^ Dsea` Jmáang^, dsea` i nisíng^ Fidiée^ do. ²⁷ Jo ie^ jo cajmée^ Jmigu^ quiá'^ Fidiée^ e cangó^ Simeón fí^ guá'^ fé^ e si^ fí^ Jerusalén. Jo mí^ caguiér^ e fí^ guá'^ jo, fí^ job nitaang^ Yá^ cóo'^gui Sé^ e jéeiñ^ i yuu^ Jesús do e jmóor^ jalé^ ta^ e caquiu^ Fidiée^ e 'né^ lí^. ²⁸ Jo mí^ cangáng^ Simeón i yuu^ do jo casang^ neiñ^ jo canaaiñ^ jmiféiñ^ Fidiée^ jo cajíñ^-:

²⁹ Gui'máam'^ba^ Fí^naa^ Fidiée^, co' nicalítib^ lajíi^ júu^ quí^ e cajmée^ jnea^ jéeng^gui.

Joba^ dsíng^ iáang` dsii^ lana, jo nicuóom^ nitøø^ jnea^ fí^ ñifi^ quí^-, jnea^ dsea` i jmóo^ lajíi^ e iing^ 'ná^;

³⁰⁻³¹ co' nicamám^ baa i yuu^ la, dsea` i nileáng^ jnea^ jee^ jalé^ dsee^ quí^ ii^, dsea` sée^ naa^ fí^ jmigüi^ la.

³² Co' i lab dsea` i líng^ e jí^ e jneá^ jee^ jaléng^ dsea` jmigüi^,

jogui la'eáang' i lab cajo e nijmi'gó` dsea` jaléng`
dsea` quiíl` dsea` Israel.

³³ Jo dsíng` cangogá` dsíí` Yá^ cójó` gui Sé^ quiá`-
jalé` e cajíng` i Simeón do uií` quiá`- i yuu` do. ³⁴ Jo
mí` calí` e café` Simeón lajo, jo cataíñ` güea`- i yuu`
do cójó` sejmiiñ` jogui cajíñ` casír` Yá^:

—I yuu` la nísííñ` mí` nicuáiñ` e niguiár` júu` jial
nijmicuíng` dsea` Fidiée`, joba' fíim` dsea` jmigüí`
niquí` jíng` yaaiñ` fí` quini` Fidiée`. Dsu` seem`
dsea` i ja` ni'íng` jalé` júu` e niguiáiñ`- do, co` ja`
nití` dsíir', ³⁵ co` niguiéeb` jmíí` mí` nilidseáang` dsíí`
jial i` dsíí` lajaang` lajaang` dsea` jmigüí`. Jogui 'na`
dsíng` nilijiung` o` mí` nijmeáng` dsea` i yuu` la
quiíl` mí` niféiñ`.

³⁶ Jo mí` calí` e fé` Simeón lajo, jo cajám`bre i
yuu` do cójó` sejmiiñ`. Jo dsíí` ladob cangoquiéeng`
jaang` dseamf` i sii` Aq` fí` li` sing` Yá^ cójó` gui
Sé` e jéeiñ` i yuu` do, jo fé` i dseamf` i sii` Aq` do
cuaíñ` quiá`- Fidiée` cajo, jo i dseamf` i líiñ` joo`
jaang` dseañu` i sii` Fanuel i líing` dsea` siju` jaang`
dsea` i calisi` Aser. Jo i dseamf` do eáam` niyúiñ`;
ochenta y cuatro jii` ningóo` e 'nhiíñ` jo le'eáam`bir
eáang` mí` cacúng` guór, jo guié` jii` mí` cangf`gui
lajo, cajum` dseañu` quiá'r`. ³⁷ Jo contøøm` iu-
uiíñ` sináu` guá`- e jmitir` lajii` e iing` Fidiée` e
jmiféiñ` dsea` do jogui e jmóor` ayuno cajo. ³⁸ Jo
mí` cangáiñ` i yuu` Jesús do, jo cacuø'r` gui'máang`
Fidiée` uií` quiáiñ`-. Jo mifíng` canaaíñ` jma'r` júu`
jaléng` i dsea` i sijeeng` i dsea` i nisíng` Fidiée` e
quiá`- nileáiñ` dsea` jee` dsee` quiá'r` jo cajíñ`-
casí`reiníl: “I lab i yuu` i cajíng` Fidiée` i nisíñ` i
ni'íng` dsee` qui'naa!”

Mi~ cangolíng tu Yá~ cóo!~ Sé~ fí' Nazaret

39 Jo mi~ cangí e cajmití sejmii` Jesús jalé` e ta~ huí` fí' ni~ jí` quiá`- Fidié` do, cangoliim tur cóo!~ i yúú` do fí' Nazaret fí' lí` se` Galilea. **40** Jo cuaam` Jesús lajee` jo laco` ngóor` jmii~, jo dsíng`- ngóo` litiiñ~, jo eáam` jmigüeang` Fidié` í`.

Mi~ caje` Jesús fí' dsíú` guá`- fé` e si` fí' Jerusalén

41 Jo lacoo` jíi` mi~ tí` jmii` Pascua quiá`- dsea` Israel, nitíing` sejmii` Jesús e dsilíñ` fí' Jerusalén. **42** Jo ie` mi~ cadsí`- i jiuung` do guitu` jíi`, jo fí` job cangór` cóo!~ sejmiir` cóo!~ jaléng` dsea` sináu` quiá'r` jogui cóo!~ jaléng` dsea` i neáang` fí' Nazaret. Jo fí` job caje` lajaléng` i dsea` do lajee` catí e jmii` do. **43** Jo mi~ cadséng` e jmii` do, jo cangoliim tur lajaléñ` do fí' Nazaret, **44** dsu` dob nicaje` i jiuung` Jesús do fí' Jerusalén. Jo ja` nicalilí` sejmiir` e nicajer`, co` líiñ` e jee` i dsea` cagviaang` dob ngaiñ`. Jo catam` bre fí` lajaléñ` do lajee` co` jmii`. **45** Jo mi~ caniúiñ` guiá`- fí', jo ca'naiñ`- Jesús jee` jaléng` i dsea` cagviaang` do, dsu` jo` lí` cadséng` neiñ` do. Joba` caquím` tur fí' Jerusalén e cango`néeiñ` i jiuung` do.

46 Jo mi~ caguiliing` tur fí' Jerusalén, jo ja` cadséng` neiñ` dsifí` lado car` mi~ cadsíng` 'ní` jmii` guí lajo, joguiba` cadséng` neiñ`. Dsu` fí` guáb`- guíñ`- do e núur` e síng` jaléng` tifa` quiá`- júu` quiá` ta` quiá`- dsea` Israel, jogui jmiguab` jalé` e jming`- rúng` Jesús cóo!~ jaléng` i dsea` í. **47** Jo jaléng` dsea` i teáang` núu` jial ngíi` i jiuung` Jesús do dsíng`- dsigá` dsíir`, co` tiim`biñ` eáang`. **48** Jo mi~ cangá` sejmii` Jesús e dob guíñ~, jo dsíng`- cango`gó` dsíir` jo cajíng`- niquiá'r` casí`-reiñ`:

—Yʉʉ` qui⁻ii[!], ɻjiali[!] cajmeáan^{!~} jnea^{!~} lana?
Dsíng^{!-} nicajmó^{!~}oo[!] fí^{!~}cóo^{!~} tiquíi^{!~}, jo dsíng^{!-}
nica^{!~}néeng^{!~}naa^{!~}'na[!].

⁴⁹ Joba[!] cañíi[!]Jesús quiá^{!-} niquiá'r[^] jo casí^{!-}rein^{!:}

—ɻJiali[!] ngí^{!~}na[!] 'náng^{!~}na[!] jnea^{!~}? ɻSu ja[!] ñí^{!~}na[!]
e[~] ta[~] nísi^{!~}in^{!~}n e njmee[~]e quiá^{!-} Tiquié[~]e dsea[~]
guiing[~] ñíff[~]?

⁵⁰ Dsu[!] i sejmiir[!] do ja[!] cangáiñ[!] jiali[!] cajíng^{!-} i
jiuung[~] Jesús do lado.

⁵¹ Jo mi[~] calí[~] sɻhiñ[~] e jo, jo cangolíim^{!~}tur lají[!]
gaaiñ[~]do fí Nazaret. Jo dsíng^{!-} guiúng[!] Jesús cóo^{!~}
sejmiir[!], jo dsíng^{!-} náu^{!~}r[~] cajo. Jo eáam[!] iáang[!] dsí[!]
niquiá'r[^] mi[~] ca'íi[!] dsí[!] quiá^{!-} jalé[!] e cangojéé[!]
ie[~] jmíiñ[~] jo. ⁵² Jo lajee[!] jo cuaam[!] Jesús, jo ngóo[!]
litiing[!]guir lacoo[!] jmíiñ[~], jo dsíng^{!-} iáang[!] dsí[!] jaléng[!]
dsea[~]cóo^{!~}r[~], jogui lajobi Fidiée[!] cóo^{!~}ír[!] cajo.

3

Mi[~] canaang[!]Juan i seáang[!]dsea[~]jmíiñ[!]e guiar[!]jíu[!]
quiá^{!-} Fidiée[!]

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Jo ie[~] jo ningóo[!] gui'ñiá[!] jiing[!] e líing[!] Tiberio
dseata[~] dsea[~] féng[!] quiá^{!-} fí[!] la'úng[!] fí[!] jmigüí[!].
Jo seeng[!] quiúung[!] dseata[~] dsea[~] nɻluu[!] quiá'r[!],
jaang[!] i sii[!] Poncio Pilato i guiring[!] líing[!] ta[~] fí[!] Judea,
jo jaang[!] i sii[!] Herodes i líing[!] ta[~] fí[!] Galilea, jo seeng[!]
jaang[!] rúng[!] dsea[~] ngáang^{!~}cóo^{!~} Herodes i sii[!] Lii[!] i
guiring[!] líing[!] ta[~] fí[!] Iturea cóo^{!~}cóo[!] li[!]sii[!]Traconite,
jogui jaang[!] i sii[!] Lisanías i guiring[!] fí[!] cɻo[!] li[!]sii[!]
Abilinia. ² Jo ie[~] jo seeng[!] gáng[!] jmidsea[~] laniing[!],
jaang[!] i sii[!] Anás cóo^{!~}gui jaang[!] i sii[!] Caifás. Jo ie[~]
jo cajo i Juan do i líing[!] joo[!] Zacarías guiiñ[!] fí[!] jee[~]

uó̄ quiú̄ mi~ café' Fidiée` caféng'neiñ' e nícatib` í` e nináiñ' do e niguiár` júū quiá' Fidiée` fí` jee` dsea` jmigüí`.³ Jo mi~ cahuí` ta~ lajo, jo dsifí` lajöb cangó` i Juan do fí` gua` Jordán, jo fí` job canaaiñ` e guiar` júū quiá' Fidiée` fí` quini` dsea` i caseáng` fí` lacuee` e gua` do ie~ jo. Jo fí` job e'r` jaléng` dsea` i guilíng` do, jo sít`reiñ` e 'né` niquí` jíng` yaaiñ` fí` quini` Fidiée`, jo lajoguiba` e nisáiñ` jmíi` e laco` cuó` li~ e cajmée` dsea` do lajo.⁴ Jo e jo cangojée` lí` laco` fé` fí` ni~ ji` quiá' Fidiée` e cajme` Saíi` malii`gui eáang` jaang` dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée`, lí` fé` lala:

Ngi` jaang` dsea` i fé` teá` fí` ni~ guóo` uó̄ quiú̄ jo fé'r` lala:

“Jmeáang`na` guiú` fí`,
joguí nea`na` condseé`,
co` lana tí` li~ nijáab` Fí`naa`.

⁵ Jo jmírø`na` lacaang` guiá` fí`,
jo jmírø`na` lacaang` lí` jung`
jo jmee`na` condseé` fí` lacaang` lí` tu` fí`
jo jaléb` fí` nilí` røø`.

⁶ Jo jalém` dsea` jmigüí` nilí`r` jial e nileáiñ` jee`
jalé` dsee` quiá`r` la'eáang` cóo` i dsea` î`.

Jo jalé` e na cajíng` Saíi` fí` ni~ ji` quiá` Fidiée`.

⁷ Jo mi~ caguilíng` dsea` i iing` nisáng` jmíi` e fí`
gua` lí` táang` i Juan i seáang` dsea` jmíi` do, jo casí`
i Juan do lajaang` lajaang` i dsea` i caguilíng` do ie~
jo:

—Jóo` jaléng` mi` guíng` 'ná`! ¿l` cajme`
'ná` júu` e lala cuóøng` nileáng`na` lajíi` iihuí` e
nijaquiéeng` jmíi` na?⁸ 'Né` nijmiliing` yaang`na`
e laco` nilí` jaléng` dsea` rúng`na` e dseáng`
já`-ba` nicaqui` jíng` yaang`na` fí` quini` Fidiée`.

Jo ja` jmigóøng` yaang~na' e nileáng`na' jee~ dsee~ quíi^na' dsu' uíi^~ e Abraham líiñ`lìi^ yáu^~ quíi^na', co' e já^~ e fíi^~i 'ná^~ e cuóøm` jmé^ Fidiée^ sijú^ Abraham jalé^ cùq~ e néé` la faco^ iiñ~ lajo. ⁹ Cofa^ jaléng^ dsea` i ja` quí^~ jíng^ yaang~ fí^ quini^ Fidiée^ líiñ` laco^ e 'ma` ofíi^ e ja` dseeng^ ofíi^ e cuø, joba^ huib^ e 'ma` do jo dsitoo^~ fí^ ni^~ jí^ lafa' cuiib~, co' ja` ee` ta~ íing^ jíi^~ cоo`.

¹⁰ Jo mí^ canúu^ jaléng^ i dsea` do jalé^ e café^ i Juan i seáang` dsea` jmíi^ do, joba' cajming^~ reiñ^ do lala:

—Jial ni'ee^ jnea'^ guíá^ cоo^~ Fidiée^?

¹¹ Joba' cañíi^ i Juan do jo casí^r^ i dsea` do:

—E laba^ 'né^ nijmee^ na': Ii 'ná^ oo^ na' tú^ 'mi^quí^na', 'né^ nicuó^na' cоo` jaang` dsea` i ja` sea` quiá^~; jogui ijj^ 'ná^ sea` e cø^na', 'né^ nicø^na' jmá^~jiu cоo^~ jaléng^ i ja` sea` e dó^~:

¹² Jo lajee^ síng^ Juan i seáang` dsea` jmíi^ do cоo^~ i dsea` do, job caguilíing^ cоo` tú^ míng^~ nodsicuu^ i iing^ nisáng` jmíi^, jo cajming^i'r^ i Juan do jo cajíñ^~:

—Tifa^~, ¿e^ 'né^ jmó^ jnea'^ e laco^ ni'ee^naa' guíá^ cоo^~ Fidiée^?

¹³ Joba' cañíi^ i Juan do quiá^~ i nodsicuu^ do jo casí^reíñ^:

—E laba^ 'né^ nijmée^ 'ná^: Jo` mí^na' cuu^ quiá^~ dsea` e jmigui^guí laco^ ta~ quiá^ fí^ ni^~ jí^ quiá^~ dseata~.

¹⁴ Jo lajee^ síng^ i Juan do cоo^~ i nodsicuu^ do, caguilíing^ cоo` tú^ míng^~ 'léé^ fí^ lí^ táaiñ` jo cajming^i'reiñ^:

—Jogui jnea'^, ¿e^ 'né^ nijmó^naa' e laco^ ni'ee^naa' guíá^ cоo^~ Fidiée^?

J_oba' cañí[~] i Juan do jo cas[~]r⁻ i l[~]ée⁻ do:

—E laba' 'n^é⁻ nijmití[~] 'ná[~]: Ja` ee` uóøl[~]na' quiá⁻ dsea` laguidseaang[^], o'gui[~] føng[~]na' dsea`, o'gui[~] jmoo[~]na' dsee⁻ quiá⁻ dsea` e ngii[~]gui, o'gui ni'n^íng[~]na' dsea` e ja` ee` mi[~] cajm[~]er[~] jíi[~] c^oo[~]; jo güili[~]iáang[~] óo[~]na' c^oo[~] lajíi[~] e l[~]eeng[~]na[~].

¹⁵ Jo lajee[~] fé[~] i Juan do e júu[~] na, jo jaléng[~] i dsea` cagviaang[~] do i[~] dsíir[~] e[~] nilí[~] jogui i[~] dsíir[~] su Dsea` Jmáam[~] i Juan i seáang[~] dsea` jmíi[~] do. ¹⁶ Jo mi[~] calilí[~] i Juan do e i[~] dsíi[~] i[~] dsea` do lajo, j_oba' cas[~]reiñ[~] jo cajíñ[~]:

—E já⁻, jnea[~] seáan[~] 'ná[~] jmíi[~] c^oo[~] layaang[~] jmíi[~], jo ds^h nabí nijáá[~] jaang[~]gui[~] dsea` i niseáng[~] 'ná[~] jmíi[~] c^oo[~] Jmiguí[~] quiá⁻ Fidiée[~] jogui c^oo[~] ji[~]. Jo i[~] dsea` i[~] 'gøng[~]guir[~] laco[~] jnea[~] e jíi[~] jnea[~] ja` catíin[~]n fa[~] nisíi[~] i[~] capí[~] ñí[~] 'ñáu[~] lomiíir[~]. Co[~] jnea[~] nícaseán[~]n jaléng[~] 'ná[~] jmíi[~] c^oo[~] layaang[~] jmíi[~] e laco[~] cuø[~] li[~] e nicaquí[~] jíng[~] yaang[~]na[~] fi[~] quini[~] Fidiée[~]; ds^h ír[~] mi[~] nigüeéiñ[~] niseáiñ[~] 'ná[~] jmíi[~] c^oo[~] Jmiguí[~] quiá⁻ Fidiée[~] e laco[~] cuø[~] li[~] e nícangíng[~]na[~] Jmiguí[~] quiá⁻ dsea` do. ¹⁷ Jo quieb[~] dsea` do e jmáiñ[~] ta[~] quiá⁻ e nisíñ[~] micui[~]iee[~], jo niser⁻ ca[~] e qui[~] quiá⁻ do. Jo ds^h e micui[~]iee[~] do ni'meár[~] fi[~] dsíi[~] sináu[~], jogui e qui[~] quiá⁻ nijí[~]bre fi[~] li[~] coo[~] ji[~] e ja` tóø[~] jmíi[~] y^u!

¹⁸ Jo jmang⁻ c^oo[~] júu[~] lanaba[~] caféng[~] i Juan do jaléng[~] i[~] dsea` do, jo ca'e'reiñ[~] jalé[~] júu[~] quiá⁻ Fidiée[~] quiá⁻ jial laang[~] dsea` jee[~] jalé[~] dsee⁻ quiá'r⁻. ¹⁹ Jogui caféng[~] i Juan do jaléng[~] dsea` e ja` dseeng[~] laco[~] jmoo[~] i[~] dseata[~] Herodes do e jéeiñ[~] lafa[~] dseam[~] quiá'r⁻ oo[~] dseañu[~] rúiñ[~] dsea` ngáang[~] c^oo[~]r⁻ i[~] sii[~] Lii[~], jogui cajíñ[~] dseata[~]

Herodes cōo'~ jalé" e ga` e jmóoiñ" do. ²⁰ Jo mi~ caliñí` i dseata~ do lajíi" e júu` e fé" i Juan do uíi" quiá'r~, joba' dsíng'" caliguíiñ" jogui cajmér` coo`gui e ga`, co' caquiú'r` ta~ e catam'~ i Juan do, jo 'núñib` catang'" neiñ" do.

*Mi~ cajgáang~ Jesús jmií`
(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)*

²¹ Jo dsat' núi" gui e ni'í` i Juan do 'núñí~, lajee` cateáaiñ` fí` gua` Jordán e seáaiñ` dsea` jmií`, jo coo` jmií` caguié` Jesús fí` jo, jo cajgáaiñ` jmií` cajo. Jo dsifí` mi~ cangí` e jo, jo caféng` Jesús Fidiée` dsea` guing~ níff~, jo lajee` jo cana` cateá fí` níff~, ²² jo fí` job cajgó` Jmigui` quiá` Fidiée` e liing` jaang` mee` fí` yú` mogui` Jesús, jo canú` e liing` ii` guicafé` fí` yú` jmigüí` jo guicajíñ`:

—'Nub` Joo'ó o i 'neáan`n eáang`, jo dsíng'" iáang` dsii`~ cōo`~ 'nú`.

*Jaléng` líi` yúu` quiá` Jesús
(Mt. 1:1-17)*

²³ Jo guigui` jii` ningóo` Jesús mi~ canaaiñ` jmóor` ta~ e siñíñ. Jo jaléng` dsea` líiñ` e i Sé` do tiquiá`~ Jesús. Jo tiyúu` quiá`~ Jesús siir` Elí, ²⁴ jo tiquiá`~ Elí siir` Matat, jo tiquiá`~ Matat calisí` Leví, jo tiquiá`~ Leví calisí` Melqui, jo tiquiá`~ Melqui calisí` Jana, jo tiquiá`~ Jana calisí` Sé`, ²⁵ jo tiquiá`~ Sé` calisí` Matatías, jo tiquiá`~ Matatías calisí` Amós, jo tiquiá`~ Amós calisí` Nahum, jo tiquiá`~ Nahum calisí` Esli, jo tiquiá`~ Esli calisí` Nagai, jo tiquiá`~ Nagai calisí` Maat, ²⁶ jo tiquiá`~ Maat calisí` Matatías, jo tiquiá`~ Matatías calisí` Semei, jo tiquiá`~ Semei calisí` Sec, jo tiquiá`~ Sec calisí` Judá, ²⁷ jo tiquiá`~ Judá calisí` Joanán, jo

tiquiá'^ Joanán calisír` Resa, jo tiquiá'^ Resa calisír` Zorobabel, jo tiquiá'^ Zorobabel calisír` Salatiel, jo tiquiá'^ Salatiel calisír` Neri, ²⁸ jo tiquiá'^ Neri calisír` Melqui, jo tiquiá'^ Melqui calisír` Adi, jo tiquiá'^ Adi calisír` Cosam, jo tiquiá'^ Cosam calisír` Elmodam, jo tiquiá'^ Elmodam calisír` Er, ²⁹ jo tiquiá'^ Er calisír` Josué, jo tiquiá'^ Josué calisír` Eliezer, jo tiquiá'^ Eliezer calisír` Jorim, jo tiquiá'^ Jorim calisír` Matat, ³⁰ jo tiquiá'^ Matat calisír` Leví, jo tiquiá'^ Leví calisír` Simeón, jo tiquiá'^ Simeón calisír` Judá, jo tiquiá'^ Judá calisír` Sé^, jo tiquiá'^ Sé^ calisír` Jonám, jo tiquiá'^ Jonám calisír` Eliaquim, ³¹ jo tiquiá'^ Eliaquim calisír` Melea, jo tiquiá'^ Melea calisír` Mainán, jo tiquiá'^ Mainán calisír` Matata, jo tiquiá'^ Matata calisír` Natán, ³² jo tiquiá'^ Natán calisír` Daví^, jo tiquiá'^ Daví^ calisír` Isaí, jo tiquiá'^ Isaí calisír` Obed, jo tiquiá'^ Obed calisír` Booz, jo tiquiá'^ Booz calisír` Salmón, jo tiquiá'^ Salmón calisír` Naasón, jo tiquiá'^ Naasón calisír` Aminadab, ³³ jo tiquiá'^ Aminadab calisír` Aram, jo tiquiá'^ Aram calisír` Esrom, jo tiquiá'^ Esrom calisír` Fares, jo tiquiá'^ Fares calisír` Judá, ³⁴ jo tiquiá'^ Judá calisír` Jacóo^, jo tiquiá'^ Jacóo^ calisír` Isáá', jo tiquiá'^ Isáá' calisír` Abraham, jo tiquiá'^ Abraham calisír` Taré, jo tiquiá'^ Taré calisír` Nacor, ³⁵ jo tiquiá'^ Nacor calisír` Serug, jo tiquiá'^ Serug calisír` Ragau, jo tiquiá'^ Ragau calisír` Peleg, jo tiquiá'^ Peleg calisír` Heber, jo tiquiá'^ Heber calisír` Sala, ³⁶ jo tiquiá'^ Sala calisír` Cainán, jo tiquiá'^ Cainán calisír` Arfaxad, jo tiquiá'^ Arfaxad calisír` Sem, jo tiquiá'^ Sem calisír` Noé, jo tiquiá'^ Noé calisír` Lamec, ³⁷ jo

tiquiá¹ Lamec calisír` Matusalén, jo tiquiá¹ Matusalén calisír` Enoc, jo tiquiá¹ Enoc calisír` Jared, jo tiquiá¹ Jared calisír` Mahalaleel, jo tiquiá¹ Mahalaleel calisír` Cainán, jo tiquiá¹ Cainán calisír` Enós, ³⁸ jo tiquiá¹ Enós calisír` Set, jo tiquiá¹ Set calisír` Adán, jo tiquiá¹ Adán 'ñia' Fidiée`.

4

Mi~ cajmée` fii~ i 'ling¹ quiój- jial niróng` Jesús dsee-
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Jo ie~ jo, mi~ cangf e cangíng` Jesús Jmiguí quiá⁻ Fidiée~, jo e Jmiguí do cangojéeng` ír` fí` jee~ uó~ quiú~, ² jo fí` job cajer` lajee` tuló~ jmíi~. Jo lajee` jo ja` e cagó'r` jíi¹ capí¹. Jo lajee` táaiñ` fí` jo, jo caguié⁻ fí~ i 'ling¹, jo cajmér` quiój- jial e niróng` dsea` do dsee-. Jo mi~ cangf e tuló~ jmíi~ do, joguiba' cadseá⁻ jmi'aang⁻ Jesús jóng. ³ Jo dsifí` lajob cajíng⁻ fí~ i 'ling¹ casí'r` dsea` do:

—Song já⁻ e 'ná lin⁻ i Jójó` Fidiée` camíng¹ do, joba' jmeé⁻ e ni'uíng⁻ iñí¹ e cüu~ néé` la!

⁴ Joba' cañíi` Jesús quiá⁻ fí~ i 'ling¹ do jo casí¹ reiñ¹:

—Lalab fé¹ fí` ni~ jí` quiá⁻ Fidiée[~]: “Ja` niliseeng` jaléng¹ dsea` jmigüí` juguiú⁻ e lico¹ ni'lí¹ nidór'r` jalé¹ e sea` fí` jmigüí¹. Co¹ 'né⁻ nijmiti¹bre jalé¹ ta⁻ quiú⁻ fí` ni~ jí` quiá⁻ Fidiée[~], jo lajoguiba' e niliseeiñ` juguiú⁻ jóng.”

⁵ Joba' cajmée` tu fii~ i 'ling¹ quiój- jial e niróng` dsea` do dsee-, jo cangojéeiñ` dsea` do fí` coo` yú¹ mó¹ e ñíí¹ eáang¹, jo ca'e'reiñ¹ jalé¹ fíi¹ e sea` fí` la'úng⁻ fí` jmigüí¹ dseáng¹ lajee` cateá¹. ⁶ Jo cajíñ¹ casí'r` dsea` do:

7 —Jalé^l e la nicuøø⁻ quií^l cój^l jalé^lgui e jlo^l e sea^l fí^l jo song nisi^l uó^l jní^l jo njmifén^l jnea^l, co^l e quié^l baa lajalé^l e na, jo jneab^l cuóøng^l jmee^l e guiée^l jo cuóøm^l cuóøø^l doñí^l ii^l i iin^l.

8 Dsú^l dsifi^l ladob cañíi^ltu Jesús quiá^l fii^l i 'ling^l do jo casí^l reiñ^l:

—Güihuíng^l cáan^ln, Satanás, dsaco^l lalab fé^lgui fí^l ni^l ji^l quiá^l Fidiée^l cajo: “Jíi^l Fidiée^l dsea^l guiling^l ñíff^lbing^l njmifén^l, jo jíi^l ta^l quiá^l íbre e njmití^l cajo.”

9 Jo mi^l cang^l jo, cajmée^ltu fii^l i 'ling^l quijí^l jial niróng^l Jesús dsee^l, jo cangojéeiñ^l dsea^l do fí^l yú^l guá^l fé^l e si^l fí^l Jerusalén jo cajíñ^l casí^lr^l dsea^l do:

—Song já^l e 'na^l lin^l i Jóo^l Fidiée^l camüng^l do, laco^l téé^l ee^l tí^l yú^l la bíng^l uó^l cartí^l uii^l, **10** co^l lalab fé^l fí^l ni^l ji^l quiá^l Fidiée^l:

Fidiée^l niquiá^lr^l ta^l jaléng^l ángeles quiá^lr^l e ni-jmér^l í^l 'na^l,

11 jo nisáiñ^l 'na^l cój^l guóor^l lajee^l guiáang^l guo^l guíá^l güí^l,

jo lajoba^l ja^l nilihuíin^l mi^l nititáan^l fí^l ni^l uó^l.

12 Dsú^l Jesús cañíi^ltur quiá^l fii^l i 'ling^l do jo casí^l reiñ^l:

—Dsú^llalab fé^lgui cajo fí^l ni^l ji^l quiá^l Fidiée^l: “Ja^l jmoo^l jial ni'lé^l Fíi^l Fidiée^l dsee^l.”

13 Jo cój^l e job cat^l 'ní^l née^l e jmoo^l fii^l i 'ling^l quijí^l jial e niróng^l Jesús dsee^l, dsú^l jíi^l cój^l née^l ja^l calí^lr^l lajo. Jo mi^l cang^l jo, mi^l jo^l ñí^l fii^l i 'ling^l jial njmér^l e niróng^l Jesús dsee^l, joba^l catiúum^lbre dsea^l do, jo cangohuíim^lbre lajee^l cateá^l.

Mi~ canaang` Jesú斯 jmóor` ta~ quiá'r~ fí~ li~ se~'
Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Jo mi~ cangí~ jo, cangám'~tu Jesú斯 fí~ li~ se~'
 Galilea, jo la'eáang` cóo!~ jalé!~ bí~ 'gøng!~ quiá!~
 Jmiguí~ quiá!~ Fidiée~ canaang` ni!~ júu~ quiá'r~ fí~
 lacoo!~ fí!~ e néé~ fí~ la'úng~ li~ se~' fí~ jo. ¹⁵ Jo mi~
 niguiéer` lacoo!~ fí!~ li~ dséer', dsifi` ladob ír` fí~ dsíi`
 guá!~ quiá!~ dsea` góor` dsea` Israel, jo fí~ job e'r`
 jaléng!~ dsea` i~ dsiliing~ fí~ guá!~ do jalé!~ júu~ quiá!~
 Fidiée~. Jo jaléng!~ dsea` i~ núu` júu~ quiá'r~ eáam`
 jmiféiñ!~ dsea` do.

Mi~ cangáng'~tu Jesú斯 fí~ Nazaret
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Jo ie~ jo, lajee~ ngí~ Jesú斯 fí~ li~ se~' Galilea, jo
 caguiéng!~túr fí~ Nazaret fí~ li~ cacuáiñ!. Jo mi~ jmií~
 e jmi'íng!~ jaléng!~ dsea` góor` dsea` Israel, dséer` fí~
 Sínáu~ guá!~ laco!~ jíi!~ e tíiñ` 'ñia'r. Jo lajee~ táaiñ`
 fí~ e sináu~ guá!~ do, jo casíng!~ 'ñia'r` jee~ jaléng!
 dsea` góor`, ¹⁷ jo ca'líñ` coo!~ jí~ e ca'ír` li~ tóo` jalé!
 júu~ quiá!~ Fidiée~ e cajme` Saí~, jaang` dsea` i~
 café` cuain~ quiá!~ Fidiée~ malí`gui eáang'. Jo mi~
 caneáar` e jí~ do, joba` cadse'r` li~ tóo` lala jo ca'ír`:
¹⁸⁻¹⁹ E Jmiguí~ quiá!~ Fii~ Fidiée`baa` e jéeng`jnea~,
 co!~ caguíng!~ Fidiée~ jnea~ e laco!~ niguiaa~ jalé!
 juguiá~ quiá'r~ fí~ jee~ jaléng!~ dsea` tiñíng~:
 jogui~ nicasíiñ` jnea~ cajo~ e laco!~ niguiaa~ juguiá~
 quiá!~ e nileáng`jaléng!~ i~ dsea` i~ lafa` 'ñúung!~
 cóo!~ dsee~ quiá!~,
 jogui~ e njmee~e e nilijné!~tu jaléng!~ dsea` tiuung~,
 jogui~ e nilaan~ jaléng!~ dsea` i~ íng!~ iihuú~ quiá!~
 dsea` rúng!,

jogui e nijmée'~e júu^ e nicatib' í^ e nijmé~ Fidiée~ e ni'uíng~ guia~ quiá'~ dsea` jmigüí.

Jo lanab jíi^~ líi^ júu^ e fé~ fí~ ni~ jí~ quiá'~ Fidiée~.

²⁰ Jo mi~ calí~ e í~ Jesús e júu^ do, jo cajníib'tur e jí~ do jo cajá'r~ i~ dsea` néé~ ni~ e guá'~ do, jo caguáb'tur. Jo jalém~ i~ dsea` teáang~ sináu^ guá'~ do teáaiñ~ jóøiñ~ Jesús. ²¹ Joba' canaang~ Jesús sí'r~ jaléng~ i~ dsea` do jo cajíñ~:

—E jmii~ na nicaliti~ jalé~ e nicanáu~ 'ná~ e tóo~ e fí~ ni~ jí~ la.

²² Jo jaléng~ dsea` i~ teáang~ dsíi~ e guá'~ do dsíng~ dsigá~ dsíri~ jalé~ júu^ quiá'~ Jesús, jogui jmang~ juguiáb~ fé'r~ quiá'~ dsea` do, jogui jmíngf~ rúiñ~ la'ó~ yaaiñ~:

—¿Su o' i~ nabí jóo' Sé~ i~ guiing~ fí~ fii~ la?

²³ Joba' cañíi~ Jesús casí'r~ jaléng~ i~ dsea` do jo cajíñ~:

—Ja` ngám~ nisí~ 'ná~ jnea~ jíi^~ laco~ júu^ róo~: "Timíí~, jmeé~ míí~ quiá'~ uø~"; osi nifo~ bí~ e: "¿Jiali~ ja` jmée~ fí~ góo~ la lajale~ e nícajmee~ fí~ Caper-naum?"

²⁴ Jo cajíng~ gui Jesús casí'r~ jaléng~ i~ dsea` do:

—Jo jnea~ jmitaa~ óo'na~ e jíi^~ jaang~ dsea` i~ fé~ cuaiñ~ quiá'~ Fidiée~ ja` íng~ dsea` góor~ ír~. ²⁵ ¿Já~ tóo~ óo'na~ jalé~ e fé~ fí~ ni~ jí~ quiá'~ Fidiée~ e calí~ malí~gui eáang~ mi~ cajá~ Líi^~ i~ café~ cuaiñ~ quiá'~ Fidiée~? Co~ ie~ jo ja~ catuu~ jmíí~ fí~ Israel lajee~ 'ní~ jiing~ dsí~ ca'ná~, jogui dsíng~ cajá~ oo~ cajo. ²⁶ Jo dsu~ ie~ jo ja~ caquiú~ Fidiée~ ta~ fa~ e cajmée~ Líi^~ e guia~ quiá'~ i~ dseam~ dsea` góor~ i~ 'ní~, co~ caquiú~ dsea` do ta~ e cajmée~ i~ Líi^~ do e guia~ dsu~ quiá'~ jaang~ dseam~ i~ 'ní~ i~ guiing~ fí~ lí~ huíi~ eáang~ fí~ coo~ lí~ sii~ Sarepta quiá'~ lí~ néé~ fii~ Sidón.

27 Jo lajob calí⁻ cajo[~] ie[~] malii[~]gui eáang['] mi[~] cajá⁻ Cheey[~], jaang['] dsea[~] i[~] café['] cuaiñ[~] quiá['] Fidiée[~]. Co['] fíim['] dsea[~] Israel dsea[~] góo['] Cheey[~], calidsée[']r[~] e cacár⁻ jmohuú['] lí['] ff['] ngúu['] táaiñ[~] ie[~] jo, dsu['] jíi['] jaang['] i[~] dsea[~] góor['] fa['] cajmi[']leáaiñ[~]. Co['] camíing[']dsea[~] i[~] sii['] Naamán i[~] guiing['] tí['] lí['] huíi['] eáang['], tí['] lí['] se['] Siria, jíi['] íbing['] i[~] ca'láang[~], co['] lajob ta[~] caquia['] Fidiée[~].

28 Jo mi[~] canúu⁻ jaléng['] i[~] dsea[~] i[~] teáang['] dsíi['] sináu['] guá['] do jalé['] júu['] quiá['] Jesús jo dsíng['] caliguíiñ[~]. **29** Joba['] caguíim[']bre dsea[~] do sináu['] guá['], jo ca'óong[']neiñ['] catí['] guiée['] fíi['], jogui['] can-gojéeng[']neiñ['] cartí['] coo['] yú['] jiáa'. Jo fí['] job lí['] lami['] iñiñ['] nibíiñ[~] dsea[~] do, co['] í['] dsíir['] e njingám[']breiñ[~]. **30** Jo mi[~] caguilíiñ[~] tí['] e yú['] jiáa['] do e lí['] í['] dsíir['] e nibíiñ['] dsea[~] do, jo dsu['] Jesús caquím[']tur jo cangíiñ['] jee['] jaléng['] i[~] dsea[~] do, jo jíi['] coo['] jo['] ee['] cajméeiñ['] do quiá[']r[~].

Jaang['] dseañu['] i[~] jéé['] i[~] ling['] quiá[']
(Mr. 1:21-28)

31 Jo mi[~] cangí['] jo, jo cangób⁻tu Jesús fí['] Caper-naum fí['] lí['] se['] Galilea. Jo mi[~] caguiér⁻ e fí['] jo, jo ca'ír['] fí['] dsíi['] sináu['] guá['] quiá['] dsea[~] góor['] dsea[~] Israel, jo fí['] job canaaíñ['] e'r['] jaléng['] i[~] dsea[~] i[~] jalé['] júu['] quiá['] Fidiée[~] lajee['] jmíi['] e jmi[']íng['] jaléiñ[~] do. **32** Jo dsíng['] dsigá['] dsíi['] jaléng['] dsea[~] i[~] núu['] júu['] quiá[']r[~], co['] fé'r['] lí['] laco['] jaang['] dsea[~] i[~] óo['] ta[~].

33 Jo e fí['] guá['] do e lí['] caguié['] Jesús e cango'ée'r['] dsea[~] júu['] quiá['] Fidiée[~], jo fí['] job nising['] jaang['] dseañu['] i[~] jéé['] i[~] ling['] quiá[']. Jo cajmée['] i[~] ling['] do e ca'óo['] i[~] dseañu['] do ga['] eáang['], jogui['] café'r['] jo cajíñ['] lala:

34 —Jéeng^{l~} na, Jesús, dsea` seeng[~] fí Nazaret.
Jialí^{l~} ñijmiguíin^{l~} jnea^{l~}? ¿Su cañí^{l~} e ni^{l~}ín^{l~} jnea^{l~}?
Cuím^{l~}baal^{l~} 'nh', joba^{l~} ne^{l~}naa^{l~} e lin^{l~} dsea` güeang^{l~}
quiá^{l~} Fidiée^{l~} dsea` guing[~] ñiff^{l~}.

35 Joba^{l~} cajíing[~] Jesús i^{l~}ling^{l~} do jo^{l~} casf^{l~}rein^{l~}:

—i^{l~}Tii^{l~} íí^{l~} moní^{l~}, jo^{l~} tiúung^{l~} i^{l~}dseañh^{l~} na lana!

Jo^{l~} mi^{l~} cajíng^{l~} Jesús lajo^{l~}, jo^{l~} dsiff^{l~} ladob cajmée^{l~}
i^{l~}ling^{l~} do e caquíng^{l~} i^{l~}dseañh^{l~} do fí quini^{l~} jaléng^{l~}
i^{l~}dsea` teáang^{l~} dsíí^{l~} sináu^{l~} guá^{l~} do. Jo^{l~} joguiba^{l~}
catiúung^{l~} i^{l~}ling^{l~} do i^{l~}dsea` do, jo^{l~} jíí^{l~} coo^{l~} jo^{l~} ee^{l~}
cajmeáiñ^{l~}i^{l~}dseañh^{l~} do. **36** Jo^{l~} dsíng^{l~} cafóng^{l~} jaléng^{l~}
dsea` jo^{l~} jmíngi^{l~} rúiñ^{l~} lala:

—¿I^{l~} i^{l~}dsea` na, faa^{l~}aa^{l~}, e quihr^{l~} ta^{l~} laco^{l~} jaang^{l~}
dsea` i^{l~} óo^{l~} ta^{l~}, jogui^{l~} qui^{l~}bre jmíí^{l~} e jmihuíñ^{l~}
jaléng^{l~} i^{l~}ling^{l~} i^{l~}jéé^{l~} quiá^{l~} dsea`, jo^{l~} dsiff^{l~} lajo^{l~}
dsihuíng^{l~} jaléng^{l~} i^{l~}ling^{l~} do?

37 Jo^{l~} mi^{l~} calí^{l~} lado, dsíng^{l~} caní^{l~} júu^{l~} la'úng^{l~} fí
li^{l~} se^{l~} Galilea quiá^{l~} jalé^{l~} e guíh^{l~} e jmoo^{l~} Jesús fí
Capernaum.

Mi^{l~} cajmi^{l~}leáang^{l~} Jesús iemisé^{l~} Tú^{l~} Simón (Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Jo^{l~} mi^{l~} cangf^{l~} jo^{l~}, jo^{l~}cagüi^{l~}ib^{l~} Jesús li^{l~} iuuiñ^{l~} fí
dsíí^{l~} guá^{l~} quiá^{l~} dsea` góor^{l~} i^{l~}seeng^{l~} fí Capernaum,
jo^{l~}cangór^{l~} fí quiá^{l~} Tú^{l~} Simón. Jo^{l~} mi^{l~} caguiér^{l~}
fí jo^{l~}, nidséeb^{l~} iemisé^{l~} Tú^{l~} Simón e dsíng^{l~} ih^{l~}
guíñ^{l~}. Jo^{l~} coo^{l~}tú^{l~} míng^{l~} dsea` i^{l~}teáang^{l~} e sináu^{l~} do
camír^{l~} Jesús jmí^{l~}ee^{l~} fa^{l~} e njimí^{l~}leáaiñ^{l~} i^{l~}dseamf^{l~} do.

39 Joba^{l~} cangó^{l~} Jesús fí li^{l~} ráang^{l~} i^{l~}dsea` dsée^{l~} do.
Jo^{l~} mi^{l~} caguiér^{l~} li^{l~} ráaiñ^{l~} do, jo^{l~} cajíiñ^{l~} e jmohuíí^{l~} e
líng^{l~} i^{l~}dsea` do. Jo^{l~} dsiff^{l~} ladob ca'láang^{l~} i^{l~}dseamf^{l~}
do, jo^{l~} cajém^{l~} e ih^{l~} guíñ^{l~} do. Jo^{l~} mi^{l~} cangf^{l~} lado,

jo caróo[~]bre jo cajmér` e cagó[~] Jesú^s cóo[~] i dsea` caguaang[~]gui do.

*Mi[~] cajmi'leáang[~] Jesú^s fíng[~] dsea` dsée[~]
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)*

⁴⁰ Jo mi[~] canuu[~] e jmi[~] jo, jo fíim[~] dsea` caguilíiñ[~] e 'náiñ[~] Jesú^s, jo jéeiñ[~] jaléng[~] dsea` dsée[~] quiá'r[~] e laco[~] nijmi'leáang[~] dsea` do. Jo mi[~] caguilíiñ[~] fi[~] li[~] guing[~] Jesú^s, jo camí'r[~] dsea` do jmi[~] ee[~] lajíi[~] ta[~] ngolíiñ[~]; joba[~] li[~] jo caquidsí[~] Jesú^s guoor[~] fi[~] mogui[~] lajaang[~] lajaang[~] i dsea` dsée[~] do, jo dsifí[~] ladob 'láaiñ[~]. ⁴¹ Jo jee[~] i dsea` dsée[~] do niquiéeng[~] dsea` i jéé[~] i 'ling[~] quiá[~]. Jo laco[~] ngoo[~] Jesú^s e jmi'leáaiñ[~] lajaang[~] lajaang[~] i dsea` do, jo lajob dsihuíng[~] jaléng[~] i 'ling[~] do, jo sóong[~] óor[~] ti'áiñ[~] Jesú^s jo fé[~]r[~]:

—'Nub[~] dsea` lin[~] Dsea` Jmáang[~] i Jóo[~] Fidiéé[~] camíng[~].

Jo dsifí[~] mi[~] canúu[~] Jesú^s e fé[~] i 'ling[~] i jéé[~] quiá[~] i dsea` do lado, dsifib[~] ca'gaaiñ[~] quiáiñ[~] jo jo[~] cacuø'r[~] fi[~] fa[~] ee[~] café[~] guíiñ[~] do, co[~] lib[~] i 'ling[~] do e Jesú^s líiñ[~] Dsea` Jmáang[~] i cajíng[~] Fidiéé[~] i nisín[~] fi[~] jmigüi[~] la lajíi[~] lamali[~]gui eáang[~].

*Mi[~] cagua[~] Jesú^s júu[~] quiá[~] Fidiéé[~] fi[~] li[~] se[~]
Galilea
(Mr. 1:35-39)*

⁴² Jo mi[~] cajneá[~] e jmi[~] e cajmi'leáang[~] Jesú^s jaléng[~] i dsea` dsée[~] do, cagüi[~] fi[~] Jesú^s e fíi[~] do, jo cangór[~] fi[~] coo[~] li[~] cateáaiñ[~] 'ñia'r[~]. Dsú[~] dsifí[~] ladob caguilíiñ[~] jaléng[~] dsea` e 'náiñ[~] dsea` do calé[~] catú[~], jo jnáiñ[~] dsea` do e laco[~] ja[~] nidséiñ[~] fi[~] li[~] jié[~]. ⁴³ Joba[~] cajíng[~] Jesú^s casfír[~] jaléng[~] i dsea` do:

—'Né⁻ ninii[~]i lacoo[~] lacoo[~] fii[~] e niguiaa[^] júu[^]
quiá⁻ jial íing⁻ Fidiée[~] dsee⁻ quiá⁻ dsea[~] e laco[~]
cuóøng[~] nicár[~] nifí[~] quiáiñ⁻.

⁴⁴ Joba['] canaaiñ[~] ngir[~] lacoo[~] fii[~] e guiar[~] e júu[^] jo
fí[~] lacoo[~] guá⁻ quiá⁻ dsea[~] góor[~] dsea[~] Israel e téé⁻
fí[~] la'úng⁻ fí[~] li[~] neáang[~] dsea[~] do.

5

*Mi[~] cajmée[~] Jesú^s e calí⁻ Tú[^] Simón 'ñu' i lü' eáang[']
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)*

¹ Jo coo[~] jmii[~] cangó⁻ Jesú^s fí[~] 'ni["] coo[~] guiée[~]
fé["] e sii[~] Genesaret, jogui sii[~]bí[~] guiée[~] Galilea cajo,
jo caguilíng⁻ fí[~]ng⁻ dsea[~] e iiñ[~] ninúr⁻ jalé["] júu[^]
quiá⁻ Fidiée[~] e e[~] dsea[~] do. Jo dsíng⁻ fí[~]ng⁻ i[~] dsea[~]
i[~] caguilíng⁻ do, joba['] dsíng⁻ sicúung["] Jesú^s jee["]
jaléng["] i[~] dsea[~] do. ² Jo lajee[~] jo, cangá⁻ Jesú^s tú⁻
móó['] e téé⁻ quiá⁻ 'ni["] jmii[~], jo i[~] dsea[~] fí[~] e móó[']
do níñica'uøøm[']bre dsíi[~], jo dob nítaaiñ⁻ ru'r['] múa[']
quiá'r⁻ 'ni["] e guiée[~] do. ³ Joba['] camí[~] Jesú^s fí[~] e
cajgóor⁻ dsíi[~] coo[~] e móó['] do e quiá⁻ Tú[^] Simón, jo
caguá[']bre fí[~] dsíi[~], jo casí'r⁻ i[~] dsea[~] do fa['] e nidsi-
huíng⁻guijiu e móó['] do fí[~] 'ni["] uó⁻ quiü. Jo mi[~] caje[']
e móó['] do ni[~] jmii[~], jo tí[~] job ca'e["] Jesú^s jaléng["] i[~]
dsea[~] i[~] teáang["] 'ni["] jmii[~] do jalé["] júu[^] quiá⁻ Fidiée[~].
⁴ Jo mi[~] cató["] e e["] Jesú^s jaléng["] i[~] dsea[~] do jalé["] júu[^]
quiá⁻ Fidiée[~], jo casí'r⁻ i[~] Tú[^] Simón do jo cajíñ⁻:

—Jmee⁻ e nidsé⁻ e móó['] la tí[~] dóo⁻ tí[~] li[~] ni'a[']gui
quiá⁻ e guiée[~] la. Jo mi[~] niguiée[~] li[~] ni'a[']gui,
nibí[~]na['] múa[']quí[~]na['] jo nijmang["]na[']ñu.

⁵ Joba['] cañíi[~] Tú[^] Simón jo casí'r⁻ Jesú^s:

—Tifa', lata~ uóøb` nicataang~naa' jmoo~naa' ta~ bí' 'máa', jo jíi'~ jaang` 'ñu` ja` mí' cali'naa'. Dsu' 'nu'gui quiá' ta~ lana, joba' nibí'baa 'máa' quié~e.

⁶ Joba' cangolíiñ^ cartí' li~ ni'a"gui quiá'" e guiée' do, jo job cabír` 'máa' quiá'r~ fí' li~ ca'e' Jesúś, jo i líi' 'ñu` calí'r~. Jo mí' canaaíñ` óøiñ' e 'máa' do, jo canaang` 'guí'ba' do, co' dsíng'~ fíing' i jó' do nicangotáang~ne' fí' dsíi' e 'máa' do. ⁷ Joba' cató'r~ i dsea` la'ó' jmoo` ta~ cój'r~ i teáang'~ dsíi' e móo' e coq'gui do, jo íb` cangolíng^ e cangojmicoo'~ quiá'r~ e quiá'" e caguá" e 'máa' do. Jo mí' caguir' e 'máa' do, jo canaaíñ` uóøiñ` i 'ñu` do, jo catáng'neiñ' do fí' dsíi' e móo' do car` caróng` laji' tú~. Jo jíu` ja` cango'ang" e móo' do, co' dsíng'~ fíing' i 'ñu` do calí'r~. ⁸ Jo mí' cangá~ Tú^ Simón jalé' e do, dsíi' lajob casí'r~ uó~ jnír~ fí' quini~ Jesúś laco' teáaiñ'~ dsíi' e móo' do, jo casí'r~ dsea` do jo cajíñ'~:

—Fí'i, ja` catíñ'" sin' cáan'n, co' jaang` dsea` dsee` dsea` quib' líing' jnea~.

⁹ Jo cajíng'~ Tú^ Simón lajo, co' dsíng'~ cangogá` dsíir` colíing` cój'o'~ jaléng' i dsea` caguisaang`gui do dsu' e calí'r~ jaléng' i 'ñu` do ie~ jmii~ jo. ¹⁰ Jo jee~ i dsea` i nitaang` gáng` dseañu" i jmoo` ta~ colíing` cój'o'~ Tú^ Simón, jaaiñ" do siir` Tiáa~ jo jaang`gui i sii` Juan, jo laji' huáaiñ" do líiñ' joo' jaang` dseañu" i sii` Zebedeo. Joba' cajíng'~ Jesúś casí'r~ Tú^ Simón:

—Ja` fóøn'~, Tú^ Simón, co' latí' lana nitú'^ e ta~ jmoo' na, jogui nicuóøø' 'nu` coq'gui ta~ e líib'jíu la líi' e ta~ na cajo, co' njmée'^ ta~ guia' júu^ quié~e jee~ jaléng' dsea` jmigüi'.

¹¹ Jo mí' cangá` jo, cangolíim'tur fí' 'ni' uó~ quiá' cój'o'~ laji' tú~ e móo' do, jo jo'b catá` i dsea` do

lají` tú` e móo` do cójó` lajalé` e sea` quiá`r`, jo cangolím`bre cójó` Jesús.

Mí` cajmi'leáang` Jesús jaang` dsea` i líng` jmohuú`'lí`

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Jo mí` cangí` jo, jo lajee` táang` Jesús fí` coo` fí` lí` se` Galilea, jo caguié` jaang` dseañu` i líng` jmohuú`'lí` fí` ngúú` táang`. Jo mí` caguiér` quiá` lí` sing` Jesús, jo casí`r` uó` jnir` jo catúuiñ` cartí` ni` uó` jo camí`r` jmi`ee` dsea` do jo cajíñ` casí`reiní`:

—Fí`naa', cuóøm` lí` jmi`leáan` jnea` song iin` lajo.

¹³ Joba` cagüing` Jesús i dsea` dsée` do jo cajíñ` casí`reiní`:

—Im`baa jmi`leáan` n 'ná. Joba` latí` lanab ni`leáan` lají` jmohuú` e lin`:

Jo dsifi` mí` cajíng` Jesús lajo, cajém` e jmohuú` e líng` i dsea` dsée` do, jo jí` capí` jo` ee` líng` guir e jmohuú`'lí` do. ¹⁴ Joba` caquiñ` Jesús ta` i dseañu` do e ja` jí` nisí`r` jí` jaang` lají` e calí` do, jo casí`reiní` do jo cajíñ` lala:

—Gua` jo güijáang` uó` fí` quini` jmidsea` qui`ii`, jogui` né` líng` ee` coo` nigüicá` e quiá` e nicuó` gui`máang` Fidiée` lí` lacó`gui` ta` caquiñ` Moi`. Joba` i jmidsea` do nijíñ` e nica`láam`ba` lají` jmohuú` e lin`, jo lajó` jaléng` dsea` niní`r` e jo` lin` jí` coo`.

¹⁵ Jo dsu` dsifi` ladob cani` júu` e dsíng` 'gøng` Jesús. Jo dsíng` fíng` dsea` cangolíng` e 'náiñ` dsea` do e iin` ninúr` jalé` júu` quiá` Fidiée`, jogui` iin` e nijmi`leáang` dsea` do lají` jmohuú` e líniñ` do. ¹⁶ Jo dsu` tá` co` jeeng` jmi`nám` 'ñia` Jesús, jo

'nó'r' li~ ja` ii` dsea` seeng`, jo fí` job dséer` dsisíñ~- cój~ Fidiée`.

*Mi~ cajmi'leáang~ Jesús jaang` dseañ~ i caang~ tii~
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)*

¹⁷ Jo mi~ cangf jo, coo` jmi~ lajee` e` Jesús jaléng` dsea` jalé` júu~ quiá` Fidiée` , jo fí` job neáang` coo` tú~ míing` dsea` Israel i líing` dsea` fariseo coliing` cój~ tifa` quiá` júu~ quiá` ta~ quiá` dsea` Israel. Jo i dsea` do, seeiñ` do jalíñ` fí` Jerusalén cój~ gui jalé` fii` e née` quiá` li~ se` Galilea cój~ gui li~ se` Judea. Jo dsíng` li~ e jmícoj~ quiá` Jesús e güea` 'göng` quiá` Fidiée` , co` dsíng` tiiñ` e jmi'leáaiñ` jaléng` dsea` dsée` . ¹⁸ Jo lajee` jo caguilíng` tú~ 'ní` míing` dseañ~ fí` li~ táang` Jesús e dsíñ` jaang` dseañ~ i caang~ tii~, co` iññ` nidsijéen` i dsea` dsée` do fí` quini` Jesús. ¹⁹ Dsú` ja` li~ cadse` i dsea` do fí` li~ ningiñ` , co` dsíng` fíing` dsea` i teáang` e sináu~ do ie` jo. Joba` cajgóo` i dsea` jéeng` i dsea` dsée` do fí` yú~ 'náu` li~ røø` . Jo mi~ caguilíñ` fí` jo, jo ca'ór` coo` too` , jo fí` job cangiñ` i dsea` dsée` do laco` dsíñ` do e fí` ni~ li~ ráaiñ` , jo cajgiáang` neiñ` do jee` jaléng` i dsea` i teáang` e dsí` sináu~ do dseáng` fí` quini` Jesús. ²⁰ Jo mi~ catísíng` i dsea` dsée` do cartí` ni~ uó` , dsíff` ladob calíl` Jesús e jáb` líing` i dsea` dsée` do cój~ i dsea` dsí` quiá` r` do e quíib` dsea` do jmíñ` e nijmi'leáaiñ` jaléng` dsea` dsée` . Joba` casí` r` i dsea` dsée` do jo cajíñ` : –Ni'ím` baa dsee` quií` , Ruu` .

²¹ Jo mi~ canúu` jaléng` tifa` quiá` júu~ quiá` ta~ quiá` dsea` Israel cój~ gui jaléng` i dsea` fariseo do e cajíng` Jesús lajo, jo canaaiñ` i dsír` jo sñiñ` la'ó` yaaiñ` : “¿I` i dseañ~ la e jafée` r` jalé` júu` e

jíi'~ Fidiéeb` dsea` catíiñ` fé'r? Co' jíi'~ Fidiée` dsea`
guiing~ níffí` catíiñ` ni'íiñ` dsee` quí`naa!"

22 Dsu' Jesús calilí`bre jalé" e í` dsíi` i` dsea` do,
joba' casí`-reiñ' jo cajmíng`-reiñ' lala:

—Jialí' í` óo'na' lana? **23** ¿E` e líng`na' e ja`gui
huíng` e nífé`naa': su e "Ni'íim`baa dsee` quíi`-",
osí e nífé`naa' é: "Ráan"- jo ngí~"? **24** Dsu'lana jnea~
ni'ée`e 'ná` e jnea~, i` cajá` fí` níffí` e líñ`n jaang`
dsea` jmígüí, oo`baa ta~ e ni'íin`n dsee` quiá`-
jaléng` dsea` jmígüí.

Joba' casí`- Jesúis i` dsea` i` caang` tíi` do jo cajíñ`:

—Ráan`-, Ruu`-, jo uóø`ba` nicó` e lí` dsíin` na, jo
guóng` fí` quiá`- náng.

25 Jo mi` café` Jesúis lado, dsífí` ladob caróo` i`
dsea` caang` tíi` do jee` jaléng` i` dsea` i` teáang` do,
jo case'r` e lí` dsíiñ` do, jo cangáiñ` fí` quiá'r`. Jo la-
jee` ngaiñ` jo jmífeiñ` Fidiée` dsu` uií` e ca'láaiñ`.

26 Jo lajalém` i` dsea` i` teáang` do dsíng`- cangogá`
dsíir`, jo canaaíñ` cuø'r` gui'máang` Fidiée` jogui
jmífeiñ` dsea` do cajo dsu` e ca'láang` i` dseañ` i`
caang` tíi` do, jo súiñ` lajee` yaaiñ`:

—Jíi` coo` née`- ja` mí` cane`naa' e guíú` e la jmoo`
i` dseañ` na.

Mi` cató`- Jesúis jaang` dseañ` i` sii` Leví (Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Jo mi` cangí` jo, jo cagüí`íib` Jesúis lí` iuuiñ`-
do, jo cangór` fí` lí` jié`. Jo lajee` iuuiñ` fí` ngóor',
cangáiñ` jaang` nodsicuu` i` sii` Leví i` guing` fí` lí`
mir` cuu` e catíng` dseata` i` guing` fí` Roma. Jo
cató`- Jesúis i` dsea` do jo casí`-reiñ`:

—Leví, má`aa` cóo`- jnea~.

²⁸ Jo mi~ canúu~ Leví e tó` Jesús, jo dsifí` ladob catár` ta~ jmóor` cóo`~ jalé` e sea` quiá'r~ jo cangó`bre cóo`~ Jesús.

²⁹ Jo mi~ cangí` jo, fí` quiá'~ Leví cajmér` coo` jmií` fe` e quiá'~ e jmi`gór` Jesús, jogui cató'r` jaléng`gui nodsicuu~ i cuíñ` e cagó'r` coliing~, jogui fíim`bi dsea` jiéng` i caseáng` fí` jo ie~ jo. ³⁰ Jo lajee` jo, dob neáang` jaléng` dsea` fariseo cóo`~ jaléng` tifa` quiá'~ júu` quiá`~ ta~ quiá'~ dsea` Israel. Jo mi~ cangár` e gó`~ Jesús cóo`~ jaléng` nodsicuu~ cóo`~gui jaléng` dsea` i sea` júu` e dsíng`~ røøiñ` dsee~, joba` canaaíñ` éeñ` Jesús jo casí'r` i dsea` i caguiliing` cóo`~ dsea` do:

—Jialií` fí` gó`~ tifa` quiá`na` cóo`~ jaléng` nodsicuu~ cóo`~gui jaléng` dsea` i sea` júu` e dsíng`~ røøiñ` dsee~?

³¹ Jo mi~ canúu~ Jesús e fé` i dsea` do lado, jo cañíir` quiáíñ` jo casí`reiñ`:

—Jaléng` dsea` guiúng` ja`neáíñ` timíí, co` lajíí`~ dsea` dséé`bing` i 'neáng` timíí. ³² Jo jnea` ja` cagá`a fí` jmigüí` la e caga'nén`n jaléng` dsea` i guiúng`, co` jaléng` dsea` dsee` dsea` qui`bing` i caga'nén`n e laco` niqut`~ nijíng` yaaiñ` fí` quini` Fidiée` dsea` guiing` níffí`.

*Mi` cajmingí`~ dsea` Jesús cuaiñ` quiá'~ ayuno
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)*

³³ Jo mi~ cangí` e cajíng`~ Jesús lajo, jo caleáb` catú` cajmingí`tu i dsea` Israel i líng` dsea` fariseo do jo cajíñ`~ lala e cajmingí`r` Jesús:

—Jaléng` dsea` i ngí` cóo`~ Juan i seáang` dsea` jmií` cóo`~gui jaléng` jnea`^, dsea` lí`naa` dsea` fariseo, dsíng`~ jmoo`naa` ayuno jogui dsíng`~ fé`naa` fa`,

jo ɿjali" jaléng" dsea` i ngi' cōo'~ 'n̄a` lacōo` jmiib~ f̄
ḡr', jo ja` jmóor` ayuno laco' jnea'~?

³⁴ Joba' cañíitü Jesús quiá!~ i dsea` do jo cajíñ~-
casí~-reiñ!:

—Fa' mi~ jmoo` 'ná` jmi~ e cung" guoo` dsea`,
joba' ja` cuóong` e niseáang~na' jaléng" i dsea`
simíng~ do e nijmér` ayuno lajee` neáaiñ` cōo'~ i
sining" i nicúng"~ guó` do. ³⁵ Jo ds̄a' niguiéeb' jmi~
mi~ nitóø` dsea` i siming" do, jo ie~ jo mi~ nijmé~
ayuno i dsea` simíng~ do.

³⁶ Jogui ca'e'gui Jesús jaléng" i dsea` do jalé" júu`~
já!~ e lafa' júu`^ cuento jo cajíñ!~:

—Mi~ 'né~ te!~ dsea` cōo` 'mi', ja` jmóor` fa' e
quiá'r` ca'ná`~ 'mi'qui' e 'míi~ jo nite'r` cōo`~ cōo`
'mi'qui' e yáa`~. Co' song cajmér` lajo, ni'lím~ e
'mi'qui' e 'míi~ do, jogui ni'lím~ e 'mi'qui' e yáa`~ do
cajo, co' mi~ nijgíi~, nijóm` e 'mi'~ 'míi~ e sito' do, jo
nilife'gui e lí~ si'gui' do. Jo mi~ niliqui~ jo jo` ee`
ta~ íing` jíi`~ capí`~ jóng.

³⁷ Jogui cajíng"~gui Jesús casír` jaléng" i dsea` do:

—Jo lajobi cajo, ja` guié" dsea` jmíi`~ míi`~ huïng`
jó`~ e laco' gui'ná`~ có'~ fí` cōo`~ dsíi`~ loo`~ jó`~ e yáa`~,
dsuco' song cajmér` lajo, joba' ni'gui'ba' do jo
nidsi'íib` e jmíi`~ do jogui ni'lím~ e loo`~ jó`~ do cajo. Jo
co' lajob líi~, ³⁸ joba' guiá`~gui e niguié" dsea` e jmíi`~
mi`~ huïng` jó`~ do laco' gui'ná`~ có'~ fí` cōo`~ dsíi`~ loo`~
jó`~ e 'míi`b~, jo lajoba' ja` dseáang`~ fa' e ni'gui` e loo`~
jó`~ do o'gui fa' e nidsi'íib` e jmíi`~ do cajo. ³⁹ Jogui jíi`~
jaang` dsea`, mi~ nicangoyúung`~ e ca'líi`r`~ jmíi`~ míi`~
huïng` jó`~ e nicó`~, iing`~guir fa' ni'líi`r`~ jmíi`~ e ja` mi`~
líi`~ lajo, co' jalém`~ dsea` fé'r`: "Eáang'gui jlo`~ jmíi`~
mi`~ huïng` jó`~ e nicó`~ laco'gui jmíi`~ e ja` líi`~ lajo."

Jo jalé¹ e júu[^] na ca'e¹ Jesús jaléng¹ i dsea` do ie~ jo.

6

*Mi~ ca'éeng~ dsea` quiá¹- Jesús láá' quiá¹- cui'iee`
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)*

¹ Jo mi~ cangf¹ jo, coo` jmii[~] lajee[~] e jmi'íng¹ jaléng¹ dsea` Israel, cangíng¹ Jesús cóo¹ jaléng¹ dsea` quiá'r¹ fí¹ 'ni¹ li[~] sijnea[~] cui'iee¹. Jo lajee[~] teáaiñ¹ fí¹ lado, jaléng¹ i dsea` do canaaiñ¹ éeiñ¹ láá' quiá¹- cui'iee¹, jo guíár¹ fí¹ jaguór¹ jo jiúur¹ quiá¹- , jo cu'r¹ e micui'iee¹ do. ² Jo dob ngoliing¹ tú¹ 'ní¹ míing¹ dsea` Israel i líng¹ dsea` fariseo. Jo mi~ cangár¹ e éeng¹ jaléng¹ i dsea` do láá' quiá¹- cui'iee¹, jo dsiff¹ ladob cajmíng¹ reiñ¹ jo cajíñ¹ lala:

—¿Jiali¹ jmoo` 'ná¹ coo` e ja` catíng¹ nijmé¹ dsea` mi¹ jmii[~] e jmi'íng¹ naa¹, dsea` líi¹ naa¹ dsea` Israel?

³ Joba¹ cañí¹ Jesús quiá¹- i dsea` do jo casí¹ reiñ¹ jo cajíñ¹:

—¿Su ja` mi¹ ca'i¹ 'ná¹ fí¹ ni¹ ji¹ quiá¹- Fidiée[~] li[~] fé¹ jial cajmée¹ dseata[~] dsea` féng¹ Daví¹ cóo¹ jaléng¹ dsea` quiá'r¹ mi¹ cadseá¹ jmi'aaiñ¹? ⁴ Co¹ ie~ jo i dseata[~] Daví¹ do ca'ír¹ fí¹ dsíi¹ sínáu¹ guá¹- quiá¹- dsea` góor¹ dsea` Israel, jo camír¹ jmidsea¹ i née¹ ni¹ guá¹- do iñí¹ e güeang¹ e tíng¹ dsea` e cuø'r¹ Fidiée[~], jo cagó'r¹ cóo¹ jaléng¹ i dsea` i cóo'r¹ do. Jo niñíb¹ 'ná¹ e ja` cuøøng¹ dó¹ lí¹ doñí¹ ij¹ dsea` e iñí¹ do, co¹ lajíi¹ jmidsea¹ bing¹ cuøøng¹ lí¹ dó¹ e jo. Dsú¹ cangíim¹ i dseata[~] dsea` féng¹ Daví¹ do e cagó'r¹ e iñí¹ do ie~ jo coliing¹ cóo¹ jaléng¹ dsea` quiá'r¹.

⁵ Jo lalab cajíng¹ gui Jesús:

—Jo jnea~, i cagüéng~ fí jmigüí la e gáa'a fí ñiff~ e líin'n jaang` dsea` jmigüí, seab` fí quié~ e e quiá' u ta~ lajee~ e jmií~ e jmi'ing" dsea` góo'o dsea` Israel.

Mi~ cajmi'leáang~ Jesús jaang` dseañu~ i caang~ guoo`

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Jo mi~ cang~ jo, mi~ caguié~ coo`gui jmí~ e jmi'ing" jaléng" dsea` Israel, jo ca'í~ Jesús fí dsí~ coo`guá~ quiá~ dsea` góor` dsea` Israel, jo canaaiñ` e'r` jaléng" dsea` jalé~ júu~ quiá~ Fidiée~. Jo job nitáang` jaang` dseañu~ i nicaang~ guoo` dsée~. ⁷ Jo jaléng" tifa~ quiá~ júu~ quiá~ ta~ quiá~ dsea` Israel coo`gui jaléng" dsea` Israel i líng` dsea` fariseo dob ngír` e téeiñ` Jesús, jo iiñ~ e nijóor~ su nijmi'leáang~ dsea` do i dsea` dsée~ do lajee~ mi~ jmií~ e jmi'ing" jaléng" dsea` Israel; jo faco` lajo, niguié` r` jial e ni'níñ~ dsea` do. ⁸ Jo dsu` Jesús lí~bre jalé~ e i` dsí~ jaléng" i dsea` do, jo casír~ i dseañu~ i caang~ guoo` do jo cajíñ~:

—Ráan~ jo ñisíng~ uø~ fí quini~ jaléng~ i dsea` la.

Jo dsifi` ladob caróo~ i dseañu~ i caang~ guoo` do, jo cangór~ fí li~ cajíng~ Jesús. ⁹ Jo mi~ caguiér~ fí li~ e` dsea` do, joba` cajíng~ Jesús casír~ jaléng~ i dsea` i teáang~ dsí~ e sináu~ guá~ do:

—Sea` coo` e nijmingíi~ i 'ná~ jaléng~na' na. ¿E~ ta~ quiá~ fí ni~ jí~ quiá~ Moi~ e cuóøng` jmó^oo` mi~ jmií~ e jmi'ing~naa', su jalé~ e ga` ofa` jalé~ e guiá~ é? ¿Su e jngáang~naa` jaléng~ dsea` dsée~ ofa` e jmi'leáam`baa'r~ é?

¹⁰ Jo mi~ calí~ e fé~ Jesús lajo, jo cajóøiñ~ jaléng~ i dsea` i teáang~ dsí~ e sináu~ guá~ do, jo casír~ i dsea` caang~ guoo` do jo cajíñ~:

—Níi'~ guóo'~, dseañh~.

Jo mi~ cani' ~ dsea` do guóor` e caang~ do, dsifi` ladob ca'lóo~, jo jíi'~ coo` jo` ee` líi'. ¹¹ Jo mi~ cangá~ jaléng~ i tifa` quiá~- júu~ quih~ ta~ quiá~- dsea` Israel cóo`~gui jaléng~ dsea` Israel i líing~ dsea` fariseo e cajmi'leáam~ Jesús i dsea` dsée'~ do, dsíng~ caliguíiñ~ jo canaaiñ~ s̄hiñ~ lajee` yaaiñ~ jial laco' cuóøng` e njimeáiñ~ dsea` do.

*Mi~ caguíng` Jesús dsea` guitúung` quiá'r~
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)*

¹² Jo mi~ cangf~ jo, coo` jmii~ cangó~ Jesús fí` coo` yú~ mó~, jo fí` job cateáaiñ~ lata~ uóø` e s̄hiñ~ cóo`~ Fidiée` dsea` guing~ níffí~. ¹³ Jo mi~ cajneá~ e uóø` jo, jo cató'r~ jaléng~ dsea` i ngí` cóo'r~ do. Jo mi~ caguiñiñ~ do fí` li~ siñ~, jo caguiñ~ guitúung~ i dsea` do i ni'uíng~ dsea` apóo` i njmé~ ta~ ni~ júu~ quiá'r~. ¹⁴ Jo lalab sii` i dsea` guitúung~ do: jaang`i sii` Simón, jo mi~ canaaiñ~ ngir` cóo`~ Jesús jo calisír` Tá'; jaang`gui i sii` Df~, rúng~ dsea` ngáang~ cóo`~ i Simón do; jaang`gui i sii` Tiáa~, jaang`gui i sii` Juan, jaang`gui i sii` Lii~, jo jaang`gui i sii` Bartolomé, ¹⁵ jaang`gui i sii` Mateo, jaang`gui i sii` Mó~, jaang`gui i sii` Tiáa~, jóo` jaang`dseañh~ i sii` Alfeo; jaang`gui i sii` Simón i líing~ dsea` celote; ¹⁶ jaang`gui i sii` Judas, rúng~ dsea` ngáang~ cóo`~ i Tiáa~ do; jo li~ cadséng~gui jaang`gui i sii` Judas Iscariote, dsea` i cajáng~ Dsea` Jmáang~ fí` jaguo` jaléng~ dsea` cóøng~ quiá~- dsea` Israel.

*Mi~ ca'e'~ Jesús fíng` dsea` jalé`~ júu~ quiá~- Fidiée`
(Mt. 4:23-25)*

¹⁷ Jo mi~ cangf~ jo, cajgám~tu Jesús fí` e yú~ mó~ do coliing~ cóo`~ dsea` quiá'r~ jo catisñiñ~ coo` li~

ia~ coo` mí^ røø` , jo fí' job cajer` e ca'e'reiñ' do jalé" júu^ quiá'" Fidiée` . Jo lajee` jo caguilíng` jaléng" dsea` i jaliíng` fí' Jerusalén cōo`~ jalé"gui fí` jié` e téé` lí` se` Judea cōo`~ jaléng" dsea` i neáang` fí' 'ni" jmiñí" fí' Tiro cōo`~gui fí' Sidón. Jo jaléng` i dsea` do caguilíñ` 'náiñ' Jesús, co` iin`~ e ninúr` jalé" júu^ quiá'" Fidiée` e e` dsea` do. Jogui fíim`biñ` do jéeiñ`jaléng" dsea` dsée`~, co` niñir` e jmi'leáam` Jesús jaléng` i dsea` la'fí` lí`~ doñí` ee` jmohuú` e líiñ'. ¹⁸ Jogui jaléng` dsea` i jée` i 'ling`^ quiá'" cajmihuím` Jesús i 'ling`^ do, jo lajoba' ca'láam` jaléng` i dsea` do. ¹⁹ Jo jalém` dsea` ie` jo iin`~ nidsilíñ` cáang` Jesús, jo iin`~ nigü'r` fa' capí`^ sib`^ dsea` do, jo lajoba' ni'leáaiñ` lí`~ doñí` ee` jmohuú` e líiñ` la'eáang` cōo`~ güea`^ 'gøng` quiá'" dsea` do.

*I` jaléng` i seeng` juguiá`
(Mt. 5:1-12)*

²⁰ Jo lajee` sing` Jesús colíing` cōo`~ i dsea` quiá'r` do, jo cajóøng`neiñ` jo casí'r` dsea` do lala:
—Juguiá` jia quí` 'ná', ja` e lí` jialgui` la tiñíng`na', co` Fidiéeb` dsea` niquie` nifí` quí`na` lana.

²¹ Juguiá` jia quí`na', 'ná` dsea` móo`na'oo`, co` Fidiéeb` nicuó`'ná` lalíng` mi` nití` í` lajo.

'Juguiá` jia quí`na', 'ná` dsea` jiuung` óo'na' car` qui`na', co` 'ná`bing` i ningí` mi` niguiée` jmíi`.

²² Juguiá` jia quí`na` mi` 'ní`níng` jaléng` dsea` 'ná` ui` quié` jnea~, osi mi` ñøiñ` 'ná` fí` caluu` fí` li` seeng`na', osi mi` jmíneaiñ`'ná`, osi mi` njíng` jaléng` dsea` e 'lim`ba`dsø`uúi`~ e náu`na`jalé`júu` quié`e, dsea` i casíng` Fidiée` fí` jmigüí` la e líiñ`na` jaang` dsea` jmigüí`.²³ Jo e jmíi`~ e mi` njímeáng`

dsea` 'ná' jalé" e ga` lajo, güili'iáang` óo'na' dsaco^o
 niliseab` guiée[^] quií⁻na' mi[~] nití⁻ ff' ñifi⁻. Dsaco^o
 lajob cajmée` jaléng["] i[']lii[~] yáa[~] quiá⁻ jaléng["] i[']dsea`
 i[']ní["] níing⁻ 'ná' do ie[~] lami[~] cajmeáiñ["] ga` jaléng["] i[']
 dsea` i[']café["] cuaiñ[~] quiá⁻ Fidiée[~] malii[~]gui eáang[.]

Jo mi[~] calí⁻ e ca'e[~] Jesús jalé" e júu[^] na, jo lalab
 cajíng["] guir:

²⁴ —E ngi[~] fíi⁻ 'ná', jaléng["] dsea` sea` cuu⁻, co^o
 nicañíi⁻ba^l e sii[~] juguiá⁻.

²⁵ 'E ngi[~] fíi⁻ 'ná', dsea` sea` e co^o'na' laliíng` lana,
 co^o niguiée[~] jmii[~] mi[~] nimó[~]na' oo⁻.

'E ngi[~] fíi⁻ 'ná', dsea` jmi*i*áang` óo'na' cóo[~] jalé" e
 sea` ff' jmigüi[~] la, co^o niguiéeb[~] jmii[~] mi[~] nilijiung[~]
 óo'na' car[~] niqui[~]na' uii[~] quiá⁻ jalé" e jo.

²⁶ 'E ngi[~] fíi⁻ 'ná' mi[~] fé["] jaléng["] dsea` jmang["]
 e guiá⁻ uii[~] quií[~]na', co^o lajob cajmée[~] 'lii[~] yáa[~]
 quiá'r⁻ cóo[~] jaléng["] dsea` i['] cajmicaang[~] e café'r["]
 cuaiñ[~] quiá⁻ Fidiée[~] malii[~]gui eáang[.]

*'Né⁻ nijmi'neáang'naa' jaléng["] i['] 'ní["] níing⁻
 jneaa'aa'*

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Jo mi[~] calí⁻ e cajíng["] Jesús lajo, jo caféng["]guir
 jaléng["] i[']dsea` do jo cajín["] casf["]rein[!]:

—Náa⁻na'jalé"júu[^]quié⁻e: 'Né⁻ nijmi'neáam'ba'
 jaléng["] i['] 'ní["] níing⁻ 'ná', jogui jmee⁻na' jmang["]
 e guiá⁻ cóo[~] jaléng["] dsea` i[']llee[~] quií⁻na', ²⁸ jogui
 féeng["]na' Fidiée[~] uii[~] quiá⁻ jaléng["] i[']cuø^o' 'ná'
 júu[^] 'li[~]', jogui mii[~]na' Fidiée[~] jalé" e guiá⁻ uii[~]
 quiá⁻ jaléng["] i[']jmineang["] 'ná'. ²⁹ Song ii[']caquiáa[~]
 cataang[~] moní[~]na', joba[~] cuøø^o'na'r e cataang["]gui
 do güiquiáa[~]jóng. Jo song ii[']cagui['] mi[']guiée⁻
 quií⁻na', joba[~] cuøø^o'na'r la quié['] mi[']quií⁻na' cajo.

³⁰ Cuóø'~na' jaléng" i mi" 'ná' lí^ doñi' ee` mir', jo song ii` cacá` ee`go e sea` quií~na', jo` güimíi'~na'r.
³¹ Jmícóo'~na' jaléng" dsea`, jo jmee~na' jmang~-e guiú~cóo'r~ lí^ lacó'gui iing~na' e njmér~ cój~'ná'.

³² Jo song 'ná' 'neáang`na' lajíi'~ i 'neáang` 'ná', joba' ja` güi'f~ óo'na' e jmoo`na' e guiú~, co' lajöb jmoo` cajo jaléng" dsea` dsee~ dsea` qui'. ³³ Jogui song jmícóo'~na' lajíi'~ dsea` i jmícóo'~ 'ná', joba' ja` güi'f~ óo'na' fa' e jmoo`na' e guiú~, co' lajöb jmoo` cajo jaléng" dsea` dsee~ dsea` qui'. ³⁴ Jogui mi~ ee`go jmi'Øøng` rúng~na' jo jmoo`na' lajo cój~ i dsea` i líing~na'i niquí~ e dsí` quií~na', joba' ja` güi'f~ óo'na' jóng fa' e jmoo`na' e guiú~, co' lajöb jmoo` cajo jaléng" dsea` dsee~ dsea` qui', jo jmóor` lajo uií~ líing~ ee` sijeär~ e ni'íñ~ quiá~ dsea` rúiñ~.

³⁵ 'Dsü' 'ná' 'né~ nijmi'neáang`na' jaléng" i 'ní' níng~ 'ná', jogui jmang~-e guiú~ 'né~ nijmee~na' cój~ lajaléng" dsea`. Jogui jaléng" dsea` i liing~ ee`go jmi'Øøng` 'ná', ja` güi'f~ óo'na' fa' dseáng~-e niquí~túr quií~na'. Jo song nijmití~na' jalé~ e nicafá~'a na, joba' dseáng~ niliseab` guiée~ quií~na', jo lajoguiba' nilíng~na' joo' Fidiéé` dsea` guiring~ ñíff~, co' jíi'~ íb` dsea` guíung~ cój~ jaléng" dsea` doñi' fa' soo` dsíir` osi ja` cuo'r` gui'máang~ dsea` do é mi~ ee`go íñ~. ³⁶ Jo jmee~ba' fíi~ líing~ rúng~na' lacó'gui Tiquí~ii' dsea` guiring~ ñíff~ fíi~ líiñ~ 'ná'.

*Ja`cuó'na' dsee~ dsea`rúng~na'
(Mt. 7:1-5)*

³⁷ Jo ja` cuó~na' dsee~ dsea` rúng~na', jo lajoba' Fidiéé` ja` nicuó'r~ 'ná' dsee~ cajo. Jo ja` fó'na'

júu^ ga` quiá'^ dsea` rúng^na', joba' Fidiée^ ja` ni-jmér^ lajo cōo^~ 'nú'. Íing^na' dsee^ quiá'^ jaléng^ dsea`, jo lajōb ni'iing^ Fidiée^ dsee^ quií^na' cajo.
38 Cuóø^na' jaléng^ dsea` ee`go e 'nér^, jo lajōb niñiing^na' quiá'^ Fidiée^ cajo; jo njmér^ lajo cōo^~ 'nú' lafa' mi^ cuø^na' dsea` micuü^ e néé^ i^ cōo^~ 'ma` i^ cuü^, jo mi^ nidsitoo^~, 'né^ e ni'iéng^ e 'ma` i^ cuü^ do, jo mi^ caróng^ 'né^ e nidsitoo^~ teá', jo mi^ cal^~ jo, 'né^ e nilí^ guisó^ guíá^. Jo Fidiée^ njmér^ cōo^~ 'nú' lí^ laco^guí la jmoo^na' cōo^~ jaléng^ dsea` rúng^na'.

39 Jo mi^ cal^~ e cajíng^~ Jesús jalé^~ e júu^ na, jo ca'e^guír jaléng^~ i^ dsea` do jo casí^reiñ^ lala jo cajín^~:

—Song jaang^ dsea` tiuung^ njéiñ^ jaang^gui dsea` tiuung^, joba' dseáng^~ fi^ üb^ nijiúiñ^ laji^ huáaiñ^ do. **40** Jogui jíi^~ jaang^ dsea` i^ jmitting^, tħing^guír laco^tifa^~ quiá'r^ lajee^ e jmitšíñ^. Dsø^ mi^ ca'e^ i^ tifa^~ do lajalé^ e tħiñ^, joguiba^ røøb^ nilitiiñ^ jónq.

41 Jo ɿjiali^ ca^~ cuente lajíi^~ qui^ iħ^ jmini^ jaang^ dsea` rún^, jo dsø^ ja` ca^~ cuente uø^~ e jie^ ja` latøøng^ cōo^~ 'mab^ iħ^ jmini^~? **42** Jo song ja` lí^ cā^~ cuente uø^~ jial tí^ fe^~ e iħ^ jmini^~, joba' ɿjial niteá^ o^~ e niff^~ jaang^ dsea` rún^ lala: “Rú^uu^, neádu ne^ee^, jo nigui^duu e qui^ iħ^ jmini^~? iħ^ jminaang^ 'nħ^! Jáng^~ guídu e 'ma` e iħ^ jmini^~ uø^~, jo lajoguiba^ nicuóøng^ jħøø^~ guíá^~ e nigui^~ e qui^ e iħ^ jmini^~ i^ dsea` rún^ do.

*Jalé^~'ma` ofi^~cuí^~dsea`la'eáang^ cōo^~ ofi^~e üb^
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)*

43 Jo mi~ calí~ jo, jo cajíng'~gui Jesús casí'r~ jaléng'~ i dsea` do:

—Ja` sea` 'ma` ofii` e guiá~ e cuø' ofii` e ja` dseeng`, o'gui sea` 'ma` ofii` e ja` dseeng` fa' e cuø' ofii` e guiá~. **44** Co' jalé~ 'ma` ofii`, mi~ cacuø' ofii` quiá~, joguiba' nililí~ dsea` su guiá~ osi ja` dseeng` e 'ma` ofii` do. Co' ja` cuø' güiñi~ yú~^ 'matóo', o'gui mi~ huiíng` jó~ ii~ yú~^ 'matóo' fí~. **45** Jo jaang` dsea` i guiúng~ fé'r` jalé~ e guiá~, co' jmang'~ e guiáb~ i' dsíir'. Jogui jaang` dsea` i soo` dsíi` jmang'~ e gab` fé'r`, co' jmang'~ e gab` i' dsíir'. Co' dseáng'~ lajíi~ e i' dsíib` dsea` e fé'r`.

*Jial líi' mi~ náu~ dsea` júu~ quiá~ Fidiée~
(Mt. 7:24-27)*

46 'Jialíi' fí~na' jnea~, "Fíi'i, Fíi'i", song ja`gui náu~na' jalé~ ta~ quiá~? **47** Nifá~duu i~ líing` la líing` jaang` dsea` i náu~ júu~ quié~ e jogui jmitir~ jalé~ e fá'a: **48** i dsea` i líiin` la líing` jaang` dsea` i cajme' coo` 'náu'. Jo i dsea` i, ná~gui e nijmé'r~ e 'náu~ do, catá'r~ tii~ fí~ e a~ jogui caséer` coo~ cuu~ e coo~ eáang`, joguiba' cajme'r~ e 'náu~ do. Jo mi~ cajá~ jmii~ dsiing~, dsíng~ ca'lí~ jmii~ e tii~ e 'náu~ do, jo dsu' jíi~ coo` ja` ee` calíng~, co' teáb` eáang` si'. **49** Jogui i dsea` i ja` náu~ jalé~ júu~ quié~ e o'gui jmitir~ jalé~ e fá'a, i dsea` i líiin` la líing` jaang` dsea` i cajme' coo` 'náu', jo ja` catá'r~ tii~ fí~. Jo mi~ cajá~ jmii~ dsiing~, eáang` ca'lí~ jmii~ tii~ e 'náu~ do, jo ca'ím~ba' do co' caquib'~.

Jo jalé~ e júu~ na ca'e' Jesús jaléng'~ i dsea` do e fí~ e míi~ røø` do ie~ jo.

7

Mi~ cajmi'leáang~ Jesúus jaang` dsea` 'léeng'~ quiá'~ jaang` fii~ 'lée~ romano

(Mt. 8:5-13)

¹ Jo mi~ cató' e caféng' Jesúus jaléng' i dsea` do, jo cangám'~ tur cóo'~ dsea` quiá'r~ fí Capernaum.

² Jo e fí fí Capernaum do nitáang` jaang` fii~ 'lée~ i niseeng` fí Roma. Jo niseeng` jaang` dsea` 'léeng'~ quiá'r~ i iiñ~ dsíng'~, jo i dsea` í niráaiñ` dsée'r~, jo dseáng'~ tí~ li~ nijúum~ bre co' eáam' líiñ'. ³ Jo mi~ caliñí~ i fii~ 'lée~ do e caguiéng` Jesúus fí Capernaum, jo dsifí ladob casiín` tú~ 'ni' míing'~ dsea` cóøng'~ quiá'~ dsea` Israel e cangoféeiñ` Jesúus fa' e nidsér~ e nidsijmi'leáaiñ~ i dsea` dsée'~ do. ⁴⁻⁵ Jo mi~ caguilíng` i dsea` cóøng'~ do fí lí~ sing'~ Jesúus, jo camír` dsea` do jmi'ee~ lajíi~ ta~ ngolíiñ~ jo cajíñ':

—I fii~ 'lée~ i casíi~ qui~naa' do, dsíng'~ guiuíñ~ cóo'~ jaléng` dsea` góona'a' dsea` Israel, co' íbre caquiúr' ta~ e calíi~ guá'~ qui~naa', jøba' ii~naa' e nijmicóo're lana.

⁶ Jo mi~ canúu~ Jesúus jalé~ e cajíng'~ i dsea` do, jo cangó~bre cóoiñ'~ do. Dsu' ná~gui e niguiée' Jesúus fí quiá'~ i dsea` do, cajíñ` tú~ 'ni' míing'~ dsea` i casíing` i fii~ 'lée~ do i quié' júu~ quiá'r~, jo cajíñ` casír` Jesúus lala:

—Lalab jíng'~ fíi`naa': ⁷ “Fíi`i, ja` jmée`^ fí!í^ fa' ni` tí~ quié~e, co' ja` catíin`~ fa' e ni'úun`~ sináu~ quié~e, co' dsea` 'gøm' 'nø', o'gui fa' e cateá~ dsii~ e caga'nén'n 'nø` 'ñiá'a, co' dsea` fém' 'nø'. Jo lico' fée'~ e ni'leáang~ dsea` dsée'~ quié~e, jo ni'leáam~bre jóng. ⁸ Dsuco'jnea~ seem`dsea` i quiú~ ta~ quié~e, jogui seem` dsea` i quiú~ta~ cajo. Jo

mi~ fii~-i jaang` dsea` quié~-e e gua~, joba' dsifi' lajob
dséer'; jogui mi~ fii~-guii~ i jiéng` e nea', joba' dsifi'
lajob jáar' cajo; osi mi~ fii~-i jaang` dsea` 'léeng`
quié~-e e jmee~-e la, joba' dsifi' lajob jmóor' cajo; jo
jalém` dsea` quié~-e náu'r~ júu~ quié~-e."

Jo jaléb` e júu~ na quie~ i dsea` i cangojmijíng`
Jesús do.

⁹ Jo mi~ canúu~ Jesús lado, jo dsíng`- cangogá`
dsiir' jo caji'r~ nir~ cajóoñ~ jaléng` i dsea` i cóo'r~
do jo casí~-reiñ' jo cajíñ~- lala:

—Lajee` lajaléng` dsea` góo`naa' dsea` Israel ja`
mí` cajíñ`n jíi`~ jaang` i dseáng`- lajang` já~- líng`
júu~ quié~-e laco`gui~ i dsea` romano la.

¹⁰ Jo cangolíim`tu i dsea` do fi` quiá~- i fii` 'lée~- do.
Jo mi~ caguilíñ~, jo` ee` líng` i dsea` dsée`~ do jíi`~
co~, co` nínicá'láam`bre.

Mi~ cajmée` Jesúe cají`tu joo`jaang`dseamf`i`nú`

¹¹ Jo mi~ cangf` jo, cangó~ Jesús fí` coo` fii` e sii`
Naín cóo`~ dsea` gutúung` quiá'r~, jo dsíng`- fíng`
dsea` i ngolíng` cóo'r~ ie~ jo. ¹² Jo mi~ caguiér`
quiá`~ e fii` do, jo cajíñ` cabøø~ dsea` i jéeng` jaang`
'lìi~, jo teáaiñ`~ do fí` e níngolíñ` fí` codsii`~. Jo
dsíng`- quií`~ níquíá`~ i 'lìi~ do, co` jíi`~ dob jóor`
i niseeng`, jo jíi`~ jaang` jo` i seeng` quiá'r~, co`
nínicajúm` dseaññ` quiá'r~ cajo. ¹³ Jo mi~ calilí`~
Jesús e jo` jíi` seeng` quiá`~ i dseamf` 'nú`~ do, jo
dsíng`- calí`~ fí` líng`-neiñ', jo casí'r~ i dseamf` do
lala:

—Jo` quií`.

¹⁴ Jo mi~ cajíñ`~ lado, jo cangoquiéeiñ` quiá`~ lí`~
ngóo` e guóo` e iuung` i 'lìi~ do, jo cagüi'r` e dse`~

guóo' do. Jo i dsea` i jéé' quiá'-' i 'lìi~ do, dsifi' ladob cajer'. Jo cajíng'-' Jesús caféiñ' i 'lìi~ do:

—Siming', jnea~ tóø~ Ø 'nø': ¡Ráan'-' na!

¹⁵ Jo dsifi' ladob cají' i 'lìi~ do, jogui caguár' jo canaaiñ` fé'r'. Jo Jesús cajáiñ' i siming" do cóo'-' niquiáiñ'-. ¹⁶ Jo mi~ cangá~ jaléng" i dsea` do e cají' i 'lìi~ do, joba' dsíng" cangogá` dsír' jogui dsíng" cafóiñ' cajo. Jo canaaiñ` jmiféiñ' Fidiée` jo síiñ` lajee` yaaiñ~:

—Jaang` dsea` i 'gøng' eáang' i fé" cuaiñ~ quiá'-' Fidiée` nicagüéiñ~ jee~ jneaa~aa' lana.

Jogui fé"guir cajo lala:

—Fidiéeb` nicagüéiñ~ e nijmicóo'r~ jaléng" dsea` góor'.

¹⁷ Jo jalém" dsea` i seeng` fí` jalé" fii` e née` fí` li~ se" Judea cóo'~gui fí` lacúng" jo, caliñir' e júu^ jo lajíi~' e cajmée` Jesús do.

Mi~ castíng` Juan i seáang` dsea` jmíi` dsea` quiá'r~ fí` li~ táang` Jesús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Jo lajee` jo caliñí` Juan i seáang` dsea` jmíi` do jalé" e jmoo` Jesús, co' e júu^ jo cajmée` i dsea` quiá'-' i Juan do. ¹⁹ Joba' cató'-' i Juan do gáng` dsea` quiá'r~, jo casíing`neiñ' fí` li~ táang` Jesús e cangojmingíi'r~ dsea` do su fíbing' i cajíng" Fidiée` i nigüéeng` fí` jmingüi` la, osi 'né~ e nijém~bir jaang`gui i jiéng" é. ²⁰⁻²¹ Jo mi~ caguilíng" i dsea` quiá'-' i Juan do fí` li~ táang` Jesús, jo gui'nang'~ jmoo` dsea` do míi` quiá'-' jaléng" dsea` dsée'~ i líing` doñí` ee` jmohuíi: seeng` dsea` tiuung` jogui seeng` dsea` i jéé` i 'líng` quiá'-. Joba' cangáb` i dsea` gáng` do mi~ cajmi'leáang` Jesús jaléng" i dsea` dsée'~ do. Jo

cangoquiéeng' i dsea` quiá'- i Juan do fí' li~ sing'
Jesús jo cajmingi'r' dsea` do:

—I Juan i seáang` dsea` jmíi` do casíiñ` jnea'^ e ca-
jajmingíi'naa' 'ná', ¿su 'nab` dsea` i cajíng' Fidiée'
i nigüéeng' fí' jmigüí' la, osi 'né' e nijeem`baa'
jaang` i jiéng'gui é?

22 Joba' cañíi` Jesús casí'r' i dsea` do:

—Güilíng'na' güijmée'na' i Juan do júu^
jalé' e nicañíi-na' jogui jalé' e nicanáu-na'
na: güijmée'na'r júu^ jial lijné'tu jaléng' dsea`
tiuung', jogui jial ngí'tu jaléng' dsea` jlúung',
jogui jial linúub'tu jaléng' dsea` güiing', jogui jial
láiang-tu jaléng' dsea` líng' jmohuí' 'li'^ fí' ngúu'
táang', jogui jial jí'tu jaléng' 'lii~, jogui jial guiaa-
júu^ cajo quiá'- jial nileáng` jaléng' dsea` dsee-
dsea` qui' jee~ jalé' dsee` quiá'r'. 23 Jo juguiá-jíu
quiá'- jaléng' dsea` i ja` litúng` dsíi' cóo'jalé' júu^
quié'e.

24 Jo mí~ calí- e fé' Jesús lado, jo cangolíim'tu i
dsea` quiá'- i Juan i seáang` dsea` jmíi` do, jo Jesús
canaaiñ` sí'r' jaléng' i dsea` i taang` cóo'r` do jalé'
juguiá- uii~ quiá'- i Juan do, jo casí'reiñ' do jo
cajíñ'- lala:

—¿E~ caguijóø' 'ná' mí~ canáu-na' e ningí' i Juan
i seáang` dsea` jmíi` do fí' guóo'~ uó- quiú? Já^
leáal~?, ja` caguijøøng~ 'ná' jaang` dsea` i uaang~
júu^ quiá'- i jmóo' lí^ doñí' ee` ta~ quiú' dsea` jiéng'
i líng' la lí' coo` cuiñí' e dséé` cataang` lí^ doñí' jié'
fí' lí~ íí' guí', 25 o'gui caguijøøng~na' jaang` dseañu'
i jlo'~ sí' i seeng` juguiá-, co' niñib' 'ná' e i dsea`
la'í neáaiñ' quiá'- dseata~ dsea` féng'. 26 Jo ¿i~

í' óo'na' i caguijøøng~na'? Jo e já'~, 'ná' caguijøøng~na' jaang` dsea` i laniing`gui laco'gui i dsea` caguiaang` i café" cuaiñ~ quiá'~ Fidiée` malii`gui eáang'. ²⁷ Jo nab nicaliti` laco' fé" Fidiée` fi' ni~ jí` quiá'r~ cuaiñ~ quiá'~ i Juan i seáang` dsea` jmii` do mi` cajíñ` lala:
 Nisíin^n jaang` dsea` i niguiá~ júu^ quié~ e ná'~gui e
 niguo'^ fi' jmigüi`
 e laco' niguiár~ guiá~ fi' li~ ningfi`.

Jo lanab fé" fi' ni~ jí` quiá'~ Fidiée` uii~ quiá'~ i Juan do.

²⁸ Jo casí`gui Jesús jaléng` i dsea` do jo cajíñ` lala:

—Lajee` lajaléng` dsea` i nicafé` cuaiñ~ quiá'~ Fidiée`, ja` mí` caliséng` jaang` i niing`gui ta~ quiá'~ laco' i Juan i seáang` dsea` jmii` do. Jo dsu' i dsea` i ja` niing` fi' jmigüi` la, dsu' Fidiée`bing` i quié` nifi` quiá'r~, joba` f'bing` i niing`gui laco' i Juan do.

²⁹ Jo jaléng` dsea` i canúu~ júu^ quiá'~ i Juan do ie~ jo cajgáam`bre jmii`, jogui lajob cajmée` cajo ji`gui jaléng` nodsicuu~ i jmoo` ta~ quiá'~ dseata~ quiá'~ Roma, co` calilí'r` e Fidiée`bing` i ée` røø` laco` catfing`. ³⁰ Dsu` jaléng` i dsea` Israel i líng` dsea` fariseo cógo` jaléng` i tifa` quiá'~ júu^ quiu` ta~ quiá'~ dsea` Israel ja` calí'iñ~ fa` cajgáaiñ` jmii` mí` cajá~ i Juan do, co` ja` calí'iñ~ lajií`~ e lami` si`íñ~ ni`íñ~ quiá'~ Fidiée`.

³¹ Jo cajíng`gui Jesús:

—¿I` nifá`a i líng` la líng` jaléng` i dsea` i seeng` lana? ³² Co` jaléng` i líñiñ` la líng` jiuung` i taang` tacoo` fi` 'móo`~, jo mi` niti`áng` rúiñ` jo fé'r` lala: "Jnea` cajíúu`naa` lúu`, dsu` ja` cadseeng`na`; jo ca'ó`naa` jalé` e ø` dsea` li` ráang` 'lii~, dsu` ja`

caquíi'~na!." 33 Co' lalab cafée'~ 'ná' mi~ cajá~ i Juan i seáang` dsea` jmiñ` do, co' ca'eeng~ na'r e jée' i 'ling'~ quiá'r~ dsu' uíi'~ e ja` 'leáang~ gø'r' jogui jíi'~ capí~ jmiñ` mñi'~ huiing` jó'~ ja` f'r'. 34 Jogui cagá~ jnea~ fí' jmigüi' la e líin'n jaang` dsea` jmigüi' e gø'baa jíi'~ laco' gø' dsea~, jo dsu' jaléng~ 'ná' ca'eeng~ na' jnea~ e líin'n jaang` dsea` cúng~ i gø' contøøng~, jogui e líin'n jaang` dsea` íing~ i ngí' cōo'~ jaléng~ dsea` i sea` juu~ e dsing~ røøiñ` dsee~, osi cōo'~ jaléng~ 'ná'~ nodsicuu~ é i jmoo` ta~ mi~ cuu~ e catíng~ dseata~ quiá'~ Roma é. 35 Jo dsu' cōo'~ jalé~ e jmoo` Fidiée~, jmijnéeiñ` jial túi' tiiñ` ngáiñ'.

Mi~ cagó'~ Jesús fí' quiá'~ jaang` dsea` fariseo i sii` Simón.

36-37 Jo mi~ cangf~ jo, jaang` dsea` fariseo i sii` Simón cató'r~ Jesús fí' quiá'r~ e cagó'r~ íi' e jmiñ` jo. Jo e fí' góo` i Simón do niseeng` jaang` dseamf~ i njimoo` ta~ 'níing` 'ñia'. Jo mi~ nicaliñi` i dseamf~ do e nidsé~ Jesús fí' quiá'~ i dsea` fariseo do, jo cangó~bre cajo. Jo lajee` guiing` Jesús e gø'r' cōo'~ jaléng~ i dsea` do, calí~ i dseamf~ do fí' lí~ guiing` Jesús joquier' cōo` sii` e a~ jmiñ` jmeafii` e 'mo'~ eáang'. 38 Jo mi~ caguié~ i dseamf~ do tí` lí~ guiing` Jesús, jo casí'r~ uó~ jnir~, jo canaaïñ` qui'r. Jo laco' qui'r~, jalé~ jmiñ` e fí` jminir~ do tí` fí` tii`~ Jesús, jo cōo'~ e jmiñ` jo canaaïñ` ru'r~ tii`~ dsea` do, jogui cajmiquiú'r~ tii`~ dsea` do cōo'~ jñuguir~. Jo mi~ calí~ lajo, jo cachu'r~ tii`~ dsea` do, jo casúur~ e jmiñ` jmeafii` e quiér` do fí` tii`~ dsea` do. 39 Jo mi~ cangá~ i dsea` fariseo do i cató'~ Jesús fí' quiá'r~ do jalé~ e cajmée~ i dseamf~ do quiá'~ Jesús, joba' canaaïñ` i' dsíir: "Faco' já'~ i fé~ cuaiñ~ quiá'~ Fidiée~ i

dseañu' la, joba' nilí'^ubre jóng e~ jalé' dsee⁻ røøng[']
j dseam[†] j güi' tiir⁻ na." ⁴⁰ Joba' Jesús casí'r⁻ j dsea'
do jo cajíñ[']:

—Simón, sea` coo` e 'né⁻ nifíñ[']i 'nu'.

Joba' cañíí' j dsea` fariseo j sii` Simón do jo ca-
jíñ[']:

—¿E~ nifo'^u, Tifa'?

⁴¹ Joba' cajíng['] Jesús casí'r⁻ reiñ[']:

—Coo` néel⁻ caliséng['] gáng⁻ dsea` j røøng['] cuu⁻
quiá'⁻ jaang['] dseañu' j jmóo` ta~ jmi'øø cuu⁻. Jo
jaaiñ['] do røøiñ['] 'ñiá' ciento cutee['], jo jaang[']guiñ[']
do røøiñ['] jíí'^u cincuenta cutee[']. ⁴² Jo mi[~] camíí' j
dsea` do cuu⁻ quiá'r⁻, jíí'^u jaang['] j dsea` do ja` ee`
sea` quir⁻ quiáiñ[']. Joba' jo` ee` camíí' j dsea` fui⁻
cuu⁻ do cuu⁻ quiá'r⁻, jo caláam['] j dsea` do, jo jo`
ee` caquíir['] jíí'^u coo` 'ñiá'. Fée[~]du 'nu' ne~du': jl[']
lajee['] laji['] huáang['] j dsea` do eáang[']gui 'neáang['] j
dsea` cacuø['] cuu⁻ do?

⁴³ Joba' cañíí' j Simón do jo cajíñ[']:

—Jnea~ lín[']n e j dsea` j carøøng['] jmigui[']gui do.

Joba' cañíí' Jesús quiáiñ['] do jo cajíñ[']:

—E uii~, jáb['] quíí'^u, lajob líí'.

⁴⁴ Joba' cajøøng['] Jesús j dseam[†] j guiing['] uii[~] tiir⁻
do, jo casí'r⁻ Simón jo cajíñ[']:

—¿Jøøng['] j dseam[†] la? Mi[~] ca'úu'u sináu['] quíí'^u,
ja` cacuøøl['] jnea~ jmíí` fa' e carúu[']u tíí'i laco[']
tííng['] jneaa~aa' fí' la; dsu['] j dseam[†] la, dsea` j co[']
jáab['] la, nicaru[']bre tíí'i cóo['] jmíí` ff jminir['] jogui[']
nicajmiqui[']r['] cóo['] jñuguir[']. ⁴⁵ Jogui ja` cachu' 'nu'
nii⁻ laco['] tííng['] jneaa~aa' fí' la mi[~] neeng['] rú[']naa';
dsu['] j dseam[†] la ja` mi[~] caquiuiñ['] e chu'r['] tíí'i laco[']
mi[~] ca'úu'u sináu['] quíí'^u. ⁴⁶ Jogui ja` casúu['] jmíí`
jmeafíí` moguii['] laco['] tííng['] jneaa~aa' fí' la; dsu['] j

dseam̄ la cagüéiñ̄ quiér̄ cōō sñ̄ e ā jmí̄ jmeafiī e 'mo'^ eaanḡ, jō nicasúur̄ tñ̄ i. ⁴⁷ Dsu' jnea~ nifñ̄ i 'nñ̄ e já̄- i dseam̄ la dsínḡ- nícarøøiñ̄ dsee~, dsu' jnea~ nica'ím̄ baa jalé̄ e dsee~ jō quiá'r̄, jōba' dsínḡ- jmi'neáaiñ̄ jnea~ lana; dsu' jalénḡgui i dsea` i línḡ e ja` 'ga' lí dsee~ røøiñ̄ e laco' jnea~ ni'lín̄ n jalé̄ e jō, jōba' ja` 'ga' lí jmi'neáaiñ̄ jnea~ jóng.

⁴⁸ Joba' cajínḡ- Jesús casí'r̄ i dseam̄ do:

—Nica'ím̄ baa jalé̄ dsee~ quíī-.

⁴⁹ Jō jalénḡ i dsea` i neáang'gui do cōō- Jesús canaaiñ̄ sñiñ̄ lajeē yaaiñ̄:

—¿Ī i dseañū "la e íñ̄ dsee~ quiá̄ jalénḡ dsea~?

⁵⁰ Dsu' Jesús casí̄-guir̄ i dseam̄ do jō cajíñ̄-:

—Jnea~ nica'ín̄ n jalé̄ dsee~ quíī- dsaco' jáb̄- calín̄- jalé̄ júū quié̄ e; jōba' lana guónḡ cōō- e guiá̄ fí quíī-.

8

Jalénḡ dseam̄ i cajmícōō- quiá̄- Jesús

¹ Jō mī canḡ jō, cangō Jesús lacoō fñ̄ e cōō- cōō- jalé̄ fñ̄ e pí̄ quiá̄- e guiar jalé̄ júū quiá̄- Fidiéē e quiá̄- jial quiē dsea` do nifñ̄ quiá̄- jalénḡ dsea`. ²⁻³ Jō cōō-bre jalénḡ i dsea` guitúunḡ do quiá'r̄, joguī ngolíim̄-bī cajō jalénḡ dseam̄ i nicajmíleáanḡ Jesús lí̄ doñī eē jmohuñ̄ líhiñ̄, fā jalénḡ i jéē i 'linḡ quiá̄- lamí̄ jéenḡgui. Jō jeē jō quiéenḡ jaanḡ dseam̄ i siī Yá̄ i seenḡ fí Magdala i ca'uóønḡ guiánḡ i 'linḡ quiá̄-; jō jaanḡgui dseam̄ i siī Sihuoō- i línḡ oō jaanḡ dseañū i siī Chuza i jmóō tā laniinḡ quiá̄- dseatā Herodes; jō jaanḡgui i siī Susana, jō fñ̄im̄-bī jalénḡ dseam̄

í jiéng^rgui í ngolíng⁻ ie[~] jo, jo jmícóo^r Jesú斯 cój^o~ jalé^r e sea` capí[^] quiá^r~.

Mi[~] ca'e' Jesú斯 coo[^] júu[^] já!⁻ e lafa' júu[^] cuento quiá!⁻ mi[~] bí[^] dsea` mijú[^]

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Jo coo[^] jmíi[~] ie[~] jo, mi[~] caliñí^r jaléng^r dsea` jie[~] fi[~] li[~] táang^r Jesú斯, jo ca'uøøiñ^r cango'néeiñ^r dsea` do; jo dsíng^r fiíng^r dsea` caseáiñ^r ie[~] jo, joba' ca'e' Jesú斯 jaléng^r i[~] dsea` do coo[^] júu[^] já!⁻ e lafa' júu[^] cuento jo casí^r dsea` do lala:

⁵ —Jaang^r dseañu[^] cangór^r cangobíir^r mijú[^] quiá^r fi[~] li[~] nicajíir^r. Jo mi[~] cabír^r e mijú^r do, sea` e cajiá^r li[~] ngúíng^r fi[~]. Jo mi[~] cangiíng^r jaléng^r dsea`, caso'øm'bre jalé^r e mijú^r do, jo e liíng^rgui cagó^r ta[~] cajo. ⁶ Dsu[^] sea'bí e cajiá^r ni[~] cuu[~] li[~] ja[~] 'leáang^r guóo^r née'; joba' mi[~] ca'iáang^r, dsifib^r caliquíü^r co[~] ja[~] sea` li[~] nisó^r jmó[^] quiá!⁻ li[~] güí^r, joba' ca'ím^r cajo. ⁷ Jogui sea'bí e mijú^r do e cajiá^r jee[~] mijú^r 'matóo'; jo mi[~] ca'iáang^r e mijú^r do, jéeng^rgui e mijú^r 'matóo' do cacuáng^r jo ca'ím^r e mijú^r e cabí^r i[~] dsea` do jee[~] e mijú^r 'matóo' do. ⁸ Dsu[^] seab^r e mijú^r do e cajiá^r li[~] jlo[^] uó⁻; jo mi[~] cacuáng^r jo jlob[^] cacuó^r; sea` e cacuó^r lají^r cien mí[^] lacamí^r mijú^r.

Jo mi[~] calí^r fé^r Jesú斯 jalé^r e júu[^] na, jo casí^r gui jaléng^r i[~] dsea` do, jo café'r^r laco^r ninú^r i[~] dsea` do røø^r jo cajíñ^r:

—Li[~] 'ná^r sea` loguá^r na', náu^r na' jalé^r júu[^] quié^r e.

E uiing^r e ca'e' Jesú斯 jalé^r júu[^] já!⁻ e lafa' júu[^] cuento

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

9 Jo mi~ cangf̄ jo, jo cajmingf̄ i dsea` guitúung` do cajmingi'r' Jesús e~ guóng" e júu^ e ca'er' do. **10** Joba' cajíng" Jesús casf̄r" i dsea` guitúung` do:

—Quiá!" Fidiée` n̄icangíng` 'ná" e ngáng"na' jalé" e ja` mi~ n̄í dsea` jeeng'gui, e dsea` f̄ iññ~ cár` nif̄ quiá!" lajaang` lajaang` dsea` jmigüi". Ds̄u' jnea~ ee~ e jaléng" i dsea` na cōo~^ júu^ já!" e lafa' júu^ cuento e laco' mi~ ninír', nijér" lafa' ja` ee` cangá~bre, jogui mi~ ninúr", nijér" lafa' ja` ee` canúu~bre cajo.

Mi~ cajmée' Jesús júu^ e~ guóng" e júu^ quiá!" i dsea` b̄t' mijú` do

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 Joba' cajíng" Jesús casf̄r" i dsea` guitúung` do:
 —Lalab guóng" e júu^ e ca'e'e na 'micú!": E mijú` do líí lafa' júu^ quiá!" Fidiée`. **12** Jo e cajiá" lí~ ngíng` fí~ do líí lafa' i dsea` i núu` e júu^ do, jo ds̄u' lajmináb` güéeng" fí~ i 'líng", jo dsifí~ lajob jmóor` e ja` já!" líng" i dsea` do e júu^ jo, jo lajoba' ja` nileáiñ" do jee~ jalé" dsee~ quiá'r". **13** Jogui e mijú` e cajiá" fí~ ni~ cuu~ do líí lafa' jaléng" dsea` i iáang` dsíí~ íng" jalé" e júu^ jo, jo ds̄u' ja` huóø~ ee~ e já!" líiñ~, co' mi~ huíng` dsjíeé' quiá'r" uií~ e já!" líiñ` júu^ quiá!" Fidiée`, joba' dsifí~ lajob tú`tur e júu^ jo, jo i dsea` f̄bing' i líng` la líí e mijú` e ja` leáang` jmó~ sea` do. **14** Jo e mijú` e cajiá" jee~ mijú` 'matóó' do líí lafa' jaléng" dsea` i núu` júu^ quiá!" Fidiée` jo ca'ím'bre e júu^ jo, jo ds̄u' laco' ngóó' jmíing~, eáang'gui guiing~ dsíir` jalé" fí~ dsíir` sea` quiá'r" jogui quiá!" jalé" ta~ lí~ cuu~ jogui cajo e quiá!" jial nijmi'iáang` dsíir` cōo~^ jalé" e sea` fí~ jmigüi". Jo co' lajob líiñ~, joba' ja` cuø' fí~ quiá'r" fa' e nidsicuáng`gui e júu^ quiá!"

Fidiée` e já'⁻ l̄iñ` do. ¹⁵ Jogui e mijú` e cajiu` li~ jlo'⁻ uó⁻ do l̄iñ` lafa' jaléng` dsea` i dsíng'⁻ iáang` dsíñ` íñ` júu` quiá'⁻ Fidiée`, jogui eáam` jmóor` náu'r` jalé`⁻ júu` quiá'⁻ dsea` do, co` ja` litúng` dsíir` jalé` e jo. Jo i dsea` f̄bing` i teáang` teá` cóo`⁻ júu` quiá'⁻ Dsea` Jmáang` , jogui eáam` dsicuáng` e júu` jo quiá'r` .

*Coo` júu` já'⁻ e lafa' júu` cuento quiá'⁻ jial mi⁻ mijneá` dsea` ji`
(Mr. 4:21-25)*

¹⁶ Jo mi` calí`⁻ e fé` Jesús júu` quiá'⁻ mi` b̄i` dsea` mijú` , jo cajíng`⁻ guir casí'r` jaléng` i dsea` do:

—Júi`⁻ jaang` dsea` ja` 'gui'r` cajlúi`⁻ quíi` e mi` nioco` jo nijlúi`⁻ o'gui nisi'r` cóo` li` cōøng`⁻, co` iiñ` e jneá` f̄i` la'úng` sináu`⁻ quiá'⁻bre. Co` 'nē` niquidsir` e quíi` do coo` li` níi` e lacó` jneá` mi` dsitáaiñ`⁻, jo lajoba' jné` jaléng` dsea` i dsitáang`⁻ e sináu` do. ¹⁷ Jo lajob l̄iñ` cóo`⁻ júu` quié` e: Ja` sea` jalé`⁻ júu` quié` e fa` e si'ma` e ja` niní` dsea` , o'gui sea` jalé`⁻ júu` quié` e fa` e ja` tóo` jmíi` niliñí` dsea` jaléiñ` . ¹⁸ Joba` f̄iñ` jnea`⁻ 'ná` , náu`⁻ na` júu` quié` e; co` jaléng` dsea` i nináu`⁻ júu` quié` e, jmiguiá` gui niñíiñ` e ngáiñ` , jo dsu` jaléng` dsea` i ja` náu`⁻ júu` quié` e, joba` ni'íim` lajúi`⁻ e ni'i` dsíir` e ngáiñ` do.

*Mi` cajá` niquiá`⁻ Jesús cóo`⁻ jaléng` rúiñ`⁻
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)*

¹⁹ Jo lajee` táang` Jesús e e'r` jaléng` i dsea` do, caguié`⁻ niquiá'r` cóo`⁻ jaléng` rúiñ`⁻ e 'náiñ` dsea` do. Jo co` ja` cuóøng`gui fa` e nidsiquíeeiñ` do tí` quiá`⁻ li` sing` dsea` do, co` dsíng`⁻ f̄iñg` dsea` , ²⁰ joba` jaang` i dsea` do cajmea'r` Jesús júu` jo casí'r` dsea` do jo cajíñ`⁻ lala:

—Na nicagüéng⁻ niquíi[~] cóo[~]gui jaléng[~] rún[~] e 'náiñ[~] 'ná[~], jo nab teáaiñ[~] caluu[~] lana.

²¹ Dsu' Jesú^s cañíir[~] jo casír⁻ i dsea[~] do jo cajíñ[~]:

—Jaléng[~] dsea[~] i núa[~] júu[~] quiá[~] Fidié^e jo jmitir[~] e júu[~] jo, jaléng[~] i dsea[~] fbing[~] líng[~] niquié[~] e jogui rún[~]n.

*Mi~ cajmée` Jesú^s e ca'uáang⁻ e íí[~] gui[~] jogui
ca'uáang⁻ e róo[~] jmíi[~]*

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Jo mi~ cangí[~] jo, lajee[~] e táang[~] Jesú^s fí[~] Galilea, jo coo[~] jmíi[~] ca'lír⁻ fí[~] dsíí[~] coo[~] móo[~] cóo[~] i dsea[~] guitúung[~] quiá'r⁻ do jo casír⁻ reiñ[!]:

—Má⁻aa[!] lí[~] 'ngóo[~] cataang[~] e guiée[~] la.

Jo dsíff[~] ladob cangolíñ⁻ fí[~] lí[~] e' Jesú^s. ²³ Jo lajee[~] ngolíñ⁻ ni[~] jmíi[~] jo caquiam[~] Jesú^s. Jo lajee[~] güiing[~] dsea[~] do, jo dsíng⁻ canaang[~] fi[~] gui[~], jo mifíing[~] canaang[~] dsí'a[~] jmíi[~] dsíí[~] e móo[~] do, jo cafórm⁻ i dsea[~] guitúung[~] do, co[!] fó[!] nidsí'am[~] e móo[~] li[~] teáaiñ[~] do. ²⁴ Joba[!] cangoñiñ[~] Jesú^s jo cajíñ[~] casír⁻ dsea[~] do:

—¡Tifa'![!] ¡Tifa'[!], nicanaang[~] dsí'am[~] baa[!]

Jo caróo[~] Jesú^s, jo caquia[~]r[~] ta[~] e gui[~] do cóo[~] e jmíi[~] do. Jo dsíff[~] ladob cahuíng[~] e íí[~] gui[~] jo cahuím[~] e róo[~] jmíi[~] cajo, jo tiib⁻ ca'f[!]. ²⁵ Jo casír⁻ Jesú^s i dsea[~] do jo cajíñ[~] lala:

—¿Jna[~]gui e fó[!]na[!] e já[~] líng[~]na[!] júu[~] quié[~]e?

Dsu' i dsea[~] guitúung[~] do dsíng⁻ cafóin[~] jo can-gogá[~] dsíir[~] jo cajmingi[~] rúiñ[!]:

—¿L[~] i dseañu[~] la e quiá'r[~] ta[~] jo náu[~] jalé[~] gui[~] cóo[~] jalé[~] jmíi[~] júu[~] quiá'r⁻?

*Jaang` dseañu` i seeng` fi` Gadara i nijéé` i 'ling`
quiá`-*

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Jo mi` caguié` Jesús cóo` quiá'r` fi` lí`-
'ngóo` cataang` e guiée` do, jo caguilíñ` fi` coo`
fi` lí` sii` Gadara. **27** Jo mi` cajgáiñ` e móó` do, jo
cangoquieéng` jaang` dseañu` i niseeng` e fii` do i
nijéé` i fíing` i 'ling` quiá`- lajíí`- maliib` jíu` eáang`.
Jo ja` ee` si`r` qui'r`, o'gui guiiñ` fi` quiá'r`, jo jíí`- fi`
lí` áang` 'liib` güüiñ`. **28** Jo mi` cangáng` i dsea` do
Jesús, jo cangoquieéñ` fi` quini` dsea` do jo casí'r`
uó` jnír`, jo canaañ` fé'r` teá` jo sí'r` dsea` do lala:

—¡Jesús, Jóo` dsea` guiring` ñíffí`-, ja` jmiguín`
jnea`! —¡Jo míí`-i 'na` jmí'ee` fa` nijiéé` o` e ja`
nijmeáan` jnea` ga`!

29 Jo i 'ling` i jée` quiá`- i dsea` do café'r` lado, co`
Jesús nicanaaiñ` quiú'r` ta~ i 'ling` do e nitiúuiñ`-
do i dsea` do. Co` lamí` jeeng`gui, eáang` jmiguíu`
néé`- nicajmée` i 'ling` i jée` quiá`- i dseañu` do
e ga` eáang`; jo nañí` fa` jaléng` dsea` nicasaiñ`-
i dseañu`- do, jo nica'ñá'r` guoo` thiñ`- cóo`- ñí`
cadena e laco` jo` nijmériñ` ga`, dsu` dsifi` ladob
fíñ`- do jalé` ñí` cadena, jo jmoo` i 'ling` do e dsée`
i dseañu` do fi` lí` ja` ii` dsea` seeng`. **30** Jo lalab
cajíng`- Jesús cajming`-reiñ`:

—¿Jial sii`?

Joba` cañíí` i 'ling` i jée` quiá`- i dseañu` do:

—Legióm sii`-naa`!

Jo cajíng`- i 'ling` do lado, co` dsíng`- fíñ`- jéer`
quiá`- i dsea` do. **31** Jo jaléng` i 'ling` do camí'r`
Jesús e ja` niquiá`- dsea` do ta~ e nidsilíñ` do
fi` lí` 'li`-. **32** Jo co` dsíng`- fíng` cú` nitaang`ne`

gø're' nuu` fi' dse' coo` mó' quiá' li~ táang` Jesús, joba' camí i 'ling' do jmi'ee` camí'r' dsea` do e nicuór' fi' e nidsitáaiñ' do dsíi' jaléng' i cú^ do. Joba' cacuø' Jesús jaléng' i 'ling' do fi' lajo. ³³ Jo dsifi' ladob catiúung` jaléng' i 'ling' do i dsea` do, jo cangotáaiñ' dsíi' jaléng' i cú^ do. Jo mi~ cangotáang' i 'ling' do fi' dsíi' jaléng' i jó' do, jo dsifi' ladob cacuij're', jo cabíing` yaang~ne' fi' 'ni' jiáa, jo cajíung`ne' fi' dsíi' jmí, jo cajgó'bre' jmii' jónig.

³⁴ Jo mi~ cangá` jaléng' i dsea` i jmoo` í^ i cú^ do lajíi` e calí` do, dsifi' ladob cacuij'r` cangolíiñ` fi' fií, jo caguiar' júu` lajíi` e calí` cóo' i cú^ do, jogui cajmea'r` júu` jaléng` dsea` i cajíñ` guiá` fi' cóo' i jee` mó` laco` ngolíiñ`. ³⁵ Jo mi~ caliñi` jaléng` i dsea` seeng` fi' jo jalé` e calí` e jmíi` jo, jo dsifi' ladob cangolíiñ` fi' li~ táang` Jesús. Jo mi~ caguilíiñ` fi' li~ táang` dsea` do, jo cangár` e dob niguing` i dsea` i lami` jée` i 'ling' quiá' do coliing` cóo` Jesús, jo niqui`bre si'r`, jo jo` ee` líiñ` jíi` coo`. Jo dsíng` cafóng` jaléng` i dsea` i caguilíing` do. ³⁶ Jo jaléng` dsea` i cangá` jial ca'láang` i dseañu` i lami` jée` i 'ling' quiá' do, dsifi' ladob caguiar' júu` jial calí`. ³⁷ Jo mi~ calí` lado, jaléng` i dsea` i seeng` fi' Gadara do camí'r` jmi'ee` Jesús e nigüi'fiib` dsea` do e fi' li~ táaiñ` do, co` dsíng` 'gó` jaléng` i dsea` do. Jo mi~ cajíng` i dsea` do lado, jo dsifi' ladob calí` tu Jesús dsíi` e mó` do, jo ca'ír` fi' e nidsém`-túr fi' Galilea. ³⁸ Jo i dseañu` i lami` jée` i 'ling' quiá' do camí'r` Jesús jmi'ee` e nidsér` cóo` dsea` do, dsu` ja` cacuø` Jesús fi' lajo. Jo caquiu'r` ta~ i dseañu` do e cangáiñ` do fi' quiá'r`, jo casí`-reiñ` jo cajíñ`:

39 —Guóng' fí' quií'l-, jo güiguiá~ júu^ jalé^ e guiá^- e nicajmée` Fidiéé` cójol'^ 'ná`.

Jo cangám^- i dseañu^ do, jo cajmiti^bre jalé^ ta^- e caquiú^ Jesús, jo caguiá^bre júu^ jalé^ e guiá^- e cajmée` dsea` do cójol'r^.

*Mi^ cajmi^leáang^ Jesús jóó^ Jairo
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)*

40 Jo mi^ caguiéng^-tu Jesús fí' Galilea, jo dsíng^- fíng' dsea` i niteáang^ güijéé` quiá'r^-. Jo dsíng^- iáang` dsíí^ jaléng^ i dsea` do dsu^ caguiéng^-tu Jesús fí' do. **41** Jo lajee` jo, caguié^- jaang` dseañu^ i sii^ Jairo i líng' fí^ féng^ quiá'^ guá'^ quiá'^ dsea` Israel. Jo mi^ caguiér^ fí' quini^ Jesús, jo casí'r^ uó^ jnír^ fí' quini^ dsea` do jo camír^ jmi'ee^ fa' e nidsé^- dsea` do fí' quiá'r^, co^ seeng^ camíng^ simí^ jiuung^ quiá'r^ i ningóó^ guitu^ jíi^ jo niráaiñ^ do dsée'r^ eáang^ e dseáng^- tí^ li^ níjúum^-bre. **42** Jo lajee` ngóó^ Jesús fí' quiá'^ Jairo, dsíng^- fíng' dsea` ngolíiñ^, jo dsíng^- sicúung^ Jesús jee^ jaléng^ i dsea` do.

43 Jo jee^ jaléng^ i dsea` i jée^ quiá'^ Jesús ningóó^ jaang` dseamí^ i nilíng^ jmohuú^ e tuuiñ^ lajíi^ ningóó^ mi^ guitu^ jíi^. Jo lami^ jéeng^ dsíng^- nica'iíñ^ cuu^ quiá'r^ cójol'^ jaléng^ timí^, jo jíi^ jaang` ja` jíi^ mi^ calí^ fa' i nicajmi^leáang^ ír^ . **44** Jo guidseaam^ calí^ i dseamí^ do cangíiñ^ jee^ jaléng^ i dsea` do, jo cangoquíeeiñ^ fí' lí^ caluu^ Jesús jo catíiñ^ capí^ 'ní^ sí^ dsea` do, jo dsifí^ ladob calláaiñ^, jo jíi^ capí^ jmi^ jo^ e tuuiñ^ jóng. **45** Jo Jesús dsifí^ ladob cajming^r^ jaléng^ i dsea` i cójol'r^ do jo cajíñ^-:

—¿l^ i catíing^ capí^ sítí?

Jo co' jaléng' i dsea` do cañíir` e jíi'~ jaang` ja` ii` cajmée` lajo, joba' cañí` Tú^ Simón:

—Tifa', ¿jiali' jming'í~ i~ catíng` capí` sí`? Co' jalém` dsea` 'leng' rúiñ` fí` la fí` na.

46 Joba' cañíi'tu Jesús jo cajíñ`:

—Liim`bing' ii` cagüi' sfi'i, co' 'fniá'a calilí`i e liim`bing' i nicajmi'leáan'n cóo'~ e 'gøn'n.

47 Jo i dseamf do, mi~ canúur` e calilíb` Jesús e liing` ii` catíng` si'r^, joba' dsíng` cafóiñ` jo dsíng` jléeiñ` cangór` fí` quini` Jesús, jo casí'r` uó` jnir` fí` quini` dsea` do. Joba' cajmée` júu` fí` quini` jaléng` i dsea` do jiali' cagüi'r` sí` Jesús, jo jial ca'láaiñ` ladsifí` lado e jmohuíí` e lami` líiñ`.

48 Joba' cajíng` Jesús casí'r` i dseamf do:

—Joo'o, uií` e jáb` calín` júu` quié`e, joba' nica'láam`ba'lajíi` jmohuíí` e lami` lin`. Joba' lana guóng` cóo'~ e guiá` fí` quíi`.

49 Jo laco' gui'nam`bi síng` Jesús cóo'~ i dseamf do, mi~ caguié` jaang` dsea` sináu` quiá` Jairo equier` júu` cuaiñ` quiá` i simf` do, jo lalab casí'r` dsea` do:

—Jo taan` i tifa` na e dsér` fí` quíi`, co' nicajum` simf` jiuung` quíi`.

50 Dsú' mi~ canúu` Jesús lado, dsifí` ladob casí'r` Jairo:

—Ja` fóøn` jíi` coo`, licó` 'né` e jáb` nilíin` e quíi` baa jmíi` njmee`e e ni'leáang` i simf` jiuung` quíi`, jo lajob nilí.

Jo mi~ cajíng` Jesús lado, dsifib` cangór` fí` quiá` Jairo.

51 Jo mi~ caguié` Jesús fí` quiá` dsea` do, jo ja` cacuør` fí` fa' e cangotáang` dsea` jiéng`gui, jíi` Tú^ Simón cóo`~ Tiáa` cóo`~ Juan cóo`~ sejmii` i simf`

jiuung~ do, jíi'~ f'bing' i cangíing` fí' e cangotáang'~ fí' dsíi' sínáu^ e lí~ ráang` i 'líi~ do. ⁵² Jo jaléng' i dsea` sínáu^ quiá'~ Jairo dsíng'~ qui'r' jogui dsíng'~ jiuung~ dsíir' dsu' e nicajúng~ i jiuung~ sím^ do. Joba' cajíng'~ Jesús casí'r' jaléng'~ i dsea` do:

—Ja` qui'na', co' ja` sijúung~ i jiuung~ na co' lico' güüm'bre.

⁵³ Dsu' jaléng'~ i dsea` do lí^ cangíim~ bre Jesús mi~ cajíng'~ dsea` do lado, co' ní'bre e nicajúm~ i jiuung~ do. ⁵⁴ Jo lajee` e jmoo` i dsea` do lajo, jo Jesús catíiñ~ guoo` i jiuung~ do, jo cató'~ reiñ' la'úung` jo casí'~ reiñ' lala:

—¡Ráan'~ na, Mí'!

⁵⁵ Jo mi~ cajíng'~ Jesús lado, dsifi' ladob cají'tu i sím^ do jo caróo~ bre. Jo dsifib' caquia'~ Jesús ta~ e cangíiñ~ do e cagó'r'. ⁵⁶ Jo mi~ cangá~ sejmii~ i jiuung~ do e cajíb'tuiñ~ do, joba' dsíng'~ cangogá~ dsíiñ'; dsu' Jesús caquia'r' ta~ sejmii~ i sím^ do e ja` ii~ nisíiñ~ do jíi'~ jaang` lajíi'~ e cajmíer` e sínáu^ do ie~ jmii~ jo.

9

Mi~ casíng` Jesús dsea` guitúung` quiá'r~ e niguiáiñ~ do júu^ quiá'~ Fidiée`

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹⁻² Jo mi~ cangí~ jo, caseáng` Jesús jaléng` dsea` guitúung` quiá'r~, jo caquia'reiñ' ta~ e nidsiguiáiñ~ do júu^ quiá'~ jial iing~ Fidiée` e nicár` nifí~ quiá'~ dsea`, jogui cacuø'reiñ' do bí~ e quíiñ~ do jmii~ e ni'uøiñ~ jaléng` i 'líng'^ i jée` quiá'~ dsea`, jogui e njimi'leáaiñ~ do jaléng` dsea` dsée~ i líng` doñí~ ee` jmohuüí. ³ Jo lalab casí'~ Jesús i dsea` guitúung` do quiá'r~ jo cajíñ~:

—Nigüiliing⁻na' jo ja` ee` 'né⁻ cá^na' jíi^{l~} coo[~]
 quiá⁻ guiá^{l~} fi': ja` 'né⁻ cá^na' 'ma'u[~] o'gui nosáu[~]
 o'gui ií^{l~} o'gui nínée⁻. Jogui jíi^{l~} sí^{l~}na' e quíi⁻ba'
 nicá^na', co^{l~} ja` 'né⁻ fa' cá^na' tú⁻ neáang' sí^{l~}na'.
 4 Jo mi^{l~} niguilíng⁻na' fi' coo[~] fi^{l~}, jo 'né⁻ ni'no^{l~}na'
 coo[~] 'náu[~] li^{l~} nijá^na' carta[~] taang⁻na' e fi^{l~} jo, jo ja`
 jmisiíng⁻na' li^{l~} já^{l~}na'. 5 Jo jié^{l~}go fi^{l~}li^{l~} niguilíng⁻na'
 li^{l~} ja` ni'íng^{l~}dsea^{'ná'}, joba^{l~}uøong[~]na' e fi^{l~} jo, jo mi^{l~}
 niteáang⁻na' 'ni'^{l~} e fi^{l~} do, bó^{l~}na' 'lee^{l~} e too^{l~} tii^{l~}na'
 laco^{l~} cuo^{l~} li^{l~} e ja` ca'ée^{l~} i dsea^{l~} do guiá⁻ cóo^{l~} 'ná'.

Jo jalé^{l~} e ta^{l~} na caquiá^{l~} Jesús quiá⁻ jaléng^{l~} i
 dsea^{l~}guitúung^{l~} do.

6 Jo ca'uøøm^{l~} i dsea^{l~}guitúung^{l~} do mi^{l~}
 cangoyúung^{l~} e ca'iñ^{l~} jalé^{l~} ta^{l~} njmér⁻, jo
 cangolím^{l~}bre fi^{l~} jalé^{l~} fi^{l~} e guiar^{l~} jalé^{l~} júu^{l~} quiá⁻
 Fidiéé^{l~} quiá⁻ jial laang^{l~} dsea^{l~} jee^{l~} jalé^{l~} dsee^{l~}
 quiá'r⁻, jogui jmi'leáam^{l~}bír cajo jaléng^{l~} dsea^{l~} i
 líng^{l~} doñi^{l~} ee^{l~} jmohuñ^{l~}.

Mi^{l~} cangogá^{l~}dsíi^{l~} Herodes jialfé^{l~} dsea^{l~}uii^{l~} quiá⁻
 Jesús

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7-8 Jo ie^{l~} jo nicanúu⁻ dseata^{l~} Herodes jalé^{l~} e
 síng^{l~} dsea^{l~} quiá⁻ jalé^{l~} e guiá⁻ e jmoo^{l~} Jesús, jo
 jíi^{l~} ja` ñí^{l~} i dseata^{l~} do e^{l~} njmér⁻, co^{l~} seeng^{l~} dsea^{l~}
 dsicóor^{l~}júu^{l~} e nicají^{l~}tu jaang^{l~} lajee^{l~} lajaléng^{l~} dsea^{l~}
 i café^{l~} cuaiñ^{l~} quiá⁻ Fidiéé^{l~} malíi^{l~}gui eáang^{l~}, jogui
 seeng^{l~} dsea^{l~} fé'r^{l~} e nicajném^{l~}tu Líi^{l~}, jaang^{l~} dsea^{l~}
 i café^{l~} cuaiñ^{l~} quiá⁻ Fidiéé^{l~} malíi^{l~}gui eáang^{l~} cajo,
 dsu^{l~} seem^{l~}bí dsea^{l~} i fé^{l~} e Juan i seáang^{l~} dsea^{l~}
 jmi^{l~}bing^{l~} i nicají^{l~}tu calé^{l~} catú⁻. 9 Jo mi^{l~} canúu⁻ i
 dseata^{l~} do e fé^{l~} dsea^{l~} e nicajíb^{l~}tu i Juan i seáang^{l~}
 dsea^{l~} jmi^{l~}do, joba^{l~} eáam^{l~} cangogá^{l~}dsíi^{l~} jo cajíñ⁻:

—Jneab~ dsea` caquiá'~ ta~ e cahuí~ moluu~ i Juan do. Jo ñi~ i éeng` jaléng` dsea` i ngí~ jmoo` jalé~ e guiá~ jogui quí~'r~ jmii~ e jmoo`r~ lí~^ doñí~ ee~?

Joba' lajíi~ ie~ job cajmi'úung` dseata~ Herodes e 'nó'r~ jial niníiñ~ Jesús.

Mi~ cahéng' Jesús 'ñiá` mil dseañu'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Jo mi~ calicóng`gui lajo, caguilíim'tu i dsea` guitúung` do e cangocóor`júu~ fí~ quini~ Jesús jalé~ e guiá~ e cajmér` lacoo`fii~ lí~ cangolíiñ~. Jo mi~ calí~ féng` rúiñ~, jo cajéem` Jesús i dsea` guitúung` do fí~ coo` lí~ ja` ii~ 'ga~ lí~ dsea` ngí~, quiá~ coo` fii~ lí~ sii~ Betsaida. ¹¹ Jo mi~ caliñí` jaléng` i dsea` i seeng` e fii~ jo jie~ fí~ lí~ nítáang` Jesús, joba' fíim` dsea` cangolíiñ~ fí~ lí~ táang` dsea` do. Jo Jesús ca'ím`bre jaléng` i dsea` do mi~ caguilíiñ~, jo canaaíñ` e'r~ júu~ quiá~ jial iing~ Fidiéé` nicár` nifí~ quiá~ jaléng` dsea`, jogui cajmi'leáam~bir jaléng` dsea` dséel~ i quiéeng` jee~ i dsea` do cajo.

¹² Jo mi~ ningóó` ca'lóo~ e jmii~ jo, cangoquiéeng` i dsea` guitúung` do fí~ lí~ sing` Jesús jo casí'r~ dsea` do jo cajíñ~:

—I~ júu~ jogui síi~ jaléng` i dsea` na güiguilíiñ~ jo güiguijmér~ quiójí~ lí~ nijér~ coo`~gui jalé~ e nidó'r~ jié~ fí~ lí~ lí'r~ e téé~ 'núu~, co~ fí~ lí~ taang`naa~ la ja` ee~ sea` e niquiee~naa~ coo'r~.

¹³ Joba' cañíí` Jesús casí'r~ i dsea` guitúung` do:

—'Núb~ 'né~ cuó~na' e nidó~ jaléng` i dsea` la.

Jo cañíí'tu i dsea` guitúung` do:

—Jial nilí~gui jo? Co~ jíi~ 'ñiá~ iñí~ba~ sea` coo`~gui gáng~ 'ñu~, jo fing ja` 'né~ dsé~baa~ e dsileá~naa~ e nidó~ jaléng` i dsea` na.

14 Co' dsíng' fíng' jaléng' i dsea` do; tíi'bre la 'ñia` mil jíi'~ dseañu` jo ja` íing' jaléng' dseamf o'gui jaléng' jiuung~ cajo.

Dsú' Jesúus casí'r` jaléng' i dsea` quiá'r` do:
—Síi'~na' jaléng' dsea` güigüear` tá'~ có` nibøø~ tá'~ cincuenta dsea`.

15 Jo lajøb cajmée` i dsea` guitúung` do, jo caguáb` i dsea` do laco' ta~ caquiú` Jesúus. **16** Jo mi` calí` caguá` jaléng' i dsea` do tá'~ có` nibøø~ lacúns` lajíing` li~ sing` Jesúus, joba' catíng` dsea` do lají` 'ñia` e iñí'~ do cóo'~gui lají` huáang` i 'ñu` do, jo cajóor` fi` yá'~ jmigüi~, jo lajøba' cacuø'r` gui'máang` Fidiée` quiá'~ e do. Jo mi` calí` jo, cajmearer` jmá'~jiú e do jee` jaléng' i dsea` guitúung` do, joba' íguib cajmée` guiée` jee` lajaléng` i dsea` fíng` do. **17** Jo jalém` i dsea` do cagó'r` car` calitaaíñ` guiú`~. Jo mi` calí` gó'r` lajíiñ` do, caseám`bi guitu` 'matá`gui e røøng` téé`~ 'ná` iñí'~ cóo'~gui 'náng'~ i 'ñu` do.

*Mi` cajíng` Tú` Simón e Jesúus lítíñ` Dsea` Jmáang`
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)*

18 Jo mi` cangf` jo, coo` jmíi` taang` Jesúus e féiñ` Fidiée`, jo cóo'~bre i dsea` guitúung` quiá'r` do. Jo lajee` jo cajmíng`~ Jesúus jaléng` i dsea` quiá'r` do jo cajíñ`~:

—¿I` jnea` fé` jaléng` dsea`?

19 Joba' cañíi` jaléng` i dsea` guitúung` do:
—Seeng` dsea` dsicueáaiñ`~ 'ná` cóo'~ i Juan i seáang` dsea` jmíi` do, jo seeng`gui dsea` dsicueáaiñ`~ 'ná` cóo'~ Líi`~ i café` cuaiñ` quiá`~ Fidiée` malíi`gui eáang, jogui seem`bi dsea` dsicueáaiñ`~ 'ná` e lin` jaang`gui i nícafé` cuaiñ` quiá`~ Fidiée` jogui e nícají`tur lana.

20 Joba' cajmingi'tu Jesús i dsea` guitúung` do jo cajíñ`:

—Jogui 'ná", ¿i~ fó'na' e líin'n?

Joba' cañíi` Tú` Simón quiá`- Jesús:

—'Nub` dsea` i líing` Dsea` Jmáang` i casíing` Fidiée` dsea` guiing` nifí` cuaiñ` quiá'r`.

21 Dsú' Jesús calíir` 'goo` quiá`- jaléng` i dsea` guitúung` do e ja` ii` nisíñ` do jíi` jaang` e íbre líiñ` Dsea` Jmáang`.

*Mi~ cajmée` Jesús júu` e ti` njingáng`- dsea` ír`
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9 :1)*

22 Jo mi~ calí` cajíñ` lado, jo casí`-guir i dsea` guitúung` do lala:

—E jáb`- e jnea~ líin'n i dsea` i cajá`- fi` nifí` e líin'n jaang` dsea` jmigüi`. Jo dsíng`- 'né` nimoo`o iihuí` e eáang`, co` jaléng` dsea` cóøng`- quiá`- dsea` góo`o dsea` Israel nilí` 'ní` níim`-bre jnea~, jogui lajób nijmé` jaléng` dsea` quié` nifí` quiá`- jaléng` jmidsea` qui`-ii` cóo`-gui jaléng` tifa` quiá`- júu` quiá`- ta` qui`-ii`. Jo jaléng` íbing` i njingáng`- jnea~; jo dsú` mi` nití` 'ní` jmíi` lajo, nijib`-túu` calé` catú`.

23 Jo mi~ calí` jo, cangób`-tur cóo`- i dsea` guitúung` do fi` li` teáang` jaléng` i dsea` fiing` do jo casí`-reiñ`:

—Song ii` dsea` iing` ni'uíng` dsea` quié`-e, joba` güitár` jalé`- e lí` dsíir` 'ñia'r`, jogui lacoo` jmíi` güiseaiñ` lafa` crúu` quiá'r` e laco` cuø` li` e guia` dsíir` e nidsinghiñ` jalé`- e huíng` uíi`- e líiñ` dsea` quié`-e, jo lajogui`ba` ningí`- cóo`- jnea` jóng. **24** Co` ii` dsea` i í` dsíi` e lí`-bre nileáng` 'ñia'r` jee`- jalé`- dsee` quiá'r`-, joba` i dsea` í` conguiab` nibíiñ` fi` li`- li`-; jo dsú` ii` dsea` nijúuiñ` uíi`- e líiñ` dsea` quié`-e

osi uíi'~ e ni'l'r' júu^ quiá'~ jial niliseeng` dsea` cøøng` cōo'~ Fidiée~, joba'~ i` dsea` ~ nitíim'~ bre fí` quini` Fidiée` jóng. ²⁵ Jo ja` ee` ta~ íing` quiá'~ jaang` dsea` e` silih'r` jalé` e sea` fí` jmigüi` song ja`gui cuíñ` jnea~, co` fí` li` lib`~ nidséiñ`~ mi` nití` í` e` nijúuiñ`~, jo` doguib li` niní` iihuí` lata~. ²⁶ Jogui song ii` i` 'gó` nifé` e líiñ` dsea` quié` e, osi i` líiñ` e nifé`r` e já`~ líiñ` júu^ quié` e é, joba` lajob nijmee` jnea` cōo`~ i` dsea` ~ cajo, jnea` dsea` gáa`a fí` ñiff` e líin`n jaang` dsea` jmigüi`~; co` lajob nijmee`e mi` nigáa'túu` fí` jmigüi` e niniing` 'gøiñ` quiá`~ Tiquié`e Fidiée` jogui cōo`~ jaléng` ángeles i` güeang`~ cajo. ²⁷ E já`~ e fí` i` 'ná`~ e i` liing`~ lajee` i` dsea` i` teáang`~ la ja`~ mi` júuiñ` cartí` niní` jial líi` mi` nicá` Fidiée` nifí` quiá`~ lajaang` lajaang` dsea` jmigüi`.

Jo` jalé` e júu^ na cajíng`~ Jesús casí`r` jaléng`~ i` dsea` do ie` jo`.

*Mi` calisíng` jial jnáeng` Jesús
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)*

²⁸ Jo` mi` cangí` jníá`~ jmií`~ e cajíng`~ Jesús lajo, jo` cajgóor` fí` coo` yú`~ mó`~ e cangoféeiñ`~ Fidiée~, jo` cōo`~ bre Tá` Simón cōo`~ Tiáa` jogui Juan. ²⁹ Jo` lajee` táang` Jesús e féiñ` Fidiée~, tá`~ jíu` ladob jnáeng` calisíng` jial jnáeng` nir` jogui calisíng` si`r`~ cajo, jo` cajnáeng` e tee` jlo`~ lafa` joo`, jogui calijíñ`~ laco` jing`~ iee`. ³⁰⁻³¹ Jo` lajee` jo` cajnáeng` gáang` dseañu`~ i` síng` cōo`r~, jo` ni` Moib` do cōo`~ gui ni` Líi`~, jo` laji` huáaiñ`~ do líiñ` dsea` i` café` cuaiñ` quiá`~ Fidiée` malii`~ gui eáang`, jo` jlob`~ jing`~ i` dseañu`~ do cajo, jo` síiñ` quiá`~ jalé`~ iihuí` e nicá` Jesús fí` Jerusalén mi` nití`~ í` e` nijngáang`~ dsea` ír`. ³² Jo` dsu` laji` gaang` i` dsea` quiá`~ Jesús i`jéiñ` do dsíng`~ cajá`~ e` jaligüiñ`

dsu' caje'bre e sijnée` dsíir', joba' cangár` e jlo'^ jing' Jesús jo la quie'gui i dsea` gáng` do jiiñ' cajo.
³³ Jo mi~ cangá` Tú^ Simón e catang'^ fí i dsea` gáng` i teáang` cóo'` Jesús do, joba' dsiff' lala casí'r` Jesús jo cajíñ`:

—Tifa', dsíng` juguiá` dsu' taang`naa' cóo'` i dsea` na fí la! Fa' na nijmée`naa' 'ni' 'náu'jiu cóo'` má` `ma~, coo` quíi` jogui coo` quiá` Moi` jogui coo` quiá` Líi` cajo.

Dsu' jíi` ja` calilí` Tú^ Simón e café'r` lado. ³⁴ Jo lajee` gui'nang` fé`bir mi~ cajgó` cabøø` jníi', jo caquiñ` lajee` teáaiñ` fí e yá` mó` do, jo dsíng` cafóng` Tú^ Simón cóo'` Tiáa` cóo'`gui Juan. ³⁵ Jo lajee` teáaiñ` jee` e jníi` do, guicaná` coo` luu` dsea` fí yá` jmigüí` jo guicajíng`:

—I lab Joo`o i camíng` i 'neáan`n eáang'. Jmee`na' náu`na' jalé` ta` quiu'r'.

³⁶ Jo mi~ cangoyúung` e caná` e luu` dsea` do, cangá` i dsea` gaang` do e jo` jnéeng`gui Moi` o`gui Líi` fí do, jo 'ñiab` Jesús sing`gui. Jo mi~ cang` jo, jíi` jaang` dsea` ja` ii` cajmea'r` júu` jalé` e cangár` e fí yá` mó` do ie` jmíi` jo.

Mi~ cajmi'leáang` Jesús jaang` siming` i iuung` i ling` dsíi'

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Jo mi~ cajneá` coo`gui jmíi`, jo cajgám`bre e fí yá` mó` do. Jo dsíng` fíng` dsea` cajíñ` i ngolíng` ngo'née` quiá'r`. ³⁸ Jo jaang` dseañu` lajee` lajaléng` i dsea` fíng` do cató'r` Jesús e teá` eáang` jo cajíñ`:

—Tifa', ¿já` jmée` uí` diée` fa' nijmee` míi` quiá` joo`o? co` camíng` siming` labing` i seeng` quié`e;

39 jo jaang` i 'ling` jéé' quiá'r-, jo yejíb` jmóoiñ` do e dsea` joñíñ`, jo óor` teá` jogui iéng` jalé` ja` fí mo'oor` lajee` jo, jo dsíng` jmihuíng`neiñ`, jo ja` iiñ` do nitáur`. **40** Jo nicamíi`baa jmi'ee` dsea` quií` fa'e nijmihuíñ` i 'ling` do, dsu' ja` mi' cali'r`.

41 Joba' lalab casí` Jesú斯 jaléng` i dsea` do jo cajíñ`:

—iDsíng` ja` já` líng`na' jnea~, jo jmang` fí gab` iing`na' cá`na`! ¿Jial nité` lí`i e niliseen` cóo` 'ná`? Ñijéeng` i siming` quií` do fí la.

Jo dsifí ladob cangojéeng` i dseañu` do i dsea` dsée` quiá'r` do.

42 Jo mi` cangoquiéeng` i dsea` dsée` do quiá` li` sing` Jesú斯, dsifí ladob cabíi` i 'ling` do cabíiñ` i siming` do fí ni` uó^, jo cajméer` e cadseá`tu joñíñ` do. Jo dsifí ladob ca'gaang` Jesú斯 cajíñ` i 'ling` do, jo ngohuiim`biñ` do quiá` i siming` do, jo ca'láam`biñ` do. Jo ngí joguiba' cajáng` Jesú斯 i siming` do cóo` tiquiá'r^. **43** Jo dsíng` cangogá` dsíi` jaléng` dsea` i cangá` e jo ie` jo, co' dsíng` 'gøng` Jesú斯 laco' 'gøng` Tiquiá'r` dsea` guing` ñifi`.

*Mi` cajmée`tu Jesú斯 júu` e nijnga` dsea` quiá'r`
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)*

Jo lajee` teáang` jaléng` i dsea` do e dsigá` dsíir` quiá` jalé` e cajmée` Jesú斯 cóo` i siming` do, jo lajee` jo cajíng` Jesú斯 casí'r` jaléng` dsea` quiá'r`:

44 —Náu`na` røø` jalé` e nifá`a la lana, jo ja` güü`íng` óo`na`lata` taang`na`fí jmigüí`; co`lana tí` li` niguiée` jmíi` e nisáng` dsea` jnea~, dsea` gáa'a fí` ñifi` e líin`n jaang` dsea` jmigüí`.

45 Dsu' mi~ canúu~ jaléng~ i~ dsea` guitúung` do jalé~ e cajíng~ Jesús, jíi~ jaaiñ~ do ja` cangáiñ~ jíi~ camí~ júu~ jiali~ cajíng~ dsea` do lado, co' ja` mi~ cangáiñ~ fa' nícacuó~ Fidiée~ e ningáiñ~ e júu~ jo, jogui ja` teá~ dsíir~ fa' e nijmíngfir~ jiali~ cajíng~ dsea` do lado.

¿I~ i niing~gui fí~ quini~ Fidiée~?
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Jo mi~ cangi~ jo, coo` jmíi~ canaang~ i~ dsea` guitúung` do e guíng~ rúiñ~ i~ i niing~gui lajee~ lajaléiñ~ do. **47** Jo dsu' calili~ Jesús jalé~ e síng` dsea` quiá'r~, joba~ dsif~ ladob cató'r~ jaang~ jiuung~ jo casíng~neiñ~ cáaiñ~, **48** jo casí'r~ jaléng~ i~ dsea` quiá'r~ do jo cajíñ~:

—Doñí ií~ i íng~ dsea` i líng~ laco' líng~ i jiuung~ la'eaang' cóo~ jnea~, joba~ güiliñir~ jóng e jneab~ íñ~; jo ií~ dsea` i íng~ jnea~ güiliñir~ e ím~bre Fidiée~ dsea` guíng~ níff~, dsea` casíñ~ jnea~ fí~ jmigüí la. Jogui doñí ií~ i ja` jmiféng~ 'ñia~ jee~ jaléng~ dsea` rúng~, fíng~ i niing~gui lajee~ lajaléng~.

Doñí~ ií~ dsea` i ja` fé~ ga` uií~ quí~il~, joba~ uíi~ quí~baa~ siñ~

(Mr. 9:38-40)

49 Joba~ cajíng~ Juan casí'r~ Jesús:

—Tifa~, jnea~ nícaneem~baa~ jaang~ dseañ~ i jmóo~ ta~ uóøng~ jaléng~ i líng~ la'eaang' cóo~ 'n~, jo co' ja` ngí~guir colíng~ cóo~ jneaa~aa~, joba~ nícajníim~baa~ quiá'r~ e nijmér~ lajo.

50 Joba~ lalab cañíi~ Jesús quiá~ i~ dsea` quiá'r~ do:

—Ja` jnífing~na~ quiá~ i~ dsea` do, co' ja` seeng~ jíi~ jaang~ dsea` i~ nijmé~ coo~ e li~ e dsigá~ dsíi~ dsea` la'eaang' cóo~ jnea~, jo mi~ nílicøøng~gui lajo, nifé'r~

ga` uii~ quié`e. Co' i dsea` i ja` fé` ga` uii~ qui`ii', joba' uii~ qui`baa' siñ'.

Mi` ca'gaang` Jesú斯 quiá`- Tiáa` cóo`~gui quiá`- Juan

⁵¹ Jo mi` cangf` jo, ni jaquiéeng` jmif` e nidséng`-tu Jesú斯 fí` níff`-, jo teáb` née` dsír` cangór` fí` Jerusalén, co' niñi`bre e fí` job njngáng`- dsea` ír`. ⁵² Jo nifib` casíñ` dsea` quiá`r` i cangojmée` quijí` lí` nijér` lajee` uóø`. Jo cangolíing` i dsea` do fí` coo` fí` pí` e née` fí` lí` se` Samaria. ⁵³ Jo mi` caguilíing` i dsea` quiá`- Jesú斯 do fí` jo, ja` ca`líng` neíñ` do o`gui cacuor` lí` nijéiñ`- do, co' calilí`r` e iuung` Jesú斯 fí` e ngóor` fí` Jerusalén. ⁵⁴ Jo mi` canúu`- Tiáa` cóo`~gui Juan e ja` lí` canghiñ` do lí` nijér` fí` jo, joba` casí`r` Jesú斯:

—Tifa', ¿su iin`- e ni quiá`naa`ta` e nijiá` jí` fí` yú`- jmigüí` jo nicáng` jaléng` i dsea` do laco`gui cajmée` Lí` malii`gui eáang`?

⁵⁵ Jo mi` canúu`- Jesú斯 e cajíng`- i dsea` quiá`r` do lado, dsifí` ladob cajíng` 'ñia'r` jo ca'gaaíñ` quiáíñ`- do jo casí`-reiñ`:

—¿I` júu` quiá`- jmití` 'ná`? ⁵⁶ Co' ja` cagá`- jnea` fí` jmigüí` la e líñ`n jaang` dsea` jmigüí` fa` e njngán`n jaléng` dsea` jmigüí`, co' jnea` cagá`-a e lí` laco` nilaan`-re jee` jalé` dsee` quiá`-bre.

Jo mi` calí`- cajíng`- Jesú斯 lado, jo fí` lí` jiéb`- cangolíñ`- e ngojméer` quiijí` lí` cajer` e uóø` jo.

*Jaléng` dsea` i iing` nidsilíing` cóo`~Jesú斯
(Mt. 8:19-22)*

⁵⁷ Jo lajee` iuung` Jesú斯 fí` cóo`- dsea` quiá`r` e ngóor` fí` Jerusalén, jaang` dseañ`-cangoquiéeiñ` fí` lí` ngoo` dsea` do, jo casí`-reiñ` lala jo cajíñ`-:

—Tifa'!', iim~ jnea~ nii~i cóo'~ 'nₙ` doñi' jié' fí' li~ guó'~.

58 Joba' cañíí` Jesú斯 quiá'~ i dseañu` do jo casí`-reiñ':

—Jaléng' güíí` seab` too` li~ güiing`ne', jogui jaléng' tā` seab` sií`-re', jo dsu' jnea~, dsea` gaa'a fí' niifí` e líin'n jaang` dsea` jmigüí', jíi'~ li~ quiee`e moguii` ja` sea`.

59 Jo malii`guijiu lajo cajíng'~ Jesú斯 e sí'r` jaang`gui dsea`lala:

—Nea~ cóo'~ jnea~ lana.

Jo dsu' i dsea`do cañíir` quiá'~ Jesú斯 jo cajíñ'~ lala:

—Fí'i, cuóø'~ jnea~ fí' e jang'~ ni'áan`n tiquié`e, jo mi` ningf jo, joguiba' ninii~i cóo'~ 'nₙ`.

60 Jo dsu' Jesú斯 cañíir` quiá'~ i dsea` do jo casí`-reiñ':

—Líi`~ 'nₙ` gua~ lajminá~ güiguiá~ júu~ quiá'~ jial iing` Fidiée` nicár` nifí` quiá'~ dsea`, jo cuø' fí' e jaléng' i dsea`i líiñg`lafa' líiñg` ni'áaiñ` tiquií`~ mi` nití` oor` quiá'r`.

61 Jo ngf jo jaang`gui dsea` casí'r` dsea` do jo cajíñ'~:

—Fí'i, iim~ jnea~ ninii~i cóo'~ 'nₙ`, dsu' lifa` la'uui` cuóø'~ jnea~ fí' e jang'~ ni'í`i júu~ jaléng` dsea` sináu~ quié`e.

62 Joba' cañíí` Jesú斯 quiá'~ i dsea` do jo casí`-reiñ':

—Jo i dsea` i já`~ nicalíng` júu~ quiá'~ Fidiée`, jo dsu' mi` 'noo'bí/guiing` dsíir` jalé`~ e sea` fí` jmigüí`, joba' i dsea` i ja`ta~ líng` e nicá` Fidiée` nifí` quiá'r`. Jo e la líi` lafa` mi` jíi` dsea` cóo'~ güitá~, co` ja` cuóøng` fa` e nijóør` fí` líi`~ caluu` lajee` e jíi`r`.

10

Mi~ casíng` Jesú̄ setenta dsea` quiá'r~ i cangoguia`júu^ quiá' Fidiée`

¹ Jo mi~ cangf̄ jo, caguíng` Jesú̄ setenta dsea` lajee` lajaléng` dsea` i ngí̄ cōo'r~, jo caquiñ'r' ta~ e cangolíñ` do tá` gáíñ` nifí̄gui lacó̄ ngóor' 'ñia'r' e cangoguiaiñ` do júu^ e nījaquiéem'ba' e ningí̄ dsea` do lacoo` lacoo` fí̄. ² Jo mi~ cató̄ e caguíng` Jesú̄ jaléng` i dsea` do jo cajíñ` casí̄` reiñ`:

—E já` e dsíng` fí̄ng` jaléng` dsea` i iing` nīmicuíng` jnea~, dsu' ja` ii` 'ga' lí̄ dsea` seeng` i niguiá` jalé` júu^ quié`e. Joba' 'né` nimíñ` 'ná` Fidiée` e nicuóng` guí̄r dsea` i niguiá` jalé` júu^ quié`e. Co' lí̄ la lí̄ fa' mi~ caroo` jalé` e ca-jní` jaang` dsea`, jo jo` ii` 'ga' lí̄ dsea` seeng` i nīmicoo` e nisí̄fí̄ng` , joba' 'né` nimíñ` i fí̄ng` guí̄ dsea` i nīmicoo` quiá'r` e ni~ ta~ do. ³ Jo lana nigüiliñ` na', jo quie`na' cuente e nisí̄n`n 'ná` lafa' sín`n jaang` jo'se` jee` jaléng` ie'dsinúu^. ⁴ Jo ja` 'né` cá`na` jalé` nosúu` o'gui ñinée` o'gui 'né` cá`na` tú` neáang` lomíñ`na!, jogui jí̄` sí̄`na` e quíí`ba` cá`na`. Jogui ja` jmi`iing` yaang`na` e siing`na` cōo` doñí` ii` dsea` i nījíng`na` guiá` fí̄.

⁵ Jo mi~ niguilíng`na` quiá` dsea` lacoo` fí̄` lí̄ nisí̄n`n 'ná`, joba' sí̄`na're ladsifi` lala: “Güiliseem'ba` juguiá` júu^ røø.” ⁶ Jo song guiáb` nīíng` i dsea` lí̄ niguilíng`na` do 'ná`, joba` juguiáb` niliseeiñ`; jo dsu` song ja` nīíñ` 'ná` cōo` juguiá` , joba` lajob ja` juguiá` niliseeiñ` yaaiñ` cajo. ⁷ Jo mi~ niguilíng`na` lí̄ nīcuó` dsea` 'náu` , jo job nījá`na` carta` taang`na` e fí̄` jo, jogui jalé` e fí̄` gø` i dsea` do e joba` nīu`nicø`na` cajo; dsu`co`

lafa' jaang` dsea` i jmoo` ta~ nguum`bre e 'léiñ!', jo lajobi 'ná' cajo. Jo ja` 'né~ ngína' la gui~ 'náu'. ⁸ Jo mi~ niguiliing`na' coo` fii` li~ iing` dsea` 'ná', quié`na' doñi' ee`go cacuø` i dsea` do 'ná'. ⁹ Jogui jmi'leáang`na' jaléng` dsea` dséel` i seeng` fi` jo, jo síi`na' jaléng` i dsea` do lala: "Lana nijaquiéeng` e nicá` Fidiée` nifi` quiá`- lajaang` lajaang` 'ná'." ¹⁰ Dsu' fíng caguilíng`na' coo` fii` li~ ja` íng` dsea` 'ná', dsifi` uøøngna' e fii` do, jo lajee` jo nifi`na' jaléng` dsea` i nijíng`na' e jee` fii` do: ¹¹ "Lana nicabó`naa' 'lee` quiá`- jee` fii` góona' e nicaséng` lomii`naa!. Jo latí` lana niliing` jaléng` dsea` i seeng` e fii` la e ja` íñ` jalé` júu` quiá`- Fidiée`, dsu' güiliñí`na' guiú`- e nijaquiéem`ba' e nicá` Fidiée` nifi` quiá`- lajaang` lajaang` dsea` jmigüí`." ¹² Jo lana fii` güii`'ná` e mi` nijáá`jmii` e nicá`dsea` iihuü` uií` quiá`- jalé` dsee` quiá'r`-, eáang`gui iihuü` nicá` i dsea` seeng` e fii` li~ ja` calíñ` 'ná` laco`gui iihuü` e cacá` jaléng` dsea` i caliséng` fi` Sodoma mali`gui eáang`.

*Dsea` i ja` já`- calíng` júu` quiá`- Dsea` Jmáang`
(Mt. 11:20-24)*

¹³ Jo mi` calí`- jo, jo canaang` Jesús e jíiñ` jaléng` dsea` i seeng` fi` fii` li~ seeng` jaléng` dsea` i ja` já`- calíng` jalé` júu` quiá'r` jo cajíñ`-:

—¡Fii` jaléng` 'ná', dsea` seeng`na' fi` Corazín cóo`- jaléng` 'ná` dsea` seeng`na' fi` Betsaida! Cofa` mi` cajmé`-e cóo`- jaléng` dsea` seeng` fi` Tiro cóo`-gui fi` Sidón lajalé` e guiú`- e quii`-i jmii` e nicajmé`-e cóo`- 'ná', joba` dsifi` lajob caquí`- jíng` yaaiñ` fi` quini` Fidiée` faco` mi` lajo, jo catíng` e nineáaiñ` fi`í` eáang` uií` quiá`- jalé` dsee` e

nicarøøiñ`.
14 Joba' fíi^-i 'ná', dsea` seeng`na' fí Corazín cóo`gui fí Betsaida, ie~ mi~ nití^- í^ e niquidsí` Fidiée` í^ quiá`- lajaang` lajaang` dsea` jmigüí` eáang`gui nicuó'r- 'ná' iihuí` laco`gui e iihuí` e ni'íng` dsea` i seeng` fí Tiro cóo`gui fí Sidón.
15 Jogui jaléng` 'ná', dsea` seeng`na' fí Capernaum, ¿su líng`na' e 'ná'bing` i nisáng` cartí yú`gui jee` jaléng` dsea`? U~, o' lajo, co' 'ná'bing` i njigiaang` tí li` lí^ mi~ nití^- e í^ jo. Cofa' mi~ fí fíi` Sodoma calí` lajalé` e quíí` jmií` laco`gui jíi` e nicajmé` e jee` 'ná', joba' ja`ca'íng` e fíi` jo, jo sijj`bi jaléng` i dsea` do latí` lana.

Jo cóo`júu^lanab cajíing` Jesús jaléng` dsea` i ja` já`- calíng` júu^ quiá'r-.

Jo mi~ calí` jo, jo casí`gui jaléng` i dsea` setenta do lajee` ná`gui e ni'uóíñ` do e nidsilíiñ` e nidsiguiar` júu^ quiá`- Fidiée` jo cajíñ`:

16 —Li` dsea` i já`- canúu` júu^ quií`na', jáb`- ninúr` júu^ quié` jnea` cajo; jogui jaléng` dsea` i ja`íng` 'ná', ja`íñ` jnea` cajo colíng` cóo` Fidiée` dsea`guiing` ñíff`-, dsea`i casíing` jnea` fí jmigüí`la.

Jo mi~ calí` e cajíng` Jesús lajo, jo cangolíim` jaléng` i dsea` setenta do laco`ta` cahuí` ie~ jo.

Mi~ caguilíng'tu jaléng` i dsea` setenta do

17 Jo mi~ li` cóng`gui lajo, caguilíim'tu i dsea` setenta do fí` li` táang` Jesús, jo dsíng`- iáang` dsíir` mi~ caguilíiñ`, jo casí`r- dsea` do jo cajíñ`:

—Tifa', dsíng`- iáang` dsínaa' jó`naa' lana, co` jí`gui jaléng` i 'líng` i jée` quiá`- dsea` calinúu'r` jalé` júu^ qui`naa' mi~ casí`naa'r e ngoo`naa'lafa' guoo`'na`.

18 Joba' cañíi` Jesúś casf'r- i dsea` setenta do jo cajíñ':

—Lajob líi', jo camób- jnea~ mí~ catóng" fii~ i 'ling" fí' lí~ lami~ guiñ~ fí' ñiff~, jo catóiñ" lafa' mí~ casí- coo` ji~ güi'ñiá^. **19** Jogui jnea~ nicacuóøø-ø 'nú' e niquíñ~na' jmíi~ jogui e nilí'ba' jaléng" i 'ling" mí~ jmáiñ" jaléng" dsea` jmigüi~, jogui ja` ee` niliíng~na' nañí fa' nicúng" jaléng" mí~ güiíng~ 'ná' osi nilíng" jaléng" tacú^ 'ná' é. **20** Jo dsu' ja` güili'iáang` óo'na' e lico' nilí'na' uøøng~na' i 'ling" i jéé' quiá- dsea`, co' güili'iáang`gui óo'na' e niteáang~na' fí' ni~ ji~ quiá- Fidiée` fí' lí~ niteáang~ jaléng" dsea` quiá'r- i nidsilíng` fí' ñiff~.

*Mí~ calí'iáang` dsíi' Jesúś
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)*

21 Jo ie~ jo, dsíng~- calí'iáang` dsíi' Jesúś la'eáang' cóo'~ Jmigui~ quiá- Fidiée~, jo cajíñ- casf'r- Tiquiá'r~ dsea` guiing~ ñiff~:

—Teaa~, lana jmifén'n 'ná', dsea` Fii~ guóo'~ uó- jmigüi~ la, dsaco' lana nicajmee~- e ngám" jaléng" dsea` dsee- dsea` qui~ jalé~ júu~ quíi~, jogui cajmee~ba' e ja` cangáng~ júu~ quíi~ jaléng" dsea` i tiíng` eáang~ i jmicóøng~ yaang~ fí' jee~ jaléng" dsea` rúng~. Jo lajob líi', Teaa~, co' lajob calí'iáang` o' e nilí~.

22 Jo mí~ calí- cajíng~- Jesúś jalé~ e júu~ na, jo cajíng~-guir casf'r- jaléng" dsea` i teáang~ cóo'r~ do ie~ jo:

—Nicacuóø' Tiquié~e jnea~ e néé' nii~ jalé~ e sea` fí' la'úng~ fí' jmigüi~. Jo jíi~ jaang` dsea` dseáang~- mí~ cuíñ~ jnea~, dsea` líin'n Jóo' Fidiée` camííng~, co' lajíi~ Tiquié~baa dsea` cuíñ~ jnea~; jogui jíi~ jaang`

dsea` dseáng¹⁻ mi' cuíñ` Tiquié[^]e dsea` guing[~] ñifí⁻,
 co^l lajíi^{l~} jneab[~] dsea` cuín`nre cóo^{l~}gui^l lajaléng^{l~}
 dsea` i nísi^{l~}ing[^] quié⁻e e nilicuíñ` dsea` do.

²³ Jo mi^l calí^l cajíng^{l~} Jesús lana, jo cajóøiñ^{l~} lajíi^{l~}
 dsea` quiá'r⁻ jo casf^{l~}reiñ^{l~}:

—Juguiá' jiü quií^l 'nú^l', dsea` máang'na^l jnea^l
 jogui^l calicuíng'na^l jnea^l, co^l cangíng'na^l e
 ngám'jiü^l júu^l quié⁻e. ²⁴ Dsucó^l dsíng^{l~} calíiing^{l~}
 jaléng^{l~} dsea` i café^l cuaiñ^{l~} quiá^{l~} Fidiéé^l malíi^{l~}gui^l
 eáang^{l~} cóo^{l~} jaléng^{l~} dseata^l dsea` cóøng^{l~} fa^l mi^l
 cangár^{l~} jalé^{l~} e móo^{l~} 'nú^l' jmií^{l~} ná, dsu^l ja^l cangár^{l~};
 jogui^l eáam^l calíiñ^{l~} fa^l mi^l canúur^{l~} jalé^{l~} júu^l
 quié⁻e, dsu^l ja^l canúur^{l~}.

Mi^l ca'e' Jesús jial níjmi'neáang^{l~} dsea` rúiñ^{l~}

²⁵ Jo mi^l calí^l caféng^{l~} Jesús jaléng^{l~} dsea` quiá'r⁻,
 jo cangoquiéeng^{l~} ffí li^l siñ^{l~} jaang^l tifa^l quiá^{l~} júu^l
 quiü^l ta^l quiá^{l~} dsea` góor^l dsea` Israel, co^l iiñ^{l~} do e
 niguié'r^{l~} jial ni'níñ^{l~} dsea` do cóo^{l~} lajíi^{l~} júu^l e eiñ^{l~},
 jo cajming^{l~}r⁻ dsea` do jo cajíñ^{l~}:

—Tifa^l, ¿e^l 'né^l nijmee^l e laco^l niñíin`n e
 niliseen^l cøøng^{l~} cóo^{l~} Fidiéé^l lata^{l~}?

²⁶ Joba^l cañíi^l Jesús quiá^{l~} i tifa^l do jo casf^{l~}reiñ^{l~}:
 —¿E^l jalé^{l~} e fé^l ffí ni^l ji^l quiá^{l~} Fidiéé^l jo jial
 ngán^{l~}?

²⁷ Joba^l cañíi^l i tifa^l do jo casf^{l~}r⁻ Jesús:
 —“Né^l jmi^lneáang^{l~}naa^l Fidiéé^l quiíii^l car^l
 ngocáng^l dsíbaa^l jogui^{l~} cóo^{l~} jalé^{l~} bí^l seeng^l jmi^lgui^l
 quiíii^lnaa^l jogui^{l~} cóo^{l~} jalé^{l~} bí^l see^{l~}naa^l jogui^{l~} cóo^{l~}
 jalé^{l~} e í dsínaal^l; jogui^l 'né^l jmi^lneáang^{l~}naa^l jaléng^{l~}
 dsea` rúu^{l~}naa^l lí^{l~} laco^lgui^l jmi^lneáang^{l~} yee^lnaa^l.”

²⁸ Joba^l cañíi^l Jesús quiá^{l~} i dsea` do jo cajíñ^{l~}:

—Lajob lí' laco' fó' na. Jo song nícajmití' jalé'
e jo, joba' niñín' e niliseen' cøøng' cóo' Fidié'
lata~.

²⁹ Jo dsu' i tifa' do iiñ~ e niní jaléng' i dsea` do e
íbre tiing`guir laco' Jesúś, joba' casf'r` dsea` do jo
cajíñ'~:

—¿dsea` i 'né' nijmi'neáan'n jóng, Tifa'?

³⁰ Joba' cañíi' Jesúś quiá' i dsea` do jo casf'r`reiñ':

—Coo' néé' jaang` dsea` Israel cagüí'fir' fí'
Jerusalén jo cangór' fí' Jericó. Jo lajee` ngóor'
guiá' fí', catóo' i quiá'r` i ca'uø' jalé' e quiér',
jo ji'gui si' i dsea` do ca'uø'r', jo caquiéng'neiñ'
jo jiñ~ ja` cajngam'bre i dsea` do. Jo mi` calí'
jo, jo cangoliim'bre, jo dob caseáaiñ' i dsea`
sihuíng` do 'ni' fí'. ³¹ Jo co'ná' lajob cangotíng'
cangíng` jaang` jmidsea` quiá' dsea` Israel fí'
li` ráang` i dsea` sihuíng` do. Jo mi` caguiér' fí'
li` ráaiñ' do, cajmér` lafa' ja` cangám`breiñ', jo
cangíim'bre; ja` ee` cajmicóo'r` i dsea` sihuíng`
do. ³² Jo mi'míng`guiju lajo cangíng` jaang` dsea`
levita. Jo mi` caguiér' li` ráang` i dsea` sihuíng`
do, cajmér` lafa' ja` cangám`breiñ' do cajo, jo
cangíim'bre; ja` ee` cajmicóo'r` i dsea` do cajo. ³³ Jo
dsu' mi'míng`guiju lajo caguié` jaang` dseañu`
i seeng` fí' Samaria i la'ó' 'ní' níng` rúng` cóo'
dsea` Israel. Jo mi` cangáiñ` i dsea` sihuíng` do,
dsíng'` calí` fí` líng`neiñ'. ³⁴ Jo cangoquiéeiñ'
fí` li` ráaiñ' do. Jo mi` cangár` e sihuíim` i dsea`
do, jo dsifí` lajob cajmér` mií` quiáiñ'~, jo ca'ñá'r`
lacaang` li` sihuíng` quiáiñ' do. Jo mi` calí` e
cajmér` mií` quiá' i dsea` do, jo caseáang`neiñ'
fí` mocóo'` bú'` quiá'r`, jo cató`reiñ' fí` li` seeng`
dsea` fí` li` cajmér` í` i dsea` do, jo job cajer' cóoñ'~

do ie~ canuu` e jmii~ jo. 35 Jo mi~ cajneá~ e jmii~ jo, mi~ caguiá` i dsea` seeng` fí Samaria do guiá~ e nidséiñ~, caguir` cuu~ quiá'r~ jo caquiír` quiá~ i dsea` li~ cajer` do quiá~ e nito` fíiñ~ do i dsea` sihuíng` do. Jo casí'r~ i dsea` fii~ 'nuu do jo cajíñ~: "Jmee~ í~ i dseañuu la, jo song ca'íng'gui` cuu~ quiá~ cój~ jalé~ mi~ quiá'r~, jneab~ niquí~ quiá~ mi~ nigüéeng~túu calé~ catú~."

36 Jo mi~ calí~ e cajíng` Jesús lajo, jo cajming`r~ i tifa` do jo cajíñ~:

—Lajee` laji` gaang` i dsea` do i líin~ i cajmi'neáang` i dsea` sihuíng` do?

37 Joba' cañí` i tifa` do jo casí'r~ Jesús:
—I dsea` i calí~ fí~ líng~ ír`, fíbing` cajmi'née` quiá'r~.

Joba' cañí` Jesús jo casí'r~ i dsea` do:
—Guóng` jo güijmi'neáang` jaléng` dsea` laco` cajmée` i dsea` seeng` fí Samaria do cój~ i dsea` sihuíng` do.

Mi~ caguié~ Jesús fí~ quiá~ Marta cój~gui Yá~

38 Jo mi~ cangf~ jo, jo cangób~tu Jesús laco` iuuiñ~ fí~ e ngóor` fí~ Jerusalén. Jo lajee` ngolíiñ~ fí~ jo, caguilíiñ~ fí~ cój~ fí~ li~ niseeng` jaang` dseamf~ i sii` Marta cój~ jaang` rúiñ~ dsea` ngáang~ cój~r~ i sii` Yá~. Jo mi~ calíñi` i dseamf~ do e caguilíng` Jesús cój~ dsea` quiá'r~ fí~ jo, dsifí~ lajob cató'r~ dsea` do fí~ quiá'r~. 39 Jo mi~ caguié~ Jesús fí~ jo, dob caguá` Yá~ quiá~ li~ guing` Jesús e núur` jalé~ júu~ e e` dsea` do. 40 Jo lajee` jo iuung` Marta e ja` dsiñíiñ` e guiar` guiá~ jalé~ e nidó~ Jesús cój~ jaléng` dsea` quiá'r~. Joba' cangoquiéeiñ` li~ guing` Jesús, jo casí'r~ dsea` do jo cajíñ~:

—Tifa', ¿su ja` cuø' fi'í^ uø' e njngáng'^ 'ñiá'^a e ni~ ta~ la? Co' nab guiing~ i rún'n na ja` ee` jmijír~ fa' e njmícóo'r~ jnea~ cóo'^ jalé~ e jmoo'o la. Jíee` o' súil'gor güijmícóo'r~ jnea~ lana.

41 Joba' cañíi` Jesúus casí'r~ i dseam~ do jo cajíñ~:

—Marta, Marta, dsíng~ guiing~ o' dsacó' ja` nid-siñín~ e njmée~ jalé~ e líí' quií~. **42** Dsú' sea` coo' e niing~gui eáang~ e 'né~ ninúu~, jo Yá^ rún~ niçagui'bre e~ e niing~gui e 'né~ jmér~, jo jií~ jaang~ jo` jií` cuóøng~ lí` jníng~ quiá'r~.

Jo lanab cajíng~ Jesúus casí'r~ i dseam~ gáng~ do ie~ jo.

11

*Mi~ ca'e' Jesúus jial nisí~naa' cóo'^ Fidié~
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)*

1 Jo coo` jmíi~, mi~ cango` e caféng~ Jesúus Fidié~, cangoquiéeng` jaang` dsea` quiá'r~ fi` li~ siñ~ jo casí'r~ dsea` do jo cajíñ~:

—Tifa', mi~ cateáang` i Juan i caseáang` dsea` jmíi~ do fi` jmigüí~ la, ca'e'r` jaléng~ dsea` quiá'r~ jial nisíñ~ cóo'^ Fidié~. Jo ¿su ja` é'^ 'nú` jnea'^ cajo?

2 Joba' cajíng~ Jesúus casí'r~ jaléng~ i dsea` do:

—Mi~ iing~na` siing~na` cóo'^ Fidié~, lalab 'né~ naang~na` fo'^na`:

Tiquí^ii!, dsea` guiin~ ñíff~, güijmifém` jaléng~ dsea` jmigüí~ 'nú~, co' 'núb` dsea` fén~ fi` la'úng~ fi` jmigüí~.

Jogui güijjáng~ yaang~ dsea` fi` quiní~ e laco` niquí~ ta~ quiá'r~ lajaang` lajaaiñ`.

Jogui güijmitib~ jaléng~ dsea` jmigüí~ jalé~ e iing~ 'nú` fi` jmigüí~ la

lⁱ'^ laco'gui liti~ fí' ñiff^- quií'^-.
 3 Jogui cuóø^ jnea'^ jalé^ e 'né^- niquiee~naa' e jmíff^-
 lana.
 4 Jogui íing' dsee^- uii~ quií^naa' quiá'^- jalé^ e ja`
 dseeng` e nícajmó^naa',
 lⁱ'^ laco'gui jnea'^ íing'naa' dsee^- quiá'^-
 jaléng^ dsea` rú^naa' dsea` jmigüí^ mi^ ee`go
 nica'léer' quií^-naa'.
 Jogui jmee^- í^ jnea'^ lacaang` lí^ ngí^naa' e laco' ja`
 nijiú^naa' fí' ni^ dsee^-,
 jogui jmee^- í^ jnea'^ cajo_ e laco' ja` nijmeáng^
 jaléng^ i 'ling'^ jnea'^.
 Jo lanab ca'e' Jesús ie~ jo jial féeng'^naa' Fidiéé.
 5 Jo mi^ calí^- jo, Jesús casí^"-guir jaléng^ i dsea` do
 jo cajíñ^-:
 —Majmó'^naa' cuente e jaang` 'ná'^ seeng` jaang`
 cabóo~ quií^-na', jo i^ cabóo~ do niguiéer' e tó'r`
 'ná'^ fí' quií^-na' e guiáang^ uóø^ guienúu' jo nijíñ^-:
 "Cabóo~, ¿su ja` jiée` o^ fa' jmi'óøn^ jnea~ 'ní^ íí,
 6 co' dob nicaguié^- i^ cabóo~ quié^-e do fí' quié^-e
 i^ iuung^- fí' jang^ fí' lí^ huíí^ eáang', jo ja` ee` sea`
 cuóø^øre e nidó'r^-?" 7 Jogui jíí^ jaang` 'ná'^ ja`
 ningíí^-na' quiá'^ i^ cabóo~ quií^-na' do jo niff'^na'r:
 "Ja` níjmigüí^, cabóo~, co' uóøb^ eáang', jogui lanabi
 guiáang^ güííng` jaléng^ jiuung~ quié^-e, jo dsíng^"-
 fín^-n niráan^-n nicuóø^ø 'ná` jalé^ e fó^ na." 8 Dsú^
 jnea~ fíí^-i^ 'ná'^ e doñí^ fa' ja` ráang^-na' uíí^"- e
 líng^ i^ dsea` do cabóo~ quií^-na', dsú^ niráam^-ba'
 nicuó'^na'r e mi'r^ 'ná'^ do e laco' jo` siñ^ jmiguíñ^-
 'ná'^. 9 Jo lajöb fíí^-i^ 'ná'^: Míí^na' Fidiéé jalé^ e
 'né^-na' jo nicuó^-bre; jogui mi^ 'nó'^na' e 'né^-na',
 niguié'ba' jalé^ e 'nó'^na' do; jogui mi^ tó'na' fí'
 o'ná^, joba' nineab' e 'náu' do. 10 Dsúco' ii^ dsea` i^

mi" Fidiée` jalé" e 'nér", ngúim`bre; jogui ii` dsea`
i 'nó', nigué`bre e 'nó'r' do; jogui ii` dsea` i tó` fí
o'nú^, nineab' e 'náu' do.

11 'Jo ja` lí` dsii` e seeng` jaang` 'ná', dsea`
aang`na' jaléng` jiuung~, e mi~ nimí'r` 'ná' ir~,
jo nicuó`na'r cuy~, osi mi~ mi'r` 'nú` capí` ngúu`
'ñú', jo nicuóng`na'r mi", **12** osi nicuóng`na'r jaang`
tacú` mi~ nimí'r` 'ná` coo` motu`. **13** Jo co` 'ná',
dsea` si'ling`na' fí quini` Fidiée`, tiim`ba` cuó`na'
jaléng` joo`na' jalé" e guia", jo dsu` eáang`gui jlo`
nicuó` Tiquí`ii` dsea` guing~ níff` mi~ nimí`na'r,
co` nicuó`bre 'nú` Jmigui` quiá'r`.

*Mi~ cacuó` dsea` dsee` Jesús e jmóor` ta` la'eáang`
cómo` i 'ling`*

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 Jo mi~ cangf` jo, coo` jmíi` caguíng` Jesús jaang`
i 'ling` i jée` quiá` jaang` dseañu", jo i 'ling` do
ninicajmearer` e ja` lí` fé` i dseañu` do jíi` camí` júu`.
Dsu` mi~ caguíng` Jesús i 'ling` i jée` quiá` i dsea`
do, dsif` ladob canaang` fé`tuñ` do. Jo dsíng`
cangogá` dsíi` jaléng` i dsea` i teáang` do mi~ calí`
lado, **15** dsu` i liing` i dsea` do cajíñ` ca'eeñ` Jesús:

—La'eáang` cóo` bí` quiá` Beelzebú i líng` fii`
jaléng` i 'ling`^, la'eáang` íbing` tiing` i dseañu` na
e uóøiñ` i 'ling`^ i teáang` dsíi` dsea`.

16 Jogui i liing`gui i dsea` do e laco` nigué'r` jial
ni'níñ` Jesús fí` quini` dseata~, joba` camí'r` dsea`
do e fa` nijméiñ` coo` e li` e quí`r` jmíi~, jo lajoba`
nicuó` li` e Fidiéeb` dsea` casí` quiá'r`. **17** Jo dsif`
ladob calilí` Jesús jalé" e í` dsíi` i dsea` do, joba`
cajíñ` casí` reiñ`.

—Niñib^ 'ná' jialco' lí' coo' fii' li~ ja` síing` dsea` røø', co' seeng` jmaquíng` dsea` i quiú' ta~ quiá'r~, jo ja` ee` juguiú~ seeng` jaléng` i dsea` do. Jogui niñí'bi' cajo jialco' lí' quiá'~ dsea` i seeng` coo' sináu~ i teáang`~ ta~ jíing`, ja` ee` juguiú~ seeiñ~, co' ja` røø` shiñ~. **18** Jo song lajob lí' cóo'~ fii' i 'ling` i sii` Satanás e quiú'r` ta~ condseá'~ dsea` quiá'r` e njimeáiñ` dsea` ga`, jogui condseá'~gui dsea` do e njimicóo'r` dsea`, joba` ja` e ta~ líng` quiá'r` song cajm eer` lajo, co' ni'íim` lají' tú` e ta~ do, jo jo` ee` bi' seeiñ` jíi'~ coo` jóng. Joba` nícafíi` i 'ná' jalé` e na, co' fíing` 'ná' fó`na' e la'eáang` fii' i 'lim`ba' e tiin` uøøn` jaléng` i 'ling`~ i jée` quiá'~ dsea'; **19** dsu' fa'jiu` e jmicóo`~ fii' i 'ling`~ quié` e laco` fó`na' na, joba` ?i` i líng`na` i jmicóo`~ quiá'~ jaléng` dsea` góona` i nica'uøøng` jaléng` i 'ling`~ i jée` quiá'~ dsea`? Co' i dsea` í` e'r` 'ná` e o` lajo` e í` óo`na`. **20** Dsu' song jnea` tiin` uøøn` jaléng` i 'ling`~ i jée` quiá'~ dsea` la'eáang` cóo`~ güea`~ quiá'~ Fidiée` dsea` guiing` ñiff~, joba` nícatib` í` jóng e njáang`~ yaang`na` fí` quini` Fidiée` e laco` nicár` nif` quií`na` lajaang` lajaang`na`!

Jo mi` calí` e cajíng`~ Jesús lana, jo casí`~guir jaléng` i dsea` do jo cajíñ`:

21 —Jo mi` seeng` jaang` dseañu` i 'gøng` jogui óor` jalé` e cóo`~ njimi'øng` 'ñia'r` mi` jmi'ø'r` jalé` e sea` quiá'r~, jo líhiñ` e jo` ii` qui`~ jmíi`~ nicó`~ quiá'r~. **22** Jo dsu` fíng caguié` jaang`gui dsea` i 'gøng`gui eáang`, jo nilí`bre tíñ` cóo`~ i dsea` jaang`gui do, joba` ni'uø`~bre jalé` e sea` quiáin`~ do.

23 'Joba` fíi`~ i 'ná` e ii`~ i ja` sing`~ uii` quié`e, joba` ní`~ níim`~bre jnea`~ jóng, jogui ii`~ i ja` jmicóo`~ jnea`~ e

laco' nilicuíng` dsea` jnea~, j_oba' ja` siñ' uii~ quié` e cajo.

*Jial l^íi' mi[~] dsitáang[~] tu i' ling[^] fi' dsíi' dsea`
(Mt. 12:43-45)*

²⁴ Jo mi[~] calí⁻ cajíng^{^-} Jesús lana, jo casí^{^-} guir jaléng[^] i dsea` do jo cajíñ^{^-}:

—Mi[~] güí^{íí} jaang[^] i' ling[^] i iuung⁻ dsíi' jaang[^] dsea`, ngir['] fi' li[~] qui^{íí} e 'nó'r['] fi' li[~] nijmi'íñ'. Jo mi[~] ngir['] e ja` niguié'r['] li[~] nijmi'íñ', j_oba' i' dsír': "Ním[^]túu fi' dsíi' dsea` e li[~] cajú⁻ u do, co' ja` li[~] sea` li[~] nijmi'íñ'n." ²⁵ Jo mi[~] niguieng^{^-} tur dsíi' i dsea` do, niguiéñ['] lafa' co^o sináu[^] li[~] siquiáang[^] guiá⁻ jo sili^{íí} jlo[^]. ²⁶ Jo mi[~] ninír['] e dsíng^{^-} jlo[^] dsíi' i dsea` do li[~] ni'ítur, jo nidsér⁻ nidsitéer['] guiáng^{^-} i' ling[^] gui laco' ír['] e nidsítáaiñ[~] dsíi' i dsea` do. J_oba' ga`gui^{íí} nilíng^{^-} i dsea` do jóng laco'gui lami[~] iuung⁻ jaang[^] i' ling[^] do fi' dsíi'.

Jial l^íi' mi[~] dseáng^{^-} e já^{^-} e iáang[^] dsíi' dsea`

²⁷ Jo lajee[~] gui'nang[~] e fé^lbí Jesús e júu[^] na mi[~] ti[~] li[~] guicafé^l jaang[^] dseam^f e teá[~] eáang[~] jee[~] jaléng[^] i dsea` do jo guicajíñ^{^-}:

—J_oguiá[~] o' quiá^{^-} niquíí[^], dsea` cangoquieeiñ[~] 'ná[~] jogui cajmícuáiñ[~] 'ná[~] cajo!

²⁸ Jo ds^h Jesú^s cañíir['] quiá^{^-} i dseam^f do jogui casí^r jaléng[^] i dsea` do jo cajíñ^{^-}:

—J_o ds^h juguiá[~] gui quiá^{^-} jaléng[^] i dsea` i núu[~] jalé^l júu[^] quiá^{^-} Fidiée[~] jogui jmitir[~] jalé^l e jo cajo!

*Mi[~] camí^l dsea` Jesú^s e nijmé[~] dsea` do li[~] e já^{^-} ba[~] e t^ííñ[~]
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)*

²⁹ Jo lajeē' jo, dsíng'-gui caguilíing- dsea` fí' li~ táang` Jesús, joba' canaang'tu dsea` do e e'guirein̄' jo cajíñ':

—Jaléng" dsea` i seeng` jmii~ na dsíng'~ nirøøiñ` dsee~, joba' mi'r' jnea~ e njmee~e li~ e já'~ba' e tiin~, dsu' nicaliseáb` jalé" lajo lami~ jéeng'gui. Tée' óo'na' mi~ cajá~ Jonás, jaang` dsea` i café" cuaiñ~ quiá"~ Fidiée` malí'gui eáang'. 30 Jo laco' Fidiée` casíñ` i Jonás do e niguiáiñ" do júu^ quiá"~ dsea` do jee~ jaléng" dsea` i caliséng` fí' Nínive, jo lajob cajo casíing` Fidiée` jnea~, dsea` i cajá~ fí' níff" e líin'n jaang` dsea` jmigüí~, e niguiaa~ júu^ quiá'r~ jee~ jaléng" 'ná'. 31 Jo malí'gui eáang` cajo caliséng` jaang` dseamf i ca'ée` coo` ta~ fé" fí' lí' huíj~ eáang'. Jo ie~ jo seeng` jaang` dseata~ dsea` féng" fí' Israel i calisí` Salomón i tiing` eáang'. Jo i dseamf do cangór~ cangonáur~ e júu^ quiá"~ i dseata~ Salomón do. Jo dsu' mi~ niguiée` jmii~ e niquidsí` Fidiée` í` quiá"~ jaléng" dsea` uíl~ jalé" dsee~ quiá'r~, joba' i dseamf do nicuó'r~ 'nú' dsee~, co' ja' náu~'na' jalé" júu^ quié~e. 32 Dsaco' mi~ cajá~ i Jonás do e caguiar~ júu^ quiá"~ Fidiée` fí' Nínive, lajalém" i dsea` seeng` e fií` jo dsifi` lajob caquí" jíng` yaaiñ~ fí` quini` Fidiée`, joba' i dsea` fbing` njmé~ gui dsee~ quií~'na' mi~ niguiée` jmii~ e niquidsí` Fidiée` í` quiá"~ jaléng" dsea` jmigüí~. Jo dsu' jnea~ niing~ gui laco' i Jonás do.

*Mí̄ ca'e' Jesú̄s jial lñ̄' mí̄ jmijneá̄ dsea'jí̄
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³ Jo mi~ calí~ jo, jo canaang` Jesúś coo` llé`gui júu^ quíá'r~ jo cajíñi~:

—Mi~ jmijneá` jaang` dsea` cōo` candíi^ quiá'r~, 'nē~ nisí'r` cōo` li~ ñíí', joba' njneá` fí` la'úng~ sináu^ quiá'r~. Jo ja` jmijneár` e jí` do e laco' nisí'r` fí` cōo` dsíi` caja o'gui e ni'meár~ fí` cōo` li~ ja` jnéeng~, cō` iiñ~ e jnéb` jaléng` dsea` i` dsitáang~ fí` dsíi` sináu^ quiá'r~. ³⁴ Jo jalé` jmini` dsea` íing^ ta~ e jné'r` laco'gui ta~ íing^ e candíi^ do e jneá` mi` canáu`. Jogi jaléng` dsea` i` guiá` jmini`, jlo`gui jné'r` lacaang` fí` li` ngir` laco'gui jaang` dsea` i` jo` 'ga` li` dseeng` jmini`, cō` i` dsea` i` jo` 'ga` li` røø` jné'r` lacaang` fí` li` ngir`. ³⁵ Jo lajøb líi` cōo` 'ná` mi` já` líing`na` jalé` júu` quié` e quiá`- jial laang` Fidiée` dsea`jee` jalé` dsee` quiá'r~, cō` e jo líi` lafa` mi` jneá` cōo` jí` dsíi` cōo` sináu` e nuu`. ³⁶ Joba' 'nē` ñiing` óo` 'ná` jie` mi` jmee`na` e ja` já` líing`na` e júu` quié` e do, cō` e jo líi` lafa` mi` ja` jneá` jí` dsíi` cōo` sináu` e nuu` eáang`.

*Mi` cajíng` Jesús jaléng` dsea` fariseo cōo` `jaléng` tifa` quiá`- júu` quiá`- ta` quiá`- dsea` Israel
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)*

³⁷ Jo mi` cangí` e cajíng`- Jesús lado, jaang` dsea` Israel i` líing` dsea` fariseo cató'r` Jesús fí` quiá'r`- e nidó'r~. Jo mi` caguié`- dsea` do fí` quiá`- i` dsea` fariseo do, jo cangíim`bre dsíi` sináu` jo cangíiñ` caguár` li` nidó'r~. ³⁸ Jo i` dsea` fariseo do dsíng`- cangogá` dsír` mi` cangár` e ja` cajmiti` Jesús fa` caru'r` guóor` laco` tíng` jaléng` dsea` Israel. ³⁹ Joba` cajíng`- Jesús casí'r` i` dsea` fariseo do:

—Jaléng` 'ná`, dsea` fariseo, rúu`na` jalé` cuéé`- huíi` quií`na` jíi`- lí` caluu` , jo dsu` eáam` 'li`- lí` dsíi`. Jo lajøb líing` 'ná` yaang`na` cajo, cō` guiáb`- tíng`na` rúu`na` ní`na` jee` jaléng` dsea` mi` ja` lí`-

dsea` jial tí' jmoo`na' ii quiá'r- jo ee`gui jalé¹ 'li¹
rúng¹na' jmoo`na' cój¹ jaléng¹ dsea'. ⁴⁰ ¡Dsinóo'
'ná'! ¿E~ ta~ íing¹ quií¹na' e jmoo`na' lajo? Co' fí
quini¹ Fidiée¹ 'né¹ e tee` laji¹ tú¹ taam¹. ⁴¹ Jo mi¹
liíng¹ e cuó¹na' jaléng¹ dsea` i ja` sea` e 'né¹ quiá¹,
joba' 'né¹ jmee¹na' lajo e ngocáng¹ óo'ba', jo lajoba'
ni'uíng¹ guiá¹ quií¹na' fí¹ quini¹ Fidiée¹.

⁴² ¡E ngí¹ fíib¹ 'ná', jaléng¹ dsea` fariseo! Co'
dsíng¹ guiing¹ óo'na' e nicuó¹na' Fidiée¹ dseáng¹
ca'íng¹ lajee¹ guí¹ íing¹ lajalé¹ oo` quiá¹ jmiñi¹ e
ro'na', jo dsu¹ ja` e guiing¹ óo'na' fa' e ni'í¹na' í¹ røø¹
quiá¹ jaléng¹ dsea` rúng¹na' o'gui e jmi'neáang¹na'
Fidiée¹. Co' lajalé¹ e joba' 'né¹ njmití¹na' cój¹gui
jalé¹ e caguiee¹gui do cajo.

⁴³ ¡E ngí¹ fíib¹ 'ná', jaléng¹ dsea` fariseo! Co'
iing¹na' ní¹na' jíi¹ 'masii¹ e jlo¹ quiá¹ dsea` lani-
ing¹ mi¹ nití¹ fí¹ guá¹, jogui jmoo`na' e 'ná'bing¹
i niing¹gui mi¹ nití¹ fí¹ jo cajo. Jogui lajobi mi¹
jíng¹na' jaléng¹ dsea` guiá¹ fí¹, jmoo`na' e jmiféin¹
'ná' lafa' jíi¹ 'ná'bing¹ i cój¹ng¹gui fí¹ la'úng¹
jmigüí¹.

⁴⁴ ¡E ngí¹ fíib¹ 'ná', jaléng¹na' dsea` fariseo!
Co' dsíng¹ jmigóong¹na' jaléng¹ dsea` cój¹jalé¹ e
jmoo`na'. Co' 'ná' líng¹na' la lí¹ li¹ si'aang¹ 'lii¹, co'
dsíng¹ jlo¹ jíing¹ tee` lí¹ lí¹ ni¹, jo dsu¹ lí¹ lí¹ dsíi¹
joliing¹ téel¹ ngúu¹ jmé¹ e teáang¹ joo¹.

⁴⁵ Jo mi¹ canúu¹ i tifa¹ quiá¹ júu¹ quiá¹ ta~ quiá¹
dsea` Israel e cajíng¹ Jesús lado, joba' dsifi¹ ladob
'ní¹ catáiñ¹ júu¹ quiá¹ dsea` do, jo cañíir¹ quiá¹
Jesús jo cajíñ¹:

—Tifa', mi¹ fó¹ lana la quié¹ jneab¹ jminean¹
cajo.

46 Joba' cañíi` Jesús quiá!- i dsea` do jo cajíñ!- casf!-reiñ!:

—¡E ngí~ fíib~ 'ná! cajo, jaléng! tifa! quiá!- júu^ quiá! ta~ quiá!- dsea` Israel! Co' cuø'na! lee~ laguidseaang^ jaléng! dsea` jiéng! e jíi!~ jaang` ja` ii` quíi!~ jmíi!~ niró!, jogui jíi!~ yaang~na` ja` iing~na` fa` taang~na` guóo`na` e niróo` e lee~ do.

47 ¡E ngí~ fíib~ 'ná! jaléng!na`, co' jmo`na` jlo!^ li~ si'aang` jaléng! dsea` i café! cuaiñ~ quiá!- Fidiée~, jo jaléng! dsea` íb` i cajngang! 'líi~ dsea` cóøng!~ quií~na` ie~ mali`gui do! **48** Dsu` jalé! e jmoo`na` do guóng! e lafa` røøb` siing~na` cóo!~ jaléng! 'líi~ dsea` cóøng!~ quií~na` jo e lafa` 'náb` cajngang`na` jaléng! i dsea` do cajo.

49 Jo co` lajøb líi, joba` Fidiée` dsea` eáang` tiiñ` cajíñ!- lala: “Nisíin`n jaléng! dsea` i fé! cuaiñ~ quié!-e cóo!~gui jaléng! dsea` apoo` i si`íing` e ni` júu^ quié!-e jee~ 'ná!, jo dsu` 'ná!, seem`biñ! do i njimeáang`na` la tíi` e já` óo`na!, jogui seem`biñ! do cajo i nijiúng! fí` jaguóo`na` cartí` njngám`ba'r.”

50 Jo dsu` Fidiée` njmér! e niquí!- jaléng! dsea` seeng` jmíi!~ na jalé! e cangongüing! jaléng! dsea` i café! cuaiñ~ quiá!r` i nicaliséng` lajíi!~ mi` catiroo` jmigüi` jo latí` lana **51** jo latí` mi` cajnga! dsea` quiá!- Abel jogui cartí` mi` cajnga! dsea` quiá!- Zacarías fí` jeeng` li` guia` jaléng! dsea` jalé! e cuø'r` Fidiée`. Joba` fíi` i 'ná! e njmér` Fidiée` e niquí!- jaléng! dsea` seeng` jmíi!~ na jalé! e cangongüing! i dsea` do.

52 ¡E ngí~ fíib~ 'ná!, jaléng! tifa! quiá!- júu^ quiá! ta~ quiá!- dsea` Israel! Co` 'náb` dsea` quié!na` jalé! jí` li` toø` jalé! júu^ quiá!- Fidiée`, jo dsu` ja` iing~

'ná' jmití'na' laco' fé' e fí' ni~ ji` do, o'gui cuø'na' fi'
e njimiti~ jaléng' dsea` i iing~ jmé` lajo.

⁵³ Jo mi~ cató' e cajíng` Jesúus jaléng` i dsea`
fariseo cóo'~ jaléng` i tifa' do, jo jaléng` i dsea` do
canaaiñ` jmiquím` dsíir' cóo'~ jalé` júu` e cajíng`
Jesúus, jo jmiguab` jalé` e canaaïñ` jmíng'h` laco` e
nijmiguíñ` dsea` do; ⁵⁴ co' jaléng` i dsea` fariseo
do cóo'~ jaléng` i tifa' do 'nó'r` jial ni'níñ` Jesúus fi'
quini` jaléng` dseata~ quiá'r` cóo'~ jalé` e fé` dsea`
do.

12

*Mi~ ca'e' Jesúus e ja` dseeng` jmíjløng` yee~naa' jee`
jaléng` dsea`*

¹ Jo lajee` e fé` Jesúus jalé` e júu` na, caseáng` lí`
lí` tú` 'ní` mil dsea`. Jo laco` ngoo` seáng` jaléng`
i dsea` do, dsíng` ninaaïñ` 'leng` rúiñ`, co`
la-jalém`bre iiñ` ninúr` jalé` júu` e e' Jesúus. Jo lajee` jo
canaang` Jesúus fíñ` jaléng` dsea` guitúung` quiá'r`
jo casí`-reiñ`:

—Ñiing` óo'na' cóo'~ jalé` e fé` jaléng` dsea` Is-
rael i líng` dsea` fariseo, co` jíj` yaaiñ` ja` já`-
líñ` jalé` e fé'r, jo jalé` e jo íng` ta~ quiá'r` e
lico` jmíjløng` yaam`bre fí` quini` jaléng` dsea` fí`.

² Dsaco` ja` sea` coo` e si~ jneaa~aa` e iing` e ja` tóo`
jmíiñ` niliñí` jaléng` dsea`, o'gui coo` e si'má`naa`
e ja` tóo` jmíiñ` niní` jaléng` dsea` cajo. ³ Joba`
jalé` e nicafée` 'nú` e iing`, niliñib` jaléng` dsea`;
jogui lajobi jalé` e nicafée`na` fi` sinúu` quíí`na`,
niliseab` júu` latøøng` fí` cajo.

*I` i catíng` e 'góng'naa`
(Mt. 10:28-31)*

4 'Jo lala fíi^-i jaléng^ 'ná', dsea` rú'naa'; ja` fóøng^'na' jaléng^ i iing~ jngáng^ 'ná', co' jíi^ e joba' tħiñ` jmér^. **5** Dsħu' lana nijmée^'e 'ná' júu^ i^ i catiing^ i niféng^'na': güiféng^'na' i dsea` i niquiá^ ta~ li~ nijúung^'na' jogui quí'r~ jmíi^ e guiéiñ' dsea` fí' lí^ 'lí^'. Joba' fíi^-i 'ná' igüiféng^'na' i dsea` fí!

6 'Jo niñib^'ná' e 'níim` dsea` tá^- la 'níing^- ta' cōo^' tú^- 'ni' í^ cuu^. Dsħu' e já^-ba' e jíi^ camíing^' i ta' do ni'líng^- dsíi^ Fidiée^ laco'gui ja` ni'líng^- dsíir^ jíi^ jaang^ 'ná' cajo. **7** Jo jí^gui jalé^ jñugui^ 'ná' si'i^ Fidiée^ tá^- camí^'. Joba' fíi^-i 'ná' e ja` fóøng^'na' mi^ iing^ dsea` nijngáiñ^ 'ná', co' eáang'gui quiing^ 'ná' laco'gui fíing^ ta'.

*Jaléng^ dsea` ija` i^ líng^- e cuíiñ` Dsea` Jmáang^-
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

8 'Jogui jaléng^ 'ná', dsea` i ja` i^ líng^- na' e ni-jmée^'na' dsea` júu^ e cuíing^'na' jnea~ fí' jmigüi^ la, joba' jnea~, dsea` cagá^- a fí' ñíff^- e líin'n jaang^ dsea` jmigüi^, lajob nijmee^ e cajo fí' quini^ jaléng^ ángeles quiá^- Fidiée^ mi^ niguilíng^ 'ná' fí' jo. **9** Dsħu' jaléng^ dsea` i nijíng^- e ja` cuíiñ` jnea~ jee^ jaléng^ dsea` jmigüi^, joba' lajob nifá^ a fí' quini^ jaléng^ ángeles quiá^- Fidiée^ e ja` cuíin'vre cajo.

10 'Jogui doñí^ i^ i 'ní^ níing^- jnea~, dsea` gáá'a fí' ñíff^- e líin'n jaang^ dsea` jmigüi^, ni'líim^- Fidiée^ dsee^- quiá'r^-; jo dsħu' i^ i café^ ga` uii^ quiá^- Jmiguí quiá^- Fidiée^, joba' jo` quí^ jmíi^ fa' e ni'líng^ gui Fidiée^ dsee^- quiá'r^-.

11 'Jo jaléng^ 'ná', song cajiúng^'na' fí' jaguó^ dseata^ quiá^- guá^- qui^'naa' osi fí' jaguó^ dsea` i quidsí^ i^ osi dseata^bi é, joba' ja` fóøng^'na' fa' e ja` ní^na' jial nijmi'óng^ yaang^'na' o'gui jial ningii^'na'

quiá'r' mi~ nijming'i'r' 'ná'. **12** Co' mi~ niteáang'na'
fí' quini' jaléng' i dseata~ do, dsifi' lajōb nijmé'
Jmiguí' quiá' Fidiée' jial ningii'na' quiá'r' mi~
nijming'i'r' 'ná'.

Eáam' dseáang'~ mi~ óo`dsea` cuu` eáang'

13 Jo mi~ cangf' e cajíng' Jesú斯 jalé' e júu^ na,
jo jee~ jaléng' i dsea` i teáang' núu` jalé' e júu^ jo
guicató' jaang` dseañh' jo guicajíñ' casí'r' Jesú斯:

—Tifa', síi'go rún'n dsea` ngáang'~ cóo'~ güicuó'r' jnea~ guiée' quié'e jalé' e casée' lii'~
tiquié'e mi~ cajúiñ'.

14 Joba' cañíi' Jesú斯 quiá' i dseañh' do jo
casí'~reiñ':

—Ja` casíng' Fidiée' jnea~ jee~ 'ná' fa' e líin'n
dseata~ i cajajmée' jmá'~jiú jalé' e sea` quíi'na'.

15 Jogui casí'~guir jaléng' i dsea` teáang' do jo
cajíñ':

—Ñiing~ óo'na' jo ja`jmee~na' e dsináang'na' jalé'
cuu` o'gui doñi' ee' e sea' fí' jmigüí', co' jíi'~ jaang`
dsea` ja`quí'~ jmíi'~ e niquir' quiá'~ e niteáng'~uir
huóó' fí' jmigüí' la fa' jialguí la sea` quiá'r'.

16 Joba' ca'e' Jesú斯 jaléng' i dsea` do coo' júu^ já'
e lafa' júu^ cuento e fé' lala jo cajíñ':

—Coo` néé'~ caliséng' jaang` dseañh' i sea` cuu`
eáang' jo óor' uó'~ e jlo'~ eáang' cajo, jo catáiñ' dsea`
'léeng'~ quiá'r' i cajmée' ta~ e uó'~ do. Jo mi~ caroo`
jalé' e cajnír' do, dsíng'~ jlo'~ cacuó' e uó'~ do, jo dsu'
jo` li~ sea`gui e ni'meá'~ i dsea` sea` cuu` do jalé'~ e
caro'r'. **17** Joba' canaaiñ'~ dsíir': “¿E~ nijmee~e cóo'~
jalé'~ e caró'o e jíi'~ lana? Co' ja` sea` li~ ni'meaa~
jalé'~ e jo.” **18** Jo coob' mi~ ca'óng' dsíir' jial ni-
jmér~, joba' cajíñ': “Nica'óm' dsii'~ jial nijmee~e.

Nijiéem~baa 'núu' quiá'~ cuñ quié~e e téé~ lana, jo nijmée~e e cóo'~gui eáang', jo job ni'meaa~ jalé~ e caró'~o do cóo'~ laji~ e sea` quié~e. ¹⁹ Jo mi~ ni'iéng~ e 'núu~ do jogui mi~ nitéé~ líing~ jalé~ e sea` quié~e, dsíng~ juguiá~ niliseen~ jo jíi~ coo` fi'í~ jo` ee` nijáa~ quié~e jóng. Joguiba' nijmi'ín'teáa tú~ 'ní jiing~, jo lajee~ jo nidúu~ nidóø~ø jalé~ e sea` quié~e jo dsíng~ nijmi'iáang` dsii~ lajee~ jo." ²⁰ Jo dsu' uøø~ job cajíng~ Fidiée~ casí~r~ i~ dseañu~ do: "Dsea` tuung~, náb nití~ í~ e nijúun~, jo ¿e~ ta~ íing~ quí~ jalé~ e oo~ lana mi~ niguøng~ fí~ jmigüí~ coo~?" ²¹ Jo lanab dsingíng~ jaléng~ dsea` i~ silíi~li cuu~, co' o' cóo'~ e jo nitíñ~ fí~ quini~ Fidiée~ mi~ nití~ oor~ quiá'r~.

*To'fíim`Fidiée`jaléng`dsea`quiá'r~
(Mt. 6:25-34)*

²² Jo mi~ cangñ~ jo, jo caféng~gui Jesús jaléng~dsea` guítúung~ quiá'r~ jo casí~reiní~:

—Lala fíi~i~ 'ná': ja` jmee~na' fi'í~ quiá'~ jalé~ e nicø~na' o'gui jmee~na' fi'í~ quiá'~ jalé~ si~na'. ²³ Co' eáang~gui laniing~ 'né~ e jmíta~ óo'na' e nigüílim'ba' fí~ lí~ guiá~ mi~ nití~ fí~ coo` e laco'gui e nijmee~na' fi'í~ quiá'~ jalé~ e nicø~na' cóo'~gui quiá'~ jalé~ si~na'. ²⁴ Jo quié~na' cuente quiá'~ jaléng~ quiee'; ja` jié~ jíi~re' o'gui jié~ téé~ jalé~ e gó're' o'gui 'mea're' jalé~ e nidó~re', dsu' Fidiée~ ní'bre e~ héiñ~ jaléng~ i~jó~ do quiá'r~. iJó eáang~gui quíng~ 'ná~ fí~ quini~ Fidiée~ laco'gui lajee~ fíing~ ta~ i~ seeng~ fí~ jmigüí~! ²⁵ Jo ¿i~ jaang~ 'ná~ niquí~ jmíi~ nijmee~na' e nicuáng~guina' ca'ná~ metro laco'gui jíi~ tú~na' lana? ²⁶ Jo song ja` quí~na' jmíi~

jmee⁻na' e capí[^] lajo, jøba' ¿jiali[^] guiing~ óo'na'
jalé[^] e lí[^] seeng[']na'?

27 'Jø quié[']na' cuente jial jlo[^] jalé[^] lí[^] e sea` fí[']
jmigüí[^], jogui ja` ee` ta~ jmoo['] o[']gui quie['] fí[']í[^] jial
ni[']uíng⁻ e jlo[^]. Jø dsu['] car` jíi[^] dseata~ Salomón
cóo['] jalé[^] e jlo[^] e caliseá['] quiá'r⁻ ja` casíng['] 'ñia'r⁻
e jlo[^] lí[^] laco[']gui la jnéeng⁻ coo['] lí[^]. **28** Cofa['] jlob[']
cajmée['] Fidiée['] e jnéeng⁻ jalé[^] lí[^] e ja` huøø⁻ té[^],
dsu['] jaléng[']gui 'ná['], dsea` i ja` mí teáang⁻ teá['] cío[']
júu['] quié[']e, jmigui[']gui niñíng[']na' quiá['] Fidiée[']
jalé[^] e 'né[']na'. **29-30** Jøba['] fí[']í[^] 'ná[']lana, ja` jmée[']na'
fí[']í[^] quiá['] jalé[^] e ni[']u[']nicóo[']na', dsuco[']lajob jmoo[']
jaléng['] dsea` jmigüí[^] i ja` cuíng['] Fidiée[']. Jø dsu[']
'ná['] seem[']jaang[']Tiquíí[']na' dsea` guiing['] ñiff['] i niñí[']
jalé[^] e 'né[']na' lacoo[']jmii[^] lacoo[']jmii[^]. **31** Jø fí[']í[^]guí[']
'ná[']lana e 'né['] niymí[']úung[']na' e Fidiée['] dsea` nicá[']
nifí['] quíí[']na', jo lajoba['] niñíng[']na' jalé[^] e 'né[']na'
lacoo[']jmii[^].

*Jalé[^] e catíng⁻ dsea` quiá['] Fidiée['] fí[']jmigüí[^] coo[']
(Mt. 6:19-21)*

32 'Jø ja` jmee⁻ 'ná['] fí[']í[^], dsea` i ja` fí[']íng['] mí[']
cuíng[']jnea~, co[']Tiquíí[']na' dsea` guiing['] ñiff['] i quié[']
nifí['] quíí[']na' nica['] dsír['] e nicuø'r⁻ 'ná['] lajíi[^] e
catíng⁻na' e íaang['] dsír[']. **33** Jøba['] 'né['] e 'ná[']na'
jalé[^] e sea` quíí[']na' jo niymicóo[']na' jaléng['] dsea` i
li['] 'né['] quiá['] lajo; co['] ja` ee` ta~ ííng['] quíí[']na' fíng[']
tá['] ca'meá['] lí[^] cuu['] cío['] jalé[^] e sea` fí['] jmigüí[^] la,
co['] dsíng['] fø['] nicá['] jaléng['] ii[^] jalé[^] e sea` quíí[']na'
osí['] nidø['] jaléng['] guisí['] i 'léé['] é. Co['] guiá[']gui['] e
niymee[']na' e nilisea['] quíí[']na' fí['] ñiff['] jalé[^] e jlo[^],
dsuco['] fí['] jo jo` seeng['] ii[^] o[']gui fa['] dseáang['] e ni'lé[']gui

guisf. ³⁴ Co' li~ sea` jalé" e lf a" do, e jobi guiing~ a"
jóng.

Dseáng'~ 'né~ e siñiing~ dsí'naa'

³⁵⁻³⁶ Joba' fíi~ i ná" e 'né~ neáang'na' laco' guiing~
jaang` dsea` 'léeng~ i guiing~ fí' quiá"~ fíi~ e güijeeiñ~
e nineár~ 'náu' mi~ niguieng~ fir~ i ngí~ fí' li~ cung~
guoo`dsea` , jo' 'né~ sijeeng~ i dsea` 'léeng~ do e jneá~
jib` guiin~, joba' dsifib` nineár~ 'náu' mi~ niguieng~
fir~ e nitór`. ³⁷ Jo juguiá~ jíi~ quiá"~ jaléng~ dsea`
'léeng~ i sijnée` dsíi~ mi~ niguieng~ fir~. Co' jnea~
jmitaa~ óo'na' e dsíng~ nili'iáang` dsíi~ i fir~ do
jo nitóør` jaléng~ i dsea` 'léeng~ i sijnée` dsíi~ do e
nidó'r~ coliing~ cóoiñ~ do e uóø' jo. ³⁸ Jo juguiá~ jíi~
quiá"~ jaléng~ i dsea` 'léeng~ i sijnée` dsíi~ do mi~
niguieng~ fir~, nañí fa' niguienñ~ do guienáu' osi
tée~ ogóo' é. ³⁹ Jogui cajo fa' jaang` dsea` niñir~
e~ oor~ niguiéé jaang` ii~ fí' quiá'r~, nijé~bre e jo`
nigüiñ~ e uóø' jo, jo lajoba' ja` nicuór~ fí' e ni'uó"~ i
ii~ do jalé" e sea` quiá'r~. ⁴⁰ Joba' lajob 'né~ neáang`
'ná" e siñiing~ óo'ba'; co' jnea~, dsea` i cajá~ fí' ñíff~
e líin'n jaang` dsea` jmigüí, nigáatúu' calé" catú~ fí'
jmigüí la lajee` e ja` ñiing~ óo'na'.

*Jaang`dsea`'léeng~ i guiúng~ cóo'~ jaang`gui dsea`
'léeng~ i soo`dsíi`
(Mt. 24:45-51)*

⁴¹ Jo dsifí mi~ cató" e ca'e' Jesús jalé" e júu^ na, jo
dsifí lajob cajmíngíi` Tú^ Simón cajmíngíi'r' Jesús jo
cajíñ":

—Tifa", jalé" e júu^ e nica'é^ na, ¿su ca'ée" jíi"~
jnea"~ dsea`guitúung'naa' ofa' quiá"~ lajiim`dsea`é?

⁴² Jo lalab cañíi` Jesús:

—Lalab líí' quiá'⁻ jaang` dsea` i née' ni~ jaléng`
 dsea` 'léeng` i náa'gui jalé` ta~ quiá' fir~, jo
 guiúng` gui'r cóo` jaléng` dsea` 'léeng`, jogui
 nicuø`⁻ reiñ' do e nidøiñ` mi~ nití` oor~ e gó` dsea`.
 Jo mi~ cagüi'íí' i fii~ do e nidsér` fí li~ jíé`, caséer`
 jalé` ta~ quiá'r` jo caguiar` ni~ i dsea` i née' ni~
 jaléng` dsea` 'léeng` do, jo joguiba' cangór` jóng.
 43 Jo mi~ niguieng`tu i fir~ do, juguiá` o' quiá'⁻ i
 dsea`i née' ni~ dsea` 'léeng` do song nicató`jalé`ta~
 e casée` fir~ mi~ cagüi'fir` cangór`. 44 Jo já`ba' fí`i
 'ná` e dsíng` nili'iáang` dsíí` i fir~ do, co' calitib`
 jalé` ta~ e caséer` cóo`⁻ i dsea`née' ni~ jaléng` dsea`
 'léeng` quiá'r` do, jo joguiba' nicuø`⁻ reiñ' do e
 nine`⁻ niñ` do jalé` e sea` quiá'r`. 45 Jo dsu' fíng
 song ja` cajmiti` i dsea` née' ni~ i dsea` 'léeng`
 do lajíí`⁻ ta~ caquiá` fir~, co' ca'fí dsíir` e ja` mi'
 niguieng` fir~ lajminá`, jo lajee` jo cajméer` soó`
 dsíir` cóo`⁻ jaléng` dsea` 'léeng` i née' nir~, jogui
 canáiñ` fí` gó'r` jalé` e sea`, jogui cajméer` ta~ fí`
 mée'; 46 jo dsu' lajee` jmoo` i dsea` née' ni~ i dsea`
 'léeng` do jalé` e jo, lajee` job caguiéng`⁻ fir~, jo
 dsíng`⁻ nicaliguiíñ` do, jo iihuíí` nicuø`⁻ reiñ' do lí`
 laco` catíing` e niñíing` jaang` dsea` i ja` náa'⁻ jalé`
 júu` quiá'⁻ fir~.

47 Jo i dsea` 'léeng` i ñí` jial líí` jalé` e iing` fir~
 e nilí` jo dsu' ja` caguiar` guiá` o'gui calináa'r` e
 nijmér` jalé` ta~ caquiá` fir~, joba' dsíng`⁻ niñíñ`
 iihuíí` jóng. 48 Jo dsu' i dsea` 'léeng` i ja` ñí` jalé` e
 nijmér` jo eáam` ca'léer` quiá'⁻ fir~, joba' i dsea` i
 ja`gui niñíñ` iihuíí` laco'gui i jaang` do. Jo i dsea` i
 cangíing` jmiguiá` jmiguiá'guib catíing` niguiéer`
 cuente mi~ nití` í`lajo; jogui i dsea` i ée` guiá` cóo`⁻

lajíi'~ ta~ e cangíiñ` e née' nir~, joba' eáang'gui guiú~'né~ guiér~ cuente mi~ nití~ í~ lajo.

*Nijíng~ dsea` lajee` la'ó~ rúiñ~ uíi~ Jesús
(Mt. 10:34-36)*

49 Jo mi~ calí~ e cajíng~ Jesús jalé~ e júu~ na, jo casí~ guir jaléng~ i~ dsea` do jo cajíñ~:

—Jnea~ cagá~ a lafa' e caga'uun~ ji~ fi~ jmigüí~ la; jo jdsíng~ lf~ dsii~ fa' ji~ nicoo` lana! **50** Co' ná~ bi~ nicaa~ iihuí~ e eáang~, jo jdsíng~ lijiuung~ dsii~ cartí~ nilití~ lajalé~ e jo! **51** Jo dsu~ jaléng~ 'ná~ i~ óo'na' e cagá~ a fi~ jmigüí~ la e gajmée~ e e liseeng'na' juguiú~ júu~ røø, dsu~ o~ lajo; co' uíi~ jnea~ ná~ bi~ nijmé~ dsea` míi~ cóo~ dsea` rúiñ!. **52** Co' latí~ lana gaang` dsea` nijíñ~ cóo~ gáng~ dsea` la'ó~ dsea` sináu~ quiá'r~. **53** Co' tiquiaí~ dsea` nijíñ~ cóo~ jóor` dseañu~, jo jaléng~ jóor` dsea` dseañu~ nijíñ~ cóo~ tiquiaí'r~; jogui niquiaí~ dsea` nijíñ~ cóo~ jóor` dseamf, jo jaléng~ jóor` dsea` dseamf nijíñ~ cóo~ niquiaí'r~; jogui iemisé~ dsea` nijíñ~ cóo~ dsea` mìloo~ quiá'r~, jogui jaléng~ dsea` mìloo~ quiá~ dsea` nijíñ~ cóo~ iemisé~, co' ja` nisíñ~ røø~ uii~ quié~ jnea~ cóo~ jalé~ júu~ quié~ e.

*'Né~ óng~ dsíi~ dsea` e~ jalé~ dsijée` jmíi~ na
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)*

54 Jo casí~ guir Jesús jaléng~ i~ dsea` do jo cajíñ~:

—Mi~ móo~ 'ná~ e ta~ jníi~ náu~ fi~ yú~ jmigüí~, joba' dsifí~ lajob fó~na' e nití~ jmíi~, jo lajob dsitíing` jóng. **55** Jogui mi~ móo~ 'ná~ e ii~ guí~ quiúu~, dsifí~ lajob fó~na' e ja` nití~ jmíi~, jo lajob dsitíing` cajo. **56** ¡l jmicaang~ 'ná~! Co' ní~ba' jalé~ e dsijée` fi~ yú~ jmigüí~ jogui fi~ guóo~ uó~; joba' ¿jiali~ ja` ní~na' e~ uiing~ quiá~ jalé~ e dsijée` jee~ 'ná~ lana?

*Jmi'úung`na' e niliseeng`na' juguiá- cōo'~ jaléng'
dsea` i' ní' níng- 'ná'
(Mt. 5:25-26)*

⁵⁷ Jo mi~ cangf jo, cajíng~-gui Jesús e júu~ la:

—Jo ɿjali~ ja` lí~na' guí~na' jnang~ e guí~ jogui jnang~ e ja` dseeng` e dsijée~ quí~na'? ⁵⁸ Co' song ii~ dsea` i' ní~ níng- 'ná' cangojéeiñ` 'ná' fí~ quini~ dseata~, joba' jmi'úung`na' e nisíng~tu' røø` cōo'r~ lajee~ ná~gui e niguilíng~na' fí~ quini~ i' dseata~ do. Dsaco' song caguilíng~na' fí~ lí~ guiiñ~, joba' niquiá'r~ ta~ jaléng~ ɿi~ quiá'r~ e nisáin~ 'ná~ jo nitáiñ~ 'ná~ dsíi' 'næñí~ jóng. ⁵⁹ Joba' fíi~ i' ná~ e ja` nijúu~na' e fí~ dsíi' 'næñí~ do cartí~ niqui~na' jalé~ cuu~ e nimír~, co' lajob lí~ fíng catf fí~ quini~ dseata~.

13

*Dsíng~- 'né~ e niqui~ jíng~ yaang~ dsea` fí~ quini~
Fidiéé~*

¹ Jo ie~ jo caguilíng~ coo` tú~ míng~ dsea` fí~ lí~ táang` Jesús i jmoo` júu~ jalé~ e ga` e cajmée` dseata~ Pilato cōo'~ dsea` Israel, co' caquiá'r~ ta~ e cajúng~ coo` tú~ míng~ dsea` Israel i seeng` fí~ Galilea, jo e jmi'øøng~ i dsea` Israel i cajngaiñ~ do cacáiñ~ cōo'~ jmi~ jó~ i cajngaiñ~ fí~ nife~ quiá~ guá~ e si~ fí~ Jerusalén do. ² Joba' cañíi` Jesús casf'r~ jaléng~ i dsea` do jo cajíñ~:

—Ja` fí~ óo'na' e calíng~ jaléng~ i dsea` do jalé~ e fó~na' na dsu' uíi~ e røøng`guir dsee~ lajee~ jaléng~ dsea` jmigüi~, ³ co' o' lajo; jo song 'ná~ ja` niquií~ jíng~ yaang~na' fí~ quini~ Fidiéé~, joba' fí~ lí~ 'lib~ niguilíng~na' dsíi' mi~ nijúung~na'. ⁴ Jo çsu ja` tóo` óo'na' mi~ cajlíng~ guijñíng` dsea` coo`

'náh' e ñíi' eáang' quiá'-' ojmí^ Siloé e si" fí^ dsíi' fí^ Jerusalén? Ja` fí^ óo'na' e cajúng' jaléng' i^ dsea` do dsu' uíi' e røøng'guir dsee` eáang' lajee` lajaléng' dsea` seeng' fí^ Jerusalén, ⁵ co' o' lajo. Jo 'ná', song ja` niquíi' jíing' yaang~na' fí^ quini` Fidiée`, joba' fí^ lí^ lib' nigüílíng`na' dsifí^ mí^ nití^ oor~ quíi' na'.

Mi^ ca'e' Jesús quiá'-' ma` güiñí' e ja` ee` cuø'

⁶ Jo casí'-' gui Jesús jaléng' i^ dsea` do coo` júu^ já'-' e lafa' júu^ cuento jo cajíñ':

—Coo` née'-' jaang` dseañu^ nicajnír` coo` 'ma` güiñí' fí^ uó^ quiá'r'. Jo mi^ catí i^ e líiñ' e ni'íí', jo cangojøø^bre su ni'íí' ofíi` quiá'-' e 'ma` güiñí' do. ⁷ Jo mi^ caguiér', jo casí'r' i^ dsea` née' ni^ e uó^ quiá'r' do jo cajíñ': “Lajee` 'ní' jíi` ningóo` e gaa` coo` née'-' lacoo` jíi` e gajøø^-ø fa' ni'íí' ofíi` quiá'-' e 'ma` la, dsu' jíi` coo` ja` mí^ cadsé'e. Joba' fíi^ i^ 'ná` e ni'né` nihuíb', co' ja` tá'-' jmoo` jíi` quiá'-' e ni^ uó^ la.” ⁸ Jo dsu' i^ dsea` i^ jmoo` í^ e uó^ do cajíñ'-casí'r' fir': “Fíi^i, güigui`gui cateá` lajee` jíi` lana, jo lajee` jo nijlén'-'n i^ jo nitá'^a o'^. ⁹ Jo ne~duu' fíng lajogui ni'í^ ofíi` quiá'-'; jo song ja` ee` li^ ni'í^, joguiba' nihuí^ jóng.”

Mi^ cajmi'leáang` Jesús jaang` dseamf i tu^ cogui^

¹⁰ Jo mi^ cangf jo, coo` jmíi^ lajee` e jmi'íng' dsea` Israel, ca'e' Jesús jaléng' dsea` do júu^ quiá'r' fí^ dsíi' coo` guá'-' quiá'-' dsea` góor` dsea` Israel. ¹¹ Jo jee` jaléng' i^ dsea` i^ teáang' fí^ guá'-' do niquiéeng` jaang` dseamf i^ nijée` i^ 'líng' quiá'-' , jo ningóo` mí^ guijñia` jíi` e nicajmée` i^ 'líng' do e calitú` cogui` i^ dseamf do, jo jíi'-' capí'^ ja` e lí^ niñ'-' do. ¹² Jo mi^

cangáng⁻ Jesú^s i[~] dseam[~] do, dsifi[~] ladob cató[~] reiñ[~]
fí[~] lí[~] siñ[~] jo[~] casí[~] reiñ[~]:

—Dseam[~] rú[~]uu[~], jmií[~] na ni[~]leáan[~] lajií[~]
jmohuí[~] e quié[~] na.

¹³ Jo[~] caquidsir[~] guóor[~] fí[~] mogui[~] i[~] dseam[~] do, jo[~]
dsifi[~] ladob cangohuiíng[~] i[~] ling[~] do, jo[~] canim[~] i[~]
dseam[~] do, jo[~] canaaíñ[~] jmiféiñ[~] Fidiéé[~] jóng. ¹⁴ Jo[~]
dsu[~] dsíng[~] caliguíng[~] i[~] dsea[~] i[~] néé[~] ni[~] e guá[~] do
dsu[~] e cajmi[~]leáang[~] Jesú^s i[~] dseam[~] do lajee[~] jmií[~] e
jmiíng[~] jaléng[~] dsea[~] góor[~] dsea[~] Israel. Joba[~] casí[~]
i[~] dsea[~] i[~] néé[~] ni[~] guá[~] do jaléng[~] dsea[~] i[~] teáang[~] do
ie[~] jo[~], jo[~] cajíñ[~]:

—Laco[~] semaan[~] sea[~] jñáu[~] jmií[~] e jmoo[~] dsea[~]
ta[~], jo[~] lajee[~] joba[~] e catíng[~] e nilíng[~]na[~] e nilí[~]
míí[~] quí[~]na[~], jo[~] dsu[~] ja[~] nilíng[~]na[~] mi[~] jmií[~] e
jmiíng[~]naa[~].

¹⁵ Jo[~] mi[~] cajíng[~] i[~] dsea[~] néé[~] ni[~] guá[~] do lado,
joba[~] dsifi[~] lajob cañí[~] Jesú^s casí[~] reiñ[~] jo[~] cajíñ[~]:

—¡I[~] jmicaang[~] 'ná[~]! ¿Su[~] ja[~] güilíng[~]na[~] e
güi[~]ing[~]na[~] güitá[~] quí[~]na[~] jmií[~] osi[~] bú[~] quí[~]na[~]
é lacoo[~] jmií[~] mi[~] catíng[~] e jmiíng[~]naa[~]? ¹⁶ Dsa[~] i[~]
dseam[~] la líiñ[~] siju[~] Abraham, jo[~] ningoo[~] guijñia[~]
jii[~] e cajmée[~] Satanás e calidsée'r[~] jo[~] cajer[~] tuiñ[~].
Jo[~] laco[~] güijéeng[~] 'ná[~] jó[~] quí[~]na[~] e dsí'lí[~]re[~] jmií[~]
mi[~] jmií[~] e jmiíng[~]naa[~], lajob catíng[~] e nilaang[~]
jnea[~] i[~] dseam[~] la fí[~] jaguo[~] Satanás mi[~] jmií[~] e
jmiíng[~]naa[~] cajo[~].

¹⁷ Jo[~] mi[~] cajíng[~] Jesú^s lado, dsíng[~] calí[~] i[~] líng[~]
jaléng[~] i[~] dsea[~] i[~] ní[~] níí[~] quiá'r[~] do. Jo[~] dsu[~] lajaléng[~]
i[~] dsea[~] cagviaang[~]gui[~] do dsíng[~] calí'iáang[~] dsíir[~]
dsu[~] e cangár[~] jalé[~] e jlo[~] e cajmée[~] Jesú^s ie[~] jmií[~]
jo[~].

*Mi~ ca'e' Jesús quiá'~ coo` mijú` 'ma` e sii` mostáa^
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)*

18 Jo mi~ calí~ jo, jo cajíng'~ Jesús:

—Jial líng~na' e líí~ mi~ quié' Fidiée~ nifí~ quiá'~ jaang` dsea~? Jogui ~e~ cój~ cuóøng` nicóøng`naa'?

19 Co' e jo líí~ la líí~ camí~ mijú` 'ma` e sii` mostáa~; jo e mijú` quiá'~ e 'ma` do pí~gui lajee~ lajalé~ mijú` 'ma` e sea~ fí~ jmigüí~. Jo dsu! mi~ nijní~ dsea~ e mijú` do, féb~ cuang` lafa' coo` 'ma', jo fí~ yá'~ e 'ma` do dsilíng` jaléng~ta' e jmo're' sii~re'!

*Mi~ ca'e' Jesús quiá'~ quié' iñí~
(Mt. 13:33)*

20 Jogui cajíng'~gui Jesús casí'r~ jaléng~i dsea~do:
—Jo ~e~ cój~ cuóøng` lí~ cöøng`naa' mi~ quié' Fidiée~ nifí~ quiá'~ jaang` dsea~? **21** Co' e jo líí~ la líí~ capí~ quié' iñí~ e cáng~ dsea~ jee~ fí~ iñí~ quiá'r~ e laco~ niróo~ jalé~ e ca~ iñí~ do, jo jíi~ ja` ní~ dsea~ jiali~ calí~ lajo. Jo dseáng~ lajob líí~ cajo mi~ Fidiée~ quié' nifí~ quiá'~ dsea~.

*Coo` o'nú~ e dsu~
(Mt. 7:13-14, 21-23)*

22 Jo mi~ cangí~ jo, lajee~ iuung~ Jesús fí~ e ngóor' fí~ Jerusalén, ja`bre e e'r~ jaléng~ dsea~ jalé~ júu~ quiá'r~ mi~ ngíiñí~ jalé~ fí~ pí~ osi jalé~ fí~ cój~ é.

23 Jo coo` fí~ lí~ caguiér~, cangoquiéeng` jaang` dsea~ fí~ lí~ cajer~, jo cajmíngi~i dsea~do ír` jo cajíñ~:

—Fí~i, ¿su jíi~ tú~ 'ní~ mím~ tú~ dsea~i laang` jee~ jalé~ dsee~ quiá'~?

Joba' cañíi` Jesús quiá'~i dsea~do jo casí~rein~:

24 —Jmi'úung`na' e nigüitáang~na' fí~ o'nú~ e dsu~, dsu~co' dsíng~fí~ing` dsea~ njmé~ quijí~ e nid-sítáaiñ~ fí~ jo, dsu! jíi~ tú~ 'ní~ mím~bing`i nilí~.

25 Co' mi~ nití~ oor~ e nijní~ i dsea` fii~ do e o'ná~ do, jaléng~ 'ná!', dsea` nijá~na' fí~ caluu~, nitó~na'r jo niffi~na'r lala: "Janú", Eé~, jmee~ uí~ diée~ nea~go e o'ná~ la." Jo dsu' lalab niñí~ i dsea` fii~ e o'ná~ do jo nijín~: "Ja` cuín~n 'ná'." **26** Jo mi~ ninúu~na' e nijín~ lajo, jo ninaan~ 'ná' niffi~na'r: "Coliim~ nica'ié~ee' e nica'nee~ caquiee~ee', jogui~nab` dsea` nica'é~ fí~ jee~ fii~ góo~naa'." **27** Joba' niñí~ i dsea` fii~ e o'ná~ do calé~ catú~: "Nícafá~baa e ja` cuín~n 'ná'." ¡Do güilíng~na' lí~ do jaléng~ 'ná', dsea` i sitíng~ 'lée'!" **28** Jo job mi~ niqui~ 'ná' jo dsing~ nilijiung~ óo'na' jogui~ nitá~na' majá~na' mi~ nimáang~na' Abraham cój~ Isáá' cój~ Jacóó' cój~ jaléng~ dsea` i café~ cuaiñ~ quiá~ Fidiée~ malii~gui~ eáang'; co' jaléng~ i dsea` la níneáaiñ~ coliing~ cój~ Fidiée~ fí~ niffi~ lana, jo dsu' 'ná' fí~ caluub~ ni'ðøng~na!. **29** Jo nijaliing~ jaléng~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ fí~ la'úng~ fí~ jmigüi~ e nigüeár~ e nidó'r~ ir~ coliing~ cój~ Fidiée~ fí~ niffi~. **30** Jo i liing~ dsea` i liing~ e niiñ~ eáang~ fí~ jmigüi~ la, dsu' íbing~ i jíi~ capí~ ja` ee` niing~ mi~ nití~ í~ jo. Jo dsu' i liing~ dsea` i liing~ e ja` ee` niiñ~ jíi~ capí~ fí~ jmigüi~ la, jo íbing~ i eáang~gui~ niliniing~ mi~ nití~ e í~ jo.

Mi~ caqui~ Jesú~ ui~ quiá~ dsea` i seeng~ fí~ Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

31 Jo e jmii~ jo caguilíng~ cój~ tú~ míng~ dsea` Israel i liing~ dsea` fariseo fí~ li~ táang` Jesú~ jo casí'r~ dsea` do lala jo cajíñ~:

—'Né~ niguó~ fí~ li~ jié~, co' lana niguia~ dseata~ Herodes guiá~ e nijngáiñ~ 'ná'.

32 Joba' cañíi` Jesús quiá` i dsea` do jo casí` reiñ`:
 —Güilíng`na' güisíi`na` i 'ná` dsinóo` i: "Lajee`
 jmiíi` e sea`gui la 'né` nijmité`e lajíi` ta` cagá`a fí`
 jmigüí` la e nijmi`leáan`n jaléng` dsea` dsée` jogui
 nijmihuín`n jaléng` i 'ling` i jée` quiá` dsea`."
33 Dsu' lajee` jo 'né` niguiéé`e lajíi` lf` iuun` fí`
 ngóó'o, co` ja` catíng` jaang` i fé` cuaiñ` quiá`
 Fidiée` e nijúuiñ` fí` caluu` fí` Jerusalén.

34 Jo dsíng` fí` lín`n jaléng` 'ná`, dsea`
 seeng`na` fí` Jerusalén, co` 'náb` dsea`
 nicajngang`na` jaléng` dsea` i café` cuaiñ`
 quiá` Fidiée` jogui nicasí'lóo`na` cuu` jaléng` i
 cajmicóo` quiá` jaléng` i dsea` í cajo. Jo jnea~, ja`
 ñii` jó`gui née` calí`iin`n e nito` fí`n`n 'ná` laco` to`
 fíng` jaang` tui`iee` jaléng` tuyuu` quiáa` re` fí` ná`
 cué`re`, jo dsu` ja` calí`iing`na` lajo. **35** Jo lana tí` li`
 ni'nám`baa jee` 'ná`, jo jo` nimáang`gui` jnea` cartí`
 niguiéé` oor` e nifo`na` lala: "Juguiú` o` quiá` i
 dsea` i casíng` Fidiée` fí` jmigüí` la cuaiñ` quiá`r`!"

14

Mí` cajmi`leáang` Jesús jaang` dseañu` iyaang`

1 Jo mí` cangí` jo, coo` jmiíi` lajee` e jmií`íng` dsea` Israel, cató` jaang` fí` quiá` jaléng` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo cató`r` Jesús e nidó` dsea` do íi` fí` quiá`r`. Jo lajee` jo, dob teáang` jaléng` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo i caguiaang` do cóo` tifa` quiá` júu` quiá`ta` quiá`r` e téeiñ` Jesús lajee` jo. **2** Jo jee` jaléng` i dsea` teáang` do niquiéeng` jaang` dseañu` i nilíng` jmohuú` e yaaiñ`. **3** Jo mí` cangáng` Jesús i dsea` dsée` do, dsiff` lajób cajmingi`r` jaléng` i dsea` neáang` do jo casí` reiñ`:

—¿Su cuóøng` e nijmi'leáan`n jaang` dsea` dsée`~
lajee` jmii` e jmi'íng`naa! qfa' ja` cuóøng` é?

⁴ Dsü' tiib` caje` jaléng` i dsea` do, jjí` camí`~
júu` ja` ee` cañíir`. Jo dsifí lajob catíng` Jesús i
dsea` dsée`~ do, jo ca'láam` biñ` do lajíi`~ e jmohuú` e
lamí` líiñ`. Joba` caquíu` Jesús ta` e cangám`~ biñ`
do. ⁵ Jogui dsifí ladob casí`~ Jesús jaléng` i dsea` i
teáang` do jo cajíñ`:

—Já^ já`? jjí` jaang` 'ná` ja` niseáang`na'
jóo`na! qsi jó` núu` quií`na` song calingíng`na` e
catóiñ` qsi catóng`ne` fí` coo` dsí` ii` lajee` jmii` e
jmi'íng`naa`!

⁶ Dsü` caléb`tu jjí` jaang` i dsea` do ja` ee` cañíir`
jjí` camí`~ júu` quiá`~ Jesús.

Jaléng` dsea` míng` quiá`~ dsea` cung` guó`

⁷ Jo lajee` jo cajíng`~ i dsea` fí` jaléng` dsea` Israel
i líng` dsea` fariseo do e nigüeá` dsea` e nidó'r~, jo
jalém` i dsea` do cagui'r` lí` niing`gui nigüeár`. Jo
mí` cangá`~ Jesús e cajmée` jaléng` i dsea` do lado,
joba` ca'e'reiñ` e júu` la jo cajíñ`:

⁸ —Mi` jaang` dsea` i cung` guó` tó'r` 'ná` fí`
quiá'r~, jo mí` niguie` quiá`~ i dsea` í, ja` jmee`~
fa` ningíin`~ e niní` lí` niing`gui, co` jialfa` caguié`~
jaang` dsea` míng`~ i niing`gui laco` 'ná` fí` quiá`~
i dsea` do. ⁹ Jo song 'ná` niguin`~ lí` niing`gui,
joba` i dsea` cató`~ 'ná` do 'né` nisí'r` 'ná` e nijéen`~
lí` niguin`~ do, jo nigüeá` i dsea` jaang` do, jo job
lí` nicá`~ 'ná` fí'i` mí` nijéen`~ e lí` niguin`~ do, jo
nigüin`~ cartí` coøng`gui fí` lí` neáang` dsea` i ja`
niing`. ¹⁰ Dsü` mí` tó`~ i dsea` do 'ná` fí` lí` néé`
júu`, 'né` niní`~ cartí` coøng`gui lí` neáang` dsea` i
ja` niing` mí` niguie` quiá`~ i dsea` í. Joba` mí`

niníiñ̄ 'n̄a', nitó'r̄ 'n̄a' jo nijíñ̄: "Fí' la ngiinḡ, co' fí' lab li~ gua` dsea` i niinḡ gui." Joba' niníñ̄ li~ niinḡ gui jee~ jalénḡ dsea` i m̄ínḡ i nineáanḡ quiá'r̄ do. ¹¹ Ds̄uco' jalénḡ dsea` i jm̄icóønḡ yaanḡ jee~ jalénḡ dsea` rún̄, íbinḡ i nicá` fí'l̄, jo jalénḡ dsea` i ja` jm̄icóønḡ yaanḡ jíl̄ capí~, íbinḡ i niinḡ gui lajee` lajalénḡ dsea` jm̄igüí.

¹² Jogií casíñ̄ Jesús i dsea` i cató~ quiá'r̄ do jo cajíñ̄:

—Mi~ jmoo` 'n̄a` jm̄íñ̄ jo iin̄ nihéen̄ jalénḡ dsea`, ja` 'né~ nitóñ̄ jalénḡ i cuíin̄ o'gui jalénḡ rún̄ o'gui jalénḡ i sea` cuu~. Ds̄uco' song cajmee~ lajo, joba' lajob nitóñ̄tu jalénḡ i dsea` do 'n̄a` mi~ nijmér̄ jm̄íñ̄ lajaanḡ lajaaiñ̄ fí' quiá'r̄. ¹³ Co' guiá~gui e mi~ nijmée~ 'n̄a` jm̄íñ̄, nitóñ̄ jalénḡ dsea` i ja` cuíin̄ jogui jalénḡ dsea` tiñínḡ cój̄ jalénḡ dsea` i ja` lí~ ngí~ cój̄ jalénḡ dsea` bóønḡ jogui jalénḡ dsea` tiuung~. ¹⁴ Jo joguiba' dsínḡ nilí'iáanḡ o' jóng ds̄uco' ja` lí~ niquíñ̄ jalénḡ i dsea` do ták̄ quíñ̄ fa' nicuó'r̄ 'n̄a` laco' cacuóøre. Jo dsu' Fidiée~ dsea` guiinḡ níff̄, íb` dsea` i nicuóñ̄ 'n̄a` mi~ niguiéé~ oor~ e nijíñ̄tu calé~ catú~ jalénḡ dsea` i nisiguiúnḡ fí' quini~ Fidiée~.

Mi~ jaanḡ dsea` cahéiñ̄ fínḡ dsea` fí' quiá'r̄

¹⁵ Jo mi~ canúu~ jalénḡ i dsea` do jalé~ júu~ quiá~ Jesús, jaanḡ i dsea` la'ó~ neáaiñ̄ gø'r̄ do cajíñ~ casíñ~ Jesús:

—Juguiá~ o' quiá~ jalénḡ i nitínḡ nidóñ̄ colínḡ cój̄ Fidiée~ fí' níff̄ mi~ nití~ oor~ quiá'r̄.

¹⁶ Joba' casíñ~gui Jesús jalénḡ i dsea` do jo cajíñ~:

—Coo` néé~ caguiá~ jaanḡ dseañ̄a` guiá~ e nidóñ~ fínḡ dsea` i m̄ínḡ fí' quiá'r̄. ¹⁷ Jo mi~ catí~ oor~

e nidó'r~, jo casíiñ` jaléng` dsea` 'léeng'~ quiá'r~ e cangotéer` jaléng` i dsea` nisimíing` do. Jo mi` caguié` i dsea` 'léeng'~ do fí quiá'` lajaang` lajaang` i dsea` nisimíing` do, jo casí`-reiñ!: "Güiliing`na' lajminá~, co' dob nigüijee` fíi` e nicø'`na' coliing` cóo'r~." ¹⁸ Jo dsu' jíi` jaang` i dsea` do jo` cali`iin` fa' cangolíiñ~. Jo i la'ui` do cajíñ`~: "Síi`go fíi` güijmée`gor féng` dsíir` e ja` nilí` nii`i, co' nabi nicalá`a coo` jmáang` uó~, jo jobi 'né` nijóø`ø lajminá~." ¹⁹ Jo jaang`gui cajíng`~: "Síi`go fíi` güijmée`gor féng` dsíir` e ja` nilí` nii`i, co' nabi nicalón`n 'níi`a jmíing` güítá` quié`e, jo íbi` 'né` nimoo~o jial jíi`re!." ²⁰ Jogui jaang`gui cajíng`~: "Güisúi`go fíi` e ja` nilí` nii`i, co' la güeam`-bíi e ngocúun`n guóo`o, jo güijmée`gor féng` dsíir` ui` quié`e." ²¹ Jo mi` caguiéng`~ i dsea` 'léeng'~ do fí li` guiing` fir` e cangocóor` júu` e jíi`~ jaang` i dsea` do ja` nilí` guilíiñ~, joba` dsíng`~ caliguíng` i fir` do mi` canúur` lajo, jo caquia'r` ta~ i dsea` 'léeng'~ do quiá'r~ jo casí`-reiñ!: "Gua~ güingi` lajminá~ lacaang` jee` 'náu~, jo güite` jaléng` dsea` tiñiing` cóo`~ jaléng` dsea` i ja` lí` ngí` cóo`~ jaléng` dsea` tiuung` cóo`~ jaléng` dsea` bóøng`~, jo güijalíiñ` e nidó'r~ fí quié`e." ²² Jo cangób`~ i dsea` 'léeng'~ do cangojméer` laco` ta~ caquia'u` fir`. Jo malii`gui lajo caguiém`-tur fí li` guiing` fir` jo casí`-reiñ` do lala: "Nicangotée`baa jaléng`~ i dsea` i cafée`~ do 'míi`~, jo nab nineáaiñ` lana, dsu`joo`bi li` nigüeá`gui dsea`~." ²³ Joba` cajíng`~ i fir` do jo casí`-reiñ!: "Gua~ güingi`gui la'úng` lacaang` lí` ja` mi` caguiéé`~, jo güite`gui jaléng` dsea`, jo güijalíiñ` liing` güiróøng` sinúu` quié`e. ²⁴ Dsucó` jíi`~ jaang` i dsea` i catóø`ø

la'uii~ do jo` nidó'r~ jíi!~ capí!^ fí' quié~ e."

*'Né~ í~ dsíi' dsea` røø` song iiñ~ nijmicuíñ` Dsea`
Jmáang~*

²⁵ Jo mí~ cangf̄ jo, dsíng!~ fíing` jaléng!~ dsea` ngoliíñ~ fí' lí~ ngoo' Jesús. Joba' cajer' jo casí'r~ jaléng!~ i dsea` do jo cajín!~:

²⁶ —Song ii` iing~ ni'uíng~ dsea` quié~ e, 'né~ nilí'iing~ guir jnea~ laco'gui tiquiá'r~ osi niquiá'r~ osi jaléng!~ rúiñ!~ osi dseamf̄ quiá'r~ osi dseañu~ quiá'r~ é osi jaléng!~ jóor, jogui 'né~ nilí'iing~ guir jnea~ laco'gui 'ñia'r~ cajo. ²⁷ Jo song ii` dsea` i ja` niseáng!~ lafa' crúu~ quiá'r~ e laco' cuø' lí~ e guia' dsír' e nidsingíiñ` e huíng~ uíi!~ e líiñ` dsea` quié~ e jogui ja` ningír~ cóo!~ jnea~, joba' i dsea` í ja` quí!~ jmíi~ e nilíiñ~ dsea` quié~ e. ²⁸ Fa' jaang` 'ná!iing~ na'nijmée!~ na' coo`'náu~, 'né~ nijmée!~ na' cuante quíi~ na'su seab` cuu~ quiá!~ e ninaang~ na' e nijmée!~ na' e 'náu~ do car` nité!. ²⁹ Dsaco' fa' lí~ canaang` e líi~ e 'náu~ do lajo e ja` mí` calíi~ cuante røø` jial tíi cuu~ nilí'né~, jo jialfa' ja` cató!, jo dsíng!~ ningíng~ dsea` i dsea` fíi~ e 'náu~ e gui'ná!~ líi~ do ³⁰ jo nijín!~: "I dseañu~ do nícajmicaaiñ~ e cajme'r~ 'nér~ ofa' nisea` cuu~ e nijmité'r~ car` ca'ieeng`." ³¹ Osi jaang` dseata~ iiñ~ nijmér~ míi!~ cóo!~ jaang`gui dseata~ i jiéng!, joba' 'né~ ni'lí~ dsír' su niquí!~ jmíi~ e nitíñ~ cóo!~ i dseata~ do song i dseata~ í jéeiñ` tú~ 'lé!~ gui dsea` laco'gui 'ñia'r'. ³² Jo song calíi!~ i dseata~ do e ja` niquíi!~ dsea` quiá'r~ jmíi~ e nitíñ~ cóo!~ i fíing`gui do, joba' 'né~ nisíñ~ dsea` quiá'r~ e nidsimíiñ~ do jmí'ee~ e jo` nitíñ~ cóo!~ i dseata~ i jaang`gui do. ³³ Jo lajob líi~, doñí ii`

'ná' i ja` ni'náng` ca' lajalé` e l̄ dsíir` e sea` fí` jmigüí`
la, joba` ja` quí` jmíi` jóng e nilíñ` dsea` quié` e.

*Jial mi` jo` dseeng` ñi`
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)*

³⁴⁻³⁵ Jo cajíng`-gui Jesús casí'r` jaléng` i dsea` do
lala:

—Dsíng`- íing` ta~ jalé` ñi~, jo dsa' song ca'íng`-
lajíi`- e ñii`- do, joba` jo` ee` ta~ íing` jíi`- coo` jóng,
jo lico` nibib` dsea`, dsaçco` ja` míi` sea` quiá`- fa' e
nilíñii`-tu. Joba` fíi`- i 'ná` e ii` 'ná` sea` loguá`na',
ná`na` jalé` júu` quié` e.

15

*Mi` ca'e' Jesús júu` quiá`- jaang` jo'se` i si'íng`
(Mt. 18:10-14)*

¹ Jo ie` jo dsíng`- fíing` jaléng` nodsicuu` quiá`-
Roma coó`-gui jaléng` dsea` i sea` júu` e dsíng`-
røøiñ` dsee` ngoliñ` fíi` li` sing` Jesús e núur` jalé`
júu` quiá`- dsea` do. ² Jo mi` cangá` jaléng` dsea`
Israel i líing` dsea` fariseo coó`-gui jaléng` tifa`
quiá`- júu` quiá`- ta~ quiá`r` e ngoliñ` jaléng` i
dsea` do fíi` li` sing` Jesús, joba` canaaiñ` do éeiñ`
Jesús jo fé'r`:

—I dseañ` na coliim` ngir` jogui gó'r` coó`-
jaléng` dsea` sea` júu` e dsíng`- røøiñ` dsee`-

³ Jo mi` canúu` Jesús e fé` jaléng` i dsea` do
lado, joba` ca'e`rein` júu` já`- e lafa` júu` cuento jo
cajíñ`-:

⁴ —Facó` jaang` 'ná` aang`na` cien jo'se`, jo
calingiing`na` cango'íng` jaang` lajee` taang`na`
e móo`na're', 'né` nitiúung`tea` i cagviaang`gui
do lajee` nigüi`néng`na` i cango'íng` do cartí`

niguiéng'na're'. ⁵ Jo mi~ niguiéng'na're', dsíng'-nilí'iáang` óo'na' jo nitøø~-na're' e dsíing~-ne' yú`^ 'ná^na'. ⁶ Jo mi~ niguiliíng`na' fí' quíí~-na', niseáang~na' jaléng` dsea` cuíng`na' jo nifí`^na'r: "Lana nijmi'iáang` dsí`naa', co' cadsém`baa jaang` jo'se' quié~-e i calingiin~n cango'íng'." ⁷ Jo laco' li'iáang` óo`'nú` mi~ dséng`na' jaang` jo'se' i dsí`íng' quíí~-na', joba' lajob li'iáang` dsí` Fidiée` coliing~cóo`~ jaléng` i neáang` fí' nifí` quiá'r~- mi~ caqui`~jíng` 'ñia` jaang` dsea` i calilí` e líiñ` dsea` dsee` dsea` qui' fí' quinir` laco'gui noventa y nueve dsea` i líing` e ja` líiñ` lajo fí' quini` Fidiée`.

Mi~ ca'e' Jesús júu` quiá`- coo` cuu` e si'íng`

⁸ Joba' cajíng`-gui Jesús casí'r~- jaléng` i dsea` do: —Fa' jaang` dseamí i óo` guí` cunée`, jo calingiin~ e cango'íng` coo` e cuu` do fí` dsí` sináu` quiá'r~-. Joba' dsifib` nijmijneár` coo` jí` jo ni'ír` niquiaiñ` røø` la'úng` e sináu` do, jo ni'nó'r` e cuu` do car` niguié'r`. ⁹ Jo mi~ niguié'r` e cuu` do, jo nitø'r` jaléng` dsea` i cuíñ` jo nisí`rein`: "Lana nijmi'iáang` dsí`naa', co' cadsé`baa coo` cunée` quié~-e e calingiin~n cango'íng'." ¹⁰ Jo laco' li'iáang` dsí` jaang` dsea` i dsé` cuu` quiá`~, joba' lajob li'iáang` dsí` jaléng` ángeles quiá`~ Fidiée` mi~ caqui`~ jíng` 'ñia` jaang` dsea` i calilí` e líiñ` dsea` dsee` dsea` qui' fí' quini` Fidiée`.

Mi~ ca'e' Jesús quiá`-jaang`dseañ` i ca'íng`dsee` quiá`-jaang`jóor`

¹¹ Jo mi~ calí` jo, jo ca'e`gui Jesús jaléng` i dsea` do coo`gui júu` já`~ e lafa' júu` cuento jo cajíñ`~:

—Coo` née` caliséng` jaang` dseañu`, jo caliséng` gáng` jóor` dseañu`. ¹² Jo i jiuung`gui do coo` née` casír` tiquiá'r` jo cajíñ`": "Teaa~, mi~ nijúung`'nu~, 'né~ nilí jmá`-jiu røø` jalé` e sea` quíi`- lana. Joba` fii`-i 'nu` fa` jmée`ba` jmá`-jiu jalé` e jo na la seeng`gui!". Jo dsifí lajøb cacuø` i tiquiá'r` do lajíí`- e catíñ`- do. ¹³ Jo mi~ cangf tú`- 'ni` jmií`- lajo, ca'níib` i siming` do jalé` e nicangíñ` cacuø` tiquiá'r`, jo cóo`- jalé` e cuu`- e calí'r` do cagüí`bre góor` jo cangór` ff` li` huíi` eáang`, jo fí` job ca'iíñ`- jalé` e cuu`- quiá'r` do, jo cajmiróng` dsee`- 'ñia'r` cóo`- jalé` e 'li`- e sea` fí` jmigüí`. ¹⁴ Jo dsu` mi~ cangf e cadseá'r`- jalé` e cuu`- quiá'r`- do, lajee` job calí'þøng`jalé` e gó`-dsea` e fí` li` táaiñ`- do, jo coo` mi~ cangir` e jo` ee` sea` dó`r`-. ¹⁵ Jo joguiba` cajmér` quiíj`- ta~ nijmér` cóo`- jaang` dseañu` i seeng` e fí` li` táaiñ`- do, jo cangíñ` coo` ta~ e jmóor` í`cú^. ¹⁶ Jo dsíng`- lf` dsíir` fa`nidó`-bijíhr` jalé` e gó`- i cù`- do lacoo`jmíi~, co`ja` ee` 'ga`- lf` ngíñ`- e nidó`r`- 'ñia'r`. ¹⁷ Jo lajee` jo dsíng`- cajo`- dsíir` quiá`- jalé` e cajmér` lami`- jéeng`gui do jo ca'f` dsíir`": "Ja` ni`- jóng`gui dsea` jmoo` ta~ quiá`- tiquié`e jo` seab` e gó`r` laliing` lana, jo dsu` jnea` lab táan`n nijúun`-n oo`! ¹⁸ Joba` ním`-túu` fí` gó`o` jo ni'ném`-túu` tiquié`e jo` nifí`ire: Teaa~, dsíng`- nicajmiróng` dsee`- 'ñia`-a fí` quini` Fidiée` jogui fí` quini`- cajo. ¹⁹ Jo lana gán`n e iin`n nijmée`-e ta~ lafa` jaang` dsea` 'léeng`- quíi`ba`, jo jo` jmée`- cuente e jóo`- jnea`." ²⁰ Jo mi~ cangf e calí`- dsíir` lado, dsifí lajøb cangáng`-tur fí` góor`, jo cango`néeng`-tur tiquiá'r`.

'Jo jaquiéem` niguieíñ` quiá'r` mi~ ti` li` cangá`- tiquiá'r` e ningaiñ`-. Jo dsíng`- calí`- fii`- líng`-

í dseañh" do í jóor' do, jo e cuúi`bre cangojmijíng'neiñ' jo caróøng` rúiñ". 21 Joba' cajíng'-í siming" do casí'r^- tiquiá'r^: "Teaa~, dsíng'-nica'lee~e fi' quini~ Fidiéé` jogui nica'lee~baa fi' quiní~ cajo, jo jo` jmée~ cuente e jóo" jnea~." 22 Dsa' í tiquiá'r^ do dsifí lajob caquihr' ta~ dsea`'léeng'~ í néé' ni~ sináu^ quiá'r^- jo casí`rein": "Güi^hquie`du' 'mí' e jlo^hgui lajee` lajalé` e sea` jo niquí~ í jóo'o la, jogui güi^hquie`na' coo` ñí~ iu~ niguoo` jo ñicuóøl`na'r, jogui cuóøl`na'r caneáang' miloo` e 'míi` e ni'ó'r^- 23 Jogui güitee`na' jaang` güitá` jiuung~ í ni'úung`gui lajee` lajaléng`ne', jo nijngáang`na're' jo nillíng`ne' jmiñi~. ¡Ná nijmó^hoo' coo` jmíi~ jo ni'né~ niquiee`naa' lajalé`naa!! 24 Dsaco' í jóo'o la huíib` eáang` nicangór` jogui huóøb` eáang` nicango'íiñ'; jo lajee` jo ca'f` dsii` e nicajúm`bre, jo lana líñ`n e lafa' nicají`tur e nisiñ` la." Jo lajalém" í dsea` do canaaiñ` guiar` guiá` e cajmeáin` jmíi~ í siming` í caguiéng` do.

25 'Jo lajee` jo dob nitáang`í rúiñ`dsea`féng` do fi' li~ jmóor`ta~ quiá`- tiquiá'r^: Jo mi~ cangoquiéeiñ` fi' quiá'r^- mi~ tí` li~ canuu^, jo canúur` e ii` lúu` jo ninaang` e néé' tadséeng` fi' quiá'r^- 26 Jo mi~ caguiéiñ` quiá`- o'ná^ quiá'r^, job sing` jaang` dsea`'léeng'~, jo cajming`r^- í dsea`do jo casí`rein": "¿E~gui` jmoo`na' teáang`na' na?" 27 Joba' cañí` í dsea`'léeng'~ do jo cajíñ`-: "'Míi` cagüeang`- í siming` rún` í tá`- cangongí` do. Joba' dsíng`- cali'iáang` dsíi` tiquíi~, jo caquihr' ta~ e cajúng` jaang` güitá` jiuung~ í niguang`gui lajee` lajaléng` í seeng` quíi`-, joba' jmóor` jmíi~ lana." 28 Jo dsa'

mi~ canúu~ i siming" do lado sóong^ caliguíiñ~, jo jo` cali`iñ~ fa' ca'í~ guir e sináu^ li~ néé` jmii~ do. Jo mi` calilí` tiquiá'r^ e táang` i jór` do caluu~, dsifí` lajób cagüi`fir` jo caguitee'reiñ!. ²⁹ Joba' cajíng` i siming` do casí'r~ tiquiá'r^: "Contøøm` nicajmé` e ta~ quií` jo jíi` coo` néé` ja` mí` cajmé` e fa' e ja` náu~ u jalé` ta~ quiá`, dsu` jíi` coo` néé` ja` mí` cajmeaan` jnea~ jmii~, o'gui mí` cacuóøn` jnea~ fa' jaam` jo'chí` quií` e laco' nijmeáang` 'ñiá`a jmii` cóo` jaléng` dsea` cuíin`n. ³⁰ Jo dsu` lanagui e nicagüeang` tu` i rún`n na, dsea` nica'iñ` jalé` cuu` quií` cóo` jalé` e 'li` e sea` fí` jmigüi` , jo'ná`nicajngang` jaang` güitá` jiuung` i nigo`gui lajee` lajaléng` i seeng` qui`ii`!"

³¹ 'Joba' cañíi` tiquiá'r^ jo casí`reiñ!: "Yáu` qui`ii`!, contøøm` güiing` 'ná` cóo` jnea~, jo jalé` e sea` quié` e e quií`ba` cajo. ³² Jo dsu` lana e nicagüeang` i rún` na dsí` i` e nijmeáang`naa'r jmii` jo nijmi'iáang` dsí`naa` jalé`naa!. Co` huóøb` nicango'iñ`, jo lajee` jo nica'f` dsí`naa` e nicajúm`bre; jo dsu` lanagui e nicagüeang`tur, lí` e lafa` nicajib`tur."

16

Mi` ca'e' Jesús quiá` jaang` dsea` 'léeng` i ja` cajmée`ta` røø` quiá` fir`

¹ Jo mi` cangf` jo, jo ca'e`gui Jesús jaléng` dsea` i núa` jalé` júu` quiá'r` coo`gui júu` já` e lafa` júu` cuento jo casí`reiñ!:

—Coo`néé` caliséng`jaang`dseañu`i sea`cuu~, jo seeng` jaang`dseañu`i jmoo`ta`contøøng`quiá'r` i néé`ni`jalé` e sea`quiá'r`. Jo coo`jmii`caguilíi`

dsee⁻ quiá⁻ i⁻ dsea[~] 'léeng^{!~} do e lí^{!~} nicadseá'r⁻
 nica'íiñ⁻ lajo jalé["] e sea[~] quiá⁻ fir[~]. ² Jo dsifi[~] lajobj⁻
 cató⁻ i⁻ dsea[~] sea[~] cuu⁻ do cató'r⁻ i⁻ dsea[~] 'léeng^{!~}
 quiá'r⁻ do jo casí⁻reiñ^{!~}: "¿Su jáb^{!~} jalé["] dsee⁻ e
 nicajmée[~] jaléng["] dsea[~] uii[~] quií⁻? Lana nijáa^{!~}
 jnea[~] cuente quiá⁻ jalé["] e sea[~] quié⁻e, co['] latí[~]
 lanab jo[~] nijmée^{!~} ta[~] cóo^{!~} jnea[~] co['] jo[~] 'neán⁻ⁿ
 'ná[~]." ³ Jo mi[~] cangf[~] jo[~], mi[~] caguiéng⁻ i⁻ dsea[~]
 'léeng^{!~} do fí[~] quiá'r⁻, jo[~] canaaiñ[~] i⁻ dsíir[~]: "¿E[~]gui
 nijmee[~]e náng? Ná la catúun'n e jo[~] ee[~] ta[~] cuø[~]
 dsea[~] jnea[~]. Dsíng⁻ fín⁻n nijmee[~]e ta[~] jenuu[~], jogui
 dsíng⁻ i⁻ líñ⁻ⁿ nimii^{!~} cuu⁻ fí[~] jee[~] 'ná[~]. ⁴ Dsú[~]
 nica'óm[~] dsii⁻ e[~] nijmee[~]e e laco['] niliseeng[~] dsea[~]
 i⁻ niliguiúng["] cóo^{!~} jnea[~] mi[~] ningf[~] e jo[~] ta[~] sea[~]
 jmee⁻e." ⁵ Joba[~] canaaiñ[~] tó'r[~] lajaang[~] lajaang[~] i⁻
 nirøøng[~] quiá⁻ fir[~]. Jo mi[~] caguié⁻ la'uui[~] i⁻ dsea[~]
 i⁻ nirøøng[~] do jo cajmingf⁻reiñ^{!~}: "¿Jial tíí[~] røøng[~] 'ná[~]
 quiá⁻ fíí^{!~}?" ⁶ Joba[~] cañíi[~] i⁻ dsea[~] do: "Cien síí[~] e a[~]
 aceite røøn⁻ quiá'r⁻." Jo dsifi[~] lajob cajing⁻ i⁻ dsea[~]
 'léeng^{!~} do casí'r⁻ i⁻ dsea[~] do: "Lab róo[~] jí[~] lí[~] táan[~] e
 røøn^{!~}. Téé[~] lana e røøn^{!~} jíí^{!~} cincuenta síí[~]." ⁷ Jo mi[~]
 cangf[~] lajo, cajmingf⁻ jaang[~]gui i⁻ dsea[~] i⁻ røøng[~] do
 jo casí⁻reiñ^{!~}: "Jogui 'ná[~] ¿jial tíí[~] røøn^{!~}?" Joba[~] cañíi[~]
 i⁻ dsea[~] do: "Cien cuéé[~] micuí[~]iee[~]." Joba[~] casí⁻ i⁻
 dsea[~] do jo cajin^{!~}: "Lab róo[~] jí[~] lí[~] táan^{!~} e røøn^{!~}, jo
 téé[~] e røøn^{!~} jíí^{!~} ochenta." ⁸ Joba[~] calilí^{!~} i⁻ fui[~] quiá⁻
 i⁻ dsea[~] 'léeng^{!~} do e ja[~] ca'éeiñ^{!~} do røø[~] cóo^{!~} ta[~]
 quiá'r⁻, jo lifa[~] eáam[~]bre lí'r[~] cóo^{!~} jalé["] e cajmér[~]
 do. Jo lajob líí[~] cajo cóo^{!~} jaléng["] i⁻ dsea[~] i⁻ ja[~] cuíng[~]
 Fidiée[~], eáang[~]gui lí'r[~] jmóor[~] jalé["] e jmigøøiñ[~] dsea[~]
 rúiñ^{!~} laco[']gui i⁻ dsea[~] i⁻ nilifing[~] dsea[~] quiá⁻ Fidiée[~].

⁹ Joba[~] liúun^{!~}n 'ná[~] e jméaang^{!~}na[~] ta[~] jalé["] e sea[~]

e fí' j̄migüí' li~ seeng` dsea` dsee~ dsea` qui' e laco^o
 nilí'na' jaléng` dsea` i niliseeng` guiá~ cōo^{l~}'ná'. Jo
 lajoba' mi~ n̄iguiá` jalé~ e sea` quií~na' fí' j̄migüí',
 niliseem`bing' i nilíng^{l~}'ná' mi~ nití~ fí' fii` cōo` jóng.

10 Jo ii` i ca'ée` jmang^{l~} e guiá~ cōo^{l~} capí~ e
 sea` quiá'r~, joba' lajob ni'ér~ mi~ n̄isea` j̄miguá~
 quiá'r~ cajo. Jo ii` i ja` jmoo` e guiá~ cōo^{l~} capí~ e
 sea` quiá'r~, joba' lajob ja` jmér~ e guiá~ fa' jialgui
 la j̄miguá~ e sea` quiá'r~. **11** Jo song ja` jmoo`na'
 e guiá~ cōo^{l~} jalé~ e sea` quií~na' fí' j̄migüí' li~
 seeng` dsea` dsee~ dsea` qui', joba' lajob ja` nicuó^{l~}
 Fidiée`'ná' lajíi~ e catíng~na', dsea` líng`na' dsea`
 quiá'r~. **12** Jo song ja` ee~na' røø` cōo^{l~} jalé~ e sea`
 quiá~ dsea` jiéng~, joba' ñi~ i nicuó^{l~}'ná' jalé~ e
 catíng~na' do jóng?

13 Jo cajíng~gui Jesús e júu^ la:

—Jíi~ jaang` dsea` 'léeng~ ja` qui~ jmii~ fa' ni-
 jmér~ ta~ fí' quini~ gáng~ fir~ coliing~, dsaco` song
 cajméer` lajo, joba' nilí' 'ní' níim~bre jaang` jogui
 n̄ijmití~bre ta~ e n̄iquiá~ i jaang`gui do. Jo co` lajob
 líi~, joba' ja` qui~ jmii~ fa' e n̄ijmití~na' jalé~ ta~
 quiá~ Fidiée` jogui e n̄ijmití~na' cajo jalé~ta~ seáng~
 j̄miguá~ cuu~ fí' j̄migüí'.

14 Jo mi~ canúu~ jaléng` dsea` Israel i líng` dsea`
 fariseo e cajíng~ Jesús jalé~ e júu^ na, joba' dsifí~
 lajob canaaiñ` e lóøiñ~ dsea` do, co` eáam` lf` dsíñ~
 jalé~ cuu~ quiá'r~. **15** Jo lalab cajíng~ Jesús casí~r~
 jaléng~ i dsea` do:

—'Ná'bing' i tí` dsíí` i ngí` j̄mijløng^{l~} yaang~
 e ee~na' røø` fí' quini~ jaléng` dsea` j̄migüí', jo
 dsu` Fidiée` dsea` guiing~ ñiff~ niñi~bre guiá~ jial
 líng`na' lajaang` lajaang`na'. Jo jalé~ e jmi'gó` dsea`

eáang' fí jmigüí la, dseáng'-' ní' níim' Fidiée' jalé' e jo.

Eáam' niing' jalé' júu^ quiu' ta~ quiá'-' Moi~

¹⁶ Jo mí' cangf e cajíng'-' Jesús lajo, jo casf'-guir jaléng' i dsea` do jo cajín':

—Mi' cajá' Juan i seáang` dsea` jmif, lajíi'-' júu^ quiu' ta~ quiá'-' Moi`ba' mí' sea` cóo'-' gui jalé' júu' e café' i dsea` i café` cuaiñ~ quiá'-' Fidiée' malif'-' gui eáang'. Jo latí ie~ job jáa' e guia' dsea` júu^ quiá'-' Fidiée' quiá'-' jial íing` dsea` do dsee` quiá'-' dsea` jmigüí` jogui jial iiñ~ nicár` nifi' quiá'-' lajaang` lajaang` dsea`. Jo latí ie~ job cuø' bí' yaang` dsea` e nitíiñ'-' fí' quini' Fidiée'.

¹⁷ 'Jo eáang'gui ja` huíng' e ni'líng` guóo'-' uó'-' jmigüí` e laco'gui ja` niliti` fa' camí'-' júu^ quiu' ta~ quiá'-' Moi`.

Mi' ca'e' Jesús e ja` cuóong` e nitiúung` rúng` dsea` i nisicúng` guó'

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Jo mí' cangf e cajíng'-' Jesús lajo, jo casf'-guir jaléng' i dsea` do jo cajín': lala:

—Song jaang` dseañu' catiúuiñ` dseamf quiá'r` jo nicúng'tur guóor` cóo'-' jaang`gui dseamf i jiéng', joba' 'léé'bre jóng fí' quini' Fidiée', co' dseeb` éer'. Jogui i dseañu' i cúng` guoo' cóo'-' jaang` dseamf i catiúung` dseañu' quiá'-' , joba' 'léé'bre cajo, co' dseeb` éer` fí' quini' Fidiée'.

Jaang` dseañu' i sea` cuu` cóo'-' jaang` dseañu' i tiñíng`

¹⁹ Jo mí' cangf e cajíng'-' Jesús jalé' e júu' na, jo casf'-guir jaléng' i dsea` do jo cajín':

—Coo` néé` caliséng` jaang` dseañu` i sea` cuu` eáang`, jo dsíng` jlo` jalé` si`r` e quier`, jogui lacoo` jmiib` jmáng` jmiib` 'ña'r`. ²⁰ Jogui cajo seeng` jaang` dseañu` dsea` dsée` i sii` Lázaro i tiñíng` eáang` i líng` 'mi` latøøng`. Jo lacoo` jmiib` gua` i dsea` dsée` do fí` o'ná` quiá` i dsea` sea` cuu` do ²¹ e güijer` fa` niñíiñ` nidó`r` jalé` e sojiú`'ni` mes~ quia` i dsea` sea` cuu` do lajee` guiiñ` e gó'r`; jo jí`gui jaléng` dsii` dsilíng` ne` e 'lu`re` lacaang` li` lí` 'mi` quiá` i dsea` dsée` do. ²² Jo coo` mi` caguié` jmiib` e cajúm` i dsea` dsée` do, jo casíng` Fidié` jaléng` ángeles quiá`r` jo cató`reiñ` do fí` li` guiring` Abraham fí` ñíff`. Jo jo` huóø` ngó` mi` cajúng` Lázaro jo cajúm` i dsea` sea` cuu` do cajo. Jo jaléng` dsea` rúiñ` cangojéeng` neiñ` do fí` codsii` jo ca'áam` breiñ` do.

²³ 'Jo mi` cajné` dsí` i dsea` sea` cuu` do fí` jmigüí` coo`, joba` fí` li` 'lib` ni`iuuiñ` jóng, jo nicár` jalé` iihuíí. Jo lajee` jo caséer` nir` fí` yú` jo cangáiñ` Abraham coo` Lázaro e neáaiñ` do colíng` fí` ñíff`. ²⁴ Joba` canaang` i dsea` sea` cuu` do áiñ` i dsea` do jo casf`reiñ`: "Teaa` Abraham, fí` güilín` jnea` jo síng`go` Lázaro fa` nicuó`r` jnea` capí` jmiib`, co` nili`lea` nisf`i, co` dsíng` quiee` iihuíí e fí` ni` jí` la." ²⁵ Joba` cañí` Abraham quiá` i dsea` sea` cuu` do jo casf`reiñ`: "Jó'o, téé` o`, eáam` juguiú` cateaang` 'ná` fí` jmigüí, jogui Lázaro eáam` cangár` iihuíí lajee` jo. Jo lanaguiba` nín` Lázaro juguiú`, dsu`'ná` nabí nicatí` í` e nimó`jalé` iihuíí. ²⁶ Jogui jíi` jaang` jneaa`aa` ja` cuóøng` ngiing`naa` lacataang` cataang`, co` coo`'ni` e a` eáam` lí` jee` laco`teáang`na` jogui laco`néé`jnea`^, jo ja` cuóøng` fa` i dsea` neáang` la ningíñ` fí` na o`gui i dsea`

teáang'~ na cuóong` jalíñ` fí` la."

27-28 Jøba' cañíi` i dsea` sea` cuu` do quiá`- Abraham jo casí`-reiñ': "Su ja` jiée` o', Teaa` Abraham, fa' niguiéen`- Lázaro fí` jmigüí` fí` li` neáang` 'ñíng` rún`n dsea` ngáang` cóo`-o e nidsijmée`-reiñ` júu` jial niteáiñ` fí` jmigüí`, jo lajøba' nitíiñ` fí` li` guiú` mi` nijúuiñ`-, jo ja` nijalíñ` fí` li` iuun` lana e quiee`- jalé` iihuíí." **29** Jøba' cañíi` Abraham quiá`- i dsea` sea` cuu` do jo casí`-reiñ': "Dob sea` jalé` ji` li` fé` jalé` júu` quiá`- Moi` cóo`-gui jalé` júu` quiá`- jaléng` dsea` i café` cuaiñ` quiá`- Fidiée` malii`-gui eáang`, jo güijmitir` jalé` e jo." **30** Jo cañíi`tu i dsea` sea` cuu` do jo casí`r` Abraham: "Lajøb líí', Teaa` Abraham. Dsø` eáang`gui ja` huíng` niqui`- nijíng` yaaiñ` fí` quini` Fidiée` fíng song caguiéng` jaang` 'líi` jo niguiár` júu` e` jalé` iihuíí` e cá` dsea` fí` la." **31** Jøba' cañíi`tu Abraham quiá`- i dsea` sea` cuu` do jo casí`-reiñ': "Song ja` jíi`r` o`gui já`- líiñ` jalé` júu` quiá`- Moi` cóo`-gui jalé` júu` quiá`- jaléng` dsea` i café` cuaiñ` quiá`- Fidiée` malii`-gui eáang`, joba` lajob ja` nilijíi`r` o`gui já`- nilíiñ` cajo` nañí` fa` jaang` 'líi` nijíi`r` jo niguieng`túr fí` jmigüí` calé` catú`-."

17

Jial dseáang` e nijiúng` dsea` fí` ni` dsee`-
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Coo` néel`- cajíng`- Jesúus casí`r`- jaléng` dsea` quiá`r`:

—Contøøm` nilisea`jalé` e sea`fí`jmigüí` e nijmé`- e nijiúng` dsea` fí` ni` dsee`-, jo dsø` e ngí` fíi`- i dsea` i nijmé`- e niténg` jaang`gui dsea`rúiñ` fí` ni` dsee`-. **2** Jo i dsea` i nijmé` lajo, guiú`-gui ni'uíng`-

quiá'r- e ni'ñá" dsea` fi' moluur` cōo` cuu~ fé" jo
 nidsibíiñ- fi' é" jmiñí" e laco'gui e nijmér- e niténg"
 fi' ni~ dsee- jaang` dsea` i ja` mi' ngóó' eáang' já'-
 líng` júu^ quié- e.³ Joba' dsíng"- 'né" ñiing~ óo'na'
 cōo" jalé" e jmoo'na'. Jo song jaang` dsea` rúng"na'
 ca'eer` dsee-, joba' síi"na'r e ja` dseeng` e jmér-
 lajo. Jogui song caquí"- jíng" 'ñia'r' fi' quini` Fidiée`
 uíi~ e dsee- do, joba' íing'na' dsee- uii~ quiá'r- jóng.
⁴ Jo doñí' fa' ca'léer' quií- na' guié- née" lajee` cōo`
 jmií~, jogui guié- née" cajár- cajasíi'r~ 'ná': "Íing'
 dsee- uii~ quié- e quiá"- jalé" e nicajmeáan"n 'ná',
 dsu' lana jo` nijmee~guí", joba' 'ná" 'né" íim`ba'
 dsee- uii~ quiá'r- lacoo` née" e jár- jamíi'r~ 'ná"
 jmi'ee`.

Jial 'gøng' mi~ já"- líng` dsea` jalé" júu^ quiá"- Fidiée`

⁵ Jo mi~ cangf jo, cajíng"- i dsea` guitúung` do
 casí'r- Jesús:

—Jmee- e já"- nilíng`guí" jalé" júu^ quií"-.

⁶ Joba' cañíi` Jesús casí'r- i dsea` quiá'r- do:

—U~, fa' cōo" capí"ba' e já"- líng`na' júu^ quié- e,
 joba'cuóøm`niff"na'e 'ma`fé`si`la e níráang" 'ñia'
 catí jmó^ jo nidsisíng" 'ñia' fi' ni~ jmiñí", jo dsifi'
 lajob nilití` jalé" e ta~ e niquiú"na' do.

E~jalé" e catíng" e nijmé- jaang`dsea`'léeng"

⁷ Jo mi~ cangf jo, jo cajíng"-gui Jesús e júu^ la:

—Fa' 'ná" seeng` jaang` dsea` 'léeng" quií"na' i
 jmoo`jalé" ta~ caluu`cōo" jalé" ta~ sináu^ quií"na',
 jo lacoo` jmií~ mi~ niniúiñ" ta~ jíi` osi ta~ ní
 güitá^ é, ja` nitøø"na'r e ni'í" nidó'r- cōo" 'ná",

⁸ co' niquiú"na're ta~ jo niff"na'r: "Guia~ guia" e
 nidóø"ø jo ningán" fi' quinii` jalé" e jo. Jo mi~

ningf̄ joguiba' ni'u'^ nicø'^ 'nø` uø'." ⁹ Jo mi~ cató' e jmóor` jalé" e jo, ja` ngüiñ` gui'máang' quiá'-fiir~, co' jíi" do ta~ quiá"-bre. ¹⁰ Jo lajob catíng- nijmée^ 'ná" cajo mi~ ningf̄ e jmití"na' jalé" ta~ quiø" Fidiée, co' 'né" fo"na!: "Jíi" dsea` 'léeng" líi' jnea'^, co' ja` caquüi"naa' jmiñ~ e nijmó"naa' líi'gui, co' licø' nicajmó"naa' jíi" lacø' catíim"baa!"

Mi~ cajmi'leáang~ Jesús guíng~ dsea` i lüng~ jmohuü' 'li'

¹¹ Jo mi~ cangf̄ jo, lajee~ iuung~ Jesús fí' e ngóor' fí' Jerusalén, cangüiñ' jee~ uø~ líi' iáng" Samaria cöö" Galilea. ¹² Jo mi~ cangüiñ' coo` 'ni" fii~, job ca'uøøng` guíng~ dsea` dsée" i lüng~ jmohuü' 'li" fí' ngúu' táang`. Jo mi~ cangáiñ~ Jesús, huülb~ cajer~ e áiñ" dsea` do ¹³ jo casí'r~:

—¡Tifa'! Jesús, fíi" güilíin" jnea'^ e líi'naa' lala!

¹⁴ Jo mi~ canúu~ Jesús e tó` i dsea` do, dsifí' ladob casí"reiní":

—Güilíng`na' güijeaang~ yaang`na' fí' quini~ jmidsea` líi' lacø' ta~ quiø" fí' ni~ ji` quiá" Moi~.

Jo dsifí' ladob caquing" laji` guíng~ i dsea` dsée" do e nijmitir~ lajíi" ta~ caquiø" Jesús. Jo lajee~ teáaiñ" fí', ladob ca'láaiñ~ lajíi" jmohuü' e líiñ" do. ¹⁵ Jo dsifí' mi~ calilí" jaang` i dsea` dsée" do e ca'láaiñ~, dsifí' lajob caquing"túr fí' líi' sing" Jesús jo canaaiñ~ jmiféiñ" Fidiée e ngocáng` dsíir. ¹⁶ Jogui casí'r~ uø~ jnir~ fí' quini~ Jesús, jo catúuiñ~ car` cajnuu~ nir~ tí~ ni~ uø~, jo lajob cacuø'r` gui'máang" dsea` do e cajmi'leáang~neiñ!. Jo i dseañu~ do seeiñ~ fí' Samaria, dsea` i 'ní" níing" rúng" cöö" dsea` Israel. ¹⁷ Joba' cajíng" Jesús casí'r~ i dseañu~ do:

—¿Su o' guíng' 'ná' tí'na' dsea` ca'láang' na'lajíi'~ jmohuú' e lamí~ líng'na'? Jo ¿jnang~gui i ñúng'gui do? ¹⁸ ¿Su jíi'~ 'nub` dsea` seen' fí' Samaria dsea` cañijmiféng' Fidiée` dsea` guiing' ñiffi'?

¹⁹ Joba' cajíng'~ Jesús casí~ guir i dsea` do:

—Ráan'~ jo guóng' fí' quíi'~, co' nica'láam'ba' lajíi'~ jmohuú' e lamí~ lin', co' jáb'~ calín'~ lajíi'~ júu~ quié~e.

*Jial mi~ nijáa'tu Dsea' Jmáang~ fí' jmigüí' la
(Mt. 24:23-28, 36-41)*

²⁰ Jo cajmingú'tu dsea` Israel i líng' dsea` fariseo cajmingí'r~ Jesús jo cajíñ'~:

—Li~ nináng` e nicá` Fidiée` nifí~ quiá'~ jaléng'~ dsea` jmigüí'?

Joba' cañíi` Jesús quiá'~ i dsea` do jo casí~ reiñ':

—Mi~ nináng` e jo jee~ jaléng'~ dsea` jmigüí~, ja` líi' la líi' coo` e cuóøng` lí~ jøø^na'; ²¹ o'gui cuóøng` nijíng'~ dsea': “Lab canaang”, osi “Dob canaang` é”; co' latí~ lanab ninaang` e quié~ Fidiée` nifí~ jee~ 'ná'.

²² Jogui canaang` Jesús sí'r` jaléng'~ i dsea` quiá'r~ do jo cajíñ'~:

—Niguiéé` jmíi~ mi~ nili'iing~na' e nimáang~gui` jnea~, dsea` i jáa' fí~ ñiffi' e líin'n jaang` dsea` jmigüí~, jo dsu' jo` quíi'~ jmíi~ fa' e nimáang~gui` jnea~, co' jo` seen` fí` jmigüí~ la ie~ jo. ²³ Jogui fíing` dsea` nijmigóor` jo nijíñ'~: “Fí lab táaiñ”, osi: “Fí dob táaiñ` é”, dsu' ja` jái~ güiliing`na', o'gui güiliing`na' fí` lí~ nitó'r` 'ná'. ²⁴ Dsucó` la jnéeng` fí` yá!~ jmigüí~ mi~ jmijneá` güi'ñiá` ji~re', lajob nili` mi~ nigáa'túu fí` jmigüí~ la, jnea~ dsea` líin'n jaang` dsea` jmigüí~ i jáa' fí` ñiffi'~. ²⁵ Jo dsu' ná`~gui e nidsijée` jalé`~ e

jo, 'né⁻ nicaa⁻ jalé["] iihuíi', jo fíim' dsea` jmigüí nilí^{'ní'} níin⁻ jnea~. ²⁶ Jo laco['] calí⁻ mi[~] cateáang['] Noé fí jmigüí la malii[~]gui eáang['], lajob nijmé⁻ dsea` jmigüí cajo lajee['] ná⁻gui e nigáá['] jnea[~] calé["] catú⁻ fí jmigüí, jnea[~] dsea` líin^{'n} jaang['] dsea` jmigüí i jáá['] fí ñíff⁻. ²⁷ Co['] ie[~] jo cajmée['] dsea` e jo['] e guiing['] dsíir['] e jié['], co['] lico['] guiing['] dsíir['] quiá⁻ jíi^{'~} e ni!í['] nidó⁻bre jogui quiá⁻ e nicung⁻ guó['] jór[']; jo lajob cajmée['] cartí['] mi[~] caquia['] Fidiée['] ta[~] quiá⁻ Noé e ni!ír['] cóo^{'~} dsea` sináu[~] quiá'r⁻ fí dsíi['] e móó['] e nicajme[']r['] do. Jo lajee['] jo catí['] í['] e tuu['] jmíi['] jo ca'a['] jmíi['] la'uung⁻ fí jmigüí, jo jalém["] dsea` jmigüí cajúiñ⁻ ie[~] jo. Jo dseáng⁻ jíi^{'~} Noé cóo^{'~} dsea` sináu[~] quiá⁻bre caláaiñ⁻ ie[~] jo. ²⁸ Jo lajob cajmée['] dsea` cajo mi[~] cateáang['] jaang['] i calisí['] Lot fí jmigüí la; jo ee['] guiing['] dsíir['] e jié['], co['] lico['] guiing['] dsíir['] jíi^{'~} e ni!í['] nidó⁻bre cajo, jogui e teáaiñ^{'~} ta[~] 'ná['] jogui ta[~] láá['] jalé["] e sea['] fí jmigüí, jogui jmóor['] ta[~] jni['] jalé["] e sea['] jogui ta[~] jmo['] jalé["] 'náu['] e jlo^{'~} cajo. ²⁹ Jo coob['] mi[~] caquia['] Fidiée['] ta[~] e cagüíi['] Lot fí fí['] Sodoma, jo jmíi['] job cajmée['] e cajiá['] jí['] e quiéeng['] azufre fí yá['] jmigüí, jo lajoba['] ca'ím⁻ conguia['] lajaléng["] i dsea['] i neáang['] fí fí['] Sodoma ie[~] jo. ³⁰ Jo laco['] cajmée['] dsea['] ie[~] jo, lajob nijmé⁻ tu['] dsea` jmigüí mi[~] tí['] li['] nijaquiéeng['] e nigáá'túu['] fí jmigüí la, jnea[~] dsea` líin^{'n} jaang['] dsea` jmigüí i jáá['] fí ñíff⁻.

³¹ 'Jo mi[~] niguiée['] e jmíi['] jo, ii['] dsea` i taang['] fí caluu['] osi fí yá['] 'náu['] é, óøng⁻gui quiá'r⁻ güicuíi[']bre jo ja['] güi!í['] dsíir['] fa['] e niquíiñ['] e nidsi'lúøø'r['] jalé["] e sea['] quiá'r⁻. Jogui ii['] dsea` i táang['] fí li['] jmóor['] ta[~] quiá'r⁻, óøng⁻gui quiá'r⁻ güicuíi[']bre jo ja['] güi!í['] dsíir['] fa['] e nidséng⁻guir fí

quiá'r-. ³² Jo téé' óo'na' jial cangongíng- dseamí^f
 quiá'- Lot mí[~] cajóor- jial sojiá' jí^f jee[~] fí[~] Sodoma.
³³ Jo jaléng" dsea` i líng- e quíí'bre jmíí[~] e nileáng-
 yaaiñ~, joba' f'bing' i nijúung- mí[~] nití- í^f lajo. Jogi
 jaléng" dsea` i lí[~] ja` quíí'r~ jmíí[~] e nileáng- yaaiñ~,
 joba' f'bing' nitíing" fí^f quini^v Fidiée^v mí[~] nití- í^f
 lajo.

³⁴ 'Joba' fíí- i 'nú' lana, mí[~] niguiée^v e oor^v jo,
 gáng- dsea` teiñl' jmlíñl' fí^f ni[~] col'ma'; jo jaaiñl'
 do nijér-, jogui jaang`guir nidséiñ'- cóo^l jnea[~] fí^f
 ñíff-. ³⁵ Jo gáng- dseamí^f i teáang[~] dsí^f colíing[~];
 jaaiñl' do nijér-, jogui i jaang`gui do nidséiñ'- cóo^l
 jnea[~]. ³⁶ Jo gáng- dseañu[~] taaiñ[~] colíing[~] e jmóor^v
 ta^v quiá'r-; jaaiñl' do nijér-, jogui i jaang`gui do
 nidséiñ'- cóo^l jnea[~].

³⁷ Jo mí[~] canúu- jaléng" i dsea` do e cajíng"- Jesús
 lado, joba' cajmíngi'r' dsea` do lala:

—Fíí'i, ¿jie^v fí^f li[~] nidsijée^v jalé^v e jo, faa^v aa^v?

Joba' cañíi^v Jesús quiá'- jaléng" i dsea` do jo ca-
 jíñl':

—Jié^v li[~] róo^v ngúu^v jmé^v, fí^f job li[~] niseáng^v jaléng"
 tujlíí^v.

18

Mí[~] ca'e' Jesús quiá'- jaang` dseamí^f i 'nú'-

¹ Jo mí[~] cangí^f jo, canaang` Jesús e'r' jaléng" i dsea`
 do coo^v júu[~] já^{~-} e lafa' júu[~] cuento, jo ca'e'reiñl' e
 'né^v féiñl' Fidiée^v contøøng- e ngocáng` dsíír', ² jo
 lalab casí^fr-:

—Coo^v néé^l caliséng` jaang` dsea` i quidsí^v í^f fí^f
 coo^v fíí^v, jo i dsea` do ja` ee` jmiféiñl' Fidiée^v jíí^l
 capí^l o'gui jmíi'gór` jaléng" dsea` rúiñl'. ³ Jo fí^f

job niseeng` jaang` dseamf̄ i 'nñi^-, jo ninicajméer` mñi^~ cõo^~ jaang` dsea` góor`. Joba' i dseamf̄ do contøøm^- dséer' fí quiá^- i dsea` i quidsi^~ í^ do e dsimñi^~reiñ` fa' e niquidsiñ` do í^ lajíi^~ e líi^ seeiñ`. ⁴ Jo huóøb`jia cangoca` ja` ee` jmijíi^- i dsea` i quidsi^~ í^ do lajíi^~ júu^ quiá^- i dseamf̄ do, jo dsu^ cõob` mi^~ ca^~ dsíir': "Ja` iing` jnea^~ jmifén`n Fidiée^ o'gui jmi^~goo^- jíi^~ jaang` dsea` jmigüi^, ⁵ dsu^ ná^~gui e niguiá^ féng` dsii^- cõo^~ i dseamf̄ 'nñi^- la, nijmi^~baar e laco^~ jo` ningf̄~guir ta^~ jmiguíing` jnea^~ lacoo^~ jmih^~."

⁶ Jo mi^~ calí^- e cajíng^- Jesús e júu^ na, jo casír^- jaléng` i dsea` do jo cajíñ`:

—Lanab jíi^~ líi^ e cajíng^- i dsea` i ja` quidsi^~ í^ laco^~ catíng^- do. ⁷ Jo dsu^ eáang`gui jmi^~óng` Fidiée^ jaléng` dsea` quiá'r^- i féng` ír` uøø` jmñi^. ⁸ Co^~ fíi^- i 'ná^~e ja` nijmi^~hiñ` lajíi^~ jmi^~ee^~e nilimí^~r^~. Dsu^ mi^~ nigáá'tu^ jnea^~ calé^~ catú^~, jnea^~ dsea` líin`n jaang` dsea` jmigüi^~ i jáá' fí^ ñiff^~, ne^~duu^ su niguiéng`guíi^~ coo^~ tú^~ mñíng`~ dsea` i já^~ líing` júu^ quié^~e.

Mi^~ca'e'Jesúsjúu^quiá^-jaang`dsea`fariseo cõo^~jaang`nodsicuu^-

⁹ Jo mi^~ cangf̄ jo, ca'e'gui Jesús cõo^~gui júu^ e catíng` jaléng` i dsea` i jmóo^~ta^~ jmícðóng`~yaang` jogui e góøm` níiñ^- dsea` cagviaang^~, jo lalab casír` i dsea` i:

¹⁰ —Coo^~ néel^~ cangolíng` gág^~ dseañu^~ e can-goféeiñ` Fidiée^ fí^ guá^~: jo jaaiñ` do líiñ` dsea` Israel i líing` dsea` fariseo, jo i jaang` do jmóor` ta^~ mi^~ cuu^~ e catíng` dseata^~ seeng` fí^ Roma. ¹¹ Jo laco^~ sim` i dsea` Israel i líing` dsea` fariseo do mi^~ canaaiñ` fé'r` fa^~ quiá'r^- jo cajíñ` lala: "Fidiée^

qui'-ii', gui'máam'ba' leáang' co' ja` líng' jnea~ laco'líng' dsea` caguaang'; co' seeng' dsea` jmoo' ii` jogui seeng' dsea` i soo` dsí' jogui seeng' dsea` i ngí' lée' e güiiñ` cōo'~ dseaññ' osi dseamf i o' quiá'r-. Jogui ja` líin'n jíi'~ capí` laco' líng' 'ná'~ nodsicuu~ i sing' do. **12** Co' jnea~ jmoo' o ayuno tú~ née'~ lacoo` semaan~, jogui cuóo` baa 'ná` lajíi'~ e sea'jiu quié` e laco'gui ta` huí' fí' ni` jí` quiá'~ Moi." **13** Jo lajee` fé` i dsea` Israel i líng' dsea` fariseo do lado, huíim`jiu caje' i nodsicuu~ do, jo ja` cateá~ dsír' fa' caséer` nir` fí' yá'~, jo lico' catú` gui`bre jo canaaiñ` quiá'~ nidsír' jo lajee` jo fé'r': "¡Fí'i Fidiée` dsea` guiin'~ níff~, líng' dsee~ uii` quié`e, co' dsea` dsee~ dsea` quib' líin'n!"

14 Jo lalab cajíng`gui Jesús:

—Lala fíi`i 'ná' e iáam` dsíi' i nodsicuu~ do mi` cangáiñ` fí' quiá'r-, co' nica'íim` Fidiée` dsee~ quiá'r-, jo dsu' ja` ca'íng`re'r dsee~ quiá'~ i dsea` fariseo do. Jo lajob nidsingíng` jaléng` dsea` i jmicóøng` yaang~, co' íbing` i nicá` fí'i~, jo dsu` jaléng` dsea` i ja` jmicóøng` yaang` jíi'~ capí`~, íbing` i niliniing`gui fí' quini` Fidiée` mi` nití` i` lajo.

Mi` cajmigüeang`Jesús jaléng`jiuung`

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Jo mi` cangf jo, fíng' dsea` caguiliíñ` e jéeiñ` jaléng` jiuung` quiá'r- fí' li` táang` Jesús e iiñ` e nijmigüeang` dsea` do jaléng` i jiuung` do. Jo mi` cangá` i dsea` guitúung` do e jmoo` dsea` lajo, joba` canaaiñ`gaam`bre quiá'~ jaléng` i sejmií` i jiuung` do. **16** Jo dsu` dsifí` ladob cató`~ Jesús jaléng` i dsea` quiá'r- do jo casí`reiñ`:

—Cuóó'~na' fí' jaléng' i jiuung~ na güijalíiñ~ fí' la, jo ja` jniíng~na' quiá'r~. Dsúco' jaléng' dsea` i líng' laco' la líng' i jiuung~ na, fíbing' i catíng~ e Fidiée` quié' nifi' quiá'r~. ¹⁷ Jo jnea~ jmitaa~ óo'na' e dseáng'~ ii` i ja` iing~ ni'íng~ e Fidiée` nicár` nifi' quiá'r~ laco'gui íng` jaang` jiuung~, joba' ja` toø~ jmiñ~ e ni'íng~ Fidiée` dsea` do cajo.

*Mi~ casíng~ Jesús cóo'~ jaang` dseañu` i sea` cuu~
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

¹⁸ Jo mi~ cangf jo, cangoquiéeng' fí' lí~ táang` Jesús jaang` dseañu` i líng` jaang` fí~ quiá'~ jaléng' dsea` i néé` ni~ guá'~ quiá'~ dsea` Israel, jo cajmingfr` dsea` do jo cajíñ`:

—Tifa'~ i guiá~ dsíí, ¿e~ 'né~ njmee~ e elaco' nilí'i e niliseen~ cøøng` cóo'~ Fidiée` car` ngongñ` jmñ~?

¹⁹ Joba` cañíi` Jesús quiá'~ i dseañu` do jo casf`-reiní`:

—¿Jialí` fí` jnea~ e guiá~ dsii~? Co' jíi`~ Fidiéeb` dsea` guiing~ ñiff`bing' i líng` lajo. ²⁰ Jo niñib`~ 'nu` jalé` júu` quié` ta` quiá`~ Fidiée` e fé` lala: “Ja` 'lee`~ e güín` cóo`~ dseamf` osi dseañu` i o' quií`~; ja` jngán` dsea` rún`~; ja` jmée`~ ii`~; ja` cá`~ júu` e o' já`~; jogui jmi'goo` tiquíi`~ cóo`~ niquíi`~.”

²¹ Jo dsiff` ladob cañíi` i dseañu` do quiá`~ Jesús jo casf`r` dsea` do:

—Lajaléb` e jo nicajmé~ e náu`~ latí` jíi`~ mi~ simim`baa.

²² Jo mi~ canúu`~ Jesús e cajíng`~ i dseañu`~ do lado, jo dsiff` ladob cañíi`~túr quiáin`~ do jo casf`-reiní`:

—Coo`gui 'né~ e njmití`~: güøng` fí` quií`~ jo güi'níi`~ lajalé`~ e sea` quií`~, jo e nilí`~ quiá`~ e jo güijmee` guiéé` jee` jaléng` dsea` tiñíng~, jo

joguiba' nilisea` juguiá` quií` mi` nití` fí` jmigüí` coo`. Jo mi` calf` e nijmé` lajo, joguiba' niñi` jo dsé`ee' cój` jnea` jóng.

²³ Dsú` mi` canúu` i` dseañu` do e cajíng` Jesús lado, dsíng` calf` jiuung` dsír, co` dsíng` sea` cuu` quiá`r` . ²⁴ Jo mi` cangá` Jesús e calf` jiuung` dsír` i` dseañu` do dsú` canúur` lado, joba` dsifí` ladob casí`r` jaléng` i` dsea` i` teáang` do jo cajíñ`:

—¡Dsíng` huíng` lí` quiá` jaléng` dsea` sea` cuu` e nijáng` yaaiñ` fí` jaguo` Fidiée` e laco` dsea` do nicá` nifi` quiá`r`! ²⁵ Jo eáang`gui ja` huíng` e jaang` jó` camello ningíng` ne` fí` dsír` too` jmini` mocuu` e laco`gui jaang` dsea` sea` cuu` nijáng` 'ñia'r` fí` jaguo` Fidiée` e laco` dsea` do nicá` nifi` quiá`r`.

²⁶ Jo mi` canúu` jaléng` i` dsea` i` teáang` do e cajíng` Jesús lado, dsifí` ladob cajmíngi`r` dsea` do jo cajíñ`:

—Jo ¿i` jaléng` i` nitíing` fí` quini` Fidiée` jóng song lajobi` nilí?

²⁷ Joba` cañí` Jesús quiá` jaléng` i` dsea` do jo casí`reiní`:

—Jalé` e ja` quií` dsea` jmigüí` jmí` nijmér` , lajib` cuóøng` lí` jmé` Fidiée` dsea` guiring` níff`.

²⁸ Jo mi` canúu` i` Tú` Simón do e cajíng` Jesús lado, jo dsifí` ladob casí`r` dsea` do jo cajíñ`:

—Fí`i, jnea`^, dsea` ngí`naa` contøøng` cój` 'nú` , nicatú`baa` lajalé` e sea` qui`naa` , co` ii`naa` e ngí`naa` cój` 'nú` latab`.

²⁹ Joba` cañí` Jesús quiá` i` Tú` Simón do jo casí`reiní`:

—E já` e fí`i 'nú` , doñí` ii` 'nú` catú`na` 'nú`na` , osi ca`naang`na` quiá` tiquí`na` osi niquí`na` osi jaléng` rúng`na` osi dseamí` quí`na` osi jaléng`

jóo`na' é dsu' uíi'~ e nicajáang'~ yaang~na' fí' jaguó` Fidiée` e laco' quier' nifí' quií`na', jo ii` dsea` i nijmpé` lajo, ³⁰ fbing' i niñíung jalé` e 'nér` fí' jmigüí` la; jo mi` nití` fí' jmigüí` cоo`, niñíiñ` e niliseeiñ` cøøng` cоo`~ dsea` do lata~.

*Mi` cajmée`tu Jesús júu` e njngáng`~ dsea`ír`
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)*

³¹ Jo mi` cangfí jo, lajee` iuung` Jesús fí' e ngóor` fí' Jerusalén cоo`~ jaléng` dsea` i ngolíng` cоo`r~, jo lajee` jo co` cató`-bre i dsea` guitúung` quiá'r` do jo casí`-reiñ`:

—Lana ningóó'o fí' Jerusalén fí' li` niliti` jalé` júu` e cajíng` uií` quié`e jaléng` i dsea` i café` cuaiñ` quiá` Fidiée` mali`gui eáang', jnea` dsea` gáa'a fí' ñiff` e líin'n jaang` dsea` jmigüí`. ³² Jo fí' job li` njáng` jaléng` dsea` góo`naa' jnea` fí' jaguo` jaléng` dsea` i ja` cuíng` Fidiée`. Jo jaléng` i dsea` i niløøiñ` jnea` jogui njmineaiñ` jnea` jogui ni'ñíñ` jnea` ³³ jo njmihuhiñ` jnea` la tí` e já` dsíir` cartí` njngáiñ` jnea`; jo dsu' mi` nití` 'ní` jmíi` lajo e njngáng`~ dsea` do jnea~, joba` njib`túu calé` catú`.

³⁴ Jo mi` canúu` i dsea` guitúung` do e cajíng`- Jesús lado, jíi` camí` júu` ja` cangáiñ` o'gui ñir` e` uiing` quiá`- e café` dsea` do lado.

Mi` cajmi'leáang` Jesús jaang` dsea` tiuung` fí` Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Jo mi` cangfí e casíing` Jesús cоo`~ i dsea` guitúung` do, catam`-tur fí' teáaiñ` jo caguilíñ` quiá`- cоo` fíi` li` sii` Jericó. Jo 'ní` fí' niguiing` jaang` dsea` tiuung` e mir` jalé` e 'nér` cоo`~ jaléng`

dsea` i ngüing' e fí' li~ guiiñ~ do. **36** Jo mi~ canúu~ i dsea` tiuung~ do e dsíng' fíng' dsea` guijalíing~ fí' li~ guiiñ~, jo cajmíngí'r~ i dsea` i ngüing' quiá'~ do e~gui' calí~ e jalíng~ fíng' dsea`. **37** Joba' cajme' dsea` júu~ i dsea` tiuung~ do e Jesús dsea` seeng' fí' Nazaret gui'ná'~ ngüiñ~ fí' do cóo'~ dsea` quiá'r~. **38** Jo mi~ canúu~ i dsea` tiuung~ do lado, jo canaaiñ~ áiñ~ Jesús jo casí'r~ dsea` do:

—¡Jesús, siju~ dseata~ Daví~, fí~ güilíin~ jnea~!

39 Jo dsu' mi~ canúu~ i dsea` ngolíng~ nifí~ do e canaang~ i dsea` tiuung~ do e áiñ~ Jesús, joba' canaaiñ~ 'gaam'bre quiáiñ~ do e laco' jo' nifé'guiñ~ lajo. Jo dsu' i dsea` tiuung~ do lí~ li~ teá'gui canaaiñ~ ám'bre dsea` do jo fé'tur lala:

—¡Jesús, siju~ dseata~ Daví~, fí~ güilíin~ jnea~!

40 Jo dsifi' mi~ canúu~ Jesús e tó~ i dsea` tiuung~ do, dsifi' ladob cajer', jo caquiu'r~ ta~ e cangotée' dsea` i dsea` tiuung~ do jo cangojéeng`neiñ~ tí' quiá'~ li~ sing' Jesús. Jo mi~ caguiéiñ~ do quiá'~, jo cajmíngí'reiñ~:

41 —¿E~ iin'~ e njmee~e quií'~?

Joba' cañíi~ i dsea` tiuung~ do jo casí'r~ Jesús:

—Fí'i, iin~n e njmée'~ e nilijné'baa.

42 Joba' cañíi~ Jesús casí'r~ i dsea` tiuung~ do:

—¡Güilijné~ jo! Jo nica'láam~ba', co' jáb'~ nicalín~ júu~ quié~e.

43 Jo dsifi' lajob calijné~ i dsea` tiuung~ do, jo canaaiñ~ jmiféiñ~ Fidiée~ lajee~ e ngóor' cóo'~ Jesús. Jo jaléng~ dsea` i cangá~ e cajmée` Jesús ie~ jo, cajmifém'bre Fidiée~ cajo.

19

Jesús cóo'~ jaang` nodsicuu~ i sii` Zaquo

¹ Jo mi~ cangf jo, caguiéb~ Jesús fí Jericó. Jo mi~ canghiñ~ jee~ ffi~, dsíng~ ffiing~ dsea` caseáiñ~.
² Jo e fí jo niseeng` jaang` ffi~ jaléng` nodsicuu~ i sii` Zaquo ³ eáam` iiñ~ do nijmicuíñ~ Jesús, dsu' ja` lí'r` niníñ~ dsea` do co' dsíng~ ffiing~ dsea` caseáiñ~ ie~ jo, jogui Zaquo lhiñ~ jaang` dseañu~ i ja` 'ga' lí` féng~. ⁴ Jo mi~ calilí'r~ e ja` tñiñ~ fa' niníñ~ Jesús, jo cangojéem`bre quiá~ jaléng~ i dsea` do, jo cajgóor~ fí coo` yú~ 'ma` e sii` sicómoro, co' calilí'r~ e fí job cuóøng` niníñ~ dsea` do. ⁵ Jo jo` huóø~ lí'íi~ cangiíng` Jesús uii~ e 'ma` lí` dsíng~ Zaquo do, jo cajóøng` neiñ~ do lí` dsíñ~ jo casí~ reiñ~!

—Jminá~ güíing~ lí` dsíñ~ na, Zaquo, co' lana 'né~ nijaa~ fí~ quií~.

⁶ Jo mi~ canúu~ Zaquo lajo, guiáb~ jmóor~, jo dsifí~ ladob cajgáiñ~ e cango'íiñ~ Jesús, jo colíim~ cangáiñ~ cóo~ dsea` do fí~ quiá'r~. ⁷ Jo mi~ cangá~ jaléng~ dsea` e cangó~ Jesús fí~ quiá~ i nodsicuu~ i sii` Zaquo do, dsifí~ lajo canaaiñ~ éeiñ~ Jesús, jo fé'r~ e dsea` do cangojer~ fí~ quiá~ jaang` dsea` i røøng` dsee~ eáang~. ⁸ Jo mi~ nineáaiñ~ fí~ quiá~ Zaquo, lalab cajíñ~ do casí'r~ Fí`naa' Jesús:

—Janú~, Fí'i, lana nicuóø jaléng~ dsea` tiñíng~ condseá~ jalé~ e sea` quié~ e, jo quiá~ lajaang` lajaang` dsea` i nicajmé~ e ii~ quiá~, lana nijáa~ are quiú~ 'lé~gui laco' jíi~ e nicacá~ a quiá'r~ do.

⁹ Jo mi~ canúu~ Jesús lajo, lalab casí'r~ dsea` do:

—Jmíi~ na niseeng` dsea` e fí~ dsíí~ sinéu~ la i nicaláang~ jee~ jalé~ dsee~ quiá~, co' i dseañu~

na nicajmilir~ e líim'bre siju~ 'lii~ yáa'~ Abraham cajo. ¹⁰ Co' jnea~, dsea` i jáa' fi' níff~ e líin'n jaang` dsea` jmigüi~, cagá~a e lí~ laco' caga'nén'n jogui e cagaleaan^ jaléng~ dsea` i røøng` dsee~ fi' quini~ Fidiée~.

Mi~ ca'e' Jesúus e ta~ e cajmée` dsea` cóo'~ cuu~ quiá'~ dseata~

¹¹ Jo mi~ cangf~ jo, lajee~ iuung~ Jesúus fi' e ngóor cóo'~ dsea` quiá'r~ fi' Jerusalén, jo ca'e'r` jaléng~ dsea` do coo` júu^ já~- e lafa' júu^ cuento, dsuco' nijaquiéem~ e niguilíiñ~ fi' Jerusalén, jo fi' job i' dsíi` jaléng~ dsea` e Jesúus niquia'r~ ta~ jee~ jaléng~ dsea` góor` dsea` Israel lí~ laco'gui la jmoo`jaang` dseata~ dsea` féng~ i seeng~ fi' jmigüi~ la. ¹² Jo lalab casf'r` jaléng~ i dsea` do:

—Coo`née'~ caliséng`jaang`dsea`'goo`, jo cali'iin~ e nilíiñ~ dseata~ dsea` féng~ fi' coo` fi` li~ huíi^. Jo mi~ ca'iin~ e ta~ do, 'né~ niquim`tur fi' góor` co` fi` job li~ nilíiñ~ dseata~ dsea` féng~. ¹³ Dsu' ná~gui e nigüi`fir` li~ nidsi'iin~ e ta~ do, cató'r` guíng~ dsea` 'léeng~ quiá'r~, jo cacuø'reiñ~ do jmá~ có~ cuu~ e 'mo`^ eáang` lajaang` lajaaiñ~ jo cajíñ~ casf`reiñ~: "Jmee~na` ta~ cóo'~ e cuu~ la lajee~ ninii~i jo cartí` nigüéang`túu." ¹⁴ Jo dsu`jaléng~dsea`góo`i dseata~ dsea` féng~ do ja` iin~ e nilíiñ~ do e ta~ jo, co` dsíng~ 'ní~ níing~neiñ~, joba` casíñ~ do nifi`gui tú~ 'ní~ míoing~ dsea` i caguijmée~ júu~ i dsea` nija~ ta~ do e ja`jíi'r~ i dsea` góor` do fa` e i do nilíing~ dseata~ dsea` féng~ quiá'r~.

¹⁵ 'Jo dsu` ja` li~ cacóng~, co` calím~ i dsea` do dseata~ dsea` féng~ lajíi~ laco` ta~ cahuf~. Jo mi~ cangoyúung~ jo, cangám`tur fi` góor`. Jo mi~

caguiéiñ' fí' quiá'r', jo caquiu'r' ta~ e calité' i dsea` guíng' i cacuø'r' cuu` do lami` ná'gui e nigüi'íir' nidsér', co' cali'iñ' e calidseáang' dsíir' jial tí' cuu` nicalfiñ' do lajaang` lajaaiñ'. ¹⁶ Jo mi` caguié` i la'uii` do, joba' cajíñ' casí'r' i dseata` dsea` féng' do: "Fí'i, cajmé` baa ta~ cóo` e cuu` e casee' cío` jnea` do, jo nicalf'` baa guí` 'lé'gui e laco' jíi'` e casee' do." ¹⁷ Joba' cajíng' i dseata` dsea` féng' do casí'r' i dsea` 'léeng'` quiá'r' do: "Eáam' guiu` lajo, 'nab` jaang` dsea` 'léeng'` i guíung', co' tiim`ba' jmé` ta~ cóo` capí` cuu`, jo lana nicuøø` 'ná` e nilíin'` jaang` dseata` quiá` guí` fíi`." ¹⁸ Jo mi` cang` jo, caguié` jaang`gui i dsea` 'léeng'` do, jo casí'r' i dseata` dsea` féng' do jo cajíñ': "Fí'i, cajmé` baa ta~ cóo` e cuu` e casee' cío` jnea` do, jo lana nicalf'` i 'niá` 'lé'gui lajo." ¹⁹ Joba' cañí` i dseata` dsea` féng' do quiá` i dsea` 'léeng'` quiá'r' do jo casí` reiñ': "Nicuøø` baa 'ná` e nilíin'` dseata` quiá` 'niá` fíi` cajo." ²⁰ Jo mi` cang` jo, caguié` jaang`gui i dsea` 'léeng'` do, jo casí'r' i dseata` dsea` féng' do jo cajíñ': "Fí'i, lab quiee` e cuu` quíi` e casee' cío` jnea` do. Ca'meá` baa laco' mi` ca'ín`n do, ²¹ co' 'góm` baa 'ná, co' lf'` tí' o' e sitíing` jalé` ta~ jmoo` dsea` jiém'." ²² Joba' cañí` i dseata` dsea` féng' do quiá` i dsea` 'léeng'` quiá'r' do jo casí` reiñ': "'Nab` jaang` dsea` 'léeng'` i fí` i soo` dsíi', jo lana nijmiti` baa lajíi` e nícafée` na. ²³ Song niñí`bi` e sitíin`n cuu` quiá` jalé` ta~ jmoo` jaléng` dsea` jiéng`, joba' ¿jiali` ja` caguíté` e cuu` quié` e do fí` banco e laco` sea`ba` e dsí` mi` cagüean`n?" ²⁴ Joba' caquiu` i dseata` dsea` féng' do ta~ quiá` jaléng` i dsea` i teáang` do jo

casíl-reiñ!: “Guína' cuu- e quier' na, jo cuóøl-na'
i dsea` i quie' jmiguiü'gui na.” ²⁵ Jo mi~ canúu-
jaléng" i dsea` do e cajíng" i dseata~ dsea` féng" do
lado, jo cañíir`lajaléiñ" do jo cajíñ": “Fílnaa', jiali"
e i na niñiñ, co' guí-gui cuu- níquier.” ²⁶ Joba'
cañíi i dseata~ dsea` féng" do quiá" i dsea` do jo
casíl-reiñ!: “Niñib^'ná" e jaléng" dsea` i sea` quiá",
jmiguiü'gui nilisea` quiá'r"; dsü' jaléng" dsea` i ja`
sea` quiá", conguab' ni'íng" e capí" e sea` quiá'r".
²⁷ Jo lana niñijéeng'du' jaléng" dsea` i ja` calí'iing"
e nilín-n dseata~ dsea` féng", jo njingáng'na'r fí'
quinii" la lana.”

*Mi~ caí-Jesús fí'jee~ fí'Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)*

²⁸ Jo mi~ cangf e ca'e" Jesús jaléng" i dsea` do
e júu^ na, joba' ca'íb-túr fí' iuuiñ" e ngóor' fí'
Jerusalén. ²⁹ Jo mi~ níjaquiéeng" e niguiéer' fí' quiá"-
coo' fí' e sii` Betania cóo" coo'gui fí' e sii` Betfagé,
fí' e née' tii" mó" e sii` Olivos quiá" fí' Jerusalén, jo
fí' job casíñ gáng" i dsea` guitúung` quiá'r" do ³⁰ jo
cajíñ" casíl-reiñ":

—Güiliing"du" e fí' e née' quiá"gui na, jo mi~
niguiliing"na' fí' jo, jo nimáang"na' jaang` bú" i
sing" 'ñúnung" i ja` ii' mi' caguá` jíil" jaang`. Jo
síing"na're' jo ñijéeng"na're' fí' la. ³¹ Jo song ii`
jming"l' ná" jiali" síing"na're', joba' nifíl'na'r: “E
Fí'baa' neáng-tear i bú" la lana.”

³² Jo mi~ cangoyúung" e canúu" i dsea` gáng" do
lado, jo cangolíim"bre jóng. Jo mi~ caguiliñ" e fí'
do, job caliti" jíil" lacó' cajíng" Jesús lami~ jéeng'gui
do. ³³ Jo lajee` e taaiñ" e si'r'li~ 'ñáü' quiá" i bú" do,

dob caguiliing⁻ dsea` fii[~] i jó[~] do, jō casí'r⁻ i dsea` gáng⁻ do jō cajíñ^{~-}:

—Jiali[~] sii[~]ng[~]na' bú[~] qui[~]naa'?

³⁴ Joba' cañíí[~] i dsea` gáng⁻ do quiá^{~-} i dsea` fii[~] bú[~] do jō casí^{~-}reiñ[~]:

—Co[~] lana 'neáng⁻tea Fíi[~]naa' i bú[~] la, joba' siing[~]na're'.

³⁵ Jō catób⁻ i dsea` gáng⁻ do i jó[~] do, jō casifír[~]tú⁻ ní[~] si[~]r[~] fí[~] mocóoiñ[~] do. Jō mi[~] caguiliíñ[~] fí[~] li[~] táang[~] Jesús, mi[~]siing[~] caguiéem[~]bre dsea` do. ³⁶ Jō laco[~] iuung⁻ Jesús fí[~] e ngóor[~] fí[~] Jerusalén, lajaléng[~] dsea` i ngolíng⁻ cóo[~]l[~]r[~] do canaaiñ[~] ni[~]r[~] jalé[~] si[~]r[~] guíá[~] fí[~] fí[~] li[~] ningíng⁻ dsea` do. ³⁷ Jō mi[~] canaang[~] jgáang[~] lajaléng[~] i dsea` do fí[~] dse[~] mó[~] Olivos, canaaiñ[~] ti[~]áiñ[~] Fidiée[~] e íaang[~] dsíir[~] jogui jmiféiñ[~] dsea` do quiá^{~-} jalé[~] e qui[~]íí[~] jmii[~] e nicajmée[~] dsea` do e dsigá[~] dsíí[~] dsea`. ³⁸ Jō jalém[~] i dsea` do canaaiñ[~] fé'r[~] jō cajíñ^{~-}:

—¡Majmiféng[~]naa' i dseata[~] dsea` féng[~] i güeang[~] i jáa' cuaiñ[~] quiá^{~-} Fidiée[~]! ¡Jō lana juguiá[~] jíu[~] quiá^{~-} dsea` fí[~] ñiff[~], jō güijmi[~]goo[~]baa' Fidiée[~] dsea` guuing[~] fí[~] jō!

³⁹ Jō mi[~] canúu⁻ jaléng[~] dsea` Israel i líng[~] dsea` fariseo i ngolíng⁻ do e fé[~] jaléng[~] i dsea` do lado, joba' casí'r⁻ Jesús lala jō cajíñ^{~-}:

—Tifa', jíing[~] jaléng[~] dsea` quiá^{~-} laco[~] jō güijmiféng[~]lir[~]'na[~].

⁴⁰ Dsü[~] Jesús cañíir[~] quiá^{~-} i dsea` Israel i líng[~] dsea` fariseo do jō casí^{~-}reiñ[~] jō cajíñ^{~-}:

—Líi[~] jíi[~] laba[~] líi[~], co[~] fing song jō jmiféng[~] jaléng[~] i dsea` la jnea[~], joba' jalé[~] cüub[~] niróo[~] jóng jō nifé[~] e jmiféng[~] jnea[~].

41 Jo malii~guijia lajo, mi~ caguilíiñ~ quiá'~ Jerusalén fí~ li~ nijnéeng~ e fii` jo, jo canaang` Jesúus qui'bre ui~ quiá'~ jaléng~ dsea` i neáang~ fí~ jo **42** jo cajíñ~:

—¡Fa'jia e já'~ líing` 'nú~, dsea` neáang'na' fí~ na, jalé~ júu~ quié~ e, joba' latí lanab jóng niliseeng'na' juguiá~ júu~ røø` cój~ Fidiée`! Jo dsu' lana ja~ qui'~ jmii~ ningáng'na' jalé~ júu~ quié~ e, co' ja~ iing~na' núu~na!. **43** Jo dsu' niguiéeb' jmii~ mi~ nidsing'ng~na' iihuú~ mi~ tí~ li~ nirí~ jaléng~ dsea` i 'ní~ níng~ 'ná~ lacúng~ lajíing~ e fii` la, jo nijmér~ mii~ cój~ 'nú~, **44** jo nijngaiñ~ jaléng~ 'nú~. Jo lí~ jo, niqu'r~ jalé~ 'nú~na' catí~ tii~ fii~, jo jíil~ coo` cuu~ jo` nisér~ fa' e sifíng~gui e quié~gui eáang~ 'nú~na', dsuco' ja` calicuíng'na' jnea~ e líin'n Dsea` Jmáang~ mi~ cataan~n jee~ 'nú~ fí~ jmigüi~ la.

Mi~ ca'uóøong` Jesúus jaléng~ dsea` i jmóo` ta~ 'nú~ fí~ dsíi` guá`~

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

45 Jo mi~ cangí~ jo, mi~ caguié~ Jesúus fí~ Jerusalén, dsifí~ ladob ca'ír~ fí~ dsíi` sináu~ guá'~ quiá'~ dsea` góor` dsea` Israel. Jo mi~ cangáiñ~ jaléng~ dsea` i teáang~ ta~ jmóo` 'móo` cój~ jalé~ e 'nú~, jo dsifí~ ladob ca'óøong`neiñ~ **46** jo cajíñ~ casí~ reiñ~:

—Lalab fé~ fí~ ni~ ji~ quiá'~ Fidiée`: “E fí~ dsíi` sináu~ guá'~ quié~ e la íng~ ta~ e jmiféng~ dsea` jneab~”; jo dsu' 'ná~ nicajmee~na' lí~ cúng~ seáng~ jaléng~ ií~ cój~ jalé~ e jmoo~na' lana.

47 Jo mi~ cangí~ jo, lacoo` jmíib~ dsée` Jesúus e dsiléé'r~ jaléng~ dsea` jalé~ júu~ quiá'~ Fidiée` e fí~ guá'~ do. Jo lajee` jo jaléng~ fii~ jmidsea` cój~gui jaléng~ tifa~ quiá'~ júu~ quiá~ ta~ quiá'~ dsea` Israel

cóo'~gui jaléng" dseata~ i seeng` fí Jerusalén jmóor` quijí~ quiá'~ jial nijngáiñ` dsea` do, ⁴⁸ jo dsu' ja` liing` niguié'r` jial nijmér` lajo, co' jalém" i dsea` teáang` núu` do tib` dsíir` e núur` jalé` júu` e e` dsea` do.

20

*I~ quiu` ta~ quiá'~ Jesús e jmóor`jalé` e jmóor`
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

¹ Jo coo` jmíi~ mi~ cang` e jo, lajee` e táang` Jesús fí guá'~ e er` jogui guiar` júu` quiá'~ Fidiée` jee` jaléng" dsea` quiá'~ jial nileáng` dsea` jee` jalé` dsee` quiá'r~, jo lajee` job caguilíng` jaléng" fíi` jmidsea` cóo'~gui jaléng" tifa` quiá'~ júu` quiu` ta` quiá'~ dsea` góor` dsea` Israel cóo'~gui jaléng" yúu` dsea` cóong` quiá'~ e guá'~ do, ² jo casír` Jesús lala jo cajíñ`:

—Jmee` júu` i~ quiu` ta~ quií`~ e jmoo` jalé` e jmoo` na. Jo ¿i~ cacuø` 'nu` e ta~ na?

³ Joba` cañíi` Jesús quiá'~ jaléng" i dsea` do jo casí`~reíñ`:

—Sea`bi coo` e 'né` nijmingüi` jnea` 'ná` cajo. Nii`na` quié`e lana. ⁴ ¿I~ i caquiu` ta~ quiá'~ i Juan e caseáaiñ` dsea` jmií? ¿Su Fidiée` ofa` dsea` jmigüib` é?

⁵ Jo mi~ canúu` jaléng" i dsea` do e cajíng` Jesús lado, jo lajee` yaam`bre canaaiñ` siiñ` jo sí` rúiñ`:

—¿Jial nisíi`naa'r, faa`aa`? Song casíi`naa'r e Fidiéeb` casíing` dsea` do, joba` nijíñ` nisí`r` jneaa`aa` jóng: “¿Jiali` ja` já` calíng`na` jalé` júu` quiá'r?” ⁶ Jo song nisíi`naa'r e dsea` jmigüib` caquiu` ta~ quiá'~ i Juan do, joba` jaléng" i dsea` la fo` nijngám`bre jneaa`aa` jóng cóo`~ jmang` cuu~,

co' ñi'bre guiá' e cajá' i Juan do e fé'r` cuaiñ~ quiá' Fidiée'.

⁷ Jo jíi'~ jaang` i dsea` do ja` cateá' dsíir` fa' ee` cañíir` quiá' Jesú斯 cuaiñ~ quiá' i Juan do, jo lí' casí'r` dsea` do e ja` ñi'bre. ⁸ Joba' cañíi` Jesú斯 quiá' i dsea` do jo casí' reiñ':

—O'gui jnea~ nijmée'~ 'ná' júu^ cajo i~ i quiá' ta~ quié' e e jmoo'o jalé' e jmoo'o la lana.

Júu^ quiá'~ dsea`'léeng'~ i soo`dsíi'

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Jo dsifi' mi~ cangí' jo, jo canaang` Jesú斯 e e'r` jaléng' i dsea` do coo` júu^ já'~ e lafa' júu^ cuento, jo casí' reiñ' do lala jo cajíñ'~:

—Coo` née'~ nicaliséng` jaang` dseañ~ jo nicajnir` jmang'~ huíing` jó'~ latøøng` fí' ni~ uó~ quiá'r~. Jo mi~ cató' e caguiar` guiá' lajalé' e do, jo catáin` dsea`'léeng'~ i cane'~ ni~ latøøng` e uó~ do i nijmé~ ta~ jmá'~ jiu. Jo mi~ calí'~ jo, jo cagüi'í'bre jo cangór` fí' lí~ huíi'. ¹⁰ Jo mi~ catí' í' e caroo` e mí'~ huíing` jó'~ do, jo caguiéiñ` jaang` dsea` quiá'r~ e tí' lí~ táaiñ` do i cangomii` lajíi'~ guiée` quiá'r~ e catíiñ` quiá'~ e ta~ jmá'~ jiu e jmoo` i dsea` do fí' ni~ guóo'~ uó~ quiá'r~. Jo dsu' mi~ caguiéng'~ i dsea` quiá'r~ do e lí~ taang` i dsea` jmoo` ta~ e uó~ do, caquié'biñ` do quiá'r~ e lafa' e nicuó'~ reiñ' do lajíi'~ guiée` quiá'~ i dsea` fui~ uó~ do, jo caguiém`breiñ' do calé` catú` fí' lí~ cajár~, jo ja` ee` cacuø'reiñ' do jíi'~ coo`. ¹¹ Jo mi~ caliñí` i dsea` fui~ uó~ do e calí' lado, dsifi' ladob caguiéiñ` jaang`gui dsea` quiá'r~ i cangomii` guiée` quiá'r~ quiá'~ lajíi'~ ta~ jmoo` uó~ quiá'r~. Jo dsu' mi~ caguiéng'~ i dsea` quiá'r~ do fí' lí~ taang` i dsea` jmoo` ta~ do, cacóøm`bre cajo lí'~ laco'gui

cangongíing^- i dsea` la'uii^ do, jo jíi!~ coo` ja` ee` cacuø'reiñ' do cajo. ¹² Jo mi~ caliñi'tu i dsea` fii^ do e calí^- lado, jo caguiém^bre jaang^gui dsea` quiá'r^- . Jo dsu^ gab` cajmée` i dsea` jmoo` ta^ do cóo!~ i dsea` do cajo, co^ caquiém^breiñ' jogui cacuing^neiñ', jo ja` ee` cacuø'reiñ' do jíi!~ coo` cajo, jo ca'ðøm`breiñ' do.

¹³ 'Jo mi~ cangf^ jo, jo ca!^ dsíi^ i dsea` fii^ uó^- do: "¿E~ nijmee^e náñg? Jo seem` camíng^ joo^o i 'neáan`n eáang', jo íb^ niguieén^~n lana, jo jangám^- ^gui^b i nijmi^gór." ¹⁴ Jo dsu^ mi~ caguiéng^- i siming^ do li^ taang^ i dsea` jmoo` ta^ do, jo dsif^ ladob canaaiñ^ do siiñ^ lajee^ yaaiñ^: "Jíi!~ i nabing^ i seeng^ i nilíng^ fii^ e uó^- la mi^ nijúung^- tiquiá'r^ . Joba^ majngáang^ naa'r lana, ná la cagüéiñ^- fí^ la, jo jnea^ dsea` nilí^ ii^ fii^ latøøng^- e uó^- la." ¹⁵ Jo mi~ cangoyúung^ e casíng^- i dsea` do rø^ lado, jo caguíim^bre i siming^ do jee^ e uó^- e li^ sijnea^ e huíi^ huiíng^ jö!^ do jo fí^ job cajngang^neiñ'.

Jo mi~ cató^ e jmoo` Jesús e júu^ na, jo cajming^r^ lajaléng^ i dsea` i teáang^ do jo casf^reiñ' lala jo cajíñ^- :

—¿E~ líng^-na^ e nijmé^- i dsea` fii^ e uó^- do mi^ niliñir^ e nicajngam^ jaléng^ i dsea` 'léeng^ do jöor? ¹⁶ Co^ nidsém^-bre, jo mi~ niguieñ^ nijngám^-bre lajaléng^ i dsea` 'léeng^ do, jo i jiém^ nitáiñ^ i nijmé^- ta^ e uó^- quiá'r^- do.

Jo mi~ canúu^- jaléng^ i dsea` i teáang^ do e cajíng^- Jesús lado, lajalém^bre cañíir^ jo cajíñ^- :

—Ja` güili^iing^ dsíi^ Fidiée^ e nilí^ lajo.

17 Jo mi~ canúu~ Jesús e cajíng~- jaléng~ i dsea` do lado, jo lí~ cajóøm~ breiñ~ do, jo lí~ jo casf~ reiñ~ do lala jo cajíñ~:

—¿E~ e líng~na' e guóng~ e tóo~ fí~ ni~ ji~ quiá~ Fidiée~ li~ fé~ lala?:

E cuu~ e ja` calijíí~ i dsea` i jmo~ 'náa~,

lana nilíí~ coo~ cuu~ e niing~gui quiá~ tii~ fii~.

18 Jo doñí~ ii~ i catitaang~ e fí~ ni~ e cuu~ do, joba' cuib~ nilíiñ~ jóng. Jogui fíng song e cuu~ do cató~ jo cajlíng~ jaang` dsea`, joba' conguia' túub~ nilíiñ~ jóng.

Mi~ cajming~ dsea` Jesús cuaiñ~ quiá~ e catíng~ dseata~

(Mt. 21:45-46, 22:15-22; Mr. 12:13-17)

19 Jo mi~ canúu~ jaléng~ fí~ jmídsea` cóo~ jaléng~ tifa~ quiá~ júu~ quiú~ ta~ quiá~ dsea` Israel e cajíng~ Jesús lado, joba` lajmináb~ lami~ iñ~ nisáiñ~ dsea` do, co` calilír~ e uii~ quiá~bre café~ dsea` do. Jo dsu` jíi~ coo~ ja` ee` cateá~ dsíir` fa` ee` cajmeáiñ~ dsea` do, co` 'gøm~bre jaléng~ dsea` fí~ i tí~ dsíi` núa` jalé~ júu~ quiá~ Jesús.

20 Jo mi~ cangf~ jo, jaléng~ i tifa~ do cóo~gui jaléng~ jmídsea`casíiñ~ lajee~ la'o~ yaaiñ~ e casíiñ~ coo~tú~ míng~ dsea` i njmé~ lafa`guiá~ dsíi` cóo~ Jesús, jo cajmér` lajo quiá~ e njméiñ~ do quijí~ jial nifé~ dsea` do júu~ guí~, co` í~ dsíir` e fa` lajo nilí'r~ e nitísíng~ dsea` do fí~ quini~ dseata~.

21 Joba` mi~ caguilíiñ~ do fí~ lí~ tåang` Jesús, jo cajmingi~r` dsea` do lala jo cajíñ~:

—Tifa~, nineb~ jnea~ røø` e jmang~ júu~ jáb~ jalé~ e e` 'ná~, jogui ja` jøø~ 'ná~ cajo jial líng~ dsea` lí~ caluu~, jogui 'ná~e` jnea~ jial dseáng~ laco`iing~

Fidiée` e see-naa'. 22 Joba' cajajmingú`naa' 'ná':
 ¿Su 'né` niquí`naa' cuu` e catíng` dseata` dsea`
 féng' i guing` fí Roma osi ja` 'né` qui`naa' é?

23 Jo dsu` dsifí` ladob calilí` Jesúz e iing` i dsea` do
 nijmigó`ong`neiñ', joba' cajín` casf` reiñ':

24 —Ée`na' jnea` coo` cuu`. Joba' ne`duu' jial líi`,
 jo ¿i` dsea` i táang` fí ni` la jogui jial siir`?

Joba' cañíi` i dsea` do casf'r` Jesúz jo cajín`:

—Dseata` dsea` féng' i guing` fí Romab táang` fí
 na.

25 Joba' cañíi`tu Jesúz jo casf'r` i dsea` do:

—Lajíi` e catíng` dseata` dsea` féng', cuóø`na'
 dseata` dsea` féng'; jogui lajíi` e catíng` Fidiée`,
 cuóø`na' Fidiée` cajo.

26 Jo dsíng` cangogá`dsíi` i dsea` i téeng` Jesúz do
 mi` cañíi` dsea` do lado fí quini` jaléng` i dsea` i
 teáang` do, co` lí` lí` cango'gó`gui dsíi`bre lajíi` e
 cañíi` dsea` do, jo tiib` cajer` lajíiñ` do.

*Mi` cajmingú`dsea` jial líi` mi` nijí`tu dsea` calé`
 catú`*

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Jo mi` cangí` jo, caguilíng` coo` tú` müssing`
 dsea` Israel i líng` dsea` saduceo fí li` táang` Jesúz.
 Jo jaléng` i dsea` saduceo do ja` já` líiñ` e nijí`tu
 jaléng` líi`. Joba' cangojmingú`r` dsea` do jo cajín`:

28 —Tifa', Moi` cajme'r` fí ni` ji` quiá'r` e song
 cajúng` jaang` dseañu` jo ja` jóor` caliséng` cóo`
 dseamí` quiá'r`, joba' 'né` nicúng` guó` i dseamí`
 'ní` do cóo` rúng` dsea` ngáang` cóo` i 'líi` do. Jo
 i yuu` la'uui` i niliseeng` quiá'r` cóo` i dseañu` do,
 'né` nijmér` e lafa' jóob` i dseañu` quiá'r` lami`

uii~ do, co' lanab fé" fí' ni~ ji` quiá'~ Moi~. ²⁹ Joba' síi~na' 'ná` e júu~ la: Coó` ya" caliséng` guiáng~ dseañu"la'ó" rúiñ", jo i dsea` nifí' do cacúm"guóor', jo ja` e huóø~ cateáaiñ` fí' jmigüí` la co' cajúm~bre, jo jii~ jaang` jóor' ja` ii` caliséng`. ³⁰ Jo mi~ cangf e cajúng~ i dseañu" do, jo cacúm"guoo` i dseamf 'ní~ do cóo~" rúng~ i 'lii~ dseañu" quiá'r~ i catf gáng~ do. Jo dsu' lajob cangonghiñ~ cajo, co' cajúm~bre, jo jii~ jaang` jóor' ja` ii` caliséng. ³¹ Jo mi~ cangf jo, cacúm'tu guoo` i dseamf do cóo~" i rúng~ i 'lii~ dseañu" quiá'r~ i catf gaang` do, jo ja` huóø~ cangó~ jo cajúm~bre cajo, jo jii~ jaang` jóor' ja` ii` caliséng. Jo lajob cangonghiñ~ lajaléiñ~ do. Jo coob` mi~ cató" júuiñ~ laji` guiáiñ~ do, jo jii~ jaang` jóor' ja` ii` caliséng. ³² Jo dsu' jo` huóø~ ngó~ mi~ cangf jo, jo cajúm~ i dseamf do cajo. ³³ Joba' jmíngfí~naa' 'ná` lana jial líi` mi~ nití~ fíi` coó`. ¿I~ dseáng~ dseamf quiá'~ nilíing~ i dseamf do lajee` laji` guiáng~ i dseañu" do? Co' laji` guiám~bre cacúng~ guór' cóo~" i dseamf do fí' jmigüí` la.

³⁴ Joba' cañíi` Jesús quiá'~ i dsea` saduceo do jo cajíñ~ casf~ reiñ`:

—Cum" guoo` jaléng~ dseañu" dseamf fí' jmigüí` la. ³⁵ Jo dsu' jaléng~ dsea` i niñíing` e nijí~tur calé~ catú~ jee~ jaléng~ 'lii~ fí' jmigüí` coó` jo` nicúng~gui guoor` fí' jo, ³⁶ jogui ja` qui~ jmíi~ fa' e nijúung~guir, co' lajob líing` jaléng~ ángeles quiá'~ Fidiée` fí' nifí~, ja` cúng~ guóor` o'gui júuiñ~; jogui jóo` Fidiée` nilíing~ jaléng~ i dsea` do uíi~ e nicají~tur calé~ catú~. ³⁷ Jo ji`gui Moi~ cajme'r' fí' ni~ ji` quiá'~ Fidiée` e nijíb'tu 'lii~, co' ie~ lamí~ cangár~ e gui~ coó` 'matóo` e gui~ ji~, jo jee~ e ji` do café` Fíi`naa' jo

cajméer` júu^ e íbre líiñ` Fidiée` quiá!- Abraham
cóo`gui Isáá` jogui Jacóo^. ³⁸ Dsaco` Fidiée` líiñ`
Fidiée` quiá!- jaléng` dsea` jí^, jo ja` líiñ` Fidiée`
quiá!- jaléng` líiñ` co` jmang` dsea` jí`bing` i seeng`
cøøng` cõo` Fidiée`.

³⁹ Jo mi` canúu^- i líing` tifa` quiá!- júu^ quiá! ta`
quiá!- dsea` Israel do e cajíng`- Jesús lado, joba`
dsíír` ladob cañíir` quiá!- Jesús jo casí`r` dsea` do
lala jo cajíñ!-:

—Eáam` guiá` laco` café` na, Tifa`.

⁴⁰ Jo mi` cangf` jo, jíi`~ jaaiñ` do jo` ee` cateá`gui
dsíír` fa` ee` cajmingi`guir Jesús.

¿I` dsea` siju` líing` Dsea` Jmáang`?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Jo mi` cangf` jo, jo cajmingi` Jesús jaléng` i
dsea` do jo cajíñ`- casí`-reiñ`:

—Jialí` fé` dsea` e siju` dseata` Davíb` líing` Dsea`
Jmáang`? ⁴² Co`lalab cajíng`- dseata` Daví` fí` ni` jí`
quiá!- Fidiée`:

Lalab cajíng`- Fidiée` casí`r` Fí`i`:

“Ní` lf`- lí` dsée` laco` guiin`n

⁴³ cartí` mi` nijmee` e e jaléng` dsea` i`ní` níing` 'ná`
nisí`r` uó` jnir` fí` quiní` e laco` nijmi`gór` 'ná`.”

⁴⁴ Joba` jmingii` jnea` e song 'ñia`bí dseata` Daví`
sí`r` Dsea` Jmáang` Fí`i` , joba` ¿jial cuóøng` e Dsea`
Jmáang` líiñ` dsea` siju` dseata` Daví` jóng`?

*Jalé` e ga` e jmoo`jaléng` tifa` quiá!- júu^ quiá!` ta`
quiá!- dsea` Israel*

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Jo lajee` jo, fíim` dsea` teáaiñ` e núur` jalé` júu^
quiá!- Jesús, jo cajíng`- dsea` do casí`r` jaléng` dsea`
i ngí` cõo`r` do lala:

46 —Ñiing~ óo'na' cōo'~ jaléng" tifa' quiá'~ júu'~ quiu'~ ta~ quiá'~ dsea` góo'naa' dsea` Israel, co' jaléng" í' tí' dsíir' e ngír' quier' jalé" si'~ dsea` 'goo', jogui dsíng'~ iiñ~ e nijmiféng" dsea` ír' mi'~ jíe'~ jíñ" dsea` lacaang` fi' jee~ 'náa', jo mir' 'masi'~ e niing~gui mi'~ dsilíñ~ fi' sináa'~ guá'~, jogui mi'~ tí' jmi'~ e ngüiñ~ e gó'r', mir' lali~ li~ jlo'~gui e nigüeár', jo lajoba' e jlo'~gui jnéeiñ~ fi' quini'~ jaléng" dsea` rúiñ". **47** Jogui uø'r' jalé" e sea` quiá'~ jaléng" dseamf~ i 'náa', jogui jmicaaaiñ~ e fé'r' fa'~ e cuee' eáang' fi' quini'~ dsea`. Jo co' dseáng'~ lajob líiñ~, joba'~bing'i eáang'gui ni'íng" iihuíñ~ mi'~ nití~ í'lajo.

21

Mi~ cacuø' jaang` dseamf~ i 'náa'~ cuu~ quiá'r~ fi' guá'~

(Mr. 12:41-44)

1 Jo mi'~ cangf~ jo, lajee` táang` Jesús fi' sináa'~ guá'~, jo cangár~ e dsitea'~ dsea` sea` cuu~ jmiguiu'~ cuu~ quiá'r~ fi' dsíi'~guóó' quiá'~ guá'~. **2** Jo dsu'~ lajee` job mi'~ cangáiñ~ jaang` dseamf~ i 'náa'~ i tiñíng~ eáang'~ i catá'~ dsíi'~ e guóó' do tú~ cuu~ e jiáang` eáang'~ e quíng'~coo'~ñinée~. **3** Jo mi'~ cangá~ Jesús e calí~ lado, jo casí'r~ jaléng" i dsea` i teáang~ do jo cajíñ~:

—Dseáng'~ e já'~ e ffi~i 'ná'~ e i dseamf~ 'náa'~ nabing' i nicacuø' jmiguiu'~gui cuu~ lajee` lajaléng" i dsea` sea` cuu~ i ningüing' na. **4** Co' jaléng" i dsea` sea` cuu~ na nicacuø' jalé" e niseáng~ quiá'~bre, jo dsu'~ i dseamf~ 'náa'~ na nicacuø' jalé" e sea` quiá'r~ jo cōo'~ e naba' si'í~ nilár~ capí'~ e ni'í~nidó'r~.

*Mi~ cajíng¹⁻ Jesús e ni'ím⁻ guá¹⁻ fé¹⁻ e si¹⁻ fi¹⁻
Jerusalén
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)*

⁵ Jo mi~ cangí jo, fíim' dsea` i la'ó¹⁻ ngí¹⁻ cóo¹⁻
Jesús teáaiñ⁻ siiñ¹⁻ cuaiñ¹⁻ quiá¹⁻ e guá¹⁻ fé¹⁻ e si¹⁻
fi¹⁻ Jerusalén jogui dsigá` dslír¹⁻ e dsíng¹⁻ jlo¹⁻ e guá¹⁻
do, co¹⁻ dsíng¹⁻ níguo¹⁻ jalé¹⁻ cuu¹⁻ cóo¹⁻ e si¹⁻ieeng¹⁻
e guá¹⁻ do, jogui siiñ¹⁻bir cajo quiá¹⁻ jalé¹⁻ e jlo¹⁻
e nicacuø¹⁻ dsea` quiá¹⁻ e silíi¹⁻ e guá¹⁻ do. Jo mi~
canúu⁻ Jesús e síng¹⁻ jaléng¹⁻ i dsea` do lado, joba'
cajíñ¹⁻ casí¹⁻reiñ¹⁻:

⁶ —Niguiéeb¹⁻ jmii¹⁻ mi~ niquí¹⁻ jalé¹⁻ e móo⁻ 'nú¹⁻
e téé⁻ na, jo jíi¹⁻ coo¹⁻ cuu¹⁻ jo¹⁻ nijé⁻ fa¹⁻ e si¹⁻íng¹⁻gui¹⁻
rúng¹⁻ lí¹⁻ laco¹⁻ jlo¹⁻ jnéeng¹⁻ e na lana.

*Jial nilí¹⁻ mi~ nijaquiéeng¹⁻ e ti¹⁻ lí¹⁻ ni'íng¹⁻ jmigüí¹⁻
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)*

⁷ Jo mi~ canúu⁻ jaléng¹⁻ i dsea` do e cajíng¹⁻ Jesús
lado, jo cajmingi'r¹⁻ dsea` do jo cajíñ¹⁻:

—Tifa¹⁻, ¿li¹⁻ nilí jalé¹⁻ e fó¹⁻ na? ¿Jial nilili¹⁻ mi~
nijaquiéeng¹⁻ e nidsijée¹⁻ jalé¹⁻ e jo?

⁸ Joba¹⁻ cañíí¹⁻ Jesús quiá¹⁻ i dsea` do jo cajíñ¹⁻
casí¹⁻reiñ¹⁻:

—Dsíng¹⁻ 'né¹⁻ ñiing¹⁻ óo¹⁻ 'nú¹⁻ jo ja¹⁻ güiligøøng¹⁻na¹⁻,
co¹⁻ fíim' dsea` nijalíng¹⁻ jo nijíñ¹⁻: “Jneab¹⁻ Dsea¹⁻
Jmáang¹⁻”, jogui nijíng¹⁻guí: “Lanab nicaguié¹⁻
oor¹⁻ e ni'íng¹⁻ jmigüí¹⁻.” Jo dsa¹⁻ ja¹⁻ jmijíng¹⁻na'r jíi¹⁻
coo¹⁻, jo jie¹⁻ mi¹⁻ ligøøng¹⁻na¹⁻. ⁹ Jogui mi~ ninúu¹⁻na¹⁻ e
nijáa¹⁻ mii¹⁻ jo ninéé¹⁻ ta¹⁻ tíng¹⁻, ja¹⁻ føøng¹⁻na¹⁻ jíi¹⁻ coo¹⁻,
co¹⁻ jalé¹⁻ e jo 'né¹⁻ nilitib¹⁻ lajee¹⁻ ná¹⁻gui e ni'íng¹⁻
jmigüí¹⁻.

¹⁰ Jogui cajíng¹⁻gui Jesús casí¹⁻r¹⁻ jaléng¹⁻ i dsea` do:

—Jaléng" dsea` i neáang' cōo` fii` nitíñ" cōo'~ cōo'gui fii` , jogui cōo` 'lé" dsea` nitíñ" cōo'~ cōo'gui 'lé" dsea` cajo. 11 Jogui eáang' teá` nijó" uó" fí` la fí` na, jogui nijáa' oo~, jogui nilisea` jmiguiú` íing`~ jmohuú` la'úng" fí` jmigüí` , jogui jmiguiú` íim`~ jalé" e nijnéng` fí` yá" jmigüí` , jo dsíng" niféng" jaléng" dsea` mi~ ninír` jalé" e jo.

12 'Jo dsu' ná"-gui e nidsijée` jalé" e nifá"-a na, fíing` dsea` nili'ni" níiñ" 'ná", dsea` cuíng`na' jnea~, jo dsíng" ga` nijmeáiñ" 'ná" uíl`~ jnea~. Jo nidsijéeñ` 'ná" fí` sináu` guá"- e laco' ni'níñ" 'ná" fí` quini` jaléng" dsea` , jogui nitáiñ" 'ná" fí` dsí` 'náñí` , jo lí` jo nidsijéeñ` 'ná" fí` quini` jaléng" dseata` dsea` cōøng`~ uíl`~ e líing`na' dsea` quié"-e. 13 Jo mi~ nidsingúng`na' jalé" e na, job mi~ nilí'na' nifóng`na' jaléng" i dsea` do jial ca'uíng`na' dsea` quié"-e. 14 Jo ja` jmee`na' fí'í` fa' e ja` ñí`na' jial ningú`na' quiá"- jaléng" i dsea` do mi~ nijmingú`r` 'ná" quiá"- jalé" dsee` e niñíng`na'. 15 Co' jneab` nijmee`e e niliñí`na' jial ningú`na' quiá'r` , jogui nijmee`e e tiing`na' eáang` , jo jíi`~ jaang` i dsea` i 'ní` níing" 'ná" do ja` niquí`r` jmíi` fa' e niñír` quií`na'. 16 Jo dsíng" niliseeng` i 'ní` níing" 'ná", co' jí`gui jaléng` tiquí`na' jogui niquí`na' jogui jaléng` rúnge`na' jogui jaléng" i cuíng` 'ná" nijmér` lajo cōo`~ 'ná" jo jí`gui cartí` nijngáiñ" i liing` 'ná". 17 Jo lajalém" dsea` jmigüí` nili'ni" níiñ" 'ná" uíl`~ e líing`na' dsea` quié"-e. 18 Jo dsu' jíi`~ camí`~ jñaguí`na' ja` nidsilíing`. 19 Jo jie` mí` litúng` áa'na' e fí` niteáang`na' cōo`~ jnea~, co' lajoba` e cuøøng` e nitíng`na' fí` quini` Fidiéé` mí` nití` fí` lajo.

20 'Jo mi~ nimó`na' e nijalíing` jaléng" 'lé" e

nirír⁻ latøøng⁻ fii[~] Jerusalén, joba['] güiliñí[~]na['] jóng e jo['] huóø⁻ róo['] e fii[~] jo, co['] ti['] li[~] ni'íim⁻. ²¹ Jo co['] lajob nilí[~], joba['] dsift['] lajob 'né⁻ uóng['] jaléng["] dsea['] i neáang['] jee[~] fii[~] Jerusalén e nicuír⁻ fí[~] jee[~] mó['] ná[']-gui e nirí⁻ jaléng["] 'lée⁻ lacúng["] lajíing['] e fii[~] jo. Jo jaléng["] dsea['] i taang[~] jmoo['] ta[~] fí[~] caluu[~] fii[~] jo['] güi'í[~] dsíir['] fa['] e niquing["]-guir fí[~] jee[~] fii[~], co['] lí["] güicuíi["]bre cajo. Jogui['] jaléng["] dsea['] i neáang['] latøøng⁻ li[~] se['] Judea 'né⁻ nicuí["]bre cajo e laco['] cuóøng['] njmíl'óng["] yaaiñ[~]. ²² Co['] ie[~] job mi[~] ni'íng["] dsea['] iihuí[~], jo lajoguib e niliti['] jíi['] laco['] fé['] fí[~] ni[~] ji['] quiá[']- Fidiée[~]. ²³ Jo dsu['] dsíng["] fí[~] jaléng["] dseamí['] i ngí['] quiéeng['] yuu['] osi i ngí['] jéeng['] yuu['] cu['] tú['] ie[~] jo[']! Co['] dsíng["] nicá['] dsea['] iihuí[~] la'úng⁻ fí[~] jmigüí['], jo dsu['] eáang['] guib nicá['] i dsea['] i seeng['] fí[~] Jerusalén la iihuí[~] lajee['] lajaléng["] dsea['] jmigüí[']. ²⁴ Jo fíim['] dsea['] njúuiñ⁻ fí[~] jee[~] mii['], jogui['] fíim['] dsea['] niteiñ['] jo nidsiliñ['] náñí['] fí[~] fii[~] li[~] jié[']; jo jaléng["] dsea['] i jalíing['] fí[~] li[~] huíi['] i ja['] cuíing['] Fidiée[~] nijaso'óøm["]bre fii[~] Jerusalén cartí['] mi[~] nidsíng⁻ e í['] e nisíl'i['] quiá['].

Jial mi[~] nijáa'tu Dsea' Jmáang⁻ (Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'Jo dsíng["] nilisíng⁻ jial jnáeeng['] iee['] cóo[']~gui si['] cóo[']~gui jaléng["] náu[']. Jogui['] dsíng["] nidsigá['] dsíi['] dsea['] jogui['] niféiñ['] cajo uíi['] e ga['] niróo⁻ jmiñí['] jogui['] ga['] nitá['] mii[']. ²⁶ Jo dsíng["] niféng["] dsea['] jo fíim['] dsea['] ni'líng⁻ dsíir['] cóo[']~jalé['] e fo['] do mi[~] ni'í['] dsíir['] jalé['] e nilí['] ie[~] jo, co['] jí['] gui jalé['] e sea['] fí[~] yú['] jmigüí['] nijó['] lafa['] mi[~] jó['] uó⁻. ²⁷ Jo joguiba['] mi[~] nimáang["]na['] jnea[~], dsea['] líin'n jaang['] dsea['] jmigüí['] i jáa['] fí[~] níff['], e nigáa'a niquíin["]n jee[~] cabøø['] jníi['] cóo[']~ e niing⁻ ji[~] e 'gøng["] quiá[']- Fidiée[~]. ²⁸ Jo mi[~]

nináng` e nidsijée` jalé` e nicafá`-a na, joba` cuóø`-bí` yaang`-na` jóng, jogui` jøø`-na` yejí` fí` yú` jmigüí` co` niijaquiéem`ba` e nileáng`na` conguia` jee` jalé` dsee` quií`-na`!

29 Jo lí` jo casf`- Jesús jaléng` i dsea` do coo`gui júu` jo cajíñ`- casf`-reiñ`:

—Quié`na` cuente jial lí` jalé` 'ma` güiñí` osi lí` doñí` ee` 'ma` é. **30** Jo mi` móo` 'ná` e ninaang` iée` jalé` má`- e sí` quiá`-, 'nú` niñí`na` e jii` jmíib` niijaquiéeng` jóng. **31** Jo mi` canaang` lití` jalé` e nicafá`-a na, joba` güiliñí`na` guiú`- e niijaquiéem`ba` e nicá` Fidiée` nifí` quiá`- lajaang` lajaang` dsea` jmigüí`.

32 'Jo e já`- e fíi`-i 'ná` e jalé` e na 'né` nilitib` ná`-gui e nijúung` jaléng` dsea` i seeng` jmíi` na. **33** Jo ni'lím` la'úng` jmigüí` la coo`-gui la'úng` yú` jmigüí` , jo dsu` jalé` júu` quié`-e ja` tóo` jmíi` fa` e ja` niliti` lajalé` e jo.

34-35 'Jo co` lajob nilí` , joba` fíi`-i 'ná` e dsíng`- 'né`- niing` óo`na` jo ja` cuó`- fí` yaang`na` jíi`- capí`- e nirøng`na` dsee` coo`- jalé` e 'li`- e sea` fí` jmigüí` . Jo ja` jmoo`na` ta`- í`- mée` o`gui ngí`na` e eáang`gui guing` óo`na` jial niliseeng`na` fí` jmigüí` la, jo lajoba` ja` nidsingíng`na` la dsingíng` jaang` nóo` i guíée` li` róo` coo` leá` . Co` jaléb` e jo nilí` mi` niguiée` e jmíi` jo jee` jaléng` dsea` i seeng` fí` la'úng` fí` jmigüí` . **36** Joba` liúun`-n 'ná` e dseáng`- la guíim`ba` 'né` e neáang`na` e néé` guiú` quií`-na` contøøng` , jo contøøng` 'né` míi`-na` jmi`ee` Fidiée` uii` quií`na` e laco` ja` güitiíng`na` jalé` e nilí` ie` jo jogui` e laco` cuóøng` nigüiquiéeng`na` fí` quinii` , jnea` dsea` líin`n jaang` dsea` jmigüí` i jáa` fí` nifí`-

Jo jalé¹ e júu[^] na ca'e' Jesús ca'e'r' jaléng¹ i dsea'
do ie[~] jmii[~] jo.

³⁷ Jo mi[~] cang[^] jo, lacoo[~] jmii[~] dsí'ée[~] Jesús
jaléng¹ dsea` jalé¹ júu[^] quiá¹- Fidiée[~] fí' guá¹- fé¹
e si[~] fí' Jerusalén. Jo lacoo[~] 'lóo[~] dséer[~] dsijer[~] fí'
coo[~] yá¹ cuo[~] e sii[~] Olivos e fí' 'ni[~] fí' Jerusalén do.
³⁸ Jo lajalem¹ dsea` dsilíiñ[~] e fí' guá¹- do laca'ee[~] e
dsinúur[~] jalé¹ júu[^] e guia' Jesús.

22

Mi[~] cas[~]ng[~] jaléng¹ dsea` jial e nisáiñ¹ Jesús
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11 :45-
53)

¹ Jo ie[~] jo nijaquiéeng[~] coo[~] jmii[~] e sii[~] Pascua
quiá¹- jaléng¹ dsea` Israel, jo ie[~] jmii[~] jo gó'r' iñí¹[^] e
ja[~] quie¹[^] quiéeng[~]. ² Jo lajee[~] jo canaang[~] jaléng¹ fí'
jmí'dsea` cóo[~]gui jaléng¹ tifa[~] quiá¹- júu[^] quiá¹ ta[~]
quiá¹- dsea` Israel e sii[~] jial niguié'r[~] e níjngáiñ¹-
Jesús, jo dsu[~] ja[~] teá[~] dsíir[~] e níjmér[~] jalé¹ e 'li¹ e i[~]
dsíir[~] do, co[!] dsíng¹- 'gó'iñ¹ jaléng¹ dsea` i seáng¹ fí'
Jerusalén lajee[~] e jmii[~] jo.

³ Jo lajee[~] jo ca'í¹ fí[~] i 'ling¹[^] i sii[~] Satanás fí'
dsí[~] Judas Iscariote, jaang[~] lajee[~] dsea` guitúung[~]
quiá¹- Jesús. ⁴ Jo dsífí[~] lajob cangór[~] cangosíiñ[~]
cóo[~] jaléng¹ fí[~] jmí'dsea` cóo[~]gui jaléng¹ dseata[~]
quiá¹- guá¹- quiá¹- dsea` Israel quiá¹- jial nilí'r[~]
nisáiñ¹ Jesús e laco[!] níjáiñ¹ dsea` do fí[~] quini[~] i
dsea` í. ⁵ Jo dsíng¹- calí'iáang[~] dsí[~] jaléng¹ i dsea`
do mi[~] canúur[~] e júu[^] jo, jogui cacuør[~] júu[^] quiá'r[~] e
nicuó'r[~] Judas Iscariote cuu[~] e 'léeiñ¹[^] do e quiá¹- e
nisáiñ¹ Jesús. ⁶ Jo ca'ib[~] dsíir[~] quiá¹- rúiñ¹ e níjmér[~]

lajo, jo mifüing` canaang` Judas e 'nó'r' jial e nijáiñ`
Jesús fí` jaguó` jaléng` i dsea` do.

*Mi~ cagó` Jesús tí` canuu` cóq`~ dsea` guituung`
quiá'r`*

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co.
11:23-26)

⁷ Jo mi~ cangf` jo, 'ñia' ie~ jmii~ e go` jaléng` dsea`
Israel iñí` e ja` quiéeng` quie`^, jogui ie~ job cajo
'né` e nijngáiñ` jaang` jo'se` jiuung` lacoo` sinuu`
quiá'r` e nijmér` e jmii~ Pascua do, ⁸ jo 'ñia' ie~
jmii~ jo caquia` Jesús ta` quiá` Tú` Simón cóq`gui
Juan jo cajíñ` casf` reiñ`:

—Güiliing`na' jo güiguiá`na' guiá` li` nijmó`naa'
jmii~ Pascua, jo fí` job niquiee`naa` coliing` canuu`
na.

⁹ Joba` cajming` i dsea` gáng` do Jesús jo casf`r`
dsea` do:

—¿Jie` fí` li` iing` 'na` e nidsiguiá`naa` guiá` jalé`
e jo?

¹⁰ Joba` cañí` Jesús quiá` i dsea` do jo casf` reiñ`:

—Mi` nigüitáang`na` jee` fí` Jerusalén, job
nimáang`na` jaang` dseañu` i ngang` quiée` coo`
dsuu` e a` jmii`, jo nigüiliim`ba` laco` ngaiñ`, jo
e 'náu` li` ni'lír` do, job nigüitáang`na` cajo. ¹¹ Jo
niff`na` i dsea` fí` e 'náu` do: "Lalab jíng` tifa`
qui`ii": ¿Jie` sinuu` li` nijmee`e jmii~ Pascua cóq`
jaléng` dsea` guituung` quié`e?" ¹² Jo ni'é'r` 'ná`
coo` 'náu` yú` li` nisiliing` guiá`, jo fí` job niguiá`na`
guiá` quiá` e niquiee`naa` do.

¹³ Jo cangolím` i dsea` gáng` do mi` cangoiyúung`
e cajing` Jesús lajo, jo cadsém`bre i dsea` do, jo
calitib` laco` cajing` Jesús jéeng`gui` do. Jo fí` job
caguiar` guiá` e nidó'r` ie` canuu`jo.

¹⁴ Jo mi~ nijaquiéeng' oor~ e nidó'r~, jo cangolíim~ Jesúus cój~ i dsea` guitúung` do fí~ li~ ninéé` guiú~ e nidó'r~. Jo mi~ caguilíiñ~ jo caguá'bre mes~ lajaléiñ~ do, ¹⁵ jo canaang` Jesúus si~'reiñ~ do lala:

—Dsíng` calíiin~n e njmee~e e jmíi~ Pascua la cój~ 'ná~' ná~' gui e nijúun~n! ¹⁶ Co~ jo~ njmee~e e jmíi~ jo~ cój~ 'ná~' cartí~ mi~ nití~ í~ e nijí~tu~ rú~naa~ fí~ ñíff~ quié~e.

¹⁷ Jo lí~ jo catíiñ~ coo~ cój~ e a~ jmíi~ míi~ huiing` jó~' jo~ cacuø'r~ gui'máang` Fidiée~, jo lí~ jo~ casí'r~ jaléng` i dsea` quiá'r~ do jo~ cajíñ~:

—Jó~'o e cój~ la, jo~ jmee~na~ jmá~'jiu~ e a~ dsíi~ lajée~ lajaléng`na~ na. ¹⁸ Dsaco~ jo~ nidúu~u e jmíi~ míi~ huiing` jó~' la cartí~ nijí~tu~ rú~naa~ fí~ ñíff~ quié~e.

¹⁹ Jo mi~ cangí~ jo~ , jo~ casá'r~ coo~ iñí~ jo~ cacuø'r~ gui'máang` Fidiée~. Jo mi~ cangooyúung~ jo~ , jo~ cajmíer~ jmá~'jiu~ e iñí~ do lajée~ lajaléng` i dsea` guitúung` do. Jo lí~ jo~ casí~rein~ jo~ cajíñ~:

—Quié~na~ e iñí~ la, co~ e la líi~ e ngúu~ táan~n la, dsea` nijúun~n uii~ quiá~' jaléng` dsea` jmigüí~. Jo jalé~ e la 'né~ njmee~na~ e lacó~ niguiéng` óo'na~ jnea~.

²⁰ Jo mi~ cangooyúung~ e cagó'r~ e iñí~ do, jo~ catíng~tur~ e cój~ e lí~ a~ jmíi~ míi~ huiing` jó~' do jo~ cajíñ~:

—E a~ dsíi~ e cój~ la líi~ coo~ júu~ 'míi~ e jmíró~ Fidiée~ cój~ dsea` jmigüí~. Jo e júu~ jo~ niliti~ mi~ nití~ jmíi'øøn~ uíi~ dsee~ quiá~' jaléng` dsea` jmigüí~. ²¹ Jo dsac~ lana, lab guiing~ i dsea` i ni'níng~ jnea~ fí~ quini~ jaléng` dsea` i 'ní~ níi~ quié~e. ²² Dsaco~ lana jnea~, dsea` líi~n jaang` dsea` jmigüí~

í jáa' fí' ñiffí~, 'né~ nidsingúin~n lí^ laco' la fé~ fí' ni~ ji` quiá!~ Fidiéé~. Jo dsu' e ngí~ fí~ í dsea` i ni'níng~ jnea~ fí' quini~ jaléng~ í dsea` í!

23 Jo mí~ canuu~ í dsea` guitúung` do e cajíng~- Jesús lado, jo canaaíñ` jmíngi` rúiñ~:

—¿í~ jaang` jneaa~ aa', faa~ aa', dsea` néé ee' la í ni'níng~naa' Fí`naa' Jesús?

I~ i niing~gui

24 Jo mí~ cangoyúung~ e cagó'r~, jo canaang` í dsea` guitúung` do jmiquím~- dsír` quiá!~ uíi~ e síiñ` quiá!~ í~ í niing~gui lajeee` la'ó~ ír`.

25 Joba' cañíí` Jesús quiáíñ!~ do jo casí~reiñ~:

—Jaléng~ dseata~ í quiú~ ta~ quiá!~ jaléng~ dsea` í ja` cuúing` Fidiéé~ jmóor` laguidseaang~ e jmití~ dsea` jalé~ ta~ e quiú'r~. Jo jalém~ í dsea` do 'né~ fé'r~ e eáam` guiú~ jogui e eáam` jlo~ laco` ta~ quiú~ dseata~ quiá'r~. **26** Jo dsu' 'nú~, dsea` líng`na` dsea` quié~e, ja` cuóøng` fa' e líng`na` lajo. Co' ii~ 'nú~ í iing~ í niliniing~gui, 'né~ njmee~na` laco` jmoo` jaang` dsea` í ja` niing~; jogui ii~ 'nú~ iing~ í niquiá!~ ta~, 'né~ njmee~na` lajií~ ta~ e iing~ dsea` rúm`ba`!

27 Co' e já!~ e í~ dsíí` dsea` e eáang`gui niing~ í dsea` í guiing~ gó~ laco`gui í dsea` í caguié~ e jmiñí~ do. Dsu' jnea~ sín~n la jee~ 'nú~ lí~ laco` jaang` dsea` í jmoo` lajií~ e iing~ dsea` rúng~.

28 'Jo co' nicangí`ba` cóo~ lnea~ contøøng~ lajee` nicangongúin~n jalé~ iihuú~ fí` jmigüí~ la, **29** jo uíi~ e lajob nicajmee~na`, joba` nicuóøø~ 'nú~ e niquiá!~na` ta~ coliing~ cóo~ lnea~ fí` ñiffí~ lí~ laco`gui la nicangúing` jnea~ quiá!~ Tiquié~e Fidiéé~ dsea` guiing~ ñiffí~ e niquiá!~ta~ cajo. **30** Jo coliim~ ni'né~ niquiee~naa` cóo~ lnea~ fí` jo, jogui røøb`

niquidsi'naa' í' cajo quiá'-' lají' guitu' 'lé' dsea' Israel.

*Mi~ cajmée` Jesús júu^ e nijíng^- Tú^ Simón e ja` cuíñ`dsea`do
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)*

³¹ Jo mi~ calí' jo, cajíng^-gui Jesús casí'r^- Tú^ Simón:

—Simón, Simón, lana nicamíing` Satanás 'ná' e niguiá` ji'l' 'ná' lafa' mi~ ji' dsea` qui' cui'iee'. ³² Jo dsu' jnea~ nicamíí` i Tiquié`e dsea`guiing~ ñíff^- uii~ quií'-' e laco' ja` güilín^ e nilítung^- a' júu^ quié`e. Jo 'ná', mi~ nifo' tu' calé` catú` e lin' dsea` quié`e, joba' jmícoó` jáng jaléng` dsea`rún` e laco' teá`gui nisíñ`- cój`- júu^ quié`e.

³³ Joba' cañíi` Tú^ Simón jo casí'r^- Jesús jo cajíñ`-:

—Fí'i, teáb` dsí` jnea~ e ninii`i cóo`- 'ná` fí` 'náñí` fing song casáng` dsea` 'ná', jogui colíim` nijúu`naa' fing calí'né` lajo.

³⁴ Joba' cañíi` Jesús quiá'-' Tú^ Simón jo casí`-reiñ`:

—Tú^ Simón, e laba' fíí`-i 'ná', e dsa'ó` góó` na, ná`-gui e niquí`- tuidsée` , 'ná` nifo'^ 'ní` néé`- e ja` cuíin` jnea~.

Mi~ nijaquiéeng` oor~ e nidsingíng` Jesús jalé` iihuíí`

³⁵ Jo lí`- jo, cajmíng^- Jesús jaléng` i dsea` quiá'r^- do jo cajíñ`- casí`-reiñ`:

—Mi~ casíin`-n 'ná' e ja` quié`na' nosáu` quií`na' o'gui cuu` , jogui jíi`-lomíi`na'e ó'ba', joba' jíi`-coo` ja` ee` calí'né`gui', ¿já` leáa`?

Joba' cañíi` i dsea` do jo casí'r^- Jesús:

—Dseáng`- lajob líí', Fí'ií`.

36 Joba' cajíng'~tu Jesús casí'r~ jaléng'~ i dsea` do:
 —Jo dsu' lana fíi~i 'ná', jaléng'~ 'ná'~ i sea` nosáu'
 quiá'~ cóo'~gui lí~ téel~ cuu~ quií~na', joba' quié'na'
 jalé~ e jo; jogui ii~ 'ná'~ i ja` sea` ñisú~ quiá'~, joba'
 'ná~na' coo`~mí~guiée~ quií~na' jo leáa'na' coo`~e ní~
 jo. **37** Dsaco' lana tí~ niliti~ jalé~ e fé~ fí~ ni~ jí~ quiá'~
 Fidiée~ lí~ fé~ lala uii~ quié~e: "Jo jee~ jaléng'~ dsea` i
 soo` dsíi` calí'iñ~". Dsaco' lajale~ e fé~ fí~ ni~ jí~ quiá'~
 Fidiée~ uii~ quié~e, dseáang'~ 'né~ nilitib~ e jo.

38 Joba' cañíi` i dsea` do quiá'~ Jesús jo cajíñ'~:
 —Fí~i, lab sea` tú~ ñisú~.
 Joba' cañíi~tu Jesús jo cajíñ'~:
 —Nitéb~ jíi~ lana.

*Mi~ casíng~ Jesús cóo~ Fidiée~ fí~ mó~ Olivos
 (Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)*

39 Jo mi~ cangí~ e cajíng'~ Jesús e júu~ jo, dsifí~
 ladob cagüi'fir~ jo cangó~tur fí~ mó~ Olivos lí~
 laco'gui jíi~ e qui~ tñiñ~ e jmóor. Jo cangolíim~
 jaléng'~ i dsea` quiá'r~ do cajo~ tí~leáaiñ~ laco' cangó~
 dsea` do. **40** Jo mi~ caguilíñ~ e fí~ mó~ jo, job cajíng'~
 Jesús casí'r~ i dsea` quiá'r~ do:

—Féeng'~na! Fidiée~, jo lajoba' ja` dseáang'~ e ni~
 jiúng'~na' fí~ ni~ dsee~.

41 Jo lí~ jo, dob catiúung~tear i dsea` quiá'r~ do,
 jo 'ñia'bre cangór~ tí~ doguijí~ lí~ laco' í~ e tí~ coo`
 cuu~ e bí~ dsea` cóo~ guóor. Jo casí'r~ uó~ jnir~ jo
 canaaiñ~ feíñ~ Fidiée~ jo cajíñ'~:

42 —Teaa~, song iin~ joba' cuóøm` lí~ laan~ jnea~
 jee~ jalé~ iihuí~ e tí~ li~ nidsingúin~n; jo dsu' ja` güilí~
 laco' iing~ jnea~, co' güilitib~ jial dseáang'~ jíi~ iing~
 'ná~ e niliti~.

43 Jo mi~ cajíng'~ Jesús lajø, jo dsifi' lajob cajnén~ jaang` ángel i casíng` Fidiée~, jo cacuø'r' dsea` do bñ' e quia~ e nité'r' cóo~ jalé~ iihuñ' e tí' li~ nids-ingñiñ~. **44** Jo lajee~ jo eáang'gui canaang` Jesús jmiféiñ~ Tiquiá'r~, jo canaang` sojiúiñ~ jmiguiee` e lí~ la lí~ jmi'øøiñ~ cartí ni~ uø~.

45 Jo mi~ calí~ e féiñ~ Tiquiá'r~, jo cangám'~ tur fí~ li~ caseáaiñ~ i dsea` quiá'r~ do, jo cadséng~neiñ~ do e güüm`biñ~ do lajaléiñ~, co~ dsíng'~ nicalijiuung~ dsíir'. **46** Joba' cató~ Jesús i dsea` do jo casí~rein~ lala jo cajíñ~:

—Jialí~ güüing` 'ná~? Jminá~ ráang~na~ jo féeng~na~ Fidiée~ dsea` guiing~ ñiff~ uii~ quí~na~ yaang~na~, jo lajøba~ ja~ dseáang~ e nijiúng~na~ fí~ ni~ dsee~.

Mi~ casang'~ dsea` Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Jo laco~ gui'nang~ e fé'bí Jesús e júu~ na, mi~ canaang` guiliing~ fíing~ dsea`. Jo jaang` lajee~ lajaléng~ i dsea` guitúung~ do i sii~ Judas Iscariote, fíbing~ i quie~ ñiff~ quiá~ i dsea` do. Jo cangoquiéeiñ~ fí~ li~ sing~ Jesús jo cachø'r~ ni~ dsea` do. **48** Jo dsu~ lalab cañí~ Jesús quiáñ~ do:

—Judas, ¿su cóo~ e chø~ ni~baa e nijáan~ jnea~ fí~ jaguo~ jaléng~ i 'ní~ níning~ jnea~, dsea` i jáa~ fí~ ñiff~ i líng~ jaang` dsea` jmigüí~?

49 Jo mi~ cangá~ dsea` guitúung` quiá~ Jesús e calí~ lado, jo cajmingi'r~ Jesús jo cajíñ~:

—Fí~naa!, ¿su nitíi~naa~ cóo~ ñisø~?

50 Jo jaang` i dsea` guitúung` do caguir~ ñí~ quiá'r~, jo caquih'r~ logua~ dsée~ quiá~ jaang` dsea` i jmoo~

ta~ quiá'~ i jmidsea` i laniing~ do. **51** Jo dsifí lajób cajíng~ Jesús casír~ i dsea` quiá'r~ do:

—Jo e cang'na'r jíi'~ coo'; nilib` jíi'~ lana.

Jo dsifí lajób cagüíi' Jesús e li~ 'ná'~ quiá'~ i dsea` sicutíng~ do, jo ladsifí lanab ca'lóo~ loguaiñ~ do.

52 Jo lí~ jo, casí~ Jesús jaléng~ fíi~ jmidsea` cóo'~ jaléng~ i née~ ni~ guá'~ cóo'~ gui jaléng~ dsea` cóøng~ quiá'~ guá'~ quiá'~ dsea` góor` dsea` Israel, co' jalém~ i dsea` fíi~ caguilíñ~ e nitóor` Jesús, jo cajíñ~ casír~ i dsea` do:

—Lana cagüilíng~ 'ná'~ e quié'na' jalé~ nisñ~ cóo'~ gui jalé~ 'ma'~ e nijmang'na' jnea~ lafa' jaang~ ii~. **53** Jo lacoo` jmii~ lacoo` jmii~ ca'ée~ e 'ná'~ júu~ quiá'~ Fidiéé~ fíi~ guá'~ qui'naa', jo dsu' ja` cateá~ óo'na' fa' e caséng'na' jnea~ lajee~ jo; jo dsu' lanagi cagüeá~ oor~ e güijé~ 'ná', co' Fidiéeb` dsea` nicacuør` fíi~ lajo e i'lim~ niquiá'r~ ta~ e uóø` lana.

Mí~ cajíng~ Tú~ Simón e ja` cuíñ~ Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Jo dsifí lajób casaiñ~ Jesús, jo catór~ dsea` do fíi~ quiá'~ i jmidsea` laniing~ quiá'~ dsea` Israel. Jo huiim~ ngang~ Tú~ Simón e ti'leáaiñ~ lacó~ ngolíng~ i dsea` do e téer` Jesús. **55** Jo mí~ caguilíñ~ fíi~ jo, jo canaang~ i dsea` i casó~ quiá'~ Jesús do e jíi'r~ jíi~ fíi~ guiá~ joo` sigui', jo caguár` lacúng~ lajíng~ e jíi~ do mí~ cacóo~. Jo dob caguá` Tú~ Simón cajo jee` jaléng~ i dsea` do. **56** Jo mí~ cangá~ jaang` dseamí~ i jmoo` ta~ quiá'~ i jmidsea` do e dob guiing~ Tú~ Simón jee` jaléng~ i dsea` i neáang~ do, jo canaaiñ` jmiciúng`neiñ~ jo casí~ reiñ~:

—Jaa~, cangiib` i dseañ~ la cóo'~ Jesús cajo.

57 Jo mi~ canúu~ Tú^ Simón lado, jo dsifi' lajobj
cajíñ'~ casf'r~ i dseamf do:

—Ja` cuíng'jneaiñ' do, dseamf.

58 Jo mi'míng~guijiu~ lajo, jiéng"gui calicuí~
quiá'r~ jo cajíñ'~:

—Dsea` quiá'~ Jesús líng'gui 'nú~ cajo.

Jo mi~ canúu~tu Tú^ Simón lado, jo dsifi' ladob
cañí'tur jo cajíñ'~:

—Ja` jee~ i do quíng'~ jnea~, dseañu~.

59 Jo mi~ cangf' coo~ oor~ lajo, jiéng"gui jaang~
dsea` cajíñ'~:

—E já'~ba' líng' i dseañu~ la dsea` quiá'~ Jesús, co'
i seeng` fí Galileab la cajo.

60 Joba' cañí~tu Tú^ Simón jo casf'r~ i dsea` do jo
cajíñ'~:

—Ja` ñii~ ee` e fó~ na, dseañu~.

Jo ja` mi~ cató'bí e fé~ i Tú^ Simón do lajo mi~ tí'
li~ caqui" jaang` tuidsée^. **61** Jo job mi~ caji" Jesús
nir~ jo cajóøiñ~ Tú^ Simón tí' li~ siñ~, jo dsifi' lajobj
cadseng~ dsíi~ i Tú^ Simón do e cajíng~ Jesús lami~
neáaiñ' gø'r~ do: "Dsa'o` góo` na, ná'~gui e niquí~
tuidsée~, 'nú~ nifo~ 'ní~ née~ e ja` cuíin~ jnea~."

62 Jo mi~ cadseng~ dsíi~ i Tú^ Simón do e cajíng~
Jesús lajo, jo dsíng~ calijiuung~ dsíir~, jo dsifi' lajobj
cagüi'fir~ jo dsíng~ canaaiñ` qui'r~ jóng.

Mi~ cajmeáng~ dsea` Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Jo mi~ cangf' jo, jaléng~ i dsea` i jéé' quiá'~
Jesús canaaiñ` lóøiñ~ dsea` do jogui bøøng~neiñ~,

64 jo cajnír~ jmini~ dsea` do jo cabár` moniñ~ jo
cajmingi~reiñ~ lala jo cajíñ'~:

—¿I~ i cabøøng~ 'nú? ijmee~ júu~, ne~ee!

⁶⁵ Jo jmiguibi jalé^l e fé'r` e jmineaiñ^l dsea` do lajee^v jo.

Mi~ cangojéeiñ` Jesú斯 fí~ lí~ siseáng` jaléng` dsea` cóøng` quiá`- guá`-

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Jo mi~ cajneá⁻ e jmíi[~] jo, jo caseáng^l jaléng^l dsea` cóøng^l quiá^l dsea` Israel cóo^l jaléng^l fíi[~] jmíse^a cóo^l gui jaléng^l tifa^l quiá'r^l, jo cató'r^l Jesú斯 fí^l lí[~] nisiseáiñ^l do, jo cajmingi'r^l dsea` do lala jo cajíñ^l:

⁶⁷ —Jmee^l júu[^], ne^vee', ¿su 'nab` Dsea` Jmáang^l?

Joba^l cañíi^l Jesúś quiá^l jaléng^l i dsea` do jo cajíñ^l:

—Song nijmee^l jnea^l júu[^] røø^l, ja^l já^l nilíing^l 'ná^l júu[^] quié^l e jóng. ⁶⁸ Jogui song ee^l nijmingíi^l 'ná^l, ja^l e ñí^lna^l ningíi^lna^l quié^l e cajo. ⁶⁹ Jo dsu^l latí^l lana jnea^l, dsea^l cagá^l a fí^l ñiff^l e líin^ln jaang^l dsea^l jmigüi^l, niní^li lí^l dsée^l laco^l guiing^l Fidiée^l dsea^l guiing^l ñiff^l, dsea^l i^l 'gøng^l eáang^l la'ung^l fí^l jmigüi^l.

⁷⁰ Jo mi^l canúu^l jaléng^l i dsea` do e cajíng^l Jesúś lado, jo lajalém^lbre cajmingi'r^l dsea` do jo cajíñ^l:

—Jo ¿su 'nab` Jóo^l Fidiée^l dsea` guiing^l ñiff^l liya?

Joba^l cañíi^ltu Jesúś quiá^l jaléng^l i dsea` do jo cajíñ^l:

—Dseáng^l lajob lí^l lí^l laco^l la nicafée^lna^l na.

⁷¹ Jo mi^l canúu^l jaléng^l i dsea` do e cajíng^l Jesúś lajo, jo casíiñ^l lajee^v lajaléiñ^l do jo cajíñ^l:

—¿E^lgui ta^l e 'neáng^lguíi^l jaléng^l dsea^l i tí^l ni^l? Co^l yee^vbaa^l nicaná^l náng jial laco^l lí^l júu[^] quiá'r^l.

23

*Mi~ caguiéng'~ Jesús fí~ quini~ dseata~ dsea` féng'~ i
sii` Pilato*

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Jo mi~ cangf jo, lajalém~ i dsea` do cangojéeiñ`
Jesús fí~ quini~ jaang` dseata~ dsea` féng'~ i sii` Pilato.
² Jo mi~ caguiliíñ~ do fí~ do, jo canaaiñ` jmóor` dsee~
quiá~ dsea` do jo cajín~:

—I dseañu~ la ngir` lacaang` jee~ 'náu` ta~
jmiguíing~ jaléng` dsea` i seeng` fí~ li~ quiá~ 'náu`
ta~. Jogui ngir` fé'r` e ja`'né~ niquí~naa' cuu~ quiá~
i dseata~ dsea` féng'~ i guing~ fí~ Roma, jogui fé'bír
cajo e íbre líiñ` Dsea` Jmáang~ i nisíng~ Fidiée~ i
nicá` nifí~ quiá~ jaléng` dsea` góona'a' dsea` Israel.

³ Jo mi~ canúu~ i dseata~ Pilato do lado, jo
cajmingi'r` Jesús jo cajín~:

—¿Su 'nab` dsea` i quie` nifí~ quiá~ dsea` Israel?

Joba` cañíi` Jesús jo cajín~:

—Dseáng` lajob líi` líi` lacol` la nicafée~ 'ná` na.

⁴ Jo mi~ canúu~ Pilato e cajín~ Jesús lajo, jo
casí'r` jaléng` i fí~ jmidsea` do cóo` gui` jaléng` i
dsea` i teáang` do jo cajín~:

—Ja` niguié` jnea~ jíi` cóo` dsee~ e sea` quiá~ i
dseañu~ la.

⁵ Jo mi~ canúu~ jaléng` i dsea` do lado, jo
eáang` gui` canaaiñ` jmóor` dsee~ quiá~ Jesús jo ca-
jín~:

—I dseañu~ na eáang` ngir` ta~ jmiguíing` dsea`
cóo` jalé` e er'. Jo canaaiñ` jmóor` lajo catí` li~ se`
Galilea cartí` cagüéiñ` fí` la, fí` li~ se` Judea, e jmóor`
lajo.

Mi~ cangojéeiñ` Jesús fí quini~ jaang` dseata~ i sií` Herodes

⁶ Jo mi~ canúu~ Pilato e café~ dsea` lajo, jo cajmingíir` su fí~ lí~ seí` Galileab seeng` Jesús. ⁷ Jo mi~ cajíng~ dsea` e fí~ job seeiñ~, joba' casíiñ` dsea` do cóo~ jaang` dseata~ i sií` Herodes i líng` dseata~ dsea` féng` quiá~ Galilea, co' ie~ jo dob nitáang` i dseata~ do fí~ Jerusalén. ⁸ Jo mi~ cangá~ Herodes e cangáiñ` Jesús, dsíng~ caliliáang` dsíir`, co' liib~ nicajá~ e iiñ~ e niníiñ~ dsea` do, co' fíim` dsea` dsicóor` júu~ quiá~ jalé~ e guiá~ e nicajmée` dsea` do, jogui güijer` fa` ee` nijmé~ dsea` do e li~. ⁹ Jo jmiguiab` jalé~ e cajmingi'l` dsea` do, dsu' jjí~ camí~ júu~ ja` ee` cañíi` Jesús quiáiñ~ do. ¹⁰ Jo lajee` jo, dob teáang` jaléng` fii~ jmidsea` quiá~ dsea` Israel cóo~ jaléng` tifa` quiá'r~, jo dseáng~ eáam` teáaiñ~ do jmóor` dsee~ quiá~ Jesús. ¹¹ Jo mi~ cangá~ Herodes e ja` ee` ngíi` Jesús, joba' cajmicóo~ rúiñ~ cóo~ jaléng` 'lé~ quiá'r~ e canaaiñ` lóøiñ~ dsea` do, jo caquíñ~ dsea` do caneáang` si~ dseata~ dsea` féng~. Jo lí~ jo, i dseata~ do caguiéng` tur Jesús fí~ lí~ guiing~ dseata~ Pilato calé~ catú~. ¹² Jo ie~ jmií~ jo røob` casíng~ tu~ dseata~ Herodes cóo~ dseata~ Pilato, co' lami~ jéeng` gui` níb` nicangáng~ rúiñ~.

Mi~ cahuí~ ta~ e nijúung~ Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18 :39-19 :16)

¹³ Jo mi~ caguiéng~ tu~ Jesús fí~ lí~ guiing~ dseata~ Pilato, jo caquiñ~ do ta~ e caseáang` jaléng` fii~ jmidsea` cóo~ gui` jaléng` dseata~ jogui cóo~ jaléng` dsea` fii~. ¹⁴ Jo mi~ caseáang` jaléng` i dsea` i, jo lalab cajíñ~ casí~ reiñ~:

—'Ná' cañijéeng'na' i dseañu' la fí' la e jmoo'na' dsee' quiá'r' e ngír' jmiguíñ' jaléng' dsea' fí'; jo jnea~ nicajming'í'r' jalé' e júu^ jo fí' quiní' 'ná' lajaléng'na' na, jo dsu' jíi' cōo' dsee' ja' mí' cadsé'e e røøiñ' lí' lacó' jíi' e 'nífing'na're. ¹⁵ Jogui nicasíim' bíir fí' lí' guiing' dseata~ Herodes, dsu' o'gui i dseata~ fí' líing' ee' dsee' cadsé'r' quiá' dsea'la, joba' fí' lab nicaguiéng'tureiñ'. Jo niñí'ba' e jíi' cōo' ja' ee' mí' cajmér' fa' cuøøng' e njingáang'naa'r, ¹⁶ jo dsu' nicuøø'baar iihuíí', jo lí' jo nilaam'tur calé' catú'.

¹⁷ Jo lajee' e jmíi' jo tíing' dseata~ Pilato e jmi'iáaiñ' dsíi' jaléng' dsea' fí' jo láaiñ' camíng' dsea' i iuung' fí' dsíi' 'næñí'. ¹⁸ Jo dsu' jaléng' i dsea' fí' do canaaaiñ' óor' teá' jo fé'r' e éeiñ' Jesús:

—Ja`laan' i dseañu' ná! ¡Leaang' Barrabás!

¹⁹ Jo i Barrabás do nica'ír' 'næñí' dsu' uíi' e 'ní' niíñ' jaléng' dseata~ jogui e ninicajngaiñ' dsea' cajo. ²⁰ Jo dsu' dseata~ Pilato eáang'gui iññ' e nileáiñ' Jesús lacó'gui i Barrabás do, joba' casí'tur dsea' fí' calé' catú'. ²¹ Jo dsu' jéeng'gui i dsea' fí' do canaaaiñ' fé'r' cōo' júu^ teá'gui jo cajíñ' e éeiñ' Jesús:

—¡Fí' dse' crúu^ teáaiñ' na! ¡Fí' dse' crúu^ teáaiñ' na!

²² Jo lí' jo, catí' 'ní' née' cajíng'tu dseata~ Pilato casí'r' jaléng' dsea' fí':

—Jo ¿e~gui dseáang' e ga` nicajmér'? Ja`gui ee' dsee' niguié' jnea~ e røøiñ' fa' e cuøøng' e njíúuiñ'. Dsu' lifa' nicuøø'baar iihuíí', jo lí' jo, nilaam'tur calé' catú'.

²³ Jo dsu' jaléng' dsea' fí' cōo'gui jaléng' fí' jmidsea' eáang'gui canaaaiñ' ta'r' míi' e mí'tur e

nitáng⁻ Jesúś fí['] dse["] crúu[^], jo lajōb cajméer['] cartí['] calí[']r⁻ lajií["] e mīr['] do. ²⁴ Jo lajōb cajmée['] dseata[~] Pilato lí["] laco['] jíi["] e mī['] i dsea['] i teáang⁻ do, ²⁵ jo caleáam[']bre i Barrabás do, dsea['] i 'ní["] níng⁻ jaléng["] dseata[~] jogui nícajngaiñ["] dsea['], co['] uiing[~] quiá[']⁻ e joba['] e iuuiñ⁻ 'næñí["], jo cajám[']bre Jesúś fí['] jaguo['] jaléng["] dsea['] i 'ní["] níng⁻ dsea['] do; jo cajméer['] lajo cój["] jaléng["] dsea['] fii["], co['] lajōb calííiñ["] do.

*Mi[~] catáng⁻ Jesúś fí['] dse["] crúu[^]
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)*

²⁶ Jo mī[~] cangf['] jo, jo cangojéem[']bre Jesúś fí['] lí["] nitáiñ⁻ fí['] dse["] crúu[^]. Jo lajee['] teáaiñ["] do fí['] e ngolíiñ⁻, cajíñ["] jaang['] dseañu["] i laco['] nijang['] jee['] ta['] quiá[']⁻ i sii["] Simón i seeng['] fí['] cój["] fii["] e sii["] Cirene, jo caquiñu['] ta['] e cajéeng['] i dseañu["] do crúu[^] quiá[']⁻ Jesúś laguidseaang[^]; jo cangór⁻ caluu['] laco['] ngóo['] dsea['] do.

²⁷ Jo fíim['] dsea['] i ngolíing⁻ laco['] ngóo['] Jesúś, jogui dsíng["] fíing["] dseamf['] i ngolíing⁻ qui['] jo tí[']óor['] e lijiuung["] dsír['] uii["] quiá[']⁻ Jesúś. ²⁸ Dsu['] Jesúś caji["] nir["] cajóøiñ["] jaléng["] i dseamf['] do jo cajíñ["] casf["] reiñ["]:

—Dseamf['] i seeng['] fí['] Jerusalén, ja['] qui[']na['] uíi["] jnea[~], dsu['] quií["]na['] uii["] quií["]na['] yaang[~]na['] jogui uii["] quiá[']⁻ jój[']na[']. ²⁹ Co['] niguiéeb['] jmíi["] mī[~] nífé["] jaléng["] dsea[']: "Juguiá['] ji['] quiá[']⁻ jaléng["] dseamf['] i ja['] cuóøng["] nidsiquieeng["] yu["], jo ja['] i["] caliséng['] quiá[']r["] i cacuó[']r["] tú["]." ³⁰ Jo ie['] job mī[~] nináng['] jaléng["] dsea['] e nimí[']r["] jalé["] mó["] jo níjíñ["]: "Liing["] güijiú["] sii["] li['] née'naa["]"; jogui nisí[']r["] jalé["] mó["]: "Meeng["] jnea["] lajmíná["]." ³¹ Co['] song lanab cuø[']na['] jnea[~] iihuú["],

dsea` ja` dsee⁻ røøn⁻, joba' jial tí'gui nidsing^üng⁻
'ná', dsea` røøng`na' dsee⁻.

³² Jo jaléng["] i dsea` i ngolíng⁻ do jéeiñ` gáng⁻
ii` i nidsijngáaiñ["] coliing[~] cóo["] Jesú. ³³ Jo mi[~]
caguilíiñ⁻ coo["] cuo["] lí[~] sii` Cuo["] Mogui["] 'Líi[~], jo fí[~]
job cateáaiñ["] Jesú fí[~] dse["] crúu[^] cóo["] laji["] gáng⁻ i
ii` do, jmá["] jáng["] crúu[^] lajaaiñ["] do: jo jmá["] jáng["]
i ii` do catáiñ⁻ lacataang["] cáang["] Jesú, jaang["] lí["] lí["]
dsée["] jogui jaang["] lí["] lí["] tuung[~]. ³⁴ Jo lajee["] gui'ná["]
e táang["] Jesú fí[~] dse["] crúu[^] cajíñ["]:

—Teaa~, íing["] dsee⁻ ui[~] quiá["] jaléng["] i dsea` na,
co["] e ja' lí["]biñ["] na jalé["] e jmóor["].

Jo mi[~] calí["] e cateáaiñ["] dsea` do fí[~] dse["] crúu[^],
jaléng["] i 'lée["] do canaaiñ["] cóor["] quiá["] i[~] nilí["] lajee["]
lajaléiñ["] do i[~] nicóo["] si["] Jesú fí[~] quiá'r⁻. ³⁵ Jo
lajalém["] dsea` teáaiñ["] e jóør["] jalé["] e calí["], jo jaléng["]
i dseata["] do canaaiñ["] lóøiñ["] Jesú jo sí'r["] dsea` do
lala jo fé'r["]:

—Caleáam[']bre jaléng["] dsea` jiéng["], joba'
güileáang["] 'ñia'r["] náng, song dseáng["] já["] e íbre
líiñ["] Dsea` Jmáang⁻, dsea` i casíng["] Fidiée["] fí[~] jmigüí["]
la.

³⁶ Jo jaléng["] i 'lée["] do lóøm["]bre dsea` do cajo["], jo
dsiquiéeiñ["] quiá["] li["] táang["] dsea` do fí[~] dse["] crúu[^], jo
cuo'r["] dsea` do jmíi["] míi["] huüing["] jó["] e tí["]. ³⁷ Jogui
sí'r["] dsea` do lala jo fé'r["]:

—Leaang["] uø["] náng song dseáng["] já["] e 'ná["] lin["]
i dsea` i quié["] nifi["] quiá["] dsea` Israel.

³⁸ Jogui tóo["] coo["] majmá["] yá["] gui["] crúu[^] lí["] táaiñ["]
li["] silíi["] cóo["] jalé["] jmíi["] griego cóo["] gui["] jmíi["] latín
jogui cóo["] jmíi["] hebreo, jo lalab guóng["]: “I lab i
dsea` i quié["] nifi["] quiá["] dsea` Israel.”

³⁹ Jo jaang` i ii` i taang` fí` dse^l crúu[^] do gab` fé`r` uií` quiá`- Jesús cajo, jo sí`r` dsea` do lala:

—Song dseáng`- já`- e 'nu` lin` Dsea` Jmáang`-, joba` leaang` uø` jóng jogui leaang` jnea`^.

⁴⁰ Jo dsu' i ii` i jaang`gui do ca'gaam`bre quiá`- i ii` rúiñ` do jo cajíñ`- casí`-reiñ`:

—¿Su ja` jáá` quií`- fa` e 'góng` Fidiée` dsea` guing` ñíff`-, 'nu` dsea` táan` fí` dse^l crúu[^] la cajo? ⁴¹ E liíng` uiim`ba` e taang` jnea`^ la, co` lagui**b** qui`naa` quiá`- jalé` e nica`lee`naa`, dsu' i dseañu` la jii`- coo` ja` ee` mí` ca'léer`.

⁴² Joba` cajíñ`- casí`r` Jesús:

—Jesús, güiguiéng` o` jnea`~ mí` ninaan`- niquiú`- ta` la'úng` fí` jmigüí`.

⁴³ Joba` cañíí` Jesús quiá`- i dseañu` i` jo cajíñ`- casí`-reiñ`:

—E já`- e fíi`- i` 'nu`, dseañu`, e náb nidsilíé`ee` cóo`- jnea` fí` ñíff`- li` guing` Tiquíe`e.

Mí` cajúng` Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Jo lajee` táang` Jesús fí` dse^l crúu[^] mí` catf` guieñí`- joo`, job mí` ca'í` náu`^ fí` guóo`^ uó`^ jo, jo cateá`- cartí` la ii`- 'ni` e ca'lóo`-. ⁴⁵ Jo cajlíng`- iee`, jo lajee` jo casíng` tú`- dsea`- joo` e 'mí`- e íí` guia`- joo` guá`- e si` fí` Jerusalén. ⁴⁶ Job mí` ca'óo` Jesús jo cajíñ`-:

—Teaa~, fí` jaguóo`ba` nisée`e jmiguí` quié`e náng.

Jo dsifí` mí` cajíñ`- lajo, jo cajúm`-bre.

⁴⁷ Jo mí` cangá` fíi` 'léé` quiá`- dsea` romano e calí` lado, jogui**ba** cajmiféiñ` Fidiée` jo cajíñ`-:

—Dseáng¹⁻ já¹⁻ba' e ja` dsee⁻ nirøøng² i dseañ³
na.

⁴⁸ Jo jaléng¹ i dsea` i teáang⁻ do cangá⁻bre jalé¹
e calí⁻ do, jo mi[~] caquiiñ¹⁻ e ngolíiñ¹, joba' canaaiñ¹
bár¹ fí⁻ nidsíir¹, co¹ fí¹ib¹ eáang⁻ calíiñ¹. ⁴⁹ Dsu' jaléng¹
dsea` i cangi¹ cóo¹ Jesú^s cóo¹gui jaléng¹ dseamf¹ i
cajalíing⁻ cóo¹ dsea` do catí¹ li[~] se¹ Galilea, huíib¹
cajer¹ jøør¹ jalé¹ e calí⁻ do ie[~] jo.

Mi[~] ca'áng⁻ Jesú^s

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19 :38-42)

⁵⁰ Jo ie[~] jo seeng¹ jaang⁻ dseañ³ i guiúng⁻ eáang⁻
i sii¹ Sé¹ i caliséng⁻ fí⁻ coo¹ fí¹ li[~] sii¹ Arimatea fí⁻
li[~] se¹ Judea. Jo líiñ¹ do jaang⁻ dsea` féng⁻ i
quiñ¹ ta[~] quiá¹ dsea` Israel. ⁵¹ Jo i dseañ³ do
güije⁻bre e nicá¹ Fidiée¹ nifí¹ quiá¹ lajaang⁻
laajaang⁻ dsea` jmigüí¹, jogui ja` calijíi'r¹ cajo¹ dsu¹ e
cahuí¹ ta[~] e niјúung⁻ Jesú^s lí¹ laco¹gui casíing⁻ i
dseata[~] caguiaang⁻ rúiñ¹ do. ⁵² Joba' mi[~] cajúng⁻
Jesú^s, cangó⁻ i Sé¹ do fí⁻ quini[~] dseata[~] Pilato, jo
camír¹ fí⁻ e ni'áaiñ⁻ Jesú^s, jo cacuøbi¹ i dseata[~] i fí⁻
e niјmé⁻ Sé¹ lajo¹. ⁵³ Jo dsiff¹ lajob cangór⁻ fí⁻ li[~]
táang⁻ Jesú^s fí⁻ dse¹ crúu¹, jo cajgiáaiñ⁻ dsea` do, jo
caquiiñ¹ coo¹'mi¹ té¹ e niguo¹, jo cangojéeiñ⁻ dsea`
do e ca'áiñ⁻ fí⁻ dsíí¹ coo¹ too¹ jiáa¹, co¹ lajob quií¹ tíing⁻
jaléng¹ dsea` Israel e áaiñ⁻ 'lii[~] quiá¹r⁻. Jo e fí⁻ jo jíi¹
jaang⁻ 'lii[~] ja` mi[~] ca'áng⁻ lami[~] jéeng⁻gui. ⁵⁴ Jo ie[~]
jmiíí[~] jo nilíí[~] e guati'ló⁻ jmiíí[~] e jmiííng⁻ jaléng¹ dsea`
Israel.

⁵⁵ Jo jaléng¹ i dseamf¹ i cajalíing⁻ cóo¹ Jesú^s catí¹
li[~] se¹ Galilea cangolíim⁻bre cajo¹, joba' cangá⁻bre
jie[~] li[~] ca'áng⁻ Jesú^s jogui jial caquiee¹ dsea` do
dsíí¹ e too¹ do. ⁵⁶ Jo mi[~] calita[~] dsíí¹ i dseamf¹ do

jie~ li~ ca'áng~ Jesús, joba' cangolíim'bre jóng fí' li~ neáaiñ' fí' Jerusalén, jo cangoguiar~ guiá~ jalé~ jmii~ jmeafii` cóo!~ gui~ jalé~ noo~ jmeafii` e nidsisuuiñ~ dsea` do mi~ ning~ jmii~ e jmi'íng~ jaléng~ dsea` Israel, co' lajob qui~ tñing` jaléng~ dsea` ie~ jo cóo!~ jaléng~ 'lìi~ quiá'r~. Jo cajmi'ím~ i dseamf~ do mi~ cat~ i~ lajo~ lí~ laco'gui ta~ quiá~ fí' ni~ ji~ quiá~ Fidiée~.

24

Mi~ cají~tu Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Jo mi~ cangf~ e jmii~ e jmi'íng~ jaléng~ dsea` Israel, jo jmii~ la'uii~ quiá~ semaan~ la'ee` eáang` jaléng~ i dseamf~ i cajalíing~ cóo!~ Jesús catí Galilea do caleáb` catú~ cangolíiñ~ fí' li~ si'aang~ Jesús, joquier` jalé~ jmii~ jmeafii` cóo!~gui~ jalé~ noo~ jmeafii` e nícaguiar~ guiá~ lamí~ jéeng`gui do quiá~ e si'lí~ nisúuiñ~ dsea` do. ² Jo mi~ caguiliíiñ~ e too` jiáa` li~ ca'áng~ Jesús, jo cangár~ e nisinab` e oo~ ée~ do, jo cab` níróo` e cuu~ e cajn~ mi~ ca'áng~ dsea` do. ³ Jo cangotáam~bre fí' dsíi~ e ée~ do, dsu' jo` cadséin~ Jesús fí' dsíi~ jo. ⁴ Jo mi~ cangá~ i dseamf~ do lajo, jo dsíng~ cafóin~ jíi~ jo` nír` e~ nijmér~. Jo lajee~ jo coo` cangá~bre e cajnéng~ gáng~ dseañu~ quiá~ laco` teáaiñ~, jo i dseañu~ do qui'r` 'mi` té` e ji~ jlo~. ⁵ Jo dsíng~ cafóng~ i dseamf~ do mi~ tí~ cangáiñ~ i dseañu~ do, jo catúuiñ~ cartí ni~ uó~ dsu` e cafóin~ dsea` do. Joguiiba` café~ i dseañu~ do e caféiñ~ i dseamf~ do jo cajíñ~:

—Jialíi` ngi`na` 'náng`na` jee~ jaléng~ 'lìi~ i dsea` i jí~ lana? ⁶ Co' nícajíb`tur calé~ catú~, joba`

jo` i seeng` fí` la. Téé` óo'na' jial cajíñ` lami` cateáaiñ` cóo` 'nú` fí` Galilea, ⁷ mi` cajíñ` e ír` dsea` cagüéiñ` fí` jmigüí` e jáar` fí` ñifí` e líiñ` jaang` dsea` jmigüí` dseáng` 'nеб` e nijáng` dsea` ír` fí` jaguo` jaléng` dsea` dsee` dsea` qui` cartí` nijnga` dsea` do quiá'r` fí` dse` crúu^, jo dsu` mi` nidsíng` 'ní` jmií` lajo, nijsb` tur calé` catú`.

⁸ Jo mi` canúu` i dseam` do e júu^ na, joguiba` cadseng` dsíir` jalé` júu^ quiá` Jesús. ⁹ Jo dsíir` lajob caquing` tur, jo cangojmée'r` júu` i dsea` guijáng` quiá` Jesús cóo` gui jaléng` i dsea` caguiaang` gui do. ¹⁰ Jo jaléng` i dseam` i caguicóo` júu` do siir` Yá` i seeng` fí` Magdala, jaang`gui i sii` Sihuoo` , jaang`gui i sii` Yá` niquiá` Tiáa~, jogui quíim`bi dseam` i caguiaang`gui cajo. ¹¹ Jo mi` canúu` i dsea` guijáng` do lado, ca'f` dsíir` e ngaam` i dseam` do, jo ja` ee` já` calíñ` lajíl` júu` e quiéeiñ` do.

¹² Jo dsu` Tá` Simón dsifib` cangór` güí`í` e cangojóor` e fí` too` ée` do. Jo mi` caguiér` fí` jo, jo catúuiñ` cajóor` jo cangár` e jíl` e 'mi` e caquing` dsea` doba` née`gui. Jo dsíir` ladob cangáng` tur, jo dsíng` cangogá` dsíir` quiá` jalé` e cangár` do.

Mi` cangolíng` gág` dsea` quiá` Jesús fí` Emaús (Mr. 16:12-13)

¹³ Jo e jmií` jo, gág` lajee` la'ó` i dsea` i cangi` cóo` Jesús do cataiñ` fí` e cangolíiñ` fí` coo` fí` lí` sii` Emaús e née` guicó` kilómetro lí` lí` caluu` fí` Jerusalén. ¹⁴ Jo lajee` teáang` i dsea` do fí`, jo ngolíiñ` sii` quiá` jalé` e nicalí` fí` Jerusalén lajee` e jmií` jo. ¹⁵ Jo lajee` ngolíiñ` , cangoquiéeng` Jesús, jo canaaiñ` ngir` colíng` cóoiñ` do. ¹⁶ Jo

jóøm̄ i dsea` gánḡ do Jesús, dsu' ja` canghiñ` fa' e calicuñ` dsea` do ladsifi' lodo. ¹⁷ Jo cajmíngi' Jesús i dsea` gánḡ do jo casí` reiñ' jo cajíñ':

—¿E~ jalé` e siing~ 'ná` lajee` teáang` na' fí? Jiali` líng` na' fí!

¹⁸ Jo jaang` i dseañu` do i nisii` Cleofas cañíir` quiá` Jesú, jo casí` r` dsea` do jo cajíñ':

—Lajíim` dsea` niñir` jalé` e nicalí` fí Jerusalén lajee` e jmií` e cangiñg` na. Jo ¿su jíi` 'nab` dsea` guin` fí Jerusalén e ja` ní` jalé` e nicalí` fí jo?

¹⁹ Joba` cajmíngí` tú Jesús quiá` i dsea` do jo cajíñ` casí` reiñ':

—¿E~ jalé` e nicalí` fí jo?

Joba` cañíi` i dsea` gánḡ do jo cajíñ':

—Mó` jáanaa` sii`naa` jalé` e calínḡ Jesús i seeng` fí Nazaret, jaang` dsea` 'gøng` i café` cuain` quiá` Fidiée` , jo cajmíer` jalé` e quí`r` jmií` e dsigá` dsíi` dsea` , jogui eáang` 'gøng` jalé` júu` e café`r` cajo; ²⁰ jogui sii`naa` jial cajmíe` jaléng` fí` jmidsea` cíóo` `guijaléng` dseata` qui` ii` mi` cajáiñ` dsea` do fí` jaguó` jaléng` dsea` fí` e lacó` niteáñ` dsea` do fí` dse` crúu` cartí` njngáng` neiñ`. ²¹ Jo jnea` nisita` dsi`naa` e íbre dsea` i nileáng` jnea`, dsea` lí`naa` dsea` góor` dsea` Israel. Jo dsu` lana ningóo` 'nì` jmií` e cangojée` jalé` e jo. ²² Jo coo` tú` míng` dseamí` i quíng` jee` jnea` nicaguilíñ` 'ma'ee` e fóiñ` jnea` , co` nicangolíñ` e ja` mi` jneá` røø` fí` lí` ca'áng` dsea` do, ²³ jo dsu` jo` seeng` i 'lìi` do e too` lí` ca'ír` do mi` caguilíñ` . Joba` mi` caquing` tur, quiéer` júu` e cangáiñ` ángeles quiá` Fidiée` i cajíng` e nicajíb` tú` Jesús calé` catú` . ²⁴ Jo lí` jo, cangolíng` fí` jo coo` tú` míng` dsea` i la'o`

ngí' cóo'~naa' e fí' do, jo cangá`bre cajo dseáng`-jíi`~ laco' júu^ e quiée` i dseam` do, jo dsu' ja`cangáiñ` Jesús.

25 Joba' cajíng`- Jesús casí'r` i dsea` gáng` do:

—jSóong` ja` iing` 'nú` e ningáng`na' jalé` ee` líi` , jogui dsíng`- jmilíng`na' e já`- nilíng`na' jalé` júu^ e caguiá` jaléng` dsea` i café` cuaiñ` quiá`- Fidiée` mali`gui eáang`! **26** Co' dseáng`- 'né`ba' e cangongíng` Dsea` Jmáang` jalé` e jo nú`-gui e nidséng`-túr calé` catú` fí' ñíff` quiá'r`.

27 Jo dsifí` ladob canaang` Jesús e sí'r` i dsea` gáng` do jalé` júu^ e fé` uií` quiá'r` fí' ni` ji` quiá`- Fidiée` , jo canaaiñ` catí` júu^ quiá`- Moi` cóo'~gui jalé` júu^ caguiee`-gui e cajme` i dsea` i café` cuaiñ` quiá`- Fidiée`.

28 Jo malíi`gui lajo, mi` caguilíng` i dsea` gáng` do e fíi` lí` ngolíiñ` do, jo cajmée` Jesús e lafa` e ngoo`bir tí` lí` huí`gui, **29** dsu` i dsea` gáng` do cajmearer` e cajeb` Jesús e fíi` do jo casí`-reiñ` do:

—La je` cóo'~ jnea`~, co` nica'lóob` eáang` jo tí` lí` ni`í` náab`.

Jo mi` cajíng` i dsea` do lado, jo cajeb` Jesús fí` lí` caje` i dsea` gáng` do. **30** Jo mi` tí` lí` caguár` e nidó'r` ir` e canuu` , jo catíng` Jesús coo` iñí`~ jo cacuø'r` gui'máang` Fidiée` , jo lí` jo cafíiñ` e iñí`~ do jo cacuø'r` i dsea` gáng` do. **31** Jo mi` cajmée` Jesús lado, job mi` calilí`~ i dsea` gáng` do e ni` dseáng`- Jesús i dsea` do. Jo dsu` dsifí` ladob cango'íng` dsea` do e laco` gui'ná`~ jóøm`bir. **32** Jo dsifí` ladob canaang` i dsea` gáng` do sí` rúiñ`:

—Lado 'míi`~, lajee` téé`~naa' fí` , dsíng`- calí'iáang` dsí`naa` mi` cajmea'r` jneaa`aa` júu^ jalé` e fé` fí`

ni~ ji` quiá'~- Fidiée` uii~ quiá'r~, dsea` líiñ` Dsea` Jmáang~, ¿já^ já'~-?

³³ Jo jo` cajmi'iing~ yaang~ i dsea` gáng~- do, co^l dsifí` ladob caquing`-túr cangolíñ` fí` Jerusalén fí` li~ caseáng`-túr cóo`~ jaléng` i dsea` guijáng` do cóo`~gui dsea` cagviaang~ i ngí` cóo'r~ do. ³⁴ Jo dsifí` mi` cangáng` rúiñ`, jo lalab cajíng`- i dsea` fíing` do jo casí`-reiñ`:

—E já`-ba' e nicají`tu Fí`naa', co^l Tú` Simón nicangá` quiá'r~.

³⁵ Jo joguiba' cajmée` i dsea` gáng~- do júu` jalé` e calíñ` guiá`~ fí` , jo jial calicuíñ` Jesús mi` tí` li` cafiíng` dsea` do iñí`~ e nidó'r~.

*Mi` cajmijnéng` 'ñia' Jesús fí` quini` dsea` quiá'r~
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ Jo lajee` gui'ná`~ síim'bí i dsea` do jalé` e júu` na, co^l cajném` Jesús jo casíng` 'ñia'r` jee` jaléng` i dsea` do jo casí`-reiñ` do lala:

—Güiliseem` 'ná` juguiá` júu` røø`.

³⁷ Jo mi` cangáng` i dsea` do Jesús, dsíng`- cafóiñ` jo canaaiñ` i` dsír` e jøøiñ` jaang` dsea` guí`.

³⁸ Joba' cajíng`- Jesús casí'r` jaléng` i dsea` do:
—¿jiali` 'gó`na'? Jo ¿jiali` jmoo`na' e ja` já`-líng`na' e jnea`? ³⁹ Fíng na jøø`du' guóo`o cóo`~gui tí`i, co^l dseáng`- jneab` la. Güing`na` jnea` jogui jøøng`na` jnea`, co`jaang`dsea`guí` ja`teáaiñ` móo` o`gui sea` loo` táaiñ` lacó` móo` 'ná` e sea` quié`e lana.

⁴⁰ Jo mi` cajíng`- Jesús lado, jo ca'e'r` jaléng` i dsea` do laji` tú` guóor` cóo`~gui tíir`-. ⁴¹ Jo dsé` i dsea` do ja` já`- calím`bir uí`~ e dsíng`- dsigá` dsír`

jogui e iáang` dsíir' cajo. Joba' cajíng¹⁻ Jesús casír⁻ jaléng¹⁻ i dsea` do:

—¿Su ja` ee` sea` cuó^jia' dóø¹⁻ø lana?

⁴² Joba' i dsea` do cacuø'r' Jesús ca'náang¹⁻ 'ñu` i cuíng` cóo¹⁻gui ca'ná¹⁻ mi¹⁻ e a¹⁻ ta¹⁻. ⁴³ Jo ca'ím¹⁻ Jesús e do, jo cagó¹⁻bre do fí¹⁻ quini¹⁻ jaléng¹⁻ i dsea` do. ⁴⁴ Jo mi¹⁻ cangoyúung¹⁻ e cagó'r', jo casír⁻ jaléng¹⁻ i dsea` do jo cajín¹⁻:

—Lajalé¹⁻ e nicalín⁻ⁿ, e job e cafí¹⁻i 'ná¹⁻ lami¹⁻ cangí¹⁻naa¹⁻ coliíng[~] e dseáng¹⁻ 'né¹⁻ e nilitib¹⁻ jalé¹⁻ e fe¹⁻ uii¹⁻ quié¹⁻ e fí¹⁻ ni¹⁻ ji¹⁻ quiá¹⁻ Fidiée[~] e cajme¹⁻ Moi¹⁻ jogui fí¹⁻ ni¹⁻ ji¹⁻ e cajme¹⁻ dsea` i café¹⁻ cuaiñ¹⁻ quiá¹⁻ Fidiée[~] jogui e fé¹⁻ fí¹⁻ ni¹⁻ ji¹⁻ e sii¹⁻ salmos.

⁴⁵ Jo lí¹⁻ jo, cajmée¹⁻ Jesús e cangáng¹⁻ jaléng¹⁻ i dsea` do jalé¹⁻ e fe¹⁻ fí¹⁻ ni¹⁻ ji¹⁻ jo uii¹⁻ quiá'r¹⁻. Jo lí¹⁻ jo casír¹⁻ reiñ¹⁻ lala jo cajín¹⁻:

⁴⁶ —Lajob too¹⁻ fí¹⁻ ni¹⁻ ji¹⁻ quiá¹⁻ Fidiée[~] e dseáng¹⁻ nisi¹⁻ba¹⁻ e cajún⁻ⁿ, jnea¹⁻ dsea` líñ¹⁻ⁿ Dsea` Jmáang¹⁻ i casíng[~] Fidiée[~] fí¹⁻ jmigüí¹⁻ la, jo mi¹⁻ catí¹⁻ 'ni¹⁻ jmí¹⁻ lajo, cajíb¹⁻tú¹⁻ calé¹⁻ catú¹⁻; ⁴⁷ jogui 'né¹⁻ e nini¹⁻ dsea` juu¹⁻ quié¹⁻ e lacoo¹⁻ fi¹⁻ fí¹⁻ la'úng¹⁻ fí¹⁻ jmigüí¹⁻, jo 'né¹⁻ nináng¹⁻ e jo catí¹⁻ Jerusalén e laco¹⁻ niquí¹⁻ jíng¹⁻ yaang¹⁻ dsea` fí¹⁻ quini¹⁻ Fidiée[~], jo lajoguiba¹⁻ quií¹⁻ jmí¹⁻ e ni'líng¹⁻ dsee¹⁻ quiá'r¹⁻. ⁴⁸ Jo 'náb¹⁻ nicañí^{-na} jalé¹⁻ e nicalín⁻ⁿ. ⁴⁹ Jo jnea¹⁻ nicuøø¹⁻ 'ná¹⁻ e cajíng¹⁻ Tiquié¹⁻ e lami¹⁻ jéeng¹⁻gui e nicuø'r¹⁻ 'ná¹⁻, dsu¹⁻ fí¹⁻ Jerusalén labi 'né¹⁻ já¹⁻na¹⁻ cartí¹⁻ ni'líng¹⁻na¹⁻ e Jmigüí¹⁻ 'gøng¹⁻ quiá¹⁻ Fidiée[~] e jáa¹⁻ fí¹⁻ ñifi¹⁻, jo e job e njmicóo¹⁻ 'ná¹⁻lata¹⁻.

*Mi¹⁻ cangáng¹⁻ Jesús fí¹⁻ ñifi¹⁻
(Mr. 16:19-20)*

50 Jo mi~ cangí̄ jo, cajéeng` Jesús ī dsea` quiá'r^-
do fí̄ caluū fí̄ Jerusalén, jo cangolíiñ^- fí̄ coō li~
siī Betania. Jo mi~ caguillíiñ^- fí̄ jo, jo casée` Jesús
guóor` fí̄ yá'^ jo lajob cataiñ^- güea'^ ī dsea` quiá'r^-
do. **51** Jo lajeē gui'ná'^ bi táiñ^- güea'^ ī dsea` quiá'r^-
do, mi~ canaaaiñ` soor` fí̄ yá'^ e cangáiñ^- fí̄ ñíffí^-.
52 Jo dsū'lajaléng'^ ī dsea` guijáng` do caquim^-tur fí̄
Jerusalén mi~ cangoyúung'^ e cajmiféiñ^- dsea` do,
jo dsíng^- iáang` dsír` cangolíiñ^. **53** Jo mi~ cangí̄
jo, sojiéb' níteáaiñ^- fí̄ dsíí̄ sináū guá'^ e jmiféiñ^-
Fidiéē.

Jo lajob nilí̄.

Jo lanab jíí'^ lí̄ júu^ e cajme' Lucas.

**Júu 'mí e cacuo fidiée
New Testament in Chinantec, Comaltepec
(MX:cc0:Chinantec, Comaltepec)**

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Comaltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Comaltepec [cc0], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Comaltepec

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
30c6f873-0dee-5863-8883-ba3c5eaa988c